דבר

דבר ששי
דבר השבוע
דבר אחר
משא

דבר יום שישי ז' בניסן תשנ"ה 7.4.95 גליון 21526 · 60 עמודים. המחיר 3.70 ש"ח (כולל מע"מ) באילת 3.00 ש"ח

איזו מגמה תוצה במאבק שמנהל בית הספר "שרונים", האינטגרציה או הבדלנות · יעל פישביין (עמ' 15)

"עייפות גדולה": הצהרה על מצב הקולנוע הצרפתי? מירי פז (עמ' 16)

דבר אחר
ביבי: כשהליכוד יעלה לשלטון הוא יחזיר את השעון אחורנית

שר השיכון יבקש אישור הממשלה לבנות 6,000 דירות בגדה

בן אליעזר יגיש את בקשתו לוועדת השרים המיוחדת שבה חברים אלוני ורובינשטיין; שרי מרצ יתנגדו; עפ"י התכנון ייבנו 3,000 יחידות דיור במעלה אדומים, 1,300 במתתיהו, 900 יחידות בבית"ר, ו־800 בגבעת זאב

מאת מוטי בסוק

שרי מרצ יתנגדו בתוקף להצעה החדשה של שר הבינוי והשיכון, פואד בן־אליעזר, לבנות בשטחים עוד כ־6,000 יחידות דיור. שולמית אלוני אמרה אתמול כי רק מי שרוצה לתקוע את תהליך השלום, יכול להציע תוכנית כזו.

בן־אליעזר יגיש ביום ראשון על שולחנה של ועדת השרים המיוחדת, לפיקוח על הבנייה בשטחים, תוכנית לבנייה נרחבת יותר בשטחים, רובה באזור ירושלים. בראש הוועדה עומד ראש הממשלה, יצחק רבין, ומשתתפים בה עוד חמישה שרים, ביניהם שולמית אלוני ואמנון רובינשטיין, שרי מרצ.

הוועדה הוקמה רק לפני כמה חודשים, לאחר פרשת גבעת הזית וגבעת התמר באפרת, כאשר לשרי מרצ הוגברה התרעומת, כי בניגוד למדיניות המוצהרת של הממשלה משרד השיכון בונה אלפים רבים של יחידות דיור בכל רחבי המערבית, בעיקר בירושלים.

העתם מתכוון בן אליעזר לבקש את אישור ועדת השרים המיוחדת לבניית 3,000 יחידות דיור נוספות במעלה אדומים, 1,300 יחידות במתתיהו, ליד קרית ספר (באזור מודיעין), עבור משתכנים חרדים, 900 יחידות בבית"ר, ו־800 בגבעת זאב. שר השיכון מתכוון לבקש אישור להפשרת 85 יחידות דיור בקרני שומרון, שבנייתם הסתיימה מזמן.

60 יחידות מיועדות למכירה או להשכרה לתושבי היישוב לפי דרישות של המועצה המקומית, ו־25 יחידות למכירה לתלמידי ישיבת ההסדר שבמקום.

ביישובים הבאים ייבנו, לפי תוכניות משרד הבינוי, עוד 35 יחידות חדשות, ובמבוא־ יוספה 46 יחידות אחרות. השיכונית להסתדרות הציונית בן אליעזר יבקש אישור גם לרכישת 35 קרוואנים, על חשבון המדינה, לבית"ר עילית, שישמשו כבתי כנסת, וכיתות לימוד וגנים, עד להקמת מבני הקבע.

התוכנית, העומדת לכאורה בניגוד להבטחות ישראל לפלסטינים, עוררה סערה רבה במרצ. שולמית אלוני, החברה בוועדת השרים המיוחדת, אמרה אתמול כי תתנגד בתוקף לתוכניתו של שר הבינוי. לדעתה, אין עתה שום הצדקה להרחבת יישובים בגדה.

בשעה שהפריסה מחדש של צה"ל מתעכבת, ועדיין לא התקיימו הבחירות בשטחים למועצה האוטונומית, כל בנייה ישראלית נוספת תתפרש כהתנערות ישראלית מ"הסכמי אוסלו". יוסי שריד, השר לאיכות הסביבה, טען כי מהלכו של בן אליעזר תמוה מאוד. "ברגע אין להוסיף התנחלויות ומתנחלים. להיפך, יש לפנות אותם".

קלינטון שלח איגרת תודה לכוח שנשלח מישראל להאיטי

מאת מוטי בסוק

נשיא ארה"ב, ביל קלינטון, שיגר אתמול איגרת תודה לראש הממשלה, יצחק רבין, לסיכום השתתפותה של ישראל בכוח הרב־לאומי בהאיטי.

באיגרת נאמר "עם השגת המטרות של הכוח הרב לאומי בהאיטי לידי משלחת האו"ם, אני מבקש להביע את הערכתי העמוקה להשתתפותה של ישראל במבצע של הכוח הרב לאומי. הכוח מילא בהצלחה את משימותיו, לאבטחת שיבתו של ממשלת האיטי, שיקום המימשל הדמוקרטי ויצירת סביבה יציבה ובטוחה".

תנועות השלום יוצאות נגד הצעה להרחיב התנחלויות

מאת כתב "דבר"

תנועות השלום הגיבו אמש בזעם על הצעת משרד השיכון להרחבת ההתנחלויות בגדה. הוגי "שלום עכשיו" הביע תמיהה וקיעה את ההצעה. לדבריו "לא יתכן שהממשלה תשים רגליים לתהליך השלום, אותו תהליך שהיא עצמה מנסה לקדם". עוד הדגיש הדובר כי "אנו" שממשלת העבודה מרצ תיתן יד להרחבת ההתנחלויות, והובה שתגרור אחריה הפסקת תהליך השלום". עוד נמסר כי חברי "שלום עכשיו" יפגינו ביום ראשון הקרוב מול משרד ראש הממשלה בעת ישיבת ועדת השרים שתדון בהצעת משרד העבודה.

גם הדובר "גוש השלום" גינה את הצעת משרד השיכון: "זהו עוד מסמר בארון הקבורה של הסכמי אוסלו. הממשלה חייבת להחליט האם היא מוסיפה לדבוק בהסכמי אוסלו, השיכונים וקיזור או שהיא נוטשה מהם. לא יתכן שצעדים שהם פועל יוצא מהסכמים אלה, צעדים מתחייבים כגון שחרור אסירים פלסטינים, או נסיגת צה"ל מהגדה, לא יתמשו. אך כך בכך, הממשלה תנקוט צעדים, כגון המשך הסגר שלא רואים את סופו והרחבת ההתנחלויות באלפי יחידות דיור" אמר דובר "גוש השלום".

הוא הדגיש כי "פעילי 'גוש השלום' יקחו חלק בהפגנות של האוכלוסיה הפלסטינית נגד התוכניות החדשות. רחוקה המטאה נגד המשך ההתנחלויות הוא היום צעד בבניית האמון ההדדי בין ישראלים לפלסטינים".

שגריר ירדן: בואי לישראל הוא צעד גדול המבטא סיום תקופת המלחמה

שגריר ירדן בישראל, מרואן מועשר, בלשכתו בתל אביב (צילום: רבקה פרנקל)

מאת דן אבידן ויצחק פרידור

מרואן מועשר, שגרירה הראשון של ירדן בישראל, שהגיע אתמול לתל־אביב, אמר בהצגתו את גשר שיח' חוסיין לכתבים ירדנים כי הגעתו לארץ מסמלת התחלת שלב חדש ביחסים בין ירדן לישראל "על בסיס כבוד הדדי ושותוף".

הוא הדגיש בהתבטאויותיו את תקוותה של ממשלת ירדן כי בקרוב יושג הסכם שלום כולל באזור לאחר שתחול פריצת דרך בכל ערוצי המו"מ שעדיין לא הגיעו להסכמים. "אני רואה את בואי לישראל כצעד גדול המבטא את סוף תקופת המלחמה והתחלה ראשונה בדרך להבשלת צעדים אחרים, שאני מקווה שיביאו לשלום כולל" – אמר השגריר.

כשנשאל מהן העדיפויות לפיהן יתנהל את עבודתו השיב השגריר כי הוא ידאג לביצוע ההסכמים לשיתוף פעולה בין ירדן לישראל, כפי שנקבעו בהסכם השלום, חלק מהסכמים אלה כבר מומש. כמו כן אמר מועשיר כי הוא יעסוק בהסברת עמדת ממשלת ירדן לצד הישראלי בכל הנושאים שנתונים עדיין במחלוקת, שלדבריו הם מרובים. הוא נקב בהקשר זה בשאלת ההתנחלויות, בבעיית הפליטים ובשאלת מזרח ירושלים. "אסביר את עמדתנו בשאלות אלה בניסיון לגשר על הפערים בעמדות שתי הממשלות, וכדי לסייע להביא לפריצת דרך בשאר ערוצי המו"מ כדי להגיע לשלום כולל" – אמר השגריר החדש.

מועשיר ציין כי ביום שני יגיש את כתב האמנתו לנשיא עזר ויצמן.

השגריר הירדני חצה את הגבול לישראל דרך גשר שיח' חוסיין הצפוני ברגל, מכיוון שלפי תפישת ירדן גשר אלנבי מהווה הקשר בין ירדן לתושבי האוטונומיה הפלסטינית.

במקביל הגיע אתמול לרבת־עמון שגרירה הראשון של ישראל בירדן, פרופ' שמעון שמיר. נלוותה אליו קבוצת אנשי עסקים מישראל, שיחד עמה הוא נפגש עם נסיך הכתר חסן לדון בתוכניות לשיתוף פעולה עסקי בין שתי הארצות.

בהגיעו לירדן אמר שמיר כי הוא מקווה ששירותו בממלכה ההאשמית יתרום להידוק שיתוף הפעולה בין שתי הארצות. כמו כן אמר כי הוא גאה לכהן כשגרירה הראשון של ישראל בירדן. שמיר אמור להגיש את כתב האמנתו למלך חוסיין ביום שני, בתנאי שעד אז ישוב המלך חוסיין ממסעו בחו"ל. כרגע שוהה המלך בקנדה.

השגריר שמיר יתגורר בבית פרטי בשכונת עבדון היוקרתית, לא הרחק מבניין השגרירות האמריקאית המפואר. השגרירות הישראלית שוכנת במלון "פורטה־גראנד" וגם היא לא רחוקה מבית השגריר. ישראל וירדן כוננו יחסים דיפלומטיים בנובמבר אשתקד חודש קודם לכן חתמו על הסכם השלום.

הליכוד דחה סיכום הדיון על הפריימריס כדי לאפשר לדוד לוי להגיש את הצעתו

● עמ' 2 ●

דניס רוס "מדלג": ההחלטה על שיחות הקצינים צפויה עם שובו מדמשק מחר

מקורות ישראלים: הקיפאון בשיחות השגרירים בהוראת אסד; אתמול נפגש רוס עם רבין; היום פגישה עם פרס, אח"כ פגישה עם ערפאת בעזה ובהמשך עם אסד בדמשק

מאת מוטי בסוק

רק במוצאי שבת, עם שובו של ראש צוות השלום האמריקאי, דניס רוס, מדמשק מפגישות עם נשיא סוריה, חאפז אל אסד, הרמטכ"ל הסורי, חיכמת שיהאבי, ניתן יהיה לדעת אם שיחות הקצינים, הישראליות־סוריות, יתחדשו בוושינגטון לאחר הפסח.

אתמול שב רוס לישראל מארה"ב, למסע דילוגים נוסף בין ישראל לסוריה, במטרה לקדם את תהליך השלום בין שתי המדינות. מקורות ישראליים טענו אתמול כי בהוראת אסד לא הושגה שום התקדמות בשלושת השבועות האחרונים, בשיחות שהתקיימו בוושינגטון בין שגרירי שתי המדינות, פרופ' איתמר רבינוביץ וחיכמת שיהאבי. בישראל מקווים כי סיורו של רוס יביא לחידוש שיחות הקצינים ולשבירת הקיפאון בשיחות. ישראל וארה"ב מעוניינות כי שיחות הקצינים יתחדשו במפגשים בין הרמטכ"לים של שני הצדדים, אמנון ליפקין־שחק ושיהאבי, ובהמשך יימשכו השיחות בדרג של אלופים.

רוס נפגש אתמול אחרי הצהריים עם ראש הממשלה יצחק רבין, בארבע עיניים, במשרד הביטחון בתל אביב. בהמשך הצטרפו לשיחה, שנמשכה כשעה, עוזרי שני האישים. בצד הישראלי השתתפו רבינוביץ ויועצו הצבאי של רבין, אלוף דני יתום. בצד האמריקאי השתתפו מרטין אינדיק, השגריר החדש של ארה"ב בישראל, וגנרל דניאל כריסטין. מקורות מדיניים ציינו כי הסודים ממשיכים לדרוש,

(המשך בעמוד 2)

חייל נפצע קל ממוקש שהוטמן בצד הדרך ליד מחסום נחל עוז

מאת און לוי

חייל צה"ל נפצע אתמול באורח קל עד בינוני מהתפוצצות מוקש סמוך למחסום נחל עוז שבבסיסה לרצועת עזה. החייל פונה באמצעות מסוק של חיל האוויר לקבלת טיפול רפואי בבית החולים סורוקה בבאר־שבע. צה"ל והמשטרה הפלסטינית פתחו בסריקות אחר מניחי המטען.

התקרית אירעה אמש סמוך לשעה 19:30 בעת שסיור של צה"ל נע לאורך גדר הגבול שלאורך רצועת עזה המפרידה בין הרצועה לבין יישובי הקו הירוק. כשהגיע הסיור סמוך למחסום נחל עוז נפתחה לעברו אש. חיילי הסיור השיבו אש וכאשר התקרבו לעבר מקור הירי עלה אחד החיילים על מטען שהונח בצד הדרך.

כתוצאה מהתפוצצות המטען נפצע אחד החיילים באורח קל עד בינוני. למקום הפיגוע הוזעק צוות רפואי אשר הגיש טיפול ראשוני לפצוע, והוא פונה באמצעות מסוק של חיל האוויר לקבלת טיפול רפואי בבית החולים סורוקה בבאר־שבע, שם הוגדר מצבו כקל עד בינוני.

כוחות גדולים של צבא, משמר הגבול והמשטרה הפלסטינית פתחו בסריקות נרחבות אחר מניחי המטען, אולם אלה הצליחו לחמוק אל תוך שטחי האוטונומיה ברצועה.

פרס ומוסא לא הצליחו להגיע להסכמה בעניין הגרעיני – ימשיכו במגעים

מאת גדעון קוץ, פריס

שר החוץ, שמעון פרס, ושר החוץ של מצרים, עמרו מוסא, נועדו אמש בפריס. הם החליטו על המשך המגעים בין שני הצדדים למציאת נוסחה בשאלת פירוק הנשק הגרעיני ובקרת נשק אזורית. שני האישים לא הצליחו ליישב את חילוקי הדעות. "המצב נשאר כפי שהיה", אמר שר החוץ שמעון פרס לכתבים. ואילו עמיתו המצרי אמר, "עמדתנו לא השתנתה".

עם זאת פרס אמר כי השיחות בנושא זה יתקיימו רק אחרי חג הפסח ואחרי הדיון בעצרת האו"ם בשאלת חידוש האמנה על אי הפצתו של הנשק הגרעיני, שנועד ל־17 באפריל.

"אנחנו רוצים לנתק את הדיון בנושא מהדיון שהתקיים בעצרת האו"ם לגבי האמנה. ישראל חושבת שאין קשר בין השניים, לא אנחנו אמרנו למצרים לחתום על האמנה ועליה להחליט בעצמה", אמר פרס.

עם זאת אמרו שני השרים כי בפגישה הועלו רעיונות חדשים, הן בנושא תהליך השלום והן בנושא פירוק הנשק ובקרתו. הם אמרו כי הם יביאו רעיונות אלה עם ממשלותיהם לפני שהמגעים יימשכו. עמרו מוסא אמר כי מדובר בפגישה חיובית, שהולידה רעיונות, וכי הוא מצפה לפגישות נוספות עם ידידו שמעון פרס בקרוב כדי להתגבר על הקשיים.

באשר לאמנה אמר מוסא שעמדת מצרים נשארה כפי שהיתה, וכפי שביטא אותה הנשיא מובארק בארה"ב. מצרים אינה מתנגדת לאמנה ואינה חושבת להסיר את חתימתה, אך יש בעיה. מוסא אמר כי נקבעה מסגרת להמשך הדיונים בין שתי המדינות.

פרס אמר כי ניכר מצד מצרים רצון לסיים את המשבר עם ישראל ולצאת מ"פרוזדור אי־ההסכמות". פרס סיפר שאמר למוסא כי ישראל אינה מתכוונת להיות כוח מוביל במזרח התיכון. היא רוצה להיות שותף מסייע, ונראה כי מצרים מסכימה עמה בעניין זה.

הפגישה בין פרס למוסא שהתנהלה בארבע עיניים נמשכה כשעה וחצי, ואחר כך סעדו השניים ארוחת ערב. פרס ישוב לפריס ביום שלישי למסע קידום מכירות לספר זכרונותיו. הוא אמר כי עדיין לא ידוע אם יהיו לו פגישות מדיניות במהלך ביקור זה.

2 אנשים נשרפו למוות ואדם נפצע בהתנגשות 2 כלי רכב בחבל לכיש

מאת רוני ברזילי

בתאונת דרכים מחרידה שאירעה אתמול בצומת המושבים שדה עוזיה ואמונים בחבל לכיש נשרפו למוות שני נוסעים ונהג נפצע באורח קל, כתוצאה מהתנגשות של שתי מכוניות מסחריות. מחקירה ראשונית של סיבת התאונה עולה כי ככל הנראה אחד מכלי הרכב המסחריים נכנס לצומת מבלי שנטל זכות קדימה.

ההתנגשות אירעה אתמול, סמוך לשעה 17.10, בין רכב מסחרי רנו בצבע לבן לבין טנדר איסוזו בצבע אדום. ראש ענף התנועה במרחב לכיש, רב פקד אריה רביב, מסר כי מחקירת בוחני התנועה עולה שרכב הרנו המסחרי, שנכנס לצומת אמונים, לא נתן כנראה זכות קדימה לטנדר האדום שהגיע ממושב עזריקם. כתוצאה מכך אירעה ההתנגשות החזיתית, הרנו התהפך כמה פעמים ומסיבה לא ברורה עלה באש כאשר שניים מנוסעיו לכודים בו.

לדברי רביב, ניסה הנהג והנוסע שישב לידו לחלץ עצמם, אולם ללא הצלחה, ותוך דקות ספורות נשרף הרכב כליל ובו שני הנוסעים.

אמבולנסים של מד"א שהגיעו לזירת התאונה פינו את נהג הטנדר, כשהוא פצוע באורח קל, לבית החולים ברזילי. את שני הנוסעים שנשרפו לא הצליחה המשטרה לזהות עד כה.

...בכנסת שמואל אביטל העביר אתמול חומר נוסף לראש צוות החקירה משה פישמן (צילום: גדעון מרקוביץ, י.פ.פ.א)

ח"כ אביטל מסר לרב פקד פישמן חומר נוסף ביחס לקיסר, יחזקאל והברפלד

מאת אפרים דוידי

...ההסתדרות העבירה אתמול בשעות ...הריים למשטרה חומר חקירה רב ...מסכים הנוגעים לפרשת אי הסדרים ...ספיים בהסתדרות. החומר נמסר לראש ...ת החקירה, רב פקד משה פישמן, ...גישה שנערכה בינו לבין ח"כ שמואל ...יטל בבניין הוועד הפועל בתל־אביב. ...יין שעל רקע הפגישה נמסרה הודעה ...אש, ולמקום הגיעו צלמי עיתונות וצוותי ...זיה רבים.

...החומר שנמסר כולל מסמכים אודות ...נושא שנעשה בכספי ההסתדרות ...מצעים הסתדרותיים במהלך מערכות ...זירות האישיות של מתמודדים ...ריימריס של מפלגת העבודה, ביניהם שר ...הבריאות ישראל קיסר, ח"כ אבי יחזקאל, ...כ"ל ההסתדרות לשעבר, חיים הברפלד. ...מסמכים מתייחסים בחלקם לשימוש ...עשה באמצעים של רשת בתי האבות ...שען", רשת בתי הספר "עמל", וכן מספר ...לקות האגפים בהסתדרות. במשטרה מעריכים, כי המסמכים החדשים שהתקבלו, יקדמו את החקירה ויאפשרו את זימונם לחקירה של בכירים לשעבר בהסתדרות, ביניהם גם חברי כנסת".

יצויין שח"כ אביטל מסר בתום הישיבה כי "יש לשים את כל החקירה בפרופורציה. לא כל עובדי ההסתדרות הם מושחתים. מדובר על מעטים, שאולי, שגו".

יו"ר ההסתדרות, ח"כ חיים רמון התייחס אתמול גם לחקירות המשטרה: "ישנו גוף שפשט רגל מבחינה חברתית, כלכלית ותדמיתית, שאותו אנו מנסים לשקם", אמר רמון, באסיפה הכללית השנתית של לשכת רואי החשבון. הוא הוסיף כי "ההסתדרות היתה מסואבת ומושחתת והשחיתה את אלה שבאו איתה במגע. כשהגעתי להסתדרות, אימצתי מדיניות על פיה כל נושא שיתגלה כנגוע בעבירות פליליות, יועבר לטיפול המשטרה. נכון עשינו, וברגע שהועבר החומר למשטרה, איננו מעורבים בו יותר".

רמון הודיע, כי פעל לחיזוק מוסד המבקר הפנימי של ההסתדרות. "אנו פועלים למען שינוי הנהלים, על מנת שארועים מעין אלה לא יישנו", אמר מזכ"ל ההסתדרות במסגרת שיקום תדמית ההסתדרות, אמר רמון כי "ההסתדרות היתה עד כה ארגון ארכאי, מפלגתי ופוליטי, שהיווה חסימה לעורקים החברתיים והכלכליים של המשק הישראלי. אני פועל להסרת חסימה זו".

מפכ"ל המשטרה רב־ניצב אסף חפץ, אמר אתמול כי הוא מעריך שבימים הקרובים לא צפויות התפתחויות משמעותיות בעניין החקירות בהסתדרות.

לדברי רב ניצב חפץ, החקירה בחשד לאי הסדרים הכספיים בהסתדרות, מתקדמת היטב. "אנו זוכים לשיתוף פעולה מצד הנחקרים, וזה מקל מאוד על החוקרים, אף על פי שקשת האירועים והמסמכים הם רחבים", אמר חפץ. המפכ"ל ציין, כי מדובר בחקירה רחבה, אך הוא לא היה אומר שהיא מסובכת.

מפכ"ל המשטרה דיבר לפני פגישתו עם ראשי רשויות מקומיות, בבית מפעל הפיס בתל־אביב. לדבריו, "יתכן שיש איזה מתח בין הנהלים לבין הבירוקרטיה לבין רצונם של נציגי הציבור לשפר ולעשות הדברים יותר טובים. ובאופן יותר מהיר. "ייתכן

(המשך בעמוד 2)

מכבי ת"א העפיל לגמר הפלייאוף בכדורסל: ניצח את הפועל 92:95

● מדור הספורט עמ' 10 ●

קרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ

מודיעה

משרדי הקרן יהיו סגורים לקהל בחול המועד פסח החל מיום א' 16 באפריל 1995 ועד יום ו' 21 באפריל 1995

הפנסיה לגימלאים תשולם ב־9 באפריל 1995

הנהלת הקרן והעובדים מברכים את מבוטחי הקרן וגימלאיה

בברכת חג שמח, ומועדים לשמחה

هكذا امن الاصل

هكذا من الاصل

זווילי למורחקים: המכתב על פרישתכם מבוטל

מאת אמיר נוימן

מזכ"ל העבודה נסים זווילי שלח אתמול מכתבים לכ־250 חברי מפלגה לשעבר שהורחקו ממנה מאז ראשית 1989 על רקע התמודדותם ברשימות יריבות במערכות הבחירות לרשויות המקומיות ולהסתדרות. המכתבים נשלחו בהתאם להחלטת מרכז העבודה לפני שבועיים.

במכתב, שנשלח בין השאר גם ליו"ר ההסתדרות חיים רמון ולחברי הכנסת עמיר פרץ ושמואל אביטל, נאמר, בין השאר - "המכתב שבו הודעתי על פרישתך מהמפלגה בטל בזאת. באם בזמן הרחקתך או הפסקת חברותך במפלגה כיהנת במוסד מפלגתי נבחר, הרי במידה שמקומך לא נתפס בינתיים על־ידי חבר מפלגה אחר, תהיה רשאי לחדש חברותך באותו מוסד החל מ־90 יום מקבלת ההחלטה במרכז. במידה ואינך מעוניין בהחלת החלטת המרכז - נא הודיעני בכתב עד לא יאוחר מ־10 במאי 1995".

שר החוץ המצרי עמרו מוסא נועד אמש עם שר החוץ שמעון פרס ולא הגיע עימו להסכמה על האמנה הגרעינית (צילום: א.פ)

לקראת כל התפתחות במו"מ

צה"ל מכין תוכניות מגירה: נסיגה, היערכות חדשה, או המשך המצב הקיים

מאת מיכל סלע

לצה"ל תוכניות מבצעיות למגוון של התפתחויות בעתיד הקרוב באזור הגדה המערבית, אך טרם ניתנה הנחיה מדינית כלשהי. כך עולה משיחה עם גורם צבאי בכיר. מגוון ההערכויות הצבאיות שמכין צה"ל כ"תוכניות מגירה" אמור לענות על כל התפתחות אפשרית בתהליך המשא ומתן המדיני עם הפלסטינים על עתיד השטחים, החל מנסיגה מלאה, דרך היערכות חדשה חלקית מחוץ לאזורים מאוכלסים בפלסטינים, וכלה בהשארת המצב ללא כל שינוי.

בצה"ל מדגישים כי אין כל כוונה לממש כל תוכנית שהיא ללא הנחיה מדינית, ולפי שעה אין כל הנחיה כזאת. בשיחה עם ראשי המתנחלים שלשום אמר אלוף פיקוד המרכז, אילן בירן כי לא ניתנה הנחיה לפנות את צה"ל מראמאללה בעוד חודשיים. בהערכות המלוות את התוכניות המבצעיות השונות נאמר כי אם תחליט ממשלת ישראל להישאר ביהודה ושומרון בהערכות הנוכחית יש אפשרות להתמודדות מעשי איבה וטרור בהיקף נרחב. גם האפשרות של התפרצות מחדש של מרי אזרחי בלקונה בחשבון, אם לא תתבצע היערכות חדשה ברוח ההסכמים המדיניים הקיימים.

הגורם הצבאי הבכיר אמר עוד, כי אין הנחיה לפנות התנחלויות יהודיות. הוא הדגיש כי לפי שעה כוללות התוכניות לביטחון המתנחלים חיזוק ההתנחלויות באמצעים שונים, הקמת גדרות, דרכים עוקפות, מערכות קשר ואזעקה וכיו"ב. עד כה הושקעו בתוכניות מעין אלה כ־120 מיליון ש"ח. לדברי הגורם הצבאי, לא הושלמו התוכניות בתחום זה משום שנגמר התקציב.

לשלב שני של היערכות, שיצריך תוספת אמצעי אבטחה וביטחון למתנחלים, יידרש תקציב נוסף. בכל הקשור לטיפול בהפרות סדר מצד פלסטינים אמר הגורם הצבאי, כי פוחתו במידה ניכרת מקרים של הפרות סדר, ידויי אבנים ובקבוקים.

מקור פעולות האיבה הקשות, להערכת גורמי הביטחון, בארבע או חמש קבוצות של פעילים שאינם נוהלים בשימוש בנשק חם. מערכת הביטחון פועלת נגד הקבוצות האלה. השבוע נעצרו כמה עשרות פעילים חשודים בג'נין ובקאבטיה, וחלקם יועברו למעצר מינהלי בהעדר כל ראיות קבילות נגדם. הגורם הצבאי הבכיר חזר והדגיש כי בעת האחרונה נעשה שימוש נרחב בהרחק לעצור אנשים מעצר מינהלי למשך שנה רצופה, במקום שישה חודשים עד כה. לדבריו נעשו באחרונה פעולות רבות נגד ארגונים דתיים, שמערכת הביטחון טוענת כי יש להם קשר לפעילות חמאס ועז א־דין אל־קסאם, הכוונה לסגירת מוסדות, מוסדות לימוד, מוסדות דת וגורמי מימון שונים.

ערפאת מבקש לכנס ועידת בוררות בין הרשות לישראל

קהיר, (ע.יאי־אף.פי) – יו"ר הרשות הפלסטינית יאסר ערפאת ביקש לכנס בינתיים ועידה בינלאומית, להשגת בוררות על המחלוקות עם ישראל, המונעות את יישום הסכם האוטונומיה.

בראיון שפורסם ביום חמישי העיתון הערבי "א־שרק אל־אוסט" ציין ערפאת, כי הוא יפנה את בקשתו לארה"ב ורוסיה, למדינות המפקחות על יישום הסכם האוטונומיה, בהן האיחוד האירופי, נורווגיה ומצרים, וכן לנציגי המדינות הערביות והאסלאמיות האלה החברות בארגון לאחדות אפריקה.

"מדובר בהסכם בינלאומי, ועל המדינות שחתמו על הסכם המפקחות על יישומו למלא את התחייבויותיהן", הוסיף.

ערפאת אמר כי הוא משוכנע שישראל לא תכבד את תאריך היעד של ה־1 ביולי להיערכות מחדש של כוחות צה"ל מחוץ לאזורים המאוכלסים בגדה.

עם זאת ציין ערפאת, כי נרשמה התקדמות בסיבוב האחרון של המשא ומתן בסוף מארס בקהיר. לטענתו, ישראל הסכימה להצעה פלסטינית, ולפיה יהיו במועצה הפלסטינית יותר מ־82 חברים. הפלסטינים הציעו שבמועצה יהיו מאה חברים, בעוד שישראל הסכימה בתחילה על 20 עד 30 בלבד.

משלחת מירדן ושר פלסטיני בין אורחי כנס מד"ע בנצרת

מאת חליליה מוחמד

שר החוץ שמעון פרס ואחמד קריע (אבו עלא), שר הכלכלה ברשות הפלסטינית, יהיו מבין אורחי המפלגה הדמוקרטית הערבית התכנסות שבע שנים לייסודה, בית התרבות העירי בנצרת. גם שגרירי מצרים וירדן מוזמנו בכנס וד"ר מרוואן אלמועשר יהיה בין אורחי הכבוד של הוועידה, ומשלחת של חמישה אישים מירדן בראשותו של ד"ר עיסם גושה, מנכ"ל המשרד לעניינים פלסטיניים משתתפת בוועידה.

יו"ר המפלגה ח"כ דראושה אמר שהוועידה יסמל את דרכי המפלגה לחזק תהליך השלום, תמיכה בהסכם אוסלו ומאמץ להשגת שלום ולשיתוף מלא לאזרחי המדינה הערבים.

לאירוע הוזמנו חברי כנסת, ראשי רשויות, בכירי מפלגת ה־500 חברי המועצה הארצית של המפלגה. במקום יוצגו תעודות הוקרה למשפחותיהם של 13 מבחירי המפלגה שהלכו לעולמם.

המשחק בקוביה גזלן

תנועת "ממד" פותחת מאבק ציבורי נגד חוק הקזינו

מאת נח זבולוני

תנועת "ממד", התנועה להתחדשות ציונות דתית בירושלים, מתנגדת להקמת קזינו בישראל, בטענה כי המשחק בקזינו הוא משחק בקוביה. לפי ההלכה מי שמשחק בקוביה פסול לעדות, משום שהוא נחשב לגזלן. גזלן פסול לעדות לפי פסיקת הרמב"ם.

יוסי בדגל מזכיר "ממד" הודיע אתמול, ליו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט בכנסת דדי צוקר, כי "ממד" תצא למאבק ציבורי נגד הקמת קזינו בישראל, ובירך את צוקר על החלטתו לעמוד בראש הלובי נגד הקמת הקזינו.

במכתב ששיגר בדגל אל צוקר נאמר בין היתר "התנועה מתנגדת עקרונית התנגדות להקמת הקזינו בארץ". בדגל הביע צער על ש"ממד" בודדה במערכה דתית וחינוכית זו. בן גל ציין כי היה יחיד בוועדת המשנה לתיירות שהשמיע התנגדות לשינוי החוק בנושא קזינו, מול חזית אחידה של ח"כים ואנשי עסקים, ושר התיירות עוזי ברעם.

"צריכין כי הרמב"ם מדגיש כי יהודי המשחק עם עכו"ם (לא יהודי) אין בו איסור גזל אבל יש בו איסור מדברי רבנן, כי הוא עוסק בדברים בטלים."

נדחה המשפט של נאשמי רצח העם ברואנדה

קיגאלי, (ע.יאי־) – משפטם של הראשונים, הנאשמים בביצוע רצח עם נדחה כבר ביומו הראשון, לאחר שהשופט אמר, כי עדי התביעה נעדרו מהמקום.

שבעת הנאשמים הראשונים, מתוך 30,000 העצורים באשמת השתתפות בטבח, הופיעו אתמול במשפט שהמשכו נדחה למועד אחר.

הליכוד דחה הסיכום על הפריימריס כדי לאפשר ללוי להגיש את הצעתו

מאת אמיר נוימן

יו"ר מזכירות הליכוד, ח"כ יהושע מצא, הודיע אתמול כי הדיון על תקנון הפריימריס לרשימת הליכוד בכנסת הבאה יימשך עוד שבועות אחדים – זאת למרות שאתמול היתה המזכירות אמורה לקבל החלטות לקראת גיבוש סופי של התקנון.

דחיית פרק ההחלטות נועדה לאפשר לח"כ דוד לוי להשתלב בדיון ולהציג את המתכונת היחסית שהוא דורש להנהיג בפריימריס סימון של כ־60 אחוז מסך המועמדים הריאליים, לעומת סימון של 100 אחוז מהמועמדים הריאליים, כפי שמציע נתניהו. מצא שב וקרא אתמול ללוי ולאנשיו לגבש ולהציג את רעיונותיהם, והביע תקווה כי יופיעו בדיוני המזכירות.

במהלך הדיון שהתקיים אתמול הסתייגו חברי הכנסת בני בגין ומשה קצב משיטת הפריימריס בכללה. בגין שלל את שתי המתכונות המנוגדות, שמציעים יו"ר הליכוד בנימין נתניהו וח"כ לוי, והציע מתכונת קיצונית יותר מזו של לוי. קצב הכיר בכך שאין כיום מנוס מהנהגת הפריימריס, אך העדיף כי זו לא תחזיק מעמד יותר ממערכת בחירות אחת, וכי בסופו של דבר יחזור הליכוד לבחירות במרכז.

בגין טען, כי קבלת מתכונת נתניהו או מתכונת לוי לפריימריס תביא לחזרה לשיטת הוועדות המסדרות, שכן בהצעת נתניהו טמון סיכון להשתלטות מחנה אחד, בעוד שהצעת לוי משמעותה שבמקום קבוצה אחת, ייבנו שתיים. בגין הציע לעומתם לסמן בטופסי הבחירה רק 10 אחוז מכלל המועמדים הריאליים, ולמנוע בכך מצב של השתלטות קבוצה אחת או שתיים על הרשימה.

בגין שלל גם את הטענה שלפיה אי־אפשר לקיים "דילים" בציבור מצביעים המונה מאות־אלפים, וטען כי התעקשות לוי על שיטה של סימון של 40־60 היא ההוכחה לכך שהפריימריס אינם חסינים מפני עסקאות, קבלני קולות או מנעות.

לדבריו, בכוונתו להציג את מועמדותו לרשימת הליכוד לכנסת הבאה, אך אין בעיניו כל חשיבות למיקומו ברשימה, ואין הוא מתכוון לבזבז דקה או אגורה אחת לצורך קידום מועמדותו.

חבר הכנסת עובדיה עלי אמר, כי בכוונתו לפעול למען חקיקה שתשים סייגים לקלקולים הנובעים מבעיות המימון של מערכות הבחירות בפריימריס. הוא טען כי אין דרך חזרה מהנהגת השיטה, וכי שיטה זו תסייע לליכוד לזכות באמון מחודש של הציבור ותחזיר אותו לשלטון.

יו"ר סיעת הליכוד בכנסת משה קצב התייחס לפריימריס בשלילה. לדבריו, שיטת "השביעיות", שהיתה נהוגה בשתי מערכות הבחירות האחרונות בליכוד, היתה שיטה טובה "כל עוד כולם הפעילו שיקול דעת".

קצב המליץ לבחור בשיטת הבחירות היחסיות, כהצעת לוי, וטען כי אסור לאמץ את הצעת נתניהו. עם זאת הסתייג מן הנסיונות לערער על מנהיגותו של נתניהו.

ח"כ אביטל

(סוף מעמוד 1)

שלעיתים הם נכשלים במתן הוזה", הוסיף חפץ.

בתשובה לשאלה אמר המפכ"ל, כי הוא לא קשר בין החקירות ברשויות המקומיות לבין אלה המתנהלות בהסתדרות. "אינני רוצה להיכנס למחקרים בנושא זה - אבל ייתכן שיש שבשורשים של הדברים, בנהלים, איזה מתח בין הרצון של איש הציבור לקדם עניינים במהירות הנדרשת לבין ההוראות והנהלים הבירוקרטיים המקשים עליו", אמר.

על פגישתו עם ראשי הרשויות אמר חפץ, כי היא נועדה לחזק את שיתוף הפעולה בין המשטרה לבין הרשויות המקומיות. "רק באמצעות שיתוף פעולה בין האזרח למשטרה, אפשר להשיג תוצאות למלחמה בפשיעה, ותפקיד זה צריך להיות שותף לאותו ביזור", הטעים המפכ"ל. חפץ הדגיש, כי הוא שמח לשתף פעולה עם נבחרי ציבור, מבלי להתייחס כלל לחקירות שמתבצעות נגד ראש עיר זה או אחר.

יו"ר המרכז לשלטון מקומי, עדי אלדר, אמר, כי הוא מצטער על שלא נותנים ביטוי לראשי רשויות בהרבה נושאים. לדבריו, יש מקום לשיתוף פעולה בין המשטרה לרשות המקומית, למטבת תושבי המדינה.

ישראלוביץ משתחרר

גזבר ההסתדרות לשעבר אשר ישראלוביץ אמור להשתחרר היום בצהריים ממעצרו, לפי החלטת נשיא בית המשפט השלום בתל אביב, השופט דן ארבל, ביום ג'.

השופט דן ארבל קבע ביום ג', כי ישראלוביץ ישוחרר ממעצרו ביום ו', בערבות של 10,000 ש"ח, זאת בהסכמת בא כוח המשטרה. גזבר ההסתדרות לשעבר נצטווה שלא ליצור כל קשר עם משרדי ההסתדרות ולא לבקר או לשהות בה במשך 15 ימים מיום שחרורו מהמעצר.

עם זאת נעתר בית המשפט לבקשתו של הסנגור, עו"ד דילבר חדד, לאפשר לנאשם להופיע לאחר שחרורו במקום עבודתו כיום ברשות הנמלים והרכבות, שם הוא משמש יו"ר הדירקטוריון.

חוסיין ביקש מראשי ועידת הנשיאים שיתמכו ביישום הבטחת הממשל לירדן

מאת מרים פוקס – ניו־יורק

"אנו רוצים שלום חם שיהיה דוגמא לעולם, לאלו שהקדימו אותנו ולאלו שילכו בעקבותינו". כך אמר אתמול חוסיין מלך ירדן לראשי ועידת הנשיאים בניו־יורק. חוסיין אמר גם שהוא מצפה לתמיכת הקהילה היהודית ליישום הבטחות הממשל האמריקאי לירדן. מלך ירדן אמר כי יבקר בקרוב בישראל.

המלך אמר את הדברים בארוחת צהריים במלון ריג'נסי בניו־יורק לאורחים ולכמה עשרות מנהיגים של הקהילה היהודית בארה"ב. בסעודה נכחו גם המלכה נור, ראש ממשלת ירדן, בני משפחת המלך ואורחי ועידת הנשיאים.

המלך הדגיש כמה פעמים את מחויבות ירדן לשלום אמיתי. "מעולם לא הבנתי את המלה 'שלום' אלא כשלום", אמר המלך חוסיין, "לא מלחמה, לא מצב של לא־שלום ולא־מלחמה, אלא שלום לשנים הבאות". חוסיין הביע את שאיפתו לשלום חם, שיהווה מופת ל"אלו שהקדימו אותנו ולאלו שילכו בעקבותינו".

לאחר שסקר את ההתקדמויות האחרונות ביחסי ישראל־ירדן, פנה המלך לנוכחים ואמר שהוא מצפה לתמיכתם ביישום התהליך. "אני מקווה שארה"ב תמלא את המחויבות שלה כלפינו, ואני מצפה לתמיכתכם", אמר המלך חוסיין והוסיף, כי הוא מקווה ש"ארה"ב תמשיך למלא תפקיד כמנהיגה במזרח התיכון כדי להשלים את תהליך השלום".

תפקיד ארה"ב כמנהיגה חשוב לירדן, כי הוא מסייע לה לקבל עזרה מארצות אחרות להפחית את החוב הלאומי שלה, לגייס משקיעים ולשפר את חייהם של אזרחי ירדן, הסביר חוסיין. "אנו שואפים לשפר את חיי אזרחינו ולהוכיח לכל הספקנים שלא נכשלנו. אנו נחושים בדעתנו שלא להיכשל", הדגיש.

המלך הכריז על ועידת רבת־עמון, העומדת להתכנס באוקטובר וציין, כי ידונו בה בפרוייקטים משותפים לאזור. "אני קורא לכל ידידינו להיות שותפים בבניית השלום", אמר, "ולהתחלק בפירותיו".

לפני נאומו קיבל חוסיין מנשיא הוועידה, לסטר פולק, ספר תנ"ך מהודר בכריכת כסף כמתנה. כמו כן קיבל ממנו הבטחת תמיכה מצד הקהילה היהודית בארה"ב.

משלחת מיפאן בוחנת שיגור חיילים לגולן

טוקיו (עי־אף.פ.) - יפאן החליטה לשלוח למזרח התיכון משלחת שתיבחן את האפשרות לשיתוף חיילים מצבאה בכוח האו"ם המוצב ברמת הגולן. כך הודיעה אתמול סוכנות הידיעות "קיודו".

11 חברי המשלחת ייצאו את טוקיו ב־10 באפריל לסוריה, ירדן וישראל, וישובו לארצם ב־19 לחודש, הוסיפה הסוכנות. האו"ם רוצה כי החיילים היפאנים יחליפו כ־50 חיילים קנדיים, המסיימים את שירותם בגולן בסוף הקיץ.

החוקה היפאנית אוסרת כל התערבות צבאית של כוחות הביטחון שלה בסכסוכים בין־לאומיים, ולחייליה אין סמכות להיכנס לאיזור בו אין הפסקת אש.

דניס רוס

(סוף מעמוד 1)

בשיחות השגרירים בוושינגטון, כי הסימטריה בהסדרי הביטחון תהיה מלאה. ישראל מתנגדת בטענה, כי קיימים פערים עצומים בין שטחה של סוריה וישראל. ההערכה היא כי קציני הצבא עשויים להתגבר על הפערים בנושא זה, יותר מאשר השגרירים, אם כי גם לאמריקאים ברור כי בלי מנדט מפורש מאסד גם שיהאבי לא יוכל להרחיק לכת בהתחייבויותיו. רוס יבקש לשמוע דברים ברורים בנושא זה בדמשק.

הבוקר יפגש רוס עם שר החוץ, שמעון פרס. שר החוץ ישב כמה שעות קודם לכן לישראל מפריס, שם נפגש עם שר החוץ המצרי, עמרו מוסא. ממידע שהגיע לישראל מוושינגטון עולה כי נשיא מצרים, חוסני מובארק, אמר לנשיא ארה"ב, ביל קלינטון, בפגישתם שלשום בבית הלבן, כי אסד אינו סבור כי הזמן משחק תפקיד בתהליך השלום בין סוריה וישראל, וכי מבחינתו אין הבדל בין ממשלת עבודה לממשלת ליכוד.

אחרי פגישתו עם פרס יפגש רוס בעזה, עם ראש הרשות הפלסטינאית, יאסר ערפאת. מיד אחרי כן ימריא לדמשק, לפגישותיו עם אסד ושיהאבי. במוצאי שבת יחזור רוס לישראל, ויפגש עם רבין. ביום שני יעשה רוס ברבת עמון, בוועידת ההיגוי לוועידת העסקים העומדת להתקיים בקרוב בבירת ירדן, כהמשך לוועידת קזבלנקה. מירדן ימריא רוס, אם לא יחול שינוי בתוכניותיו, חזרה לארה"ב.

אין לוי מוסר: גורמי צבא בכירים ציינו אמש כי מפגשם של שחק ודיין עם דניס רוס הוא מפגש שני של האישים. בשיחה ביקשו הרמטכ"ל וראש אגף התכנון לשמוע מדניס רוס פרטים חדשים אודות המגעים עם הסורים. לדברי אותם גורמים הנושא הבטחוני ברמת הגולן הוא דומיננטי, וללא פתרון בנושא זה לא יהיה הסדר. האמריקאים מבינים זאת היטב ורואים ברמטכ"ל דמות מרכזית בדרך להסדר בעתיד. עוד אמרו אותם גורמים כי במטכ"ל מתבצעת עבודת המטה בעניין הסדרים בטחוניים ברמת הגולן, וכי הרמטכ"ל שומר את הפרטים בעניין זה לטיפולו הצמוד

מזכיר מפלגת העבודה נסים זווילי ושר הבינוי והשיכון בנימין בן אליעזר בישיבה של מפלגת העבודה (צילום: [illegible])

פיס חוזק

(עשית). – להלן המספרים והפרסים שהועלו בגורל:

ב־1,000,000 ש"ח זכה כרטיס מספר 141452.

במכונית זכה כרטיס מספר 176754.

ב־5,000 ש"ח זכו כרטיסים מספר 689180, 211691, 520315, 594688, 139957, 511750, 089970, 448096.

ב־1000 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־5 הספרות 03659, 90338, 16417, 66750, 34390, 17500, 16357, 93618, 87795, 34743, 81599, 16694, 22784, 98994, 41071, 78876, 21189, 76113, 63667.

ב־100 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־3 הספרות 567, 092, 832, 681, 952.

ב־24 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־2 הספרות 06, 95, 73, 96, 92.

ב־8 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים בספרות 2, 5.

צ'אנס

עלה - 7, לב - 9, יהלום - A, תלתן - Q

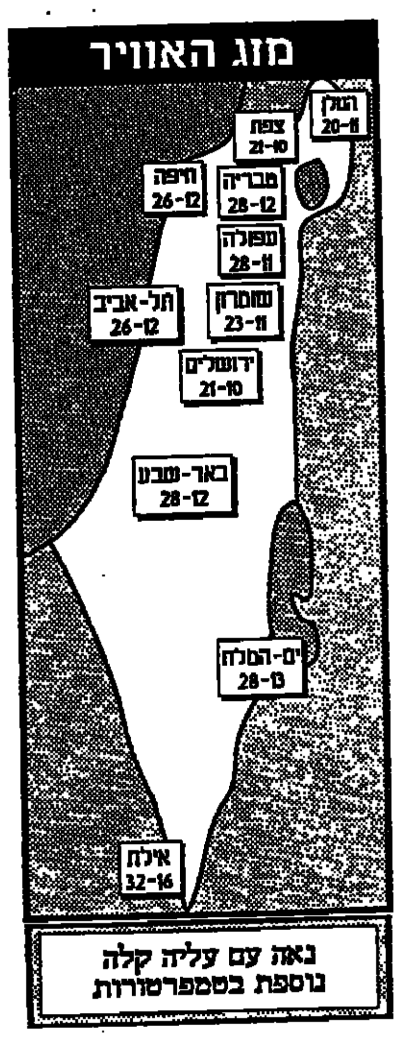

ב"ה
זמני הדלקת נרות
ח' בניסן תשנ"ה
פרשת מצורע

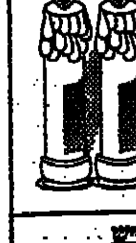

כניסה	יציאה
ירושלים – 6.24	ירושלים – 7.39
תל־אביב – 6.42	תל־אביב – 7.37
חיפה – 6.34	חיפה – 7.41

ברכות ואיחולים לבביים
למר אורי צפריר
לרגל מינויו!
למנכ"ל חב' הביטוח "אררט"
כד דוידוף
סוכנות ביטוח (1989) בע"מ

דבר DAVAR دافار

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עיתון עובדי ישראל
המו"ל: "דבר בע"מ"
מדפס בדפוס דבר בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רחוב שנקין 45 ת.ד. 199, מיקוד 65233
טלפון: 03–5286141 (6 קווים)
פקסימיליה: 03–294783
מחלקת המודעות, טלפונים ישירים
5286156, 5281860, 298032
פקסימיליה מודעות: 03–298032
טלפון לפניות הציבור 07.00–22.00, 03–5286141

מייסד ועורך ראשון: ברל כצנלסון
עורך ראשי: ד"ר יורם פרי
עורך אחראי: דניאל בלוך
סניפים:
בית "דבר" רחוב שנקין 45 ת"א
טלפון: 5286141, מיקוד: 65233
ירושלים: רחוב הלל 16
טלפונים: 02–256873, 02–256589
חיפה: רחוב הנביאים 27
טלפון: 04–620111
רחובות: רחוב הרצל 168
טלפונים: 08–451381, 08–453798
הפצה "צ": 03–377056

מקווים למשך חיים של שנה וחצי

"אופק 3" השלים יותר מ־22 הקפות: מעביר מידע על עצמו ועל תנועתו

מאת אריה אדר

"אופק 3" ביצע 22 חליפות (הקפות) עד אמש בחצות. כל מערכות "לוויין הריגול" הישראלי פועלות כהלכה. ראש מינהל החלל בתעשיה האווירית ד"ר משה ברלב אמר אמש ל"דבר", כי בשלב זה בודקים את מערכות הלוויין. "אופק 3" נועד לפעול במשך כשנה וחצי, לעומת 90 ימי "אופק 1" ו"אופק 2". הלוויין הנוכחי כולל מערכת הנעה מלאה ומלאי דלק ותוכנן לשהיה מוגדלת.

"אופק 3" הוא הלוויין הקל ביותר בסוגו, ובכך יחודו. ד"ר ברלב מסביר, שכדי להגיע ללוויין קל כל כך היה צורך במיזעור מסיבי של מערכות, וכתוצאה ממשקלו הקטן ה"אופק" זול יותר גם בעלותו וגם בשיגורו.

"אופק 3" הוא לוויין תקשורתי בשני הכיוונים, כלומר אפשר להעביר לו הוראות מהקרקע, בכלל זה שינוי מסלולו, והוא גם מעביר מידע על עצמו ועל תנועתו, והדמיות על־פי המטען שלו אל תחנת הקרקע. בשבוע הבא צפויה הודעה על טיב המטענים שב"אופק 3".

לבד מן השימושים הצבאיים לצרכי מודיעין ותקשורת, יש ל"אופק" גם שימושים אזרחיים מגוונים, כגון גילוי מחצבים, חיזוי מטאורולוגי, ניטור איכות הסביבה.

ד"ר ברלב מציין את יתרונה של התעשיה האווירית בקהיליית תעשיות החלל, בכך שכקבלן ראשי היא מרכזת את כל הדיסציפלינות החלליות – תכנון ופיתוח של הלוויין ושל המשגר, ייצור, שיגור, תכנון תחנת הקרקע, כולל בנייתה ותפעולה לשליטה ובקרה בלוויין.

בתשובה לשאלה מדגיש ד"ר ברלב, שהתעשיה האווירית היא אמנם הקבלן הראשי, אולם בפרוייקט משתתפת התעשיה עתירת הידע הישראלית כולה. הפרוייקט כולו הוא כחול־לבן ללא כל סיוע או שיתוף פעולה מגורמים זרים. גם המימון כולו ישראלי ומדובר בהשקעה בת עשרות רבות של מיליוני ש"ח. הסכום המדוייק לא ניתן לפירסום.

המערכות, שנבדקו מאז שיגור ה"אופק" שלשום אחר־הצהריים, פעלו כולן כסדרן. הכוון לתיקון מסלולו של ה"אופק" פעל כשורה. צריכת הדלק נאותה. צבירת החשמל מהפאנלים הסולאריים תקינה. מערכת התקשורת בין תחנת הקרקע והלוויין ולהיפך פועלת כסדרה.

הלוויין אכן מבצע חליפה מעל הנקודות שנקבעו לו אחת ל־90 דקות והוא משגר הדמיה של כל נקודה מתוכננת במשך שבע דקות. אין כל ספק, שאחרי "אופק 3" עוקבת לא רק תחנת הקרקע הישראלית במב"ת שביהוד, אלא גם קהיליית המודיעין של המעצמות הגדולות, בתנאי שיש להן יכולת פריצה לתדר ולתשדורות המוצפנות של הלוויין.

מבצע החלל הבא של התעשיה האווירית הוא שיגור לוויין התקשורת "עמוס" באמצעות המשגר הצרפתי "אריאן", לגובה של 36,000 קילומטר. לוויין זה יהיה גיאוסטציונרי, כלומר ינוע במקביל לכדור הארץ סביב השמש והזווית לכך ישאר בנקודה קבועה לעומת כדור הארץ. ה"אופק" מקיף את כדור הארץ, כלומר נע מהר משהוא מסתובב סביב עצמו. משום כך הוא יכול לחלוף במהלך הקפתו את כדור הארץ על פני שורה של נקודות, שבהן יש לישראל עניין, על־פי המסלול שהותכנן לו.

הנשיא וייצמן שלח אתמול מברק ברכה לתעשיה האווירית עם שיגורו המוצלח של "אופק 3" ופעולתו התקינה. "הישג מדעי זה הינו מיוחד במינו ומציב את התעשיה האווירית בקדמת הטכנולוגיה בעולם", כותב הנשיא.

13 חיילי חיל־האוויר הואשמו במרי – ארבעה הודו

(ע). ארבעה מתוך 13 חיילי חיל האוויר המשרתים כנהגים ביחידת נ"מ, הודו אתמול בבית הדין הצבאי של חיל האויר באישומים שונים נגדם. האישומים הכוללים מרי נגד הוראת הצבא, היעדרות מהשירות, נטישת משמרת והתנהגות שאינה הולמת.

בכתב האישום שהוגש לבית הדין הצבאי נגד 13 החיילים נטען כי ביוני '94 עשו מעשה בניגוד למשטר, למשמעת או לסדר הטוב בצבא, בהתכוונם להפגין התנגדות או מחאה נגד הוראה מחייבת בצבא. בכתב האישום נאמר, כי למרות שנאמר להם כי עליהם לשמור בבסיס עזבו את היחידה בכוונה לעודד מחאה נגד הוראה שקיבלו.

הארבעה שהודו – סמל אלמוג ארליך, סמל אוריאל לוי, רב"ט אופיר מידלר ורב"ט אבי אברג'ל – הביעו צער על המעשה. גזר דינם יינתן על ידי סגן נשיא בית הדין הצבאי של חיל האויר, סא"ל שי יניב, בתחילת חודש מאי.

תשעת החיילים האחרים המואשמים בכתב אישום זה – רב"ט גופמן מרק, רב"ט ולדימיר נוימן, רב"ט אופיר בסון, רב"ט יצחק ינאי, והטוראים שי כהן, שי פרנקו, אלברט פליט, ישראל פלדמן ואלכסנדר קובשיק – כפרו באישומים נגדם. שמיעת ההוכחות נדחתה אף היא לתחילת החודש הבא.

ראש הממשלה יצחק רבין בעת טקס ההשקה של ספינת טילים חדשה "סער 5" (צילום: דובר צה"ל)

אח"י חנית נבנתה בארה"ב

ספינת טילים חדשה הושקה בחיפה: רוב מערכות הלחימה פותחו ויוצרו בארץ

מאת אורי שרון ואמן כהן

חיל הים הישראלי תוגבר אתמול באופן משמעותי, כאשר למערך ספינות המלחמה שלו הצטרפה ספינת הטילים "אח"י חנית" מסוג "סער 5". היא הצטרפה אל שתי אחיותיה, "אילת" ו"להב". מפקדה הוא סגן אלוף דני, שאביו, סא"ל (מיל.) רזי, היה מפקדה של ספינת טילים מסוג "סער 3".

הספינה החדשה התקבלה בבסיס חיל הים בחיפה, בטקס צבאי, ובמעמד ראש הממשלה, הרמטכ"ל, מפקד חיל הים, ומשפחות חיילי הספינה. רוב מערכות הלחימה בספינה "חנית" הן פרי פיתוח וייצור התעשיה הביטחונית בישראל, והיא מותאמת ללחימה שנות ה־2000. יש בה מערכת מכ"ם חדישה, מערכת לוחמה אלקטרונית נגד טילים מסוגים שונים, מערכת תקשורת מתקדמת ומערכת תקיפה מתוחכמת, הכוללת טילי "הרפון". היא נבנתה בארה"ב ומהירותה המירבית 33 קשר (60 קמ"ש).

ראש הממשלה, יצחק רבין, סיפר שבסוף 84', כאשר היה שר הביטחון בממשלת האחדות הלאומית, הובאה בפניו תוכנית למודרניזציה של חיל הים הישראלי בספינות מסוג "סער 5" וצוללות חדישות.

לפני כשמונה שנים הוחלט על בניית שלוש ספינות "סער 5", ולאחר המשבר במפרץ הפרסי, נמצא פתרון לבניית שלוש צוללות, הנמצאות כיום בבנייה. "אותם לוחמים וחולמים, שרקמו את חלום חידושו של חיל הים, יכולים לראות היום הישג מרשים. במרוצת העשור הזה נראה גם את הצוללות", אמר רבין.

בתשובה לשאלת העיתוי של שיגור "אופק", והצטרפות ספינת הטילים "חנית" לסדרת היום, אמר ראש הממשלה: "אני חושב שזהו עיתוי מקרי. אנו בשמיים, אנו בים. שניהם ביטוי ליכולת הטכנולוגית של ישראל. אני בטוח שנוסף לישראל מישר חשוב הן מהחלל והן בים".

בהתייחס על תמיכת הצבא, מודע על ישראל להצטייד בלוויין, אם פנית לשלום, אמר רבין: "ספינת 'סער 5' לא הוזלה אתמול, והיא בוודאי מבשרת את רצונה של ישראל לשלום, ומעצמת כוח".

לשאלה האם בעקבות שיחתו עם דניס רוס, יש התקדמות בערוץ הסורי, ובמיוחד בנושאי הסדרי הביטחון, אמר ראש הממשלה כי מוקדם עדיין להעריך כי זו רק תחילתו של ביקור, כחלק המשך לשיחות שהתקיימו בוושינגטון, בתקווה שהשיחות יימשכו. רוס אמור להיפגש היום עם ערפאת בעזה ושבת ייצא לדמשק.

הספינה נבנתה במספנות בארה"ב. על האח"י "חנית" משרתים כ־50 אנשי צוות והיא מצויידת במערכות תקיפה מתוחכמות ובאמצעי זיהוי וגילוי של צוללות.

טקס ההשקה שהתקיים אתמול לפנות ערב היה במעמד ראש הממשלה, הרמטכ"ל רב־אלוף אמנון ליפקין שחק ומפקד חיל הים האלוף עמי איילון. עם הגעת הספינה לנמל חיפה היא התקבלה בצפירות תרועה שהשמיעו ספינות חיל הים האחרות.

גורמים צבאיים: ביו"ש יש לנסוע בחלונות מוגפים

(ע). בהתקרב הקיץ והחום הכבד, מבקשים גורמים צבאיים בפיקוד מרכז להזכיר, כי כל תנועה ברכב ברחבי יהודה ושומרון תהיה עם חלונות מוגפים. ההנחיה מחייבת את כלי הרכב הצבאיים ומומלצת לאזרחים באיזור.

בקבוק תבערה נזרק אתמול בצהריים לעבר רכב ישראלי ביציאה מהיישוב אבני חפץ שבנפת טול כרם. הבקבוק התנפץ והתלקח על הרכב. לא היו נפגעים ולרכב נגרם נזק קל. בסריקות שערכו כוחות הביטחון לאחר האירוע נמצא בקבוק תבערה נוסף מוכן לזריקה.

אקדח ותחמושת נמצאו אור לאתמול בעת פעילות יזומה של כוח מג"ב בבית של תושב ערבי בשכם.

התחמושת נמצאה בעת בדיקה על גופו של אחד מתושבי הבית. בהמשך החיפוש נמצא האקדח. האיש נעצר וכלי הנשק הועברו למשטרה.

ליבאי הצהיר אתמול כי יתמוך בחקיקה שתבטיח חופש עיתונות

(ע). שר המשפטים, פרופ' דוד ליבאי, הצהיר אתמול בערב, כי יתמוך בחקיקה שתבטיח חופש עיתונות.

השר בתגובה לדברי יו"ר האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל, שרה פרידמן, שסיפרה כי האיגוד הארצי החל במחשבות להביא להצעת חוק שתבטיח חופש עיתונות. ליבאי ציין כי כשר משפטים לא יזום חקיקה כזאת, אך הבהיר: "יש מקום לחקיקה. אתם תיזמו – אני אתמוך. חשוב שהיוזמה תבוא מעיתונאי ישראל".

השר ליבאי ושרה פרידמן דיברו בכינוס שאירגנו "הקואליציה לחופש המידע" והאיגוד הארצי של עיתונאי ישראל בבית סוקולוב בתל־אביב, תחת הכותרת "מי צריך חופש מידע".

פרידמן טענה כי בישראל אין חופש עיתונות, וכי קשה להשיג ולדרוש חופש מידע. לדבריה, שוק התקשורת בארץ אינו מאפשר הזרמת מידע חופשי, וחופש העיתונות יובטח רק כאשר תובטח בחוק העסקה הוגנת של עיתונאים. היא נתנה דוגמאות לקשיים שבהם נתקלים העיתונאים בישראל, כמו סירוב משרד החינוך למסור שמות של חברות פרטיות המספקות שירותים למשרד, חסימת מידע של המשטרה על אירועים רגישים ועוד. "להיות היום עיתונאי זה מעשה הרבה יותר אמיץ מאי פעם" – טענה.

שר החוץ של קוסטה ריקה יבוא מחרתיים לביקור בישראל

מאת מוטי בסוק

שר החוץ של קוסטה ריקה, פרננדו נאראנחו, יבוא לישראל מחרתיים לביקור בן חמישה ימים. יחד אתו תבוא גם אמו של נשיא קוסטה ריקה, שהיתה בשנות השמונים שגרירת ארצה בישראל.

קוסטה ריקה היא אחת הידידות המובהקות של ישראל לאורך שנים. כך למשל, קבעה את שגרירותה בירושלים, ולא בתל־אביב. היא המדינה היחידה מבין כל המדינות החברות באו"ם, שהצביעה בקביעות עם ישראל בשאלת מעמדה של ירושלים. בין שתי המדינות שוררים יחסים הדוקים וחמים במיוחד.

נאראנחו ייפגש עם נשיא המדינה, ראש הממשלה, שר החוץ, שר התעשיה והמסחר, ראש עיריית ירושלים, ולשכת המסחר ישראל־אמריקה הלאטינית. הוא יבקר באוניברסיטת ת"א וביד ושם, ויתקבל בטקס חגיגי בכפר סבא, עיר תאומה לסאן חוסה, בירת קוסטה ריקה. במהלך הביקור יחתום על הסכם לשיתוף פעולה כלכלי ומסחרי עם ישראל.

צו מניעה נגד "גניבת עובד" ניתן נגד חברת ממ"ן

מאת אריה אדר

צו מניעה נגד "גניבת עובד" ניתן בבית הדין לעבודה בתל־אביב באחד המקרים הנדירים הידועים בתחום התעופה. הצו ניתן על־פי בקשת חברת לאופר תעופה נגד ממ"ן, שביקשה להעסיק עובדת לשעבר של לאופר, בטרם תחלוף תקופת הצינון ממועד פרישתה.

עיקר עיסוקה של ממ"ן הוא בתחום הטיפול במטענים מוטסים, אולם בשנים האחרונות ביקשה לחדור לתחום הטיפול במטוסי חברות תעופה זרות, תחום שבו התמחתה לאופר זה שנים רבות ורכשה בו מוניטין.

לאופר מטפלת ב־52 חברות תעופה זרות, בין היתר במטוסי לופטהנזה, איבריה, סיטאיר וכן בכל מטוסי חיל־האויר האמריקאי, בכללם מטוסי הצי הנשיאותי. במהלך הדיון הודתה ממ"ן למעשה, שדרכה בתחום עיסוק זה לא צלחה וכי חלקה בשוק מגיע רק לכדי 1.5 אחוז.

פרקליטה של לאופר, עו"ד איתן אפשטיין, טען במהלך הדיון, שממ"ן מנסה באופן שיטתי לגרום לעובדי לאופר לעזוב את מקום עבודתם ולעבור לממ"ן, כדי לנצל את המיומנויות, שרכשו אצל לאופר.

הוא תיאר את ממ"ן כמטופל ועל כך חלק פרקליטה של ממ"ן בטענה, כי חלקה בשוק מגיע ל־1.5 בלבד, לאחר ששורה של לקוחות נטשו אותה ועברו ללאופר. בית־המשפט נתן צו כמבוקש נגד העובדת המסוימת ודחה את המשך הדיון ליוני.

הותקפו מוצבי צד"ל בדרום לבנון

(ע). טילים ואש מקלעים נורו ביום חמישי לעבר שלושה מוצבי צד"ל ברצועת הביטחון שבדרום לבנון – כך מסרו מקורות בצד"ל. המקורות ציינו כי המוצבים שהותקפו היו בשומריה, רשיף ועלמאן, כולם על גבול רצועת הביטחון, וכי איש לא נפגע.

תנועת אמל השיעית, בראשות יו"ר הפרלמנט הלבנוני נבי ברי, קיבלה על עצמה את האחריות לתקיפות אלה. כוחות צה"ל וצד"ל הגיבו על ההתקפות בירי ארטילרי לעבר מעוזי המחבלים בצפונית לרצועת הבטחון.

דו"ח הטרור: ירידה בהתקפות הטרור ב־94'; הטרור העולמי – נגד תהליך השלום

מאת דרורה פרל, וושינגטון

בשנת 1994 היה מספר התקפות הטרור בעולם הנמוך ביותר ב־23 השנים האחרונות – כך קובע הדו"ח השנתי של משרד החוץ האמריקאי על "דפוסי הטרור העולמי". הדו"ח עומד להתפרסם בראשית החודש הבא, ופרטים ממנו הגיעו לידי "דבר".

בשנה שעברה היו 321 התקפות טרור בעולם, לעומת השיא של 665 ב־87' ו־427 ב־93'. העלייה התלולה במעשי הטרור שמטרתם לגדוע את תהליך השלום, בעיקר של חמאס והג'יהאד האסלאמי נגד מטרות ישראליות ויהודיות, היא, על־פי הדו"ח, "אחד הגורמים השליליים המרכזיים בזירת הטרור העולמי".

על־פי הדו"ח, תהליך השלום בין ישראל ושכנותיה הוא מטרה מרכזית של הטרור העולמי. ארגוני הטרור האסלאמיים, כמו חמאס והג'יהאד האסלאמי, מכוונים את מסע הטרור שלהם נגד תהליך השלום. חמאס, שזוהי רק השנה השלישית שהוא מופיע ברשימת ארגוני הטרור, תפס בה השנה מקום מרכזי ביותר.

ההתקפה הרצחנית ביותר, שהביאה לעלייה תלולה ביותר במספר קורבנות הטרור אשתקד, היה הפיגוע במרכז התרבות היהודי בבואנוס איירס ביולי. הפיגוע בוצע, להערכת הגורמים האמריקאים, "בגיבוי" על ידי החזבאללה, שנטל את האחריות על פיגוע זהה כמעט, בשגרירות הישראלית ב־1992.

דוגמא נוספת לפעולה שהיא לדעת הגורמים האמריקאים חלק ממסע הטרור נגד תהליך השלום הוא פיצוץ המטוס הפנמאי ביולי 1994. פיגוע בו נהרגו 21 איש, מתוכם שלושה אמריקאים ו־11 יהודים. גם ההתקפות על הקונסוליה הישראלית והבניין בו פועלים ארגונים יהודיים בלונדון, נכללות ברשימת הדוגמאות, יחד עם "שורת פעולות טרור בישראל ובגדה המערבית ועזה".

הדו"ח מציין שהטרור האסלאמי מאיים לא רק על תהליך השלום בין ישראל ושכנותיה, אלא גם על חברות וממשלות במקומות אחרים כמו באלג'יריה ומצרים. סוריה, קובע הדו"ח גם השנה, איננה מעורבת ישירות בפעולות טרור, כבר משנת 86', אבל מאפשרת לארגוני טרור, כמו הג'יהאד האסלאמי והחזבאללה לפעול משטחה ובאזורים שהיא מכתיבה בלבנון. כל עוד לא ישתנה המצב, אומרים פקידי ממשל אמריקאיים, תישאר סוריה ברשימת הטרור.

מעורבותה של איראן בפעולות טרור ומרכזיותה במתן חסות לטרור ולטרוריסטים, מדגיש הדו"ח גם השנה, ממשיכה להוות איום רציני במזרח התיכון, באירופה, באפריקה, בדרום־אמריקה ובאסיה. "איראן, המדינה המעורבת ביותר כיום במתן חסות לטרור, ממשיכה לספק הדרכה ותמיכה לארגוני טרור, כמו החזבאללה... כדי להרוס את תהליך השלום ולפגוע במתנגדים איראניים". הטרור האיראני נחסם במידת מה, קובע הדו"ח, תודות ללחץ הבינלאומי.

גם הטרור העיראקי הוגבל אשתקד באמצעות לחץ אמריקאי ובינלאומי, למרות שסדאם חוסיין המשיך לרצוח מתנגדים ולפגוע באנשי סיוע זרים בצפון עיראק. הטרור הלובי צומצם במידה ניכרת באמצעות הסנקציות שהוטלו על לוב מועצת הביטחון של האו"ם בעקבות פיצוץ מטוס פאן־אם 103, לדעת כותבי הדו"ח, אולם לוב ממשיכה לסרב להסגיר את מבצעי הפיגוע לידי ארה"ב.

המדינות המופיעות ב"רשימת הטרור" הן איראן, עיראק, סוריה, לוב, צפון־קוריאה, סודאן וקובה.

הגנרל הפלסטיני נאסר יוסף יופיע ב"מועצה לשלום ולביטחון" בת"א

מאת מוטי בסוק

גנרל נאסר יוסף, המפקד הכללי של כוחות הביטחון הציבורי ברשות הפלסטינית, ייפגש ביום ראשון הקרוב במלון "דן" בתל־אביב, עם חברי "המועצה לשלום ולביטחון".

זוהי הפעם הראשונה שיוסף מופיע בישראל בפורום ציבורי. ב"מועצה לשלום ולביטחון" חברים אישי ציבור רבים, ביניהם קצינים בכירים ביותר בצה"ל במילואים. לתחילה ישמעו חברי המועצה, נאום של נאצר יוסף ואחרי כן יתקיימו במקום דיון פתוח, בערבית. הדברים יתורגמו באופן שוטף לעברית.

ברכות חמות
למר יצחק פורם
לרגל בחירתו
לנשיא בורסת היהלומים לכהונה נוספת
שלום לוזון
יהלומי לוז בע"מ
מגדל היהלום חדר 970-1
טל. 03-5759540 פנימי 5322-1
פקס. 03-5759541 במפעל: 09-822048
רח' בצלאל 54 רמת-גן מיקוד: 52521

סל ברכות
למר יצחק פורם
לרגל בחירתו
לנשיא בורסת היהלומים
לכהונה נוספת
לוגנו יהלומים בע"מ
טל. 5759262

ברכות חמות
למר יצחק פורם
לרגל בחירתו
לנשיא בורסת היהלומים
לכהונה נוספת
יהלומי רפאלי סטשיק
טלפון: 03-5750374

ברכות חמות
למר יצחק פורם
לרגל בחירתו
לנשיא בורסת היהלומים
לכהונה נוספת
י"א הויזמן
טל. 03-6131713

ברכות חמות
למר יצחק פורם
לרגל בחירתו
לנשיא בורסת היהלומים
לכהונה נוספת

מיטב הברכות
למר יצחק פורם
לרגל בחירתו
לנשיא בורסת היהלומים
לכהונה נוספת
לה פאגט
מסעדה
5750784

כל ברכות
למר יצחק פורם
לרגל בחירתו
לנשיא בורסת היהלומים לכהונה נוספת
יהלומי קרן אור בע"מ
טלפון: 5752295

שפע ברכות
למר יצחק פורם
לרגל בחירתו
לנשיא בורסת היהלומים לכהונה נוספת
COHEN & SONS - ORION
DIAMOND MANUFACTURING & TRADING

هكذا من الاصل

התנגדות בקואליציה בהסתדרות לשינוי מעמד ה־1 במאי ולסמל החדש; דיון ביום א'

מאת אפרים דוידי

בישיבה ארוכה של הנהלת הקואליציה שנערכה אמש נתגלעו חילוקי דעות חריפים בין נציגי המפלגות השונות בנוגע לצעדים שמציע יו"ר ההסתדרות, חיים רמון. בפתח הישיבה נערך דיון סביב סמלה החדש של ההסתדרות ובחלקה השני על הצעת רמון לשנות את מעמד ה־1 במאי בחוקת ההסתדרות.

הנהלת הקואליציה דנה בשתי הסוגיות לאחר שבישיבת ההנהגה, שהתקיימה ביום ראשון האחרון, שני הנושאים היו במרכזם של חילוקי דעות בין חברי ההנהגה. גם אתמול לא הכריעו ראשי הקואליציה בהסתדרות, נציגי סיעות רם, העבודה והרשימה המשותפת היהודית־ערבית בשתי הסוגיות.

נציג המפלגה הדמוקרטית הערבית, בסאן מוקלשי (הפועל במסגרת רם), ונציג הרשימה המשותפת, ג'האד עקל, מתחו ביקורת קשה על הסמל החדש שלדעתם קושרים ארגון עובדים עם סמלים יהודיים (מגן דוד). נציגי רם, ובראשם אהרון נחמיאס, צדדו בסמל החדש ואנשי העבודה מסרו שהם "מוכנים לקבל את המוגמר". בשאלת ה־1 במאי רוב רובם של משתתפי הישיבה מתנגדים לכל שינוי במעמדו בחוקת ההסתדרות. גם בנימין "בנג'ילה" יסעור, אחד מראשי רם, מסר כי הוא ומפלגתו, מפ"ם, מתנגדים נחרצות לכך.

עקל, רכז הרשימה המשותפת, מתח ביקורת קשה כלפי רמון אך גם כלפי ראשי העבודה כי לדעתו "עשו הכל שביכולתם כדי לפגוע באחד במאי". הוא קרא לקיום הפגנת עובדים המונית, מצד ההסתדרות, לציון האחד במאי. הפגנה נגד ההפרטה ונגד האבטלה. היחידי אשר צידד בעמדתו של רמון היה נציג ש"ס, יהודה אביזן.

בתחילת הפגישה פתח אביזן ביקורת רבה כלפי מוסר מבקר ההסתדרות והמנכ"ל של המשרד, ד"ר עליזה שלום. הוא סיפר לחברי הנהלת הקואליציה כי נציגי ש"ס ישבו עם שלום ומסרו לה על מורת רוחם על כך שהיא חוקרת בהעברת כספים מקופת ההסתדרות לבטאון ש"ס "מיום ליום", העברות שנעשו לפני הנהגת ההסתדרות.

סוגיית הסמל החדש של ההסתדרות וה־1 במאי יעלו לדיון שוב ביום ראשון הקרוב בעת ישיבת הנהגת ההסתדרות השבועית. יצוין שחבר ההנהגה, בנימין גונן, מסר אמש כי רשימתו תשתתף "באירועי האחד במאי", בכלל במפגנות שיתקיימו ביום זה ובמועדים סמוכים לציון הסולידריות בין העובדים ובין העובדים בישראל לעובדים בכל העולם.

נחתם הסכם להבטחת זכויות עובדי "מספנות ישראל"

מאת אורי שרון

אתמול נחתם הסכם בין עובדי "מספנות ישראל", ההסתדרות במרחב חיפה וחברת "סקרקאר", להבטחת זכויות העובדים במשך עשר השנים שלאחר הרכישה. טקס החתימה נערך בלשכתו של יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, ח"כ עמיר פרץ, והשתתפו גם נציגי העובדים וראשי ההסתדרות במרחב חיפה, בהם זאב ויגאל כהן.

מיד לאחר החתימה הרימו כוסות. התקשר ח"כ פרץ לשר האוצר, אברהם שוחט, ובישר לו על ההסכם. שוחט אמר כי אם מנכ"ל רשות החברות הממשלתיות, עו"ד תמר ברדוה, תאשר את דבר ההסכם, הוא ימליץ לאלתר לועדת הכספים של הכנסת לאשר את מכירת המספנה ל"סקרקאר" ו"נסקאר".

ועדת הכספים אמורה להתכנס ביום שני הבא.

ההסכם קובע כי בחמש השנים הראשונות תערוב המדינה להבטחת זכויות העובדים, ואילו רוכשי המספנה יערבו להבטחת הזכויות בחמש השנים שלאחריהן. נוסף לכך, הקונים נתנו ערבות של מיליון וחצי דולר לנאמן, עו"ד יונתן פסי. ערבות זו נועדה לשמש בטוחה בידי העובדים, למקרה שהקונים ישלמו את התחייבות הכספים שיגיעו לעובדים בגין פרישתם או פיטוריהם. אז או הם יקבלו אוטומטית את תנאי הפרישה שקיבלו הפורשים מהמספנה בפרס אשתקד. כמו כן הוסכם כי 100 עובדים יפרשו מרצון בחמש השנים הבאות.

ההסתדרות הכללית הצליחה להשיג 2.2 מיליון ש"ח שיחולקו כמענק הפרטה ל־227 עובדי המספנה כיום. כל אחד יקבל בין 5,000 ל־15 אלף ש"ח, תלוי במספר השנים שהוא עובד ב"מספנות ישראל".

קברט סאטירי מרבת עמון ומחזה המבוסס על דמותו של אריה דרעי – בעונה הבאה בקאמרי

מאת אביבה זלצמן

התיאטרון הקאמרי יביא לארץ את "נביל ואישאם", קברט סאטירי מרבת עמון, עם שתי הפקות העוסקות בתהליך השלום. התיאטרון הירדני יעלה את הצגת הבכורה בקאמרי ולאחר מכן ייצא לסיבוב הופעות בארץ, בעיקר בגליל ובמשולש.

"פעורי פה", מחזה חדש של חנוך לוין שיביים הבמאי הגרוזיני רוברט סטורואה, יפתח את העונה הבאה של התיאטרון הקאמרי. זוהי הפעם הראשונה שבמאי זר, שאינו חי בישראל או דובר עברית, יביים מחזה מקורי בעברית, ולצורך העבודה תורגם המחזה של לוין לרוסית.

התיאטרון הקאמרי ידגיש גם בעונה הבאה שלו מחזאות מקורית, הכוללת גם מחזות אקטואליים כמו "בוקה" מאת אמנון לוי ורמי דנון, מחזה על העולם החרדי שבמרכזו דמות המבוססת על דמותו של אריה דרעי, וכמו "החומה והמגדל", מחזה העוסק באינתיפאדה מאת הלל מיטלפונקט ובבימויו. כן יעלה הקאמרי את "פראבדה" מאת דיוויד הר והאוורד ברנטון בגרסה עברית של דניאל לפין – מחזה העוסק בשאלה אם העיתונות היא שופרה של האמת או כלי שרת בידי כוחות כלכליים־פוליטיים, שיביים אילן רונן.

במסיבת עיתונאים שהתקיימה אתמול בתל־אביב מסרו מנכ"ל הקאמרי, נעם סמל, והמנהל האמנותי, עמרי ניצן, את הצגות הכוונות שלהם לעונה הבאה הכוללת גם את "נשף מסיכות" מאת יהושע סובול, קומדיה על מלחמת המפרץ שיביים עמרי ניצן, "הכבעגים" מאת ובבימוי אלדד זיו, מחזה חדש של שלמית לפיד, "הפלגות", ומחזה חדש של יוסף בר־יוסף, "אבא של תתך", שאת שניהם יביים אהרון אלמוג.

כמו כן יועלה מחזה חדש של עדנה מזי"א, "סיפור משפחתי", שיביים עמרי ניצן, מחזה חדש של אורלי קסטל בלום, "הם עלו על משהו", קומדיה מסורתית שיביים איתן בלום, ומחזה חדש של מוטי לרנר, "סתיו יפה", בבימוי גדליה בסר.

הקאמרי. אף יעלה הפקה חדשה של "הפיך" מאת חנוך לוין, בבימוי אילן רונן, ו"הנסיכה האמריקאית" מאת ניסים אלוני בבימוי רמי פינקוביץ'. מבין המחזאות הקלאסית יעלה בקאמרי מחזה של שקספיר, "אגדת חורף" או "כטוב בעיניכם", שיביים עמרי ניצן, ו"אויב העם" מאת הנריק איבסן, בעיבוד של ארתור מילר ובבימויו של דיוויד טאקר. בסיום העונה הנוכחית יעלה "הקמצן" של מולייר עם יוסי גרבר בתפקיד הראשי. [illegible]

17 מהפקות התיאטרון הקאמרי בשתי העונות האחרונות ימשיכו לרוץ גם בעונה הבאה. מספר המנויים של התיאטרון הקאמרי עומד על 31 אלף. את 1994 גמר התיאטרון עם איזון כספי, כשמתוך תקציב של 36 מיליון ש"ח, 19 מיליון הם הכנסה עצמית.

התיאטרון הקים קרן לתמיכה ביצירה ישראלית על שם יונה אטינגר והאחים גילמן, בסך 200 אלף דולר, שפירותיה יוקצו לעידוד יצירה ישראלית אקספרימנטלית. קרן נוספת, ע"ש ערנה פילדל ז"ל, קיימת כבר שנתיים ומחלקת מלגות לשחקנים. קרן חדשה נוספת, ע"ש [illegible] הצטיינות.

לקאמרי להקה קבועה של 70 שחקנים, והאחרונה הנהיג התיאטרון, הראשון בארץ, גם תשלום פרמיות עבור תקופת החזרות.

אבו־מדיין נועץ בעפרה פרידמן על חקיקה בנושאי מעמד האשה

מאת אביבה זלצמן

פרח אבו־מדיין, הממונה על תיק המשפטים ברשות הפלסטינית, נפגש אתמול עם יו"ר נעמת, עו"ד עפרה פרידמן בלשכתה בתל־אביב, כדי להתייעץ בנושא החקיקה לקידום מעמד האשה ברשות הפלסטינית. אבו־מדיין ביקש לנצל, כדבריו, את הניסיון הרב של נעמת בבניית מערכת חוקים ומסורות לקידום מעמד האשה.

"על־פי המצב כיום ברשות הפלסטינית, שבה הנשים מאוד מקופחות, יש לבנות את נושא מעמד האשה מן היסוד. היום, כשאנחנו נמצאים לפני הבחירות לרשות הפלסטינית, זה הזמן המתאים להיערך עם מערכת חוקים מתקדמת, כדי למנוע הקפאת זכויות הנשים בעתיד, כאם יגבר כוחם של הקיצונים הדתיים", אמר אבו־מדיין וגילה, כי רק השבוע הציע שר החינוך ברשות הפלסטינית לערוך הפרדה בין בנים ובנות במערכת החינוך, הצעה שהיא מתנגדת לה חריפות.

אבו־מדיין הביא עימו הצעת חוק לקידום מעמד האשה, שהוכנה עבורו, וביקש מיו"ר נעמת לבחון אותה ולהעיר את הערותיה. בסיכום הפגישה הוחלט, כי יוקם צוות עבודה משותף של משפטניות בנעמת, שיעבדו עם משפטנים מהרשות הפלסטינית, ויגבשו חוקים ותכניות לשיפור מעמד האשה.

הרבנות באשקלון הכריזה על יום תפילה וצום עקב שיעור פטירות גבוה

מאת [illegible]

הרבנות באשקלון הכריזה על יום תפילה וצום עקב ריבוי הנפטרים בעיר. לפי הסקר שערכה המועצה הדתית באשקלון מתברר כי מספר הנפטרים הוכפל בתוך שנה, ובממוצע מתים 60 איש בכל חודש.

חברה קדישא העירונית הגבירה את כוח האדם והמועצה הדתית הכשירה קרוב ל־1,800 חלקות בבית העלמין של העיר, שהלך ומתמלא. מהן נשארו פנויות רק 800 חלקות.

הרבנים החליטו כי קרה משהו בלתי שגרתי באשקלון ולכן יש לעמוד בתפילות בהתענות ובהשתטחות על קברי צדיקים.

אופטימיות זהירה: עליות מתונות בכל אפיקי ההשקעה

מאת איתן יעקבסון

שבוע המסחר בשוק ההון הסתיים בעליות מתונות בכל אפיקי ההשקעה: מניות, צמודי־מדד, צמודי־דולר ומק"מ. מדד המשתנים נקבע אתמול בסיום המסחר על 159.73 בעלייה של 0.14%. מחזור העסקאות במניות הסתכם בכ־39 מיליון ש"ח. המניות הבכירות – אלס, בזק, בנק הפועלים, דיסקונט השקעות, בנק לאומי, טבע וכלל אלקטרוניקה – היו בסימן עלייה מתונה. המניות הבכירות כור, ים המלח, כי"ל ועלית 5 התאפיינו בירידות מתונות. ירידות תלולות נרשמו בתעודות ההשתתפות של אבג'ק אבנר ישראמקו חנ"ל, העוסקות בחיפושי נפט וגז. הירידות בניירות הערך האלה משקפות אכזבה עמוקה של המשקיעים מכך שעד כה לא נמצא נפט בכמויות מסחריות בקידוחים שבוצעו בארץ (בים וביבשה) בשנים האחרונות.

העליות המתונות במניות בימים האחרונים מוסברות ברכישות של משקיעים, הסבורים כי הרמה הנוכחית של 160 מעניינת להשקעה לטווח בינוני וארוך, ובציפיות הזרות לירידה מסוימת של הריבית. במרכז שואבים המשקיעים עידוד מהתייצבות שוק אגרות החוב הצמודות למדד ברמת תשואות של כ־4.3% ברוטו.

אתמול נרשמו בצמודי־מדד ובצמודי־דולר עליות מתונות. עליות נרשמו גם במק"מים. התשואות בסדרות הארוכות ירדו לרמה של 14.5% עד 14.6%. ירידות התשואות במק"מים משקפות ציפיות זהירות לירידות הריבית. העליות במק"מים מוסברות גם בביקושים של משקיעים מסוגים שונים הרואים במק"מ אפיק נזיל מאוד, מתוך ציפייה להתמתנות אינפלציונית.

בשוק המט"ח נרשמו ירידה ב"פשיט" ועלייה ב"קלים". תמורות אלה משקפות אופטימיות זהירה של המשקיעים לקראת חידוש המסחר ביום ראשון הקרוב.

מינהל מקרקעי ישראל

השכרת קרקע חקלאית לזמן קצר לעונת תשנ"ו – 1995/96

1. מינהל מקרקעי ישראל מודיע כי כל המבקש לשכור קרקע חקלאית לזמן קצר לעונת תשנ"ו, אשר אינה משוכרת לו לשנת תשנ"ה, יגיש בקשתו למשרד המחוזי של המינהל שבתחומו נמצאת הקרקע, עד לא יאוחר מ־15.5.95. הבקשה תוגש בטופס שניתן לקבל ביחידות החוזים החקלאיים (ביחידות חפיקות) במשרדים המחוזיים של מינהל מקרקעי ישראל.
2. שוכרים קיימים, שאינם מעוניינים לחדש שכירותם לעונת תשנ"ו, יודיעו על כך בכתב ליחידות החוזים החקלאיים במשרדים המחוזיים של מינהל מקרקעי ישראל.

כתובות המשרדים המחוזיים:
* מחוז הצפון, קריית הממשלה, נצרת עילית.
* מחוז חיפה, דרך העצמאות 13, חיפה.
* מחוז המרכז, דרך פתח תקוה 88, תל־אביב.
* מחוז תל־אביב, דרך פתח תקוה 116, תל־אביב.
* מחוז ירושלים, רח' בן יהודה 34, ירושלים.
* מחוז הדרום, בית טלבס, רח' בן צבי, באר־שבע.

3. אין בהודעה זו משום התחייבות להשכיר קרקע לכל מבקש חדש או לשוכר מכבר. השכרת הקרקע תיעשה בהתאם להחלטות מועצת מקרקעי ישראל ונוהלי מינהל מקרקעי ישראל.
4. בקשות לשכירות חדשות שלא יוגשו במועד, לא יטופלו.

ברכות חמות
לחברת דלק מוטורס (מאזדה)
למנכ"ל מר מיכאל רון והצוות המוביל
לרגל זכייתם בפרס אלול
לניהול ומצויינות
המשך הצלחה ושנת פעולה פורה
מברכים שמחה ואבי פרוצנסקי
מסוכנות בחיפה רח' יפו 138
טל: 04-524539 רב קווי

מוסך אמין לשרותי רכב
מורשה מאזדה
לחברת דלק מוטורס בע"מ mazda
למנכ"ל מר מיכאל רון
ולכל צוות המנהלים והעובדים
ברכות חמות ללו והצלחה
מאחל אלי בללתי
מוסך אמין ירושלים
רח' התעשיה 5 א.ת. תלפיות ירושלים
טל. 02-733499 טלפקס. 02-735852

ברכות חמות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
מוסך נעמה טל: 04-510900

ברכות חמות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
מוסך מאיר
מכונאות רכב כללי שירות מורשה מזדה mazda
אזור התעשיה, קרית מלאכי טל. 08-580063

עצמון | מערכות רכב
רח' הרכבים 2 א.ת. תלפיות י-ם טלפקס: 02-782513
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
מיטב הברכות
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות

עד שרותי מוסך
למיכאל רון
ולדלק מוטורס
ללו והצלחה!!
mazda
התע"ש 11 אזור התעשיה המזרחי ב' כפר סבא טל. 954935 09-953016

שפע ברכות ואיחולים
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
מוסך חוף הים בע"מ
שרות מוסמך
שרות mazda מוסמך
א. התעשיה הרצליה מדינת היהודים טל. 09-555776/463

ברכות חמות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
מוסך כפיר א.ב. בע"מ
העבודה 10 אשדוד
טל. 08-533790

מיטב הברכות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס
אלול לניהול ומצויינות
קרית הרכב
"אסולין"
באר-שבע רח' יצחק נפחא, טל. (רב קווי)

ברכות חמות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
מוסך "רעים" 1993
סוכנות ומוסך שירות מזדה

סל מלא ברכות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
מוסך השלושה נצרת עלית
טל. 06-552231

מוסך חרמון
mazda
סוכנות ומוסך מורשה
אזור התעשיה טלפקס: 949778
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
mazda

מוסך סדן בע"מ

ברכות חמות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות

ברכות לבביות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
"מצדה" אולמי תצוגה
טל. 02-955772

ברכות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
תודה מיוחדת לארנון מיכאלי, צוות השירות והמחסן
מוסך האיצטדיון
"ניסים בע"מ"
רח' ברוך הירש 17, בני ברק
(מול האיצטדיון ר"ג)
mazda
טל: 6180740 - 6182003 פקס. 5709313

ברכות חמות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
מוסך לסקה
טל. 04-724419

מיטב הברכות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
mazda
מוסך סרוסי אשקלון
בהנהלת: דוד סרוסי מורשה מטעם משרד התחבורה

ברכות חמות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
מוסך העוגן בע"מ
טל. 09-624594

ברכות חמות
לחב' דלק מוטרס (מאזדה) בע"מ
ולמנכ"ל מר מיכאל רון
לרגל זכייתם בפרס אלול לניהול ומצויינות
הנהלת מוסך תל-חנן
סמי וחיים טל. 04-213344

קטלוה בנ. 58 בע"מ
החברה מודיעה בזה כי ביום 6.4.95 שלחה דו"ח מיידי והודעות למחזיקי מניותיה בהתאם לתקנה 6ת. לתקנות ניירות ערך (הקצאת ניירות ערך בחברה רשומה שהוצעו שלא לציבור) התשנ"ב־1992 בדבר תיקון פרטים בדו"ח המיידי ובהודעות למחזיקי המניות מיום 4.4.95, בדבר ההצעה הפרטית של 70,500 כתבי אופציה (סדרה א) למר אילן אופיר.
בהתאם לדו"ח המיידי וההודעות למחזיקי המניות מיום 4.4.95, התחייב מר אופיר שלא למסור הודעת מימוש בגין כתבי האופציה כל עוד החזקות הציבור במניות בנות 1 ש"ח ע"נ של החברה יפחתו משיעור של 16% מן ההון המונפק והנפרע של המניות בנות 1 ש"ח ע"נ של החברה, בתנאים המפורטים בדו"ח המיידי ובהודעות מיום 4.4.95.
בהתאם לדו"ח המיידי וההודעות מיום 6.4.95, התחייב מר אופיר כי אם יאוחד הון המניות של החברה יחולו ההוראות שלעיל בדבר מימוש כתבי האופציה, באופן שבמקום "16% מן ההון המונפק והנפרע של המניות בנות 1 ש"ח ע"נ של החברה" יאמר "25% מן ההון המונפק והנפרע של החברה".
קטלוה בנ. 58 בע"מ

בנק אמריקאי ישראלי
בנק אמריקאי ישראלי בע"מ
מבקש להודיע ללקוחותיו כי ביום א' 16.4.95, יחויבו חשבונותיהם בדמי משמרת ניירות ערך עבור שלושת החודשים: ינואר, פברואר ומרץ 1995.
כל לקוח יכול לקבל נתונים על הסכום המדוייק שבו יחוייב חשבונו בסניף הבנק בו מתנהל פקדון ניירות הערך שלו.

(ע). טקס בר ובת מצוה המוני נערך אתמול בבנייניים ברחבת הכותל בירושלים לאלף ילדים וילדות. רוב הילדים הם עולים חדשים מחבר המדינות. הטקס הפתוח אורגן על ידי מיליונר יהודי מאוסטרליה, יוסף גוטניק, המקורב לחצר הרבי מלובביץ' (צילום: יצחק הררי)

הותר לפרסום

שניים עצורים בחשד שרצחו יו"ר האגודה לזכויות האזרח

עו"ד שמואל לוינסון נרצח לפני 8 חודשים בביתו בירושלים על ידי 2 פורצים שהופתעו על ידו

מאת כתבנו לענייני משטרה

בית משפט השלום בירושלים התיר אתמול לפרסום, כי בידי משטרת הבירה שני עצורים החשודים ברצח יו"ר האגודה לזכויות האזרח, עו"ד שמואל לוינסון, לפני שמונה חודשים במהלך התפרצות לדירתו.

החשודים הם שלום עובדיה (33) מירושלים וכאמל כבלי יוסף (37) מיפו. על פי החשד, הם רצחו את לוינסון, שהפתיע אותם כאשר פרצו לדירתו שבשכונת רחביה בירושלים.

שלום עובדיה נעצר לפני כחודש, ובחקירתו בידי התישאול של היחידה המרכזית במשטרת הבירה, הוא הודה ב־141 פריצות לדירות, משנת '92, שחלקן התבצעו בשכונת רחביה בה כאמור התגורר לוינסון. לטענת המשטרה, יש בידיה ראיות הקושרות את עובדיה לזירת האירוע, ומכאן החשד שהיה מעורב ברצח עצמו.

שלשום, עצרה המשטרה גם את כבלי יוסף, בחשד בשותפות להתפרצות ולרצח לוינסון.

עד למעצרו של כאמל כבלי מנע בית המשפט את פרסום דבר מעצרם, על פי דרישת המשטרה שטענה כי הפרסום יפגע בחקירה. כאמור, אתמול הסיר בית משפט השלום בירושלים את צו איסור הפרסום של המעצרים – אך אסר לפרסם פרטים מסוימים מפרוטוקול הדיון.

יש לציין כי לאחר הרצח נפוצו שמועות בירושלים, כי הרצח בוצע בגלל פעילותו של לוינסון באגודה לזכויות האזרח.

3 שנות מאסר בפועל לתושב טול כרם שנתפס ללא אישור שהייה

(ע).- תושב טול-כרם, עמאר מוסטפה בן עבד חליס, נידון אתמול בבית משפט השלום בנתניה – בהליך של שיפוט מהיר – לשלוש שנות מאסר בפועל ולשנתיים על תנאי, לאחר שנתפס בנתניה ללא אישור שהייה.

השופט מרדכי בלוך קבע בגזר הדין, כי תופעה זו של שהייה ללא היתר פוגעת בבטחון המדינה, ועל בית המשפט לגזור עונש שירתיע תושבי שטחים מכניסה לתחום הקו הירוק ללא אישורים.

בשלט רחוק: הבעל קיבל הנחיות בטלפון איך לסייע לאשתו בלידה

(ע).- מונה הליל (34) מחיפה, שנתקפה בצירי לידה בביתה, ילדה אתמול בבוקר בעזרת הנחיות שהגיעו בטלפון ממוקד מד"א בעיר.

ב־5.30 בבוקר קיבל יוחאי גונן, תורן המוקד במד"א חיפה, קריאה טלפונית נרגשת מתושב העיר שאשתו היתה על סף לידה בביתם שברחוב הלל בהדר־כרמל. הבעל אמר שראשה של התינוקת כבר מתחיל לצאת מגופה של אשתו.

תורן המוקד הזניק אמבולנס לביתה של היולדת, ובמקביל הנחה טלפונית את הבעל מה לעשות. הבעל התבקש להצטייד בשרוכי נעליים כדי להיות מוכן לנתק את חבל הטבור של התינוקת. צוות מד"א הגיע כעבור כמה דקות לדירת היולדת – כשהתינוקת היתה כבר בזרועות אביה, שהיה למיילד בעל כורחו. הצוות סייע להשלים את הלידה, ביתר את חבל הטבור ופינה את האם והתינוקת, שנולדה במשקל 3,100 ק"ג, למחלקת היולדות במרכז הרפואי "בני ציון". משם נמסר כי האם והתינוקת במצב טוב.

בת 4 סיפרה לאמה: אבא נוגע בי כשכולם ישנים; האב נעצר

מאת כתבנו לענייני משטרה

תושב ירושלים נעצר השבוע על ידי המשטרה בחשד שאנס וביצע מעשים מגונים בבתו בת הארבע.

אשתו של החשוד הגיעה לפני כחודש למשטרת ירושלים וסיפרה לחוקרים, כי בתה בת הארבע סיפרה לה שאביה נוגע באברי מינה. הילדה נחקרה על ידי חוקרת נוער וסיפרה לה שבלילה, כשבני הבית כבר ישנים, ניגש אליה אביה כשהיא במיטתה ומבצע בה עבירות מין.

אתמול נערך דיון בהארכת מעצרו של האב בבית משפט השלום בירושלים. נציג המשטרה, סמ"ר יצחק יוסיפון, הדגיש כי לפני מספר שנים כבר נחקר האב בחשד שביצע מעשים דומים. החוקר ציין כי בתו בת הארבע של החשוד עדיין לא נשלחה לבדיקה גניקולוגית, מחשש שבדיקה זו תפגע בה נפשית.

בבית המשפט הכחיש האב כי התעלל בבתו, וטען שאשתו מנסה "להלביש עליו תיק". יש לציין כי בני הזוג מסוכסכים כבר זמן מה. החוקר ביקש לשלוח את האב לשבעה ימי מעצר, כדי שמשטרת הסעד תוכל לטפל בלי הפרעה במשפחה, אך השופטת מרים מזרחי קבעה כי אמנם יש בסיס סביר לחשדות נגד האיש, אולם אין חשש לשיבוש החקירה שלמעשה כבר הסתיימה. לכן, קבעה, ניתן לשחרר אותו למעצר בית למשך 10 ימים בבית הוריו, בערבות עצמית בסך 3,000 שקל וערבות של צד שלישי בסך 1,000. השופטת הוציאה צו איסור פרסום על כל פרט מזהה בפרשה.

גונב הטנק מג'וליס עירער על עונשו: השופטים התעלמו מראיות

(ע).- החייל עמית נחמיה, שהורשע בגניבת טנק מבסיס ג'וליס ונידון לארבע שנות מאסר, מתוכן שנתיים בפועל, לשלילת רשיון נהיגה לשבע שנים והורדה לדרגת טוראי, עירער אתמול על העונש לבית הדין הצבאי לערעורים.

באמצעות סניגוריו, עו"ד אריה צ'רנוק ועו"ד שלומי ציפורי, טען נחמיה כי בית הדין הצבאי שגזר את דינו, טעה בכך שהסיק מסקנות לחומרה מטעות מעיקרן. לדבריו, התעלם בית הדין ממכלול הראיות והעדויות שהובאו בפניו, ובחלק מקביעותיו היה בית הדין "מנותק מחומר הראיות".

עוד נטען בערעור, כי בית הדין נהג בחוסר סבלנות עם נחמיה בכל מהלך המשפט, עד שניתן היה להתרשם, לטענתו, כי בית הדין נטל לעצמו את תפקיד התובע. כן טוען המערער, כי מספר פעמים מנע בית הדין מהסניגוריה לעשות את מלאכתה, "בין השאר, בכך שמנע השמעת עדים והגשת מסמכים שהיו רלוונטים לניהול ההגנה".

סניגוריו של החייל מציינים בערעור, כי התנהגותו של בית הדין של פיקוד מרכז, וסירובו לתת לסניגורים לנהל את ההגנה כפי הבנתם, יצרו את הרושם שבית הדין מסייע להסתרת מעשים שאירעו בעבר בבסיס ג'וליס.

גופת עבריין מיפו נמצאה בחולות ליד צומת גלילות

מאת אלי ברנר

גופת גבר צעיר נמצאה אתמול בבוקר בחולות ליד פאב "המאוהל", מצפון לתחנת הדלק "סונול" בצומת גלילות. בדיקת פתולוג קבעה, כי גרונו של האיש שוסף בסכין. על הגופה לא נמצאו תעודות מזהות, ורק בשעות אחר הצהריים הסתבר שמדובר בתושב יפו, האני סוהיל, בן 29. סוהיל מוכר למשטרה כעבריין, והרקע לרצח ככל הנראה מאבק בין עבריינים.

7 שנים לאחר רצח בעל המכולת דניאל חביב, עצרה המשטרה חשוד

תיק החקירה כבר נסגר מזמן, אך במהלך חקירת מקרה אחר, עלו חוקרים על ראיות הקושרות את אורן דמרי מת"א לרצח ושוד בעל המכולת ב־'88

מאת אלי ברנר

המשטרה עצרה ביום שלישי חשוד ברצח, שש וחצי שנים לאחר ביצוע הרצח, ולאחר שתיק החקירה נסגר. אתמול הובא החשוד, אורן דמרי (28) מתל־אביב, להארכת מעצר.

ב־24 בנובמבר '88 נכנסו שלושה צעירים לחנות מכולת ברחוב הגיא 8 בתל־אביב, זמן קצר לפני שעת סגירתה. בעל המכולת, דניאל חביב, ואשתו, אמרו לצעירים שהמכולת סגורה וביקשו מהם לצאת, אך השלושה התעקשו להיכנס. חביב ביקש למנוע מהם להיכנס, ואז שלף אחד מהם סכין ודקר את חביב, שמת מאוחר יותר מפצעיו. החקירה נקלעה למבוי סתום והתיק נסגר.

צוות חקירות במרחב אילון עלה בחקירה, במהלך חקירה של מקרה אחר, על מידע שקשור לרצח חביב, שאירע כאמור לפני שבע שנים, והגיע אל דמרי כחשוד במעורבות ברצח. רס"ר עופר קליין ממרחב אילון אמר אתמול בבית המשפט, כי בתקופה האחרונה, התנהלו מספר חקירות, שקידמו את חקירת רצח בעל המכולת. בפעולות אלה נקשר דמרי באופן ישיר לביצוע הרצח, ביחד עם אנשים נוספים.

דמרי אמר כי אינו קשור כלל לרצח. "חקרו אותי אתמול יחד עם מישהו שאין לי קשר אליו בכלל. אמרו לי שמאשימים אותי ברצח, אחר כך אמרו שאני מעורב ברצח", סיפר דמרי.

השופטת אפרת אמרה, כי על סמך עיון בתיקי חקירות קודמים והאחרונים היא מתרשמת שיש לכאורה קשר בין דמרי לבין רצח חביב. עם זאת היא לא נענתה לבקשת המשטרה להאריך מעצרו ב־15 ימים, אלא הסתפקה ב־10 ימי מעצר לדמרי.

איחולים לבביים
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
ר.ז. פלדמן ושות. תעשיות בע"מ
עיצוב רכב מסחרי לנוסעים
יצור ספסלים וריפוד
אזור התעשיה דרום נתניה ת.ד. 8059
טל' 355957, 09-650230 פקס 09-650432

ברכות חמות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מאחל
מוסך רמות בע"מ
סוכנות מכירת מיצובישי בת-ים
הבורסקאי 4, א.ת. בת-ים טל. 03-5511552 (רב קווי) פקס. 03-5530014

ברכות לבביות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
אל-אר
סוכנות הפצת רכב וחלקי חילוף בע"מ

ברכות חמות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
שאו ברכה הצלחה ושיווק פעולה פורה
אוטוויק מרכזי בע"מ
מוסך מיצובישי מורשה ירושלים
רח' האומן 21 תלפיות ת.ד. 52240 טלפון 02-783969 פקס 02-784334

שפע ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
שאו ברכה הצלחה ושיווק פעולה פורה
מוסך סומרים בע"מ
טלפון: 04-722995

ברכות לבביות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
שאו ברכה הצלחה ושיווק פעולה פורה
אלון מוסכי רכב (1992) בע"מ
טל: 08-592053

שפע ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
שאו ברכה הצלחה ושיווק פעולה פורה
סע - גל
טל: 03-6821521

סוכנות מיצובישי
לאזור הרצליה ורמת השרון
ברכות לבביות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
הד-קאר מכוניות [1988] בע"מ
בן גוריון 54 הרצליה טל. 09-544773
09-552787 פקס. 09-588743

מיטב הברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ (מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך יצחק כהן
טלפון: 361770 / 361468

שפע ברכות ואיחולים
לחב' "כלמוטור" בע"מ (מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך האחים טלפון 09-588333

זר ברכות לכם ולנו ולעתיד פורה
ולמנכ"ל ד"ר שמואל חרל"פ
"ישר כח!!"
מוסך איתן קפלן בע"מ
מכונאות * פחחות * חשמל * חלקי חילוף
מוסך מורשה למכירת רכב מיצובישי חדש
חיפה שדרות בן גוריון 32, טלפון: 521671, 04-532582

לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
ברכת דרך צלחה
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
עידנים ראשל"צ
בהנהלת עזרא בכר
פלוטיצקי 10, א.ת. הישן, ראשל"צ טלפון: 03-9655325

לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
המשך הצלחה
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך "צמרת" למכונאות רכב
SCANIA
קרית גת טלפון: 07-811476 פקס: 03-812371

איחולים לבביים
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
שרותי קרור בע"מ
איזור התעשיה החדש, ת"ד 1811 אילת טלפון: 07-378011

טבא ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
אוטו פאלאס אשדוד
סוכנות מכירות MITSUBISHI
מוסך שרות MITSUBISHI

ברכות חמות ואיחולי הצלחה
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
לב-גן (1991) בע"מ
מוסך מורשה מיצובישי אזורי
רח' מעשה חושב 13 א"ת תלפיות ירושלים
טלפון: 737371, 02-737372 פקס: 02-716681

טבא ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך אריה
טלפון: 6049025

צרור ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך קובה
שרות מורשה

ברכות לבביות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך טורינו
6825757

איחולים לבביים
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
"מוסך המרכז"
משה פרנק את נסים חדד
רמלה, יהודה הלוי 2, (ליד התחנה המרכזית)
טלפון: 08-257771 פקס: 08-229298

טבא ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
חולון מוטורס מוסך מורשה
טל' 5596880, פקס' 5595699

ברכות חמות ואיחולי הצלחה
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך כוכב מורשה מיצובישי
מכירה ושרות
דימונה, אזור התעשיה. טלפון: 07-564788

טבא ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
י.ב. שרותי רכב
07-270984

צרור ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
אדומית
שרותים לרכב [1988] בע"מ
איזור התעשיה ת.ד. 5090 אילת
טל. 378333, 07-331378

ברכות לבביות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך עימנואל
בהנהלת קהלני ארנון - מוסך מורשה

טנא ברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
מוסך אוטו בנץ
טל: 5617044

לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
ברכת דרך צלחה
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
ח. סולר
טל: 9655254

מיטב הברכות
לחב' "כלמוטור" בע"מ
(מיצובישי מוטורס)
לרגל השקת דגם "ספייס גיר מיני-ואן"
אר.אי' מכוניות
טל: 5037311

נהג! קח חייל בדרך הביתה

هكذا من الاصل

הוגברו אמצעי הביטחון באזור טהראן מחשש לחידוש המהומות

טהראן, (ע'יא.אף.פ).– שלטונות איראן הגבירו ב־48 השעות האחרונות את אמצעי הביטחון מסביב למבני ציבור בטהראן ובפרבריה, ככל הנראה בעקבות המהומות שהיו ביום שלישי בבמה עיר פרעלים מדרום לבירה. כך מסרו עדי־ראייה. לדבריהם, אנשי כוחות ביטחון חמושים נפרסו על־פי רוב בזוגות או בשלישיות, והוצבו מול תחנות דלק ובפתחי מבני ציבור או בנקים, שלא זכו עד כה לשמירה.

על־פי עדי־ראייה, הוגברו גם הביקורות בכבישים בדרום העיר, כולל בדיקת כלי־רכב.

בבגדד הביע עיתון רישמי תקווה, שהעם האיראני יצליח להפיל את המשטר. במאמר שפירסם ביום חמישי, דן במהומות שפקדו ביום שלישי בשכונות העוני בבירה האיראנית.

"אין ספק, כי הפרידות ההרות הגשמה של העם באיראן והעימותים שלו עם כוחות המשטר, יביאו בסופו של דבר להפלתו, כפי שקרה עם השאה", כתב העתון "אבו אלהל", ביטאון מפלגת הבעת' בעירק. "השביתות, ההפגנות והעימותים העקובים מדם בערים שונות באיראן משקפים את הזעם הגובר וגובר של עמי איראן נגד מדיניותו של המשטר בטהראן", כתב עוד "אלתאורה".

עימותים קשים בין מפגינים ויחידות לפיזור הפגנות נרשמו ביום שלישי בשכונות עממיות בדרום טהראן. עד כה לא מסרו השלטונות נתונים על מספר הנפגעים.

מאות דייגים זועמים מספרד הפגינו במדריד במחאה על ההשתוללות של קנדה (צילום: א.פ)

האיחוד האירופי זימן את שגריר קנדה עקב סיכסוך הדיג

בריסל, (עייר).– הנציבות האירופית הודיעה אתמול, כי זימנה את שגריר קנדה באיחוד האירופי, כדי למסור לו מחאה על מה שהגדירה הפרה בוטה של החוק הבינלאומי בצפון האוקיאנוס האטלנטי.

דייגים ספרדיים בצפון האוקיאנוס האטלנטי דיווחו על תקריות עם ספינות משמר קנדיות, ומסרו, כי הקנדים חתכו את הרשתות של אחת מספינות הדיג הספרדיות וניסו לעלות על אחרת.

שגריר קנדה באיחוד האירופי, ז'ק רוי, הכחיש במסיבת עיתונאים את הידיעות על התקריות. "לא נוצר קשר עם ספינות ספרדיות, לא היה ניסיון לעלות על ספינה ספרדית כשלהי ולא היה ניסיון לחתוך רשתות", אמר.

הנציבות האירופית הביעה בהודעה את צערה על שלדבריה, הפרה קנדה באופן בוטה את החוק הבינלאומי בים הפתוח. בהודעה נאמר עוד, כי הנציבות זימנה את השגריר "כדי למחות בחריפות על מעשה עוין, בלתי חוקי ומסוכן זה".

כהני דת באבו דאבי: עונש מוות וצליבה למפיצי איידס

אבו דאבי, (ע"א.אף.פ).– כוהני דת מוסלמים שהתכנסו השבוע באבו דאבי, החליטו על להטיל עונש מוות בצליבה על אנשים, שיפיצו במכוון את מחלת האיידס.

הכוהני הדת, שהתכנסו ביום ראשון לוועידה של האקדמיה האיסלמית שמושבה בג'דה, קבעו כי "הדבקה מכוונת של מחלת האיידס היא עבירה, ועל המואשם בה יוטל עונש מוות בהתאם לחומרת מעשה. אם העבריין התכוון להפיץ את המחלה, הוא ייהדן למוות, בצליבה", הדגישו הכוהנים בגו שפירסמו, המבוסס על פסוקים מהקוראן.

במקרה שההדבקה היתה מכוונת כלפי אדם אחד בלבד, על העבריין ייגזר דין מוות רק אם בן זוגו מת מהמחלה.

בהתייחסות לחיי משפחה, אמרו הכוהנים, כי יש זכות לבני זוג להתגרש אם אחד מהם נגוע באיידס. בהמלצה לנישואים, "על בת הזוג להיזהר, ולהשתמש באמצעי מניעה, כדי למנוע את הפצת המחלה".

הפרלמנט האירופי לא יאשר איחוד מכסים עם תורכיה בגלל הפעולה בעירק

הפרלמנט גינה את תורכיה כמעט פה אחד; גם עירק קוראת לאנקרה להוציא את כוחותיה מצפון המדינה

שטרסבורג, (ע'יא.אף.פ).– הפרלמנט האירופי גינה אתמול את תורכיה על התערבותה הצבאית נגד הכורדים בצפון עירק, וקבע, כי לא יתכן הסכם לאיחוד המכסים בין טורקיה לאיחוד האירופי.

בהחלטה שהתקבלה ב־411 צירים ושישה נמנעו, גינה הפרלמנט האירופי בחריפות את התערבות הצבאית הטורקית. חברי הפרלמנט ציינו, כי לא ניתן לפתור את הבעיה הכורדית באמצעים צבאיים, וכי מצבן הנמוך של זכויות האדם אינו מאפשר כעת להוציא אל הפועל את תוכנית איחוד המכסים.

הפרלמנט האירופי אמור לאשרר את ההסכם על איחוד המכסים, שאישרו ב־6 במרס מועצת השרים של מדינות האיחוד האירופי, הצפוי להיכנס לתוקפו בשנה הבאה.

עיראק קראה לכוחות התורכיים לסגת מייד מצפון שיטחה, שם הם מנהלים מזה 20 במרס מבצע צבאי נגד הבדלנים הכורדים הטורקים.

פקיד במשרד החוץ העירקי שב וגינה את מה שהגדיר פלישה צבאית תורכית והזהיר את תוצאותיה של אנקרה כדי להפריק. הפעולות הצבאיות של תורכיה בעירק הפרה בוטה של החוק הבינלאומי ושל ריבונות השטחים השכנים, אמר הפקיד העירקי.

לדבריו, על תורכיה ליטול אחריות מלאה להשלכות החמורות של כל עיכוב בהוצאת כוחותיה.

כמו כן קרא הפקיד העירקי לתורכיה, שלא לאפשר עוד לאמריקאים ולבריטים להשתמש בשיטחה כדי, לדבריו, "לתקוף את עיראק, להפר את ריבונותה ואת שלמותה הטריטוריאלית".

בתמונה הגל כיהיל. בהפגנות על מריבו נהרגו לפחות שני בני אדם. בתמונה: שני לוחמים כורדים בחזית מחולה (צילום: א.פ)

מומחים: ישראל הודו ופקיסטאן חצו את "הסף הגרעיני" ואיראן בדרך

ניו יורק, (ע'יא. אף. פ).– מומחים מערביים סבורים, כי מלבד חמש המעצמות הגרעיניות – ארה"ב, רוסיה, בריטניה, צרפת וסין, שלוש מדינות נוספות – ישראל, הודו ופקיסטאן, פיתחו אף הן נשק גרעיני, בעוד איראן ממשיכה במחקרים ארוכי טווח כדי לייצרו.

בניגוד לישראל, הודו ופקיסטאן, איראן חתומה על האמנה למניעת הפצתו של הנשק הגרעיני. ואולם טהראן מביעה התנגדות גלויה להארכת האמנה לתקופה בלתי מוגבלת, כפי שמבקשות ארצות הברית, רוסיה, צרפת ובריטניה.

אין כל הוכחה להפרת האמנה מצד איראן, אולם במערב מדובר רבות בהשערות מבוססות למדי באשר להמשך המחקרים והפיתוחים הגרעיניים המבוצעים על ידי מומחים איראניים. בכירים אמריקניים וישראליים סבורים, כי איראן תוכל לייצר נשק גרעיני תוך חמש עד שבע שנים. מומחים אירופיים מעריכים, כי הדבר ייתכן תוך 15 עד 25 שנים, בהתאם להפרות האמנה מצד איראן. וושינגטון הביעה לאחרונה התנגדות לעיסקת מכירת כורים גרעיניים למטרות אזרחיות, שנחתמה בין רוסיה לאיראן.

בנוגע לישראל, כל המומחים מסכימים, כי ישראל, שקיבלה בשנות החמישים והשישים סיוע חשאי מארה"ב ומצרפת, מחזיקה כיום לפחות ב־100 ראשי נפץ גרעיניים, כאשר אחדים מהם מציינים, כי מספר הראשים מתקרב ל־200.

ישראל לא אישרה או הכחישה אי־פעם את המידע. ואולם התייחסותה לנושא היא שיצרה את הערכת יכולתה הגרעינית. ישראל מסרבת להצטרף לאמנה לאי הפצת נשק גרעיני בטענה כי אויבות ממדינות האיזור, כמו איראן, עיראק ולוב, מתנגדות עד היום לעצם קיומה.

הודו ביצעה ניסוי גרעיני "פציפיסטי" ב־74, וברשותה חומר גרעיני שיספיק להכנת כ־50 עד 100 ראשי נפץ. ניו־דלהי רואה באמנה הגרעינית "אמנה מפלה", בין מדינות בעלות ה"פצצה", לבין אלה שאינן בעלותיה. מלבד "אחותה ואויבתה", פקיסטאן, חוששת הודו משכנתה האחרת, סין.

לגבי פקיסטאן, תוכנית הפיתוח הגרעיני של פקיסטאן החלה, כמו בהודו ובישראל, עוד לפני כניסתה לתוקף של האמנה לאי הפצת הנשק הגרעיני, והפיתוח הורחב לאחר הניסוי ההודי. איסלאמבד רכשה את הטכנולוגיות והציוד בשנות השבעים והשמונים במערב, וקיבלה יעוץ חיוני ביותר גם מסין, בעלת בריתה באיזור, שסיפקה לה גם את טילי ה־M־11, שהודו נמצאת בטווח־שימושם. לפקיסטאן, לדעת מומחים, יכולת לייצר לפחות 10 ראשי נפץ. פקיסטאן הודיעה, כי תחתום על האמנה לאי הפצת נשק גרעיני רק לאחר ששכנתה, הודו, תעשה זאת. בין המדינות האחרות שהיו ברשימת המדינות "על סף הגרעין" – דרום אפריקה, שהודיעה במרס '93 על פירוק שישה ראשי הנפץ הגרעיניים שהיו ברשותה, אשר יוצרו בין 1974 ל־1990. דרום אפריקה חתומה על האמנה הגרעינית.

עוד אומרים המומחים שכל מתקני הגרעין של עיראק הושמדו, בהפצצה הישראלית על הכור באוזיראק ב־81' ולאחר מלחמת המפרץ ב־91'. בגדד נסוגה מחברותה באמנה, ולדעת וושינגטון, בהשקעה כספית תוכל עיראק להשיב לעצמה במהירות את יכולותיה הגרעיניות.

צפון קוריאה הקפיאה את תוכניות הפיתוח הגרעיניות שלה לאחר חתימת ההסכם עם ארה"ב באוקטובר 1994, אולם קיימים ספיקות באשר לאמינותה של צפון קוריאה. גם פיונגיאנג נסוגה מחברותה באמנה.

ארגנטינה וברזיל שביצעו מחקרים גרעיניים, אישרו ב־1993 וב־1994 אמנה למניעת הפצת הנשק הגרעיני באמריקה הלטינית. בואנוס איירס וברזיליה הסכימו, בנוסף, גם לעריכת ביקורות משותפות יחד עם פקחי הסוכנות לאנרגיה גרעינית. ארגנטינה חתמה על האמנה לאי הפצת נשק גרעיני, אולם ברזיל טרם עשתה זאת.

שוקי ההון בעולם / ביל כספי

בוול סטריט ממשיכים לשבור שיאים

אתמול נשברו שיאים חדשים בוול סטריט: מדד הדאו עלה ל־4,223.74 נקודות ולדעת ברוקרים מקומיים, הביקושים יימשכו גם בעתיד.

הסיבה העיקרית לכך היא הדולר החלש שמעורר ביקושים לניירות ערך אמריקאיים מצד משקיעים זרים, שעבורם המניות ואגרות החוב האמריקאיות הן ממש מציאות.

ביקושים טובים היו אתמול גם לאגרות חוב דולריות ומחיר איגרת חוב ארוכת טווח של ממשלת ארה"ב עלה ל־104=23/32 נקודות.

כמו אתמול, היא הביקוש למניות הישראליות הנסחרות בניו יורק נמוך והמדד שלהן ירד ל־131.16 נקודות.

בשוקי המטבע נמשכת ההתייצבות היחסית, אולי משום היעדר ידיעות כלכליות, ואולי גם משום שהסוחרים המשקיעים מנסים ללמוד את המצב החדש בעקבות התערבות המוצלחת של הבנקים המרכזיים ביומיים האחרונים.

המסחר אתמול בשוקי המטבע בעולם היה רגוע למדי והבנקים המרכזיים של העולם לא התערבו משום שלא היה בכך צורך.

התנודות בשער הדולר במסחר די רדוד היו מתונות, אם כי הדולר עלה קלות לגבי המטבעות של בריטניה, של גרמניה ושל שווייצריה, וירד לגבי המטבעות של יפן ושל צרפת.

למרות שהשינויים בשער הדולר היו מתונים מאוד אתמול, הדולר גידר את רמת ה־84.00 ינים שכן הוא ירד עד לרמה של 85.00 ין.

במהלך היום הדולר נסחר ברמות ביחד של 86.45־85.00 ין, 1.3593– 1.3824 מארק, 1.1115– 1.1337 פר"ש, ואילו הליש"ט נסחרה ברמות של 1.6016־1.6167 דולר.

רמטכ"ל חדש לצבא עירק

מאת דן אבידן

עיתוני עיראק מסרו אתמול כי הנשיא סדאם חוסיין מינה רמטכ"ל חדש, רב־אלוף סולטאן האשים אחמד, שמחליף את הרמטכ"ל היוצא רב־אלוף איאד פתייה אר ראווי. לא נמסרה הסיבה לחילופי הרמטכ"לים.

רב אלוף סולטאן כיהן לאחרונה בתפקיד סגן הרמטכ"ל. תפקידו הקודם היה מפקד גיס, ואילו הרמטכ"ל לשעבר אר־ראווי, היה במלחמת המפרץ מפקד יחידת העילית המכונה "משמר הרפובליקה" ונחשב לקצין עתיר ניסיון קרבי.

ישראל תארח את ועידת או"ם בנושא מינהל מים

ניו יורק, (עיתים"א).– ישראל תארח לראשונה ועידה בינלאומית בחסות האו"ם. מסרו מקורות בניו־יורק.

הסימפוזיון הבינלאומי בנושא מינהל מים באזורים צחיחים וצחיחים למחצה יתקיים בחסות ממשלות יפאן, מינהל הפיתוח של האו"ם והתאגיד הבינלאומי לאיזורים צחיחים.

משלחת ישראל באו"ם יזמה את הסימפוזיון לאחר שיחות עם ועדת הפיתוח והיו"ר שלה הוא שגריר מאלדיה באו"ם.

גלשו עירומים באלפים הצרפתים ונעצרו בקצה מסלול הגלישה

גרנובל, (עייר).– ארבעה אזרחים בריטים, שגלשו באלפים הצרפתיים עירומים לחלוטין, זכו לקבלת פנים צוננת ביותר מהשוטרים שהמתינו להם בקצה המסלול.

הארבעה גלשו במסלול העמוס ביותר באתר הסקי ואלואר. תיירים במקום הזעיקו את המשטרה והשוטרים המתינו לגולשים בקצה המסלול.

המלך חוסיין: מצב בריאותי מצוין

לונדון, (עייר).– חוסיין מלך ירדן אמר אתמול, כי הבדיקות הרפואיות שעבר בארה"ב לא גילו כל עקבות למחלת הסרטן, נאמר בשידור הטלוויזיה הירדנית.

בשידור נאמר כי המלך העביר מסר ליורש העצר, הנסיך חסן, בו נאמר כי "מצב בריאותו מצוין". המלך, שעבר ניתוח להסרת גידול סרטני לפני שנתיים, אמר כי בבדיקות לא התגלו עקבות למחלתו.

"המומחים אמרו כי אני במצב בריאות מצוין, ויהיה עלי לעבור בדיקות שגרתיות אחת לשנה", צוטט המלך בשידור הטלוויזיה.

אירגון הבריאות העולמי: מחלת שיתוק ילדים תתחסל עד שנת 2000

ז'נווה, (ע'יא.אף.פ. וע"ר) מספר המקרים של מחלת שיתוק הילדים (פוליו) בעולם פחת מתחילת המבצע לחיסולה ב־88', ב־82 אחוז. כך הודיע אירגון הבריאות העולמי בז'נווה, לרגל יום הבריאות העולמי החל ב־7 באפריל.

האירגון מסר ב־94' על 6,241 מקרים לעומת 35,255 ב־88' עם אפשרות של תוספת של 10 אחוזים עם המקרים שלא דווחו. המחלה התחסלה כבר לחלוטין ב־145 מדינות, אך המטרה היא לחסל את הנגיף, ולא רק את המחלה שלה הוא גורם, עד שנת 2000, מציין האירגון, המוסיף כי הדבר יאפשר לחסוך מדי שנה בשנה שלושה מיליארד דולר.

ד"ר ראלף הנדרסון, תת־מנכ"ל האירגון ציין, כי בשל היות הנגיף מדבק ביותר, על כל המדינות בלא יוצא מן הכלל להמשיך בתוכניות החיסון, כל עוד לא תחוסל המחלה בכל מדינות העולם.

האיזור הנגוע ביותר הוא תת־היבשת ההודית, עם 75 אחוז מכל מקרי שיתוק הילדים בעולם, כשאפריקה במקום השני. 36 מדינות אירגנו ב־1994 ימי חיסון לאומיים, ו־62 מדינות אחרות ינהגו השנה כמוהן, למען 106 מיליון ילדים.

אנו משתתפים באבלו של חברנו
שאול גולדברג ומשפחתו
במות האם
בתיה גולדברג ז"ל
בית מעגן מיכאל

ללסיק גולדברג
ונחמיה אורגד
במות
הרעיה והאם
אתכם באבלכם
"קלע" אבטחה בע"מ

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של חברתנו
בתיה (לבית סונדק) גולדברג
ההלוויה התקיימה אתמול, יום חמישי, 6.4.95
בקיבוץ כנרת.
המשפחה
ובית קבוצת כנרת

ליעל כהן ולכל המשפחה
איתכם באבלכם על מות
האב ז"ל
בית מלכיה

תרום דם ותציל בני אדם

המועצה האזורית הגליל העליון
והמשפחות השכולות מודיעות על
אזכרה לנופלים
שתתקיים ביום ג', 11/4/95, בשעה 12:00
ליד קבר האחים במצודת-כח

דוד צרקסקי	אברהם כהן
משה נאמן	יזהר ערמוני
אמנון יקותיאלי	אריה ברזילי
אליעזר שבט	אליעזר פוטרמן
בועז עמיקם	צבי הורוביץ
מלאכי מוסקוביץ	שלמה מזרחי
אמנון אקרמן	חנן כוכבא
יובל טולצ'ינסקי	יצחק יזרעאלוביץ
נחמיה ויסוצקי	מרדכי ראוך
פילון פרידמן	דוד שוורץ
ספי אהלי	ישראל לוינסקי
סטשי משה	אנקלביץ עמירם
גוטמן יוסף	איציקזון יעקב
בן-נבט אליעזר	בן-שבט מאיר

חדר הנצחה לנופלים יפתח במקום.

סקום [ישראל] בע"מ ["החברה"]
הודעה מבהירה בדבר נושאים העתידים לבוא לאישור
אסיפה כללית שלא מן המניין של החברה
בהמשך להודעה שפורסמה ב-21.3.95

מבוא
ביום 19 במרץ הגישה החברה דיווח מיידי (להלן: "הדיווח המיידי") בהתאם לתקנות ניירות ערך (הגבלות בעניין ניגוד עניינים בין חברה רשומה לבין בעל שליטה בה), התשנ"ד-1994, בדבר העמדת אשראי לזמן קצר לשיכון ובינוי אחזקות בע"מ והתברות אשר בשליטת שיכון ובינוי אחזקות בע"מ, כולל שיכון עובדים בע"מ (להלן: "חברות הקבוצה"). שיכון ובינוי אחזקות בע"מ ושיכון עובדים בע"מ הן בעלי שליטה בחברה.

הבהרת דיווח
ביום 7 באפריל הגישה החברה הבהרה לדיווח המיידי המבהירה נקודות מסויימות בו (להלן: "הדיווח המבהיר") לגבי התנאים העיקריים להעמדת האשראי: (1) הזכות לדרוש פרעון מוקדם של האשראי בידי כל צד לעיסקת האשראי ללא קנס; (2) תנאי ריבית חריגה במקרים של עיכוב בפרעון האשראי יהיו בתנאים המקבילים לתנאים המקובלים בבנק הפועלים בע"מ לאשראי מאותו סוג ואפשר אפילו במקרים מסויימים בריבית גבוהה יותר; (3) למעט איסור על שימוש באשראי לצורך רכישת מניותיה של החברה, האשראי ינתן ללא מגבלות שימוש.

האסיפה הכללית
האסיפה הכללית שלא מן המנין שזומנה לדון באישור העמדת האשראי לחברות הקבוצה, תתקיים כאמור בדיווח המיידי ובמודעות אשר פורסמו בעתונות ביום 21.3.1995, דהיינו במשרדי החברה, רח' לאונרדו דה-וינצ'י 21, תל-אביב, ביום שלישי, ה-11 לאפריל 1995, בשעה 09:00.

עיון בדיווח המיידי ובדיווח המבהיר
בדיווח המיידי ובדיווח המבהיר ניתן לעיין במשרדה הרשום של החברה ברחי לאונרדו דה-וינצ'י 21, תל-אביב, בימים א'-ה' בשעות העבודה המקובלות.

סקום [ישראל] בע"מ
ישראל הלפן - מזכיר החברה

חברת החשמל לישראל בע"מ
חי"ג חשמל – שירות טלפוני
להודעות על תקלות
24 שעות ביממה

ירושלים	02-580666
תל־אביב	03-5633777
חיפה	04-647777
אילת	07-372191
אשדוד	08-511688
אשקלון	07-770088
אריאל	03-9366345
	03-9366346
	03-9366347
באר־שבע	057-462666
בית שמש	02-911669
טבריה	06-792275
חדרה	06-223133
כרמיאל	04-881731
נהריה	04-933555
נתניה	09-602988
עפולה	06-423333
פתח־תקוה	03-9394488
צפת	06-970211
ראשון לציון	03-9632488
רחובות	08-371388
רמלה	08-221313
רעננה	09-906188

נהג! קח חייל בדרך הביתה

נייר עמדה של מנהל הרשות לתכנון כלכלי:

לפעול במקביל להקמת פארקים תעשייתיים ברצועה ועל קו התפר

מאת אמנון אמד

במקום לבחור בין שתי גישות אלטרנטיביות של הקמת פארקים תעשייתיים בתחומי רצועת עזה או על קו התפר, מוצע לאמץ את שתי הגישות ולקדם אותן במקביל. המלצה זו כלולה בנייר עמדה שהכין מנהל הרשות לתכנון כלכלי, ד"ר רפי בר־אל, שהוגש השבוע לשר הכלכלה, פרופ' שמעון שטרית.

בנייר העמדה עולה, כי הצורך בהקמת פארקים תעשייתיים לתעסוקת תושבי הרצועה הינו חיוני ביותר. זאת, לאור הבעיות החמורות של הכלכלה הפלסטינית ולאור הצורך למנוע ניידות נרחבת של תושבי הרצועה אל תוך שטח ישראל.

לדברי מחברי הרל"ת, שיקולים לטווח ארוך מחייבים להקים את הפארקים התעשייתיים בתוך שטח הרשות הפלסטינית. עם זאת, מבחינה הרל"ת, כי פתרון רצוי זה קשה מאוד ליישום בטווח המיידי, בעיקר בשל חוסר הוראות בנושאי ביטחון הידוע תשתיות בשטחי הרצועה.

לפיכך מומלץ לפעול במקביל להקמת פארקים תעשייתיים הן בשטח ישראל, על קו התפר, והן בתוך הרצועה, פעולות שאינן סותרות זו את זו.

את ההמלצה לקדם את שני המסלולים במקביל קיבלו מחברי הרל"ת לאחר בחינה יסודית של כל הקריטריונים, וביהם שיקולי הכלכלה הפלסטינית והכלכלה הישראלית, שיקולים פוליטיים ואילוצים בטחוניים.

בנושא הביטחון, קובעים מחברי הרל"ת כי המצב הכלכלי ברצועת עזה גרוע ביותר והוא הולך ומידרדר. מבחינה זאת יש, לדעתם, לישראל אינטרס ברור לתמוך בפתרון בעיית הפיתוח הכלכלי של הפלסטינים וכל אחת מהאלטרנטיבות המוצעות תתרום לעניין זה.

סקר ציפיות בתעשייה שפירסמה התאחדות התעשיינים קובע:

רווחיות היצוא לשפל חדש

מאת אמנון אמד

רווחיות היצוא הגיעה לרמת שפל חדשה הנמצאת שעליה דיווח לאחרונה בנק ישראל האוצר, נבעה ברובה מעלייה ביבוא ובצריכה הפרטית. כך עולה מסקר הציפיות בתעשייה שפירסמה אתמול התאחדות התעשיינים. הסקר נערך במחצית השנייה של החודש שעבר בקרב כ־190 מפעלים.

ממממצאי הסקר מתברר, כי ברבע הראשון של השנה הורגשה האטה בפעילות התעשייתית, הן במכירות לשוק המקומי והן במשלוחי היצוא. לדברי ראש אגף כלכלה בהתאחדות התעשיינים, חזי גוטמן, לא נרשם בתקופה הנסקרת כל גידול בשוק המקומי ואילו בהיקף היצוא חלה האטה ניכרת בקצב ההתרחבות.

לדבריו, ממצאים אלה אינם סותרים את הנתונים על עלייה בתוצר המשולב ועל גידול בגביית המיסים, שכן נתונים אלה משקפים בעיקר את האצת ביבוא ובמסחר הקמעוני. שני אינדיקטורים אלה, אומר גוטמן, אינם מבטאים את רמת הפעילות בתעשייה המקומית.

מנתוני סקר התעשיינים עולה עוד, כי הדיווחים על השחיקה ברווחיות היצוא שברו את השיא השלילי של הסקר הקודם. זאת לאחר שכ־65 אחוז מהמפעלים דיווחו על ירידה ברווחיות, לעומת כ־60 אחוז בסקר הקודם.

עוד מתברר, כי המפעלים ציינו את רווחיות היצוא במקום הראשון ברשימת הגורמים המגבילים את התרחבות היצוא בחודשיים הקרובים.

קרנות נאמנות נכון ליום 6.4.95

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

* השינוי חושב לפי מחיר הפדיון

בן 87 התקבל לביטוח המשלים של הכללית

מאת כתבנו הכלכלי

70 אלף נפש הצטרפו לביטוח המשלים של קופ"ח הכללית המתבצע ע"י תאגיד של חברות הביטוח "דקלה", "כלל", "מגדל", ו"הראל שילוח".

דובר קופ"ח מסר, כי עד כה התקבלו 70 אלף פניות של אזרחים להצטרף לביטוח וכי בעולם הביטוח בישראל נחשב מספר זה לגדול ביותר.

אתמול צורף לביטוח קשיש בן 87 ובכך נשבר שיא גיל המצטרפים – הביטוח של קופ"ח כללית הוא היחיד שאינו מגביל את גיל המצטרפים אליו.

בימים אלה נמשך מבצע משלוח האגרות לבקשת המצטרפים למיליון בתי אב. טפסים להרשמה ניתן לקבל גם במרפאות הקופה ואצל כל סוכני הביטוח.

יימשכו הדיונים לגיבוש ההסכם הסופי עם עובדי מספנות ישראל

(עתיים). הדיונים לגיבוש ההסכם הסופי, להבטחת זכויות עובדי מספנות ישראל בהליך ההפרטה, יימשכו היום, החל מהשעה 14:00 בלשכתו של יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, ח"כ עמיר פרץ.

נציגי הצדדים – ועד עובדי מספנות ישראל, ח"כ עמיר פרץ, ראשי ההסתדרות במרחב חיפה, עורכת דינם של העובדים, גלילה הורנשטיין, נציגי קבוצת סקו קאר ועורכי דינם קיימו אתמול בשעות הערב ועד לשעה 1:30 לפנות בוקר דיונים מרתוניים על ההסכם שגובש בין הצדדים אור ליום ד'.

נציגי העובדים במספנות ישראל מסרו, כי עורכת דינם, גלילה הורנשטיין, הציגה בפני עורכי הדין של קבוצת סקו קאר את נוסח ההסכם, אולם הם ביקשו לבצע שינויים בסעיפים שונים.

כתוצאה מכך, התמשכו הדיונים בין הצדדים ובשעה 1:30 לפנות בוקר הוחלט להפסיק את הדיונים ולחדשם כאמור ביום ה' אחר הצהריים בלשכתו של ח"כ עמיר פרץ. זאת, כדי שניתן יהיה להגיע למעמד של חתימה על ההסכם בין כל הצדדים.

לאחר אישור ההסכם, הוא יובא לידיעת חברי ועדת השרים לענייני הפרטה שיצטרכו לשנות את החלטתם שנתקבלה בתחילת השבוע על פירוק המספנות לאלתר. זאת, בטרם תשוב ותתכנס ועדת הכספים של הכנסת, כדי לקיים דיון נוסף בעניין הפרטת מספנות ישראל.

מס הבריאות ינוכה גם משכר השוטרים והסוהרים

מאת אמנון אמד

שר האוצר, אברהם שוחט, הורה אתמול לנכות את מס הבריאות גם משכרם של השוטרים והסוהרים. עד להחלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, בתחילת השנה הנוכחית, שילמה המשטרה את תשלומי הבריאות של השוטרים וניכתה משכרם רק את המס המתחייב מהטבה זאת.

באמצע החודש שעבר פנה שוחט אל שר המשטרה, משה שחל, ודרש ממנו לפעול לניכוי מס הבריאות משכר השוטרים והסוהרים.

בתגובה לדרישת שר האוצר, ענה שחל כי הוא מבקש לבחון את הנושא ולהיכנס לבחינה כוללת של מכלול הניכויים משכר השוטרים והסוהרים. אתמול החליט שוחט לא לקבל את טיעוני שר המשטרה וביקש מהחשב הכללי להורות לחשב המשטרה לפעול על פי החוק ולנכות את מס הבריאות משכר השוטרים והסוהרים.

כדי לא להכביד על השוטרים והסוהרים, הוחלט באוצר לפרוש את התשלומים הרטרואקטיביים שבהם הם חייבים, מתחילת ינואר עד היום, על פני השנה כולה.

הסכם מסחרי בין "טאואר איר" ו"רויאל ג'ורדיניאן"

מאת אריה אודר

הסכם מסחרי בדבר שילוב טיסות מארה"ב לישראל ולירדן ומהן לארה"ב נחתם בין חברות התעופה טאואר איר ורויאל ג'ורדיניאן. ההסכם אינו מחייב רכישת הובלת שירותי קרקע והל על טיסות בלבד.

על־פי ההסכם, יוכל נוסע לצאת מארה"ב בטיסת טאואר לישראל, לעבור לירדן ולשוב לארה"ב בטיסה של חברת התעופה הירדנית, וכן להיפך – לטוס עם החברה הירדנית לרבת־עמון ולשוב לארה"ב מישראל בטאואר.

לצורך גיבוש ההסכם ביקר נשיא טאואר, מוריס נחתומי, ברבת־עמון לפני חודשיים וההסכם נחתם בניו־יורק על־ידי מנהל המכירות של החברה האמריקאית, סיגל לוי, ונציג החברה הירדנית בניו־יורק, נוסראת ראחים. ההסכם נכנס לתוקפו בראשית השבוע.

ככל הידוע, זה הסכם ראשון מסוגו. עד כה נאלצו תיירים שעברו מישראל לירדן או מירדן לישראל לחזור בטיסה מנמל־התעופה שאליו הגיע במקור.

חשיבותו של ההסכם גם בכך, שטאואר איר הוכיחה במלחמת המפרץ, שהיא ממשיכה לטוס לארץ גם בעתות מתח בטחוני ואינה נעלמת כשאר חברות התעופה הזרות.

חוגגים עם קרפיונים

(עתיים). שפע דגי קרפיון צפוי לקראת הפסח. נמסר, כי השנה מעריכים שייצרכו כ־500 טון דגי קרפיון לשבוע, כאשר בשבוע רגיל הצריכה השבועית היא בהיקף של כ־100 טון.

מארגון מגדלי הדגים נמסר, כי משווק בארץ ה"קרפית": זן מיוחד של הקרפיון, הזהה לו בערכיו התזונתיים, אך בגודלו הקטן יחסית (300־500 גרם), מאפשר להכינו כמנה אישית לכל סועד, באפייה או בטיגון.

עוד נמסר על פילה קרפיון פרוס, שפותח בטכנולוגיות חדישות ומתקדמות. מארגון מגדלי הדגים נמסר על רכישות גדולות של המוצר החדש, בעיקר מבתי מלון ומסעדות, ועל התעניינות ערה של הצרכנים ברשתות השיווק.

חידוש נוסף בשוק הדגים הטריים הוא "דגים מצוננים", כלומר, דגים טריים המועברים לחנויות בטמפרטורה של אפס מעלות ומשווקים במקררים על גבי מצע של קרח.

לאחר נסיונות שיווק מוצלחים במספר נקודות מכירה, נראה כי עד סוף '95 ניתן יהיה לרכוש את הדגים המצוננים בכל רשתות השיווק.

גידי סיוון, מזכיר ארגון מגדלי הדגים, מסר כי הקרפיון עבר תהליכי פיתוח, שהביאו לכך שאחוזי השומן בו הם 7.6 אחוזים בלבד, תוך שמירה על איכויותיו התזונתיות וטעמו הייחודי. לקראת הפסח צפוי שפע של דגי קרפיון טריים, הוסיף סיוון.

צו מניעה נגד "גניבת עובד" ניתן נגד חברת ממ"ן

מאת אריה אודר

צו מניעה נגד "גניבת עובד" ניתן בבית־הדין לעבודה בתל־אביב באחד המקרים הנדירים הידועים בתחום התעופה. הצו ניתן על־פי בקשת חברת לאופר תעופה נגד ממ"ן, שביקשה להעסיק עובדת לשעבר של לאופר, בטרם תחלוף תקופת הצינון ממועד פרישתה.

עיקר עיסוקה של ממ"ן הוא בתחום הטיפול במטענים מטוסים, אולם בשנים האחרונות ביקשה להרחיב לתחום הטיפול במטוסי חברות תעופה זרות, תחום שבו התמחתה לאופר זה שנים רבות ורכשה בו מוניטין.

לאופר מטפלת ב־52 חברות תעופה זרות, בין היתר במטוסי לופטהנזה, איבריה, איירפראנס וכן בכל מטוסי הול־אמריקן־ האמריקאי, בכללם מטוסי הצי הנשיאותי. במהלך הדיון הודתה ממ"ן למעשה, שהדרכה בתחום עיסוק זה לא צלחה וכי חלקה בשוק מגיע רק לכדי 1.5 אחוז.

פרקליטה של לאופר, עו"ד איתן אפשטיין, טען במהלך הדיון, שממ"ן מנסה באופן שיטתי לגרום לעובדי לאופר לעזוב את מקום עבודתם ולעבוד לממ"ן, כדי לנצל את המוניטין, שרכשו אצל לאופר.

הוא תיאר את ממ"ן כמונופול ועל כך חלק פרקליטה של ממ"ן בטענה, כי חלקה בשוק מגיע ל־1.5 בלבד, לאחר ששורה של לקוחות נטשו אותה ועברו ללאופר. בית־המשפט נתן צו כמבוקש נגד העובדת המסוימת ודחה את המשך הדיון ליוני.

התקבל ערעור המדינה על תשלום בשל איחור קבלן בסיום הבנייה

(עתיים). ביהמ"ש העליון קיבל ברוב דעות את ערעור המדינה על פסק דין של שופט ביהמ"ש המחוזי בירושלים, צבי טל (כיום שופט ביהמ"ש העליון), ביחס לזכאות המדינה להפחית את התשלום עבור דירות לקבלנים שאחרו לסיים את בניית הדירה.

מדובר בקבלנים שממשלת הליכוד האחרונה התחייבה לרכוש מהם את הדירות אם לא יצליחו לשווקן.

השופט טל קבע בפסק הדין בתביעתה של חברת אפרופים שיכון ויזום בע"מ, כי על פי תנאי החוזה, אין המדינה יכולה להפחית את התשלום לחברה גם אם זו איחרה בחודש במסירת הדירות.

בסוף 1990 החליטה המדינה, לנוכח גל העלייה מרוסיה, לעודד בניית דירות. לפיכך, התחייבה המדינה לרכוש 50 אחוז מהדירות שיבנו קבלנים במרכז הארץ אם לא יצליח הקבלן למכרן.

המדינה התחייבה לרכוש 100 אחוז מהדירות שייבנו בפריפריה אם לא יצליח הקבלן לשווק. ישלם עליהן כבר בסיום יציקת השלד.

בחוזה בין המדינה לבין הקבלנים נקבע, כי איחור במסירת הדירות במרכז הארץ, יביא להפחתה בתשלום בשיעור של שני אחוזים עבור כל חודש איחור. קביעה דומה לא נעשתה לגבי דירות בפריפריה.

בפברואר 1992 הגיעה חברת "אפרופים" לשלב השלד בפרויקט בנייה בדרום הארץ. החברה לא עמדה בתאריך סיום הבנייה, 29 בנובמבר 1992, וסיימה את הבנייה באיחור של חודש, ב־30 בינואר 1993.

המדינה ביקשה להפחית שישה אחוזים מהתשלום בעקבות איחור זה. כאמור, זכתה החברה בתביעה שהגישה לביהמ"ש המחוזי בירושלים. בעקבות פסק הדין של ביהמ"ש המחוזי עירערה המדינה לביהמ"ש העליון.

שופטי ביהמ"ש העליון, המשנה לנשיא, אהרון ברק, והשופט, דב לוין, קבעו, כי יש לקבל את הערעור בניגוד לדעתו של השופט, אליהו מצא. השופט דב לוין קבע, כי נוצר מצב אבסורדי, בו החברה יכולה היתה לקבל תמורה עם סיום שלב השלד ולא לסיים את הבנייה במועד מבלי שיוטל עליה קנס כלשהו.

לדבריו, תכליתו של "הזזה הפרוגרמה" היתה החשת הליכי הבנייה ולאור תכלית כללית זו, מתחייב עוד יותר חוסר ההיגיון שבהיעדר סנקציה על איחור בביצוע הבנייה.

(עתים־רויטר־אף.פי. הדיינור). יהלום גדול ביותר, דמוי אגס, שמשקלו 100.10 קראט ושערכו מוערך ב־13 מיליון דולר, יוצע למכירה פומבית על־ידי בית המכירות הבריטי סותבי'ס בחודש הבא בז'נווה, מסרו ביום חמישי מארגני האירוע.

"אבן זו היא בגודלה של ביצה קטנה", ציינה דוברת החברה. לרוכש היהלום תינתן הזכות להעניק לו שם, כמקובל במקרים של יהלומים גדולים במיוחד.

מודל התיישבות חדש בלוטם

ישלב חיי קיבוץ לצד יישוב קהילתי

(עתיים). קיבוץ לוטם שבאזור משגב, אשר הוקם בשנת 1978 ע"י הסוכנות היהודית והתק"ם, יהפוך בחודשים הקרובים, בסיוע הסוכנות, למודל התיישבות חדש וראשון מסוגו שישלב חיי קיבוץ לצד יישוב קהילתי. כך מסר ישראל שחר, מנהל מרחב צפון במחלקה לפיתוח התיישבות בסוכנות היהודית.

הקיבוץ נקלע בשנים האחרונות למשבר עקב עזיבת חלק מחבריו, והתפתחותו מבחינת הרכב חבריו הופסקה. בשיאו, מנה הקיבוץ בשנת 1987 40 משפחות, אך בשנת 1991, לאחר עזיבת כמה משפחות, הוליטו חבריו לערוך שינוי ארגוני שיכלול הרחבה קהילתית.

לפיכך, יתגבל מענה לוטם כיישוב אחד הכולל אגודה קהילתית ואגודה קיבוצית. בין הקיבוץ לבין היישוב לא יהיה כל קשר כלכלי. הפעילות המשותפת בין החלק הקהילתי לחלק הקיבוצי תתמקד במישור החברתי־תרבותי ובמישור החינוכי.

לפי המודל החדש, יקום ועד משותף ליישוב הקהילתי ולקיבוץ שיפעל בתחום השירותים המוניציפליים. הקיבוץ יעמיד לרשות המתיישבים בחלק הקהילתי את מגוון השירותים כמו בריכת שחייה, מועדון, כל מוסדות החינוך, ועדות משותפות ינהלו את תחומי הפעילות המשותפים.

בשלב הראשון מתוכננות להיקלט במקום במסגרת היישוב הקהילתי 33 משפחות, ובשלב השני מתוכנן יישוב שיכלול 250 משפחות. בימים אלה נמצא החלק הקהילתי בתהליכי בנייה, וכבר התקבלו 27 משפחות לחלק הקהילתי.

כיום מתגוררות בקיבוץ לוטם 60 משפחות, אך 38 מהן גרות בשכירות, וחלקן צפויות להצטרף להרחבה הקהילתית עם גמר הבנייה.

בקיבוץ פועל מפעל לוטם פלסט המייצא כיום ל־10 מדינות ברחבי העולם מגוון של מוצרי פלסטיק, שטיחים לרכב ומוצרים אחרים, וסך כל מכירותיו בשנת 1994 הסתכמו בכ־3 מיליון דולרים.

שערי מטבעות חוץ ביחס לשקל

06.4.95		בנק ישראל		בנק הפועלים			בנק לאומי			בנק דיסקונט		
		ש. יציג	שינוי בשקלים	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים מכירה
ארצות הברית	1 דולר	2.9550	+0.0010	2.9235	2.9678	3.01	2.9264	2.9737	3.02	2.9274	2.9752	3.02
בריטניה	1 לישט"ש	4.7472	-0.0219	4.7025	4.7736	4.86	4.7032	4.7791	4.85	4.7019	4.7792	4.90
גרמניה	1 מרק	2.1439	-0.0105	2.1285	2.1607	2.20	2.1302	2.1646	2.20	2.1281	2.1628	2.20
צרפת	1 פרנק	0.6156	-0.0001	0.6097	0.0190	0.63	0.6111	0.6210	0.63	0.6112	0.6212	0.63
הולנד	1 גילדן	1.9153	-0.0084	1.8956	1.9244	1.95	1.9039	1.9347	1.97	1.9042	1.9353	1.96
שוויץ	1 פרנק	2.6140	-0.0141	2.5838	2.6229	2.67	2.5996	2.6416	2.68	2.5976	2.6401	2.68
שבדיה	1 כתר	0.3996	-0.0020	0.3940	0.4000	0.41	0.3945	0.4009	0.41	0.3946	0.4010	0.41
נורבגיה	1 כתר	0.4779	-0.0027	0.4726	0.4798	0.49	0.4741	0.4818	0.49	0.4743	0.4821	0.49
דנמרק	1 כתר	0.5435	-0.0010	0.5404	0.5487	0.56	0.5396	0.5484	0.56	0.5404	0.5493	0.56
פינלנד	1 מרק	0.6928	-0.0010	0.6848	0.6953	0.71	0.6876	0.6987	0.71	0.6872	0.6985	0.71
קנדה	1 דולר	2.1232	+0.0027	2.1003	2.1321	2.16	2.1031	2.1371	2.17	2.1043	2.1387	2.17
אוסטרליה	1 דולר	2.1895	+0.0043	2.1634	2.1962	2.25	2.1648	2.1998	2.24	2.1655	2.2009	2.23
דרום־אפריקה	1 רנד	0.8223	-0.0003	0.8133	0.8256	0.84	0.8139	0.8271	0.83	0.8147	0.8283	0.81
בלגיה	10 פרנק	1.0431	-0.0042	1.0322	1.0479	1.07	1.0373	1.0541	1.07	1.0368	1.0538	1.07
אוסטריה	10 שילינג	3.0558	-0.0060	3.0233	3.0691	3.12	3.0266	3.0755	3.12	3.0272	3.0766	3.12
איטליה	1,000 לירטות	1.7245	-0.0005	1.7076	1.7335	1.78	1.7071	1.7347	1.76	1.7084	1.7364	1.78
יפן	100 ין	3.4479	+0.0068	3.4234	3.4752	3.53	3.4241	3.4794	3.53	3.4243	3.4803	3.53
ספרד	100 פזטות	2.3536	+0.0058	2.3351	2.3684	2.46	2.3424	2.3802	2.42	2.3386	2.3768	2.44
ירדן	1 דינר	4.2700	+0.0015	-	-	4.42	-	-	4.46	-	-	-
מצרים	1 לירה	0.9013	+0.0003	-	-	0.89	-	-	0.90	-	-	-
אקו/ECU		3.9257	-0.0044	-	-	-	3.8956	3.9585	-	3.8981	3.9618	-

בורסה

מניה	שער	מחזור	שינוי	שינוי ב-%	היצע/ביקוש
[illegible]					

בנקים ממניות חברות אחזקה בנקאיות (שאינם כוהסד)

בנקים למשכנתאות ומוסדות מימון אחרים

חברות ופרכניות ביטוח

מסחר

שירותים

מלונאות ושירותי תיירות

מחשבים ושירותי מחשב

נדל"ן בינוי ופיתוח

חקלאות

מזון וטבק

טקסטיל והלבשה

מתכת ומוצריה

מכונות חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

מוצרי בניה

מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

השקעות בתעשיה ושונות

חברות השקעה

חיפושי נפט

משתנים נכון ליום 06.04.95

שם מניה	שער בס.	שינוי בס.	ש.אחוז	ע.נ.	ת.ה.
קרן השק 5	281	0	0.00	0.00	0.00
אין	3387	-17	-0.05	-200.00	-6791.00
מבטח שמיר	1136	-11	-1.10	-300.00	-3414.00
מלכיה 5	567	10	1.17	230.00	1306.40
עזרא	2010	-41	-2.20	-0.00	-0.00
משוב	239	-2	-1.10	-550.00	-1303.50
נחלת	5398	27	0.05	0.00	0.00
פריקלס	1962	10	0.05	0.00	0.00
כלכלית ים	809	4	0.05	1000.00	8090.00
בלום שיש	161	0	0.00	1800.00	2898.00
פסיפק	59	-1.5	-2.22	-2500.00	-1500.00
קוריאשראי	92	2	2.22	19500.00	18022.50
דינבג	1423	18	1.12	3960.00	56274.00
כלל בטוח	959	19	2.20	300.00	2872.00
מבני תעשיה	344	0	0.00	2000.00	6848.00
בזק	485	2	0.05	13800.00	66909.00
ישרמקו יהש	2.1	-0.2	-8.85	-1375000.00	-29260.00
אקרשטין תעש	231	-2	-1.10	-0.00	-0.01
סגן	675	0	0.00	0.00	0.00
חגל יהש	7.3	-0.8	-9.97	-46000.00	-3358.00
אבנק יהש	8.2	-0.9	-10.00	-33000.00	-2706.00
רב בריח	881	13	1.15	150.00	1335.00
פורמולה	1005	-3	-0.02	-0.00	-0.00
אורמת	557	4	0.07	1000.00	5657.50
אבגר יהש	3.5	-0.4	-9.97	-120000.00	-4200.00
ברנית	453	2	0.05	300.00	1356.00
כיל	219	-2	-1.10	-58800.00	-129114.00
כתף	932	-2	-0.02	-600.00	-5604.00
אסם	1949	19	1.10	2160.00	42091.20
מכתשים	1330	-3	-0.02	-700.00	-9286.00
אניס	1723	4	0.02	700.00	12152.00
קוים	314	1	0.02	3850.00	12121.00
אורמיקה השק	2243	-49	-3.30	-65.00	-1457.95
נסיהל	732	-2	-0.02	-0.00	-0.00
שקם	1825	15	0.02	0.00	0.00
חברהלישר 1	25560	190	0.07	42.00	10726.52
חברהלישר 5	23633	118	0.05	14.00	3325.00
רומין	1323	-34	-2.25	-0.00	-0.00
פולסמנר 5	5809	0	0.00	0.00	0.00
מישור התוף	376	0	0.00	0.00	0.00
יואל	92	3.5	4.40	35000.00	32187.50
אלבנדה	672	-5	-0.02	-0.00	0.00
ליפשיר	267	-1	-0.02	-0.00	0.00
בנלמגנטיק	36052	-85	-0.02	-0.00	-0.00
בנלמגש 5	32891	245	0.07	4.50	1483.74
לאומי	301	2	0.07	22050.00	66402.00
פת תעש מבכ	22331	-56	-0.02	-0.00	-0.00
כלל תעשיות	1642	4	0.02	1260.00	20700.00
אמריקה 0.1	252308	0	0.00	7.50	19298.10
אמריקה 1	241218	0	0.00	1.20	2894.52
הכשרת ישוב	934	0	0.00	1500.00	14010.00
קרור 5	1961	107	5.57	0.00	0.00
טבע	87187	217	0.02	62.00	54034.40
ים המלח	769	-12	-1.15	-600.00	-4614.00
נייר חדרה	14580	109	0.07	80.00	11664.00
דלק	8425	83	1.10	342.00	28873.98
דסקונט השק	18253	96	0.02	176.00	32215.92
נפטא	489	0	0.00	0.00	0.00
סיבון יל	364	-1	-0.02	-0.00	-0.00
משקן	28906	427	1.15	0.00	0.00
כור	21506	-108	-0.05	-196.00	-42095.06
מעלים	404	1	0.02	1750.00	7122.50
ספרות רב	161098	402	0.02	11.70	18895.38
מהדרין	12806	0	0.00	0.00	0.00
פריון	9301	-94	-1.10	-0.00	-0.00
כבלים	1577	4	0.02	200.00	3154.00
אלקו	8739	43	0.05	36.00	3150.18
מעלים השק	7465	-133	-1.17	-60.00	-4513.20
נכסים בנין	16575	164	1.10	0.00	0.00
אוסיף	7848	116	1.15	418.00	32851.28
יצא	1140	8	0.07	0.00	0.00
כלל סחר	574	1	0.02	460.00	2670.30
אורים	3301	-17	-0.05	-1280.00	-42252.80
כללשראל 1	6780	34	0.05	320.00	21695.60
אורדיכארגו	886	-4	-0.05	-10350.00	-9181.50
עליכ 5	1201	-6	-0.05	-1300.00	-15553.00
אלרון	8765	108	1.12	108.00	9466.20
השוו	993	12	1.17	4350.00	43134.00
גלגוב	329	8	0.00	500.00	1655.00
פטמוס	55	-1	-2.20	-0.00	-0.00
פורכיבים	1434	18	1.12	1800.00	25779.60
פיבי	39912	297	0.07	0.00	0.00
אלביט	18253	91	0.05	136.00	24845.68
אורדן	396	1	0.02	0.00	0.00
שפמת מק	1835	9	0.05	0.00	0.00
שופרסל	5080	25	0.05	450.00	22864.80
אורביבוזה	4839	0	0.00	1170.00	56609.10
פקר	9132	90	1.10	90.00	8232.90
תעוז 5	275	0	0.00	550.00	1518.00
טבמו	1275	6	0.05	120.00	1530.00
כללאלקטרונ	26300	130	0.05	71.50	18767.13
כהן פיתוח	525	6	1.12	1750.00	9257.50
דנבאר 5	1597	12	0.07	400.00	6472.00
ברוס	1369	3	0.02	600.00	8247.00
הדיראן	830	0	0.00	0.00	0.00
ברסט 2	105	0.5	0.02	4500.00	4725.00
שקם ברקע 4	329	0	0.00	0.00	0.00
ישאלא 2	815	0	0.00	0.00	0.00
נפטא ברקע	1085	0	0.00	0.00	0.00
כור אפ2	6380	-130	-2.20	-0.00	-0.00
כור 1	307	9	0.00	0.00	0.00

אזהרה לקוראים

מערכת "דבר" עושה כמיטב יכולתה לרכז ולעבד תוך זמן קצר את נתוני הבורסה הבאים לידיעת הקורא.

כל שימוש בנתונים המתפרסמים טעון בדיקה ואימות. כל החלטה על ידי המשתמש במידע נעשית על אחריותו. אין המערכת אחראית במקרה של טעות בנתונים.

אין בפרסום הנתונים משום המלצה או חוות דעת למשקיע ויש לאמתם עם יועצי ההשקעות.

מוגש ע"י מבטח לכלכלה ולחברה

בולים אריה לינדנבאום

השחרור ממחנות – גם בגרמניה

נושא השנה בבולי אירופה הוא, "שלום וחופש" (פיס אנד פרידום") נושא שהומלץ על־ידי האו"ם ומדינות "אירופה" אימצו אותו לבולי ה"אירופה" השנתיים. במקביל מנפיקות מדינות אירופה בולים בנושא השחרור ממחנות ריכוז. נושא זה, אינו מוכתב באורח בין לאומי, אבל כמעט כל המדינות שהיו בכיבוש הנאצי במלחמת העולם השנייה, הודיעו על הנפקת בולים לציון מלאת 50 שנה לשחרור ממחנות הריכוז.

גרמניה הודיעה על הנפקה חגיגית בנושא זה, שכן שם הקדישו גליונית זיכרון למלאת 50 שנה לסיום המלחמה וגליונית אחרת למלאת 50 שנה לשחרור השבויים ממחנות הריכוז. בשתי הגליוניות אין איזכור לשואת יהודי אירופה המוכירים שמות 23 מחנות ריכוז, לרבות ערים כמו ריגה ווארשה. גיטאות לא מוזכרים, אבל בשורה התחתונה של רשימת המחנות, צויין ו"כל השאר"... הבול שבגליונית הזיכרון מראה קטע הבגד המפוספס של המחנות ומספר האסיר (11960).

הגליונית האחרת מראה שני בולים עם תמונת פליטים חסרי בית. פריט גרמני נוסף לסיום המלחמה הוא בול "אירופה" שמראה צילום של השבים הביתה ב־1945, אולי אפילו צילום של הגרמנים ששבו הביתה משבי סובייטי... והכתובת היא: "אירופה – סוף המלחמה 1945". בול אירופה שני מראה את סמל האיחוד, וכתובת: "פריצת דרך לאירופה".

שתי הגליוניות והבולים עוצבו בידי פרופ' ארנסט יונגר, ממינכן.

בטקס המלווה את הבולים מוכירים באופן כללי שבנוסף למחנות הריכוז הוקמו על־ידי הנאצים גם 165 מחנות עבודה. בשני סוגי המחנות הפעילו הנאצים עבודת פרך של 11 שעות ביממה על הכלואים, תוך מתן מינימום מזון והרעבה מכוונת. הרעב פיתח מגיפות והתמותה היתה גדולה. בנוסף לחיסולים המתוכננים ומתוך 7.2 מיליון כלואים, שרדו 500,000 בלבד. (מתוך הטקסט הרשמי).

50. JAHRESTAG DER BEFREIUNG DER GEFANGENEN AUS DEN KONZENTRATIONSLAGERN

▼ AUSCHWITZ
▼ AUSCHWITZ-BIRKENAU
▼ AUSCHWITZ-MONOWITZ
▼ BERGEN-BELSEN
▼ BUCHENWALD
▼ DACHAU
▼ DORA-MITTELBAU
▼ FLOSSENBÜRG
▼ GROSS-ROSEN
▼ HERZOGENBUSCH
▼ KAUEN
▼ KLOOGA

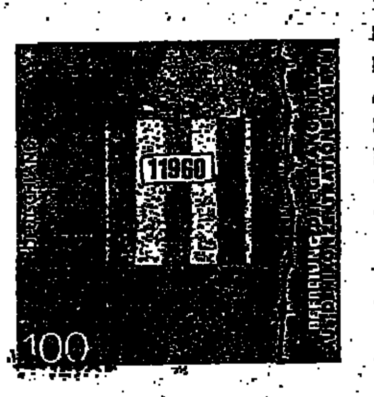

KRAKAU-PLASZOW ▼
LUBLIN-MAJDANEK ▼
MAUTHAUSEN ▼
NATZWEILER ▼
NEUENGAMME ▼
RAVENSBRÜCK ▼
RIGA ▼
SACHSENHAUSEN ▼
STUTTHOF ▼
VAIVARA ▼
WARSCHAU ▼
▼▼▼ UND ALLE ANDEREN

צלבי קרס בקפריסין

כאמור, נושאם של בולי איחוד אירופה הוא "שלום וחופש" ותרומתה של קפריסין בנושא זה, הם 2 בולי זיכרון, עם תמונות

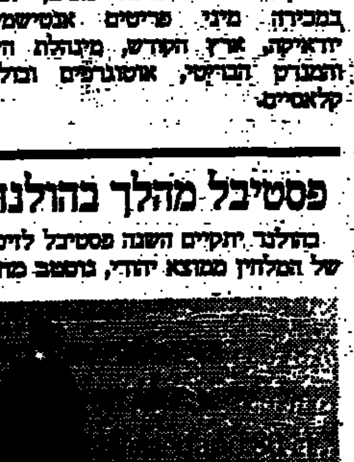

קשות למדי.

בול אחד מראה דמות אסיר בבגדים המפוספסים כשלצידו יונת שלום, ואילו הבול השני מראה ראשי אדם בצורת גולגלות עם צלבי קרס על פניהם...

אכן, תושבי קפריסין היוונים חשו את מחנות הריכוז, שכן היו ביניהם כלואים במחנות.

שואה גם ב"בולי חבירה"

הופעת סכין, כביטוי משומן קרבנות יהודים במלחמת העולם השנייה, במכירה פומבית, עוררה השבוע, תשומת לב התקשורת. ולאור מחאותיהם של אישי ציבור שונים, הודיעה חברת "זודיאק" על הוצאת פריטים כמו הסכין והטלאי הצהוב מן המכירה.

יצויין, כי חברת "זודיאק" אינה היחידה שכוללת במכירותיה פריטים מסוג זה, שכן גם בעבר, וגם בהווה, נמכרים פריטים מן השואה כמו הטלאי הצהוב, אך בדרך כלל, בצורת מסמכים.

במכירה הקרובה של "בולי חבירה" הירושלמית, בהנהלת עזר רוזנברג, שתהיה ב־10 במאי בתל־אביב, יוצעו גם מסמכים מן השואה בצורת מכתבים, גלויות דואר, בולי גיטו, שטרות כסף מטרייזנשטט ואפילו פרט שרוול של "יודנפוליציי" (משטרה יהודית).

הפריט היקר ביותר במכירה של "בולי חבירה" זה מכתב מדואר פנימי של גיטו לודז', מבוייל בבול הגיטו הידוע, פרי מכחולו של הצייר פנחס שער, (שוארץ), ותום בחותמת מגן־דוד (נחשב לנדיר). הפריט מוצע במחיר התחלתי של 3,000 דולר.

נוסף למסמכי שואה שונים, יוצעו במכירה מיני פריטים אטרקטיביים: יודאיקה, ארץ הקודש, מינהלת העם והמנדט הבריטי, אוטוגרפים ובולים קלאסיים.

פסטיבל מהלך בהולנד

בהולנד יתקיים השנה פסטיבל לזיכרו של המלחין ממוצא יהודי, גוסטב מהלר

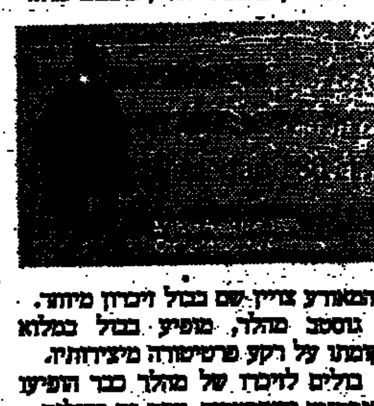

והמאורע צויין שם בבול זיכרון מיוחד.

גוסטב מהלר, מופיע בבול במלוא קומתו על רקע פרטיטורה מיצירותיו.

בולים לזיכרו של מהלר כבר הופיעו בגרמניה ובאוסטריה. עתה גם בהולנד.

ישראל והאו"ם

בתולדות האו"ם וישראל מציינים שלוש תקופות: תקופה שהאו"ם החליט בכ"ט בנובמבר על הקמת שתי מדינות בשטחי ארץ ישראל המנדטורית, ממערב לירדן, כלומר מדינה יהודית ומדינה ערבית.

תקופת הקיטוב בין ארצות הברית וברית המועצות והתמיכה הסובייטית בארצות ערב שהאו"ם נתפש כעויין לישראל.

התקופה הנוכחית, עם סיום המלחמה הקרה ותהליך השלום במזרח התיכון, תקופה שהחלה ב־1991 עם ביטול ההחלטה המשווה בין הציונות לגזענות, כפי שנתקבלה בעצרת האו"ם ב־1975.

הדואר הישראלי, ישתתף השבוע במבצע העולמי של ציון בולאי במלאת 50 שנה להקמתו של הארגון הידוע בשם: "אומות מאוחדות".

השם "אומות מאוחדות" ניתן על־ידי הנשיא פרנקלין רוזוולט. השם הופיע לראשונה ב"הכרזה של האומות המאוחדות" בינואר 1942, כאשר נציגי 26 אומות פנו אל ממשלותיהן בבקשה להמשיך את המלחמה נגד גרמניה הנאצית ובנות בריתה.

מגילת האו"ם, נוסחה ונחתמה על־ידי נציגי 50 מדינות בוועידה שהתקיימה בסן־פרנסיסקו ביוני 1945. האו"ם הוקם רשמית ב־24 באוקטובר 1945.

הבול הישראלי החדש, פרי מכחולו של גידעון שגיא, מתאר תמונות מתוך הפעולות המגוונות של הארגון. הערך הנקוב 1.50 ש"ח יום ההופעה 25.4.1995

מטבעות אריה לינדנבאום

"יד ללוחמים היהודים" במטבעות זהב ישראלים

לאחר שכבר הופיעו אצלנו מדליות להנצחת הניצחון על גרמניה הנאצית, יופיע עתה מטבע ממלכתי בזהב ובכסף.

העם היהודי נפגע במלחמה זו יותר מכל עם אחר ולא ייפלא, איפוא, שזכר השואה חרוט עמוק בלב כל שרידי השואה והיהדות כולה.

במאי 1945 תמה גרמניה על כניעה ללא תנאי ואירופה שוחררה מציפורני הנאצים. זו איפוא, העילה להנפקות המרובות של השנה בנושא סיום המלחמה ושחרור ממחנות הריכוז.

למדינת ישראל חשוב ביותר להנציח את היובל הזה ואכן הופיעו אצלנו כמה פריטים בנושא.

החברה הממשלתית למטבעות ומדליות הודיעה זה עתה על הנפקת מטבע ממלכתי שהוקדש ללוחמים היהודים במלחמת העולם השנייה. הוא מראה דגלי ארה"ב, בריטניה וברית המועצות, ערוכים בתוך האות האנגלית "וי" "V" המסמלת ניצחון (ויקטורי) במרכזה מגן־דוד ומתחת לעיצוב זה, הכתובת: "יד ללוחמים היהודים".

בצד הערך של המטבעות כתוב: "50 שנה לניצחון על גרמניה הנאצית – מאי 1945". יופיעו 3 מטבעות – 10 ש"ח זהב 917, בקוטר 30 מ"מ, במשקל 1.96 גרם, במהדורה מירבית של 2000 מטבעות. המטבע יימכר ב־1,330 ש"ח.

מטבע הכסף קישוט, הוא בערך של 2 ש"ח, בקוטר 38.7 מ"מ ובמשקל 28.8 גרם; במהדורה מירבית של 10,000 יחידות מחיר – 128 ש"ח.

מטבע כסף הרגיל, בקוטר 30 מ"מ, במשקל 14.4 גרם, בערך נקוב של 1 ש"ח, יימכר ב־76 ש"ח המהדורה המירבית 7,000 יחידות.

המטבעות יימכרו גם כסט של 3 באריזה אחת, והם כמובן הלך חוקי המונפק על־ידי בנק ישראל.

מדליה ליסוד־המעלה

במלאת 110 שנה ליסוד־המעלה הנפיקה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות מדליית ארד לציון יובל המושבה.

המדליה מנציחה את ההיסטוריה ההירואית של חלוצי היישובים העבריים בעמק החולה, המתפרשת על־פני מאה שלמה: תחילתה בייבוש ביצות ומלחמה בקדחת, שנים של חיים תחת איום בטחוני וסכנות בשל מיקומה הרגיש, והמושבה כפי שהיא היום: מודרנית, מבוססת ופורחת.

על פני המדליה סמל המועצה, הכתובת "110 שנים ליסוד־המעלה, מתרשת התיישבות העברית בעמק החולה" ובצידה השני, קטע מפה המראה את עמק החולה: מטעים, קני סוף, קו האופק המבטא את מיקומה הבטחוני של המושבה הפסוק מעזרא "כי באחד לחדש הראשון הוא יסד המעלה", שהוא מקור שמה של המושבה.

יוסי מורחי, ראש מועצת יסוד־המעלה, רואה בהנפקת המדליה צעד חשוב של הנצחה במתכת. "יסוד־המעלה, המושבה הראשונה בעמק, מסמלת את ההיסטוריה של העמק כולו, ולכן חשוב שתזכר גם בדורות הבאים", אמר.

את המדליה, שהונפקה בכמות מוגבלת של 1000 יח' בלבד, ניתן להזמין במועצה המקומית יסוד־המעלה, טל' 06־937506, 06־937511, פקס: 06־934390. מחירה 75 ש"ח + 15 ש"ח דמי משלוח ואריזה.

ברידג' / ארנונה שפאן

ארה"ב נגד אנגליה

לפני כמה שנים, במסגרת משחקי גביע ונציה (אליפות העולם לנשים, שהתקיימה יחד עם האליפות הפתוחה בסקרמאלו) הגיעו ארה"ב ובריטניה לשלב הגמר. התחרות ביניהן היתה מלווה במתח רב, אולם האנגליות הובילו לאורך כל התחרות. אחת הידיים שחולקו היתה היד הבאה:

	צפון	
	♠ J 9 6 ♥ 10 6 ♦ 8 7 2 ♣ K 8 7 6 4	
♠ Q 10 8 5 ♥ Q 9 8 ♦ A K 9 4 ♣ A Q	צפ / מז מע / דר	♠ A K 4 3 ♥ A J 7 2 ♦ J 5 3 ♣ J 9
	♠ 7 2 ♥ K 5 4 3 ♦ Q 10 6 ♣ 10 5 3 2	

מחלק: צפון
פגיעים: צפון דרום
ההכרזה:

צפון	מזרח	דרום	מערב
---	1 ספייד	---	4 דיאמונד
---	4 הארט	---	4 בלי שליט
---	6 ספייד	---	---

סנדרה לאנדי היתה בחוזה של 6 ספייד והדרום הובילה בקלאב, לאנדי זכתה בידה והמשיכה במלך ספייד, צפון השליכה את ה־9 ספייד (קלף זה מושלך בתוך כלל אם בידי צפון J 9 x x בספייד וזה כדי להטעות את הכרוה ולהדריכה לחשוב שבידי קיים נסיך רביעי בספייד ואז, לאחר ה־9 המושלכת, יוכל לבצע עקיפה על הדרום). זהו מהלך מתוחכם, ולאנדי, שמעריכה את משחקה המשובח של האמריקאיות הוליכה להמשיך בשלישית ספייד כשהיא משחקת את ה־8 מהדומם, ולהפתעתה השליכה הדרום ספייד, לאנדי משכה ספייד נוסף המשיכה במלכה הארט, מלך מדרום אלוף מהדומם, חזרה ליד בקלאב ולאנדי המשיכה ב־9 הארט, קטן מדרום ועתה אם היתה מבצעת עקיפה היתה נכשלת, אולם לאנדי עלתה עם הנסיך הארט, העשירית נפלה מבטון והחוזה בוצע (היא לא ביצעה את העקיפה משום שהעריכה שאם ה־10 אינה נופלת עדיין יש לה סיכוי לבצע את החוזה באם העשירית x x 10 ובאותה היד נמצאת גם המלכה דיאמונד).

בחדר השני, באותו חוזה, הובילה הדרום בשישית דיאמונד, ולכרוה לא היו שום בעיות. בסופו של דבר זכו הבריטיות בתחרות והיו לאלופות העולם בפעם השנייה ברציפות.

שחמט / רונן הר־צבי

צמוד צמוד בצמרת

לאחר מפגש הענקים בסיבוב 9 בליגה הלאומית לשחמט שנערך ב־1.4.95 בין אליצור פתח־תקוה לבין הפועל ראשון לציון א' שהסתיים בניצחון ראשון־לציון 2־3, וכך לאחר 9 סיבובים מוליכה אליצור פתח־תקוה בראש ואחריה בהפרש של חצי נקודה ראשון־לציון א' ובאר־שבע א' שחזרה שוב להתמודדות על האליפות.

שאר התוצאות:

ביכורי העתים – אס"א תל־אביב 1½־3½ לביכורי העתים

באר־שבע א' – הפועל הרצליה 1־4 לבאר־שבע

ראשון־לציון ב' – מכבי רעננה 2־3 לראשון־לציון

באר־שבע ב' – אליצור נתניה ½־4½ לבאר־שבע

הפועל גבעתיים – אס"א טכניון 2־3 לגבעתיים

במשחק שפוצץ בין מכבי רעננה להפועל הרצליה נקבעת תוצאה של 0־5 להרצליה, ובמשחק שנדחה בין מכבי רעננה לבין באר־שבע ניצחה באר־שבע בתוצאה 1½־3½.

שחמט בעולם

לאחר סיום כל ההתקפות הפתוחות הקשות והמעייפות נערכת כעת תחרות מסוג קצת שונה בהשתתפות קרפוב, אנאנד, קמסקי, איבנצ'וק, שירוב, יהודית פולגר ועוד שמות כאלה בתחרות במונאקו אשר נערכת בשיטת מפגש כפול, כאשר משחק אחד אקטיבי (25 דקות לשחקן) והמשחק השני עיוורון. לאחר 5 סיבובים הוביל קרפוב עם 7.5 מ 10 אחריו עם 7 מ 10 אנאנד קרמניק עם 6 מ 10 לכול. במחזור הבא נמשיך לעדכן. ועכשיו כפי שהבטחנו מספר משחקים מלינארס ללא הערות (אני מעדיף להראות מספר משחקים מאשר אחד מנותח)

לבן: איבנצ'וק ואסילי (אוקראינה)
שחור: טיביאקוב סרגיי (רוסיה)

1. ד4 פו6. 2. ג4 ה6. 3. פג3 רב4. 4. ה3 0־0. 5. רד3 ד5. 6. פו3 ג5. 7. 0־0 פג6. 8. א3 רפ3. 9. בפ3 דג4. 10. רג4 מהג7. 11. רב5 בפ6. 12. צה1 רב7. 13. ה4 פה7. 14. רד3 פד7. 15. ז3 צד8. 16. רו4 מהג6. 17. א4 פד8. 18. ה4 מהה8. 19. א5 גד4. 20. גד4 בא5. 21. מהב3 רג6. 22. צא5 ו5. 23. פו5 רהה4. 24. רה4 פד5. 25. פה6 מהפ2. 26. רח7 מר. 27. צמה פצ. 28. מהג2 (גרעין התחבולה. הלבן זוכה ברץ ובמשחק איתו) מח8. 29. מהג מהב. 30. גפ. 31. צא8 מהו6. 32. פא4 מהו4 צג1. 33. מח צר4. 34. צא7 פה6 (רחוק זמן גדול).

לבן: דרייב אלכסיי (רוסיה)
שחור: שורט נייג'ל (אנגליה)

1. ד4 פו. 2. ג4 ה. 3. פו3 ד5. 4. פג3 רה7. 5. רו4 0־0. 6. ה3 ג5. 7. רג5 רג5. 8. פג3 א. 9. צג1 א6. 10. גד5 הד5. 11. ז5 ד4. 12. פב5? רה3. 13. מהמה ה"ז2. 14. מה2 צמה. 15. רפ צה8. 16. מד1 הר. 17. צג5 רו4. 18. פג3 פד4. 19. רג4 פפ. 20. מג2 רו5. 21. מב3 פד2. 22. מא2 רה6. הלבן נכנע.

לבן: טופאלוב וסלין (בולגריה)
שחור: אילסקאס מיגואל (ספרד)

1. ה4 ג5. 2. פו3 פג6. 3. ד4 גד4. 4. פד4 פו6. 5. פג3 ה5. 6. פדב5 ד6. 7. רז5 א6. 8. פא3 ב5. 9. רפ הב. 10. פד5 רז7. 11. א3 ו5. 12. הו5 רו5. 13. פג2 0־0. 14. פגה3 רה6. 15. רד3 ו5. 16. רג2 רח6. 17. 0־0 צא7. 18. מהח4 ו5. 19. 31 צז7. 20. פג7! הר4. 21. פז2 מהח3. 22. צד4 (הלבן זוכה) רצ. 23. פד צ3. 24. מח!! (נמנע מסיבוכים) מה6. 25. מהג6 צח4. 3. מז3 והשחור נכנע.

וכעת למי שחושב שבלינארס אין שגיאות, לפניכם שני משחקים שאני חייב לציין שלמרות השגיאות של המפסידים משחק המנצחים היה מצויין כפי שתראו:

חירום

ליום שישי 7.4.95

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב
ארלוזורוב – ארלוזורוב 76 – 5230746
פארמרקט – יהודה הימית 61, יפו – 6822973
ירושלים
ארנונה – לייב יפה 9 – 731901
חיפה
מגן דוד – גאולה 13 – 625205
פתח־תקוה
קופ"ח כללית – ההסתדרות 21 – 9343395
רמת־יצחק – שד' ירושלים 96 – 6777506
בת־ים
בני בתים – הנביאים 3 – 5515671
רחובות
נשיא – הנשיא ה־1 – 461542

ליום שבת 8.4.95

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב
בס – פרישמן 66 – 5237326
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 5283731
בס – פרישמן 66 – 5237326 – מוצ"ש
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 5283731 – מוצ"ש
ירושלים
שטראוס א' – אביגדורי 3 – 706660
סנטר פארם – יד חרוצים 20 – 731475 מוצ"ש
חיפה
דרך הים – דרך הים 209 – 371472
פתח־תקוה
קופ"ח כללית – ההסתדרות 21 – 9343395
רמת־גן
פינצי – חיבת ציון 43 – 6182821
רש"י – רש"י 13 – 7510971
בת־ים
קופ"ח – קדושי קהיר 20 – 5004141
מזור – הביבה רייק 20 – 583360
רחובות
כללית – רמז 8 – 445111

טיפול נמרץ לב

- לב 1 – שירות 24 שעות – 03־5618791
- שח"ל – 03־5625555
- נטל"י – 4224־022־177, 03־5757788

ניידת טיפול נמרץ

- אשדוד 08־551333
- בית־שאן 06־587223
- בת־ים 03־5511111
- הרצליה 09־541333
- חדרה 06־322333
- חיפה 04־512233/4
- טבריה 06־790111
- ירושלים 02־523133
- כפר־סבא 09־33222
- כרמיאל 04־988555
- מגדל העמק 06־540062
- מעלות 04־979333
- נהריה 04־823333
- נצרת 06־573335
- נתניה 09־623333
- עכו 04־912333
- עפולה 06־593354
- פתח־תקוה 03־9311111
- קראון 03־344442
- קרית־ביאליק 04־761062
- קרית־שמונה 06־944333
- ר"ג, ב"ב, גבעתיים 5793333
- רחובות 08־451333
- שדרות 051־897074
- תל־אביב 03־5460111

מרפאות שיניים

תל־אביב
- ריינגוף סנטר שער 3 או 5 טל' 294869, 03־285822
- טיפולי חירום בבי"ח אסותא – טל' 03־5201515, 5201432/1. 24 ש'. גם בשבת וחג.
- טיפולי חירום, בי"ח איכילוב, תל־אביב. עד חצות (כולל שישי־שבת). 03־5436696
- תורנות 24 שעות – ה' באייר 20 (כיכר המדינה) טל' 254397, 03־452173; יהודה המכבי, איתורית 03־5449911, מנוי 4318.

יפו: יפת 99, 09.00־13.00, 16.00־02.00, טל' 864256.
גבעתיים: וייצמן 12, טל' 324547 איתורית 5193193 מנוי 3743.
ירושלים: צפת 23, טל' 251794, 02־253767.
בי"ח משגב לדך – טל' 02־633708, 08.00־16.00, ו' 08.00־19.00.
בת־ים: מרפאת שיניים לטיפולי חרום – קניון בת־ים רח' יוספטל טל' 5531505 – 24 שעות ביממה.

נפגעי אלימות

- סיוע לקורבנות אונס: ת"א (24 שעות) 03־234819. ים 02־514455. חיפה 04־382611. אילת 059־31977.
- ויצ"ו – לנשים מוכות – טל' 5461133; טל' 08־550506 – 24 שעות – 02־514111 – 07־376310.
- בסל"ן – קו פתוח לנשים – נפגעות אלימות מינית – מרכז סיוע לנשים בנגב. 08.30־12.00, 16.00־19.00, טל' 057־74907.
- אור ארום – למען נפגעי אלימות שוטרים והתעמרות, בתוך האגודה לזכויות האזרח בישראל. טל' 03־663162/3.
- נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה, א'־ה', 9־16, 03־231675, 03־235922.
- מכורים אנונימיים (נ.א.), מידע תמיכה וסיוע 24 ש'. 03־5131046
- זכויות הגבר במשפחה. 24 ש'. 04־322003, 04־256417, 03־378572.
- האגודה להגנת הילד: 03־6961070, 03־6956763
- האגודה לנפגעי תקיפה מינית. טל' – קו חירום 6850041, קו גברים 6850036

תחבורה

- קווי אוטובוס "דן" טל': 5614444.
- "אגד" – טל': 03־5375555

- זמני נחיתת מטוסים. תקליט: 03־9731111
- מודיעין נמל התעופה: 03־9712484
- רכבת זמני נסיעה ותעריפים באמצעות "טלמסר" טלפונים: 04־303133, 03־5652200.

עזרה רפואית ונפשית

- ער"ן, עזרה ראשונה נפשית. ת"א 03־5461111, לילדים ולנוער 03־6961113, ים 02־610303. קו ברוסית 02־661122. חיפה 04־672222/3. קו ברוסית 04־672223. כרמיאל 04־9888770. קו ברוסית 04־9889499. נתניה 09־625110. קו ברוסית 09־828755. ב"ש 07־281128. קו ברוסית 07־275871. סניף הגליל 04־9988410. ב"ס, 09־974555. חדרה 06־346789. קו ברוסית 06־343269.
- המרכז להתגברות בישראל, 03־5614144 לזקוקים למתגברים ולמבקשים להתגבר.
- מגן, יעוץ למשפחות נפגעות סמים. א'־ה' 09.00־14.00. 03־829970.
- אנוש – יעוץ למשפחות נפגעי נפש, 03־5400474, 03־5400672.
- יד ביד, אוזן קשבת לילדים לנוער ולהורים 24 ש'. 03־226027, 04־229488, 04־922222, 02־243358, אילת 09־76366. לחייל 222732, מ־17 עד 24.
- "אוזן קשבת" לנוער ולהורים. מרכז עירוני ר"ג. 6728697, 6734752, ג' 8.00־13.00, ד' ה' 16.30־19.00.
- "אל־סם" – רח' פקיעין 7, ימים א'־ה'. 16.00־20.00. טל. 5463587, 54620276, 02־663902, 02־663828.
- המוקד למלחמה באיידס. מידע וסיוע לחולים 03־614576, 03־566380, ת.ד. 33602 ת"א.
- אלי, אלימות כלפי ילדים. 03־430879, 03־261070. מ־08.00 עד 22.00.
- "הקו הלבן", אוזן קשבת להומוסקסואלים וקרוביהם. 03־292797. ימי א', ג', ה' מ־19.30 עד 23.30.
- קופת חולים – מוקד מידע רפואי. א'־ה': 08.00־19.00, ו': 08.00־12.00. טל' 03־6393355
- מד"א – שירות רופאים לביקורי־בית, ובתחנות מד"א, שעות: 19.00 עד 07.00. טלפון חירום 101.
- תוך מיון פרסי תורה, מד"ם. קהילת סלוניקי 9 (ליד כיכר) ת"א, 499978.
- אלכוהוליסטים אנונימיים. הפניה לפגישות: 03־319845, 03־202951, 03־319281.
- אלכוהוליזם (24 שעות) 03־721161.
- אלכוהוליסטים אנונימיים ירושלים. 02־830092, 02־630524.
- "קשב לקשיש", א.ב.ל.י. 03־299089. א'־ה' 09.00־14.00.
- אוזן קשבת לגיל המבוגר רמת השרון ימים א'־ה' 16.00־20.00, טל' 5493244.
- נשים במצוקה. קו ארום 09־505720.
- ארגון הורים ארצי, אוזן קשבת לילדים ונוער. 24 שעות ביממה. 03־621515.
- "יד שרה" – שיקום החולה. ים 02־244242; ת"א 03־812304; חיפה 04־381704.
- "תהל"ה" – תמיכה בהורים של לסביות והומוסקסואלים: טל. 09־587779.
- תמיכה נפשית לחולי סרטן. 02־435516
- שירותי חירום פסיכיאטריים כולל ביקורי בית. טל' 09־344615, 03־6750750, מינוי 35888

בנתיב המזל לגמר

בדורסלני מכבי ת"א לא הציגו אמש יכולת משכנעת בדרבי השלישי, אבל פעם נוספת המזל עמד לצידם וסייע להם למחוק יתרון מבטיח של הפועל ת"א בשלהיה המשחק, לנצחון בתום הארכה. כעת ממתינה מכבי ליריבתה בגמר הפליי־אוף

מכבי ת"א — הפועל ת"א 92:95

מאת משה כהן

גם אמש המזל עמד לצידם של כדורסלני מכבי ת"א, שגברו בתום הארכה על קבוצתה הלוחמת של הפועל ת"א בתוצאה 92:95 (80:80) (47:45). כעת תמתין מכבי ת"א לסיום סדרת חצי הגמר בין הפועל גליל־עליון והפועל חולון, כדי לדעת את מי היא תפגוש במשחקי גמר הפליי־אוף, החל מה־16 בחודש.

חרף הנצחון, גם אמש לא שיכנעו המכבים ומעניין יהיה לראות האם עד לפתיחת סדרת הגמר יצליח מולי קצורין לתקן את הליקויים הרבים שהתגלו במערך קבוצתו.

שחקני הפועל ת"א החמיצו ללא ספק הזדמנות פז לצמצם את הפער ולסחוב את המכבים למשחק נוסף, שגם היה משפר את מצבם הכלכלי.

במרבית דקות המשחק היו אלה חניכיו של יאיר שרון שהובילו ולשיאם הם הגיעו 3.49 דקות לסיום, כאשר על לוח התוצאות נרשם 69:76 לזכותם. מכבי נראתה על הקרשים, אבל משום מה, בחר גלעד כץ לצאת להתקפה מהירה, בסיומה הוא איבד את הכדור. קלמן שהתעורר בעזרתם האדיבה של ג'מצ'י וגודס, הובילו במתקפה הגדולה שאיפשרה להם להחלץ מהפסד בטוח.

בשניות הסיום עלה המתח באולם. ג'יא גודס העלה מהעונשין את מכבי ליתרון – 79:80, אבל מן העבר השני דייק גלעד כץ בזריקת עונשין אחת, כדי לשלוח את שתי הקבוצות לחמש דקות הארכה.

בפתיחת הארכה התעוררו המכבים על של הפועל, אבל חניכיו של יאיר שרון סירבו להניף דגל לבן. הם ניהלו מאבק שקול עד הסיום, אבל בסופו של דבר הם נאלצו להניף דגל לבן מול קבוצה עדיפה.

שיפוטם של וירובניק והילברברג לעיני 4,000 צופים בהיכל הספורט ביד אליהו היה חלש.

נקודות למכבי: ג'ורג'יץ 26, גודס 21, ג'מצ'י 16, קלמן 16, הנפלד 8, דניאל 8.
נקודות להפועל: ג'ונסון 33, ואגנר 13, כץ 11, טרי 10, פליישר 9, ספירו 9, אדירסי 5.

המוקד עובר לגביע

אנגליה

המוקד באנגליה יהיה ביום ראשון, כאשר יתקיימו במקביל שני משחקי חצי גמר הגביע.

קריסטל פאלאס, קרוב לודאי, ללא שחקני ההגנה הבכירים שלה תפגוש את מחזיקת הגביע, מנצ'סטר יונייטד.

גם משורות מנצ'סטר יעדרו מספר שחקני מפתח, כמו אנדי קול וסטיב ברוס. הצעיר פול שולס יקבל הזדמנות וישחק לצידו של מרק יוז בחוד.

גם משחק חצי הגמר השני בין אברטון וטוטנהאם יעמוד בסימן חסרונם של שחקנים רבים בגלל הרחקות ופציעות.

ראנקן פרגוסון, ויני סאמוזי וג'ון אבריל יעדרו מהרכבה של אברטון. גם אצל ה'תרנגולים' לא ישחקו כמה שחקני מפתח, כמו ג'סטין אדינבורו, והארן אנדרסון. הרומני פופסקו החלים ועשוי לתפוס את מקומו של רוני רוזנטל.

מאחר שקבוצות הצמרת לא יהיו פעילות בליגה בסוף השבוע תופנה תשומת הלב לעבר התחתית, שם שפילד וונסדיי תארח את לסטר ונוריץ' תצא לניוקאסל. במשחק נוסף תארח ק.פ.ר את ארסנל.

אליצור חולון אלופת המדינה

נשים

מאת אמיר גנין

בניגוד לכל הסיכויים, זכו אמש בנות אליצור חולון בפעם ה־19 ברציפות באליפות המדינה בכדורסל, לאחר שהשלימו סדרת משחקים חלקה מול רמת השרון – 0:3. הפעם ניצחו בנות רמת השרון בתוצאה 71:77 (26:34).

היתה זו הפעם הראשונה שקבוצה אשר סיימה את משחקי הליגה במקום השלישי, מצליחה לזכות באליפות המדינה ועוד עם נצחון חלק בגמר. מתברר שעזיבתן של כוכבות כמו ענת דרייגור, אורלי גרוסמן ולימור מזרחי, לא מנעה מחברותיהן לשמור על המסורת.

שחקניות אליצור הוליכו בכל שלבי המשחק, כאשר פעם נוספת הצליחו שחקניות החיזוק הזרות, בראון וסטפורד לעשות במגרש ככל העולה על רוחן. כדאי גם לציין את המתאזרחת, אלינה מורוקובה, שללא ספק היוותה את הפתעת משחקי הפליי־אוף.

אליצור הוליכה 48:59 בדקה ה־30, אבל אבל בנות רמת השרון ניצלו ריפיון של יריבותיהן כדי לחולל מהפך – 59:61. אולם, בסיום התעוררו הזרות של אליצור כדי לתת את האות לחגיגות האליפות.

שפטו רגן וחריף לעיני 600 צופים ברמת השרון.

נקודות לחולון: סטפורד 24, בראון 22, מורוקובה 20, מעוז 7, חולף 4.
נקודות לרמת השרון: וויקס 31, קמינגס 18, גורן 8, מאזובה 5, ריגרמן, מזרחי וקסטן 3 כ"א.

שיתוף פעולה בין הפועל לאליצור בצעדת לטרון

מאת אורי פרידמן

שיתוף פעולה מיוחד במינו בין אליצור, הפועל, עמותת השריון וחיל השריון, יתקיים בצעדת לטרון בחול המועד פסח (19.4) למען המאבק בתאונות הדרכים.

הצעדה תעמוד השנה בסימן המלחמה בתאונות הדרכים, בהשתתפות של התנועה ישראל קיסר וילדר המועצה הלאומית למניעת תאונות, השופט דב לוין.

את הצעדה יכבד בנוכחותו נשיא המדינה, עזר ויצמן.

בצעדה מסלול משפחתי להורים ולילדים של כ־10 ק"מ, כשלאורכו יקבלו הצועדים הסברים באתרים השונים.

הישג לכדורגלני הפתוחה

נבחרת האוניברסיטה הפתוחה זכתה בראשות בית ב', בתחרויות המוקדמות למשחקי אס"א הבי"ל.

הפתוחה ניצחה את המכללה למנהל 1:3 וסיימה בתיקו אפס עם מכללת קיי.

בבית הגמר תתמודד נגד מנצחות הבתים האחרים, אוניברסיטת חיפה ומכללת וינגייט. בשלב הגמר ישולבו בפתוחה שחקני הליגה הלאומית, הולדן משה אייזנברג והשוער יצחק קורנפיין.

חיפה כבשה את הצמרת

נכים

מאת אברהם תשובה

אילן חיפה מובילה בראש טבלת הליגה הלאומית בכדורסל לנכים, כשלזכותה 32 נקודות מ־18 משחקים.

שניה בדירוג בית הלוחם חיפה, עם 31 נקודות, לפני נבי צה"ל ת"א 29 נקודות.

שיבוץ לנבחרת ישראל

נבחרת הכדורסל של ישראל לנכים, המתכוננת למשחקי אליפות אירופה, שייערכו בחודש יוני בצרפת, הוגרלה לבית אחד עם נבחרות הולנד, גרמניה, ספרד, אוסטריה ואירלנד.

בבית ב' שובצו צרפת, שוודיה, בלגיה, אנגליה, פינלנד ואיטליה.

במידה והנבחרת הישראלית תצליח לסיים באחד מחמש המקומות הראשונים ביבשת, תובטח השתתפותה במשחקים האולימפיים באטלנטה 96'.

שי הולצמן חוזר לקרית אליעזר, ומחר במדי הפועל צפרירים חולון, נגד קבוצתו הקודמת מכבי חיפה

מתקרבים לפיניש

שתי הגדולות חייבות לשכוח את משחק הגביע הסוער ביום שלישי ולהתרכז במשימת הליגה, כשנותרו שבעה מחזורים בלבד לסיום ● המוליכה, מכבי ת"א, תארח ירידה ותיקה ועיקשת, בית"ר ירושלים ● האלופה, מכבי חיפה, תארח את חבורת הצפרירים של מוטלה שפיגלר ● בתחתית מחריפה מלחמת הישרדות: במוקד תתארח בית שאן המידרדרת אצל מכבי הרצליה המתעוררת

ספירת מלאי

מאת משה קסטן

בשתי הקבוצות הגדולות נרגעו הרוחות ממשחק הגביע הסוער ביניהן (1:2 לחיפה), והן נערכות לקראת המשך המאבק הצמוד והעיקש על כתר האליפות.

המוליכה, מכבי ת"א, איבדה את הסיכוי לזכות בדאבל ראשון מאז 1977, ותתרכז כל־כולה במשימת הליגה. מחר תארח ב־16.00 באיצטדיון ר"ג את בית"ר ירושלים. שתי הקבוצות שיחקו באותו מגרש ביום שלישי. בעוד שמכבי נוצחה, הרי שבית"ר זכתה בנצחון על מכבי פ"ת, 0:1, וטיפסה לרבע הגמר, כיאה לקבוצה שזכתה חמש פעמים בגביע המדינה.

מכבי חיפה תארח ב־18:00 בקרית אליעזר את הפועל צפרירים חולון.

העימות בין מכבי ת"א לבית"ר ירושלים הפך מזה שנים לאחד ממוקדי המשיכה בכדורגל הישראלי. בשנת 1979 ניצחה בית"ר בגמר הגביע, 1:2, ומנעה ממכבי ת"א דאבל. למעשה, הדאבל האחרון של מכבי היה בשנת 1977, וביום שלישי מנעה גם מכבי חיפה מהתל־אביבים את הסיכוי לזכות בדאבל גם השנה.

מכבי ת"א, שהפסידה בסיבוב הראשון, יודעת היטב כי אסור לה לאבד נקודות, כדי לא לתת שום סיכוי לאלופה מחיפה להתקרב אליה. יתר עם זאת, רק הפסד לת"א ונצחון חיפני, יחולל מהפך נוסף בצמרת.

במשך השנים נפגשו שתי הקבוצות הן במסגרת הגביע והן במסגרת הליגה, במשחקים מכריעים ודרמטיים. האליפות הבית"רית בשנת 1991 עברה דרך התיקו החשוב בטדי, 1:1, שלא איפשר למכבים לעבור את בית"ר בפיסגה.

אשתקד ניצחה בית"ר את ת"א בר"ג וסייעה למכבי חיפה לדהור אל התואר.

ההרכבים:

● מכבי ת"א: אובארוב; אלון ברומר, גד ברומר, שלח, גיא נתמן; קלינגר, בלקין, נמני, שוהם, שוקאנוב; סבליה.

● בית"ר ירושלים: אבטמן; ביטון, טרטיאק, בבארו, איל כהן, אוחלאי, סלואי, רייכמן, גרשנייב; חרזי, אוחנה.

מה שיותר ירוק

מכבי חיפה תצטרך לסיים את חגיגות הגביע לפני עלייתה לשדה המשחק נגד הפועל צפרירים חולון. העונה הוכיחה חיפה, כי אם היא מגיעה מוכנה ונחושה למשחק, כמעט כבלתי אפשרי לעצור אותה, אלא שאם היא מגיעה מעט שאננה, היא מפסידה לקבוצות שבאות מוכנות טקטית.

אם חיפה לא תזכה באליפות, זה יהיה בגלל הפסדיה התמוהים לקבוצות תחתית כמו בית"ר ת"א, עירוני אשדוד ומכבי פ"ת. חיפה לא הפסידה לאף קבוצה מעשרת הראשונות בטבלה. מאחר וחולון מדורגת עתה במקום השמיני, הרי שהיא קבוצה גבולית וקשה לדעת איך יתפתח המשחק.

החיפנים הוכיחו, כי גם כאשר הם עמוסים במשחקים (נבחרת, ליגה, גביע) הם מסוגלים להפיק מעצמם הרבה. נכון, שהם חייבים תודה רבה למרקו קאראוזוב, שהשאיר אותם בתוך שלושה ימים בתמונת הליגה והגביע, אך במקצוענים הם למוד שאין שום תירוץ להפסד.

החולונים נחו בסיבוב הגביע האחרון, כיוון שעמד עוד בסיבוב הקודם (מדלגי הפועל ר"ג), ובמחזור הליגה האחרון "קרעו" את מכבי נתניה 2:5, כך שצפוי משחק מעניין מאוד.

ההרכבים:

● מכבי חיפה: רפי כהן; דניאל, פיז, חרזי, גלאם, רוני לוי, חזן, קאראוזוב, ברקוביץ, רביבו; מוגאי.

● צפרירים חולון: ניקוב; רוני פרץ, גולדברג, אלי כהן, פיטוסי פס, אבנסטיס.

ברקוביץ, מרקו, הולצמן, חזי שירה.

התחתית בוערת

שבעה מחזורים לסיום מחריף המאבק נגד הירידה לליגה הארצית. שתי קבוצות יורדות, אבל כמעט חצי ליגה בתמונת התחתית.

משחק מפתח יהיה בהרצליה, שם תתארח הפועל בית שאן. הרצליה החלה את העונה בצורה גרועה והשתפרה באחרונה, ואצל הבית שאנים התהליך הפוך. הם הולכים ומתקרבים לאיזור הסכנה, והסיכוי, כי הם חסרים ניסיון לאומי ואין להם את הנסק הנפשי הנדרש.

גם לשאר המשחקים תהיה השפעה על מלחמת ההישרדות בתחתית. כל המשחקים ייערכו מחר.

יום הולדת לנסים

"הילד הנצחי" של הכדורגל הישראלי, נסים כהן, יחגוג מחר הולדת קדושה. הוא בן 40, אך עוד כחו במתניו. את יום הולדתו ה־40 יחגוג כהן בשידור ישיר בערוץ הראשון, לפני פתיחת המשחק בין קבוצתו, הפועל בת"ים לנס ציונה.

את הקריירה שלו בבוגרים החל במכבי הרצליה, עוד בטרם מלאו לו 16. הוא התגלה כשחקן טכני מאוד והוא משחק היה מגורמי הצלחתה של ההרצליאנים. בגיל 24 עבר לליגה הלאומית. הספיק לשחק במכבי פ"ת, בית"ר ת"א ובני יהודה, השתייך לסגל הלאומי.

הליגה הלאומית — עונת 94/95

קבוצה	מש.	נצ.	תיקו	הפס.	שערים	הפרש	נק.
1. מכבי תל־אביב	23	15	3	5	24—49	25	48
2. מכבי חיפה	23	13	6	4	27—51	24	45
3. הפועל פתח־תקוה	23	11	5	7	26—34	8	38
4. הפועל באר־שבע	23	10	7	6	27—36	9	37
5. הפועל תל־אביב	23	8	11	4	26—32	6	35
6. בית"ר ירושלים	23	9	6	8	27—32	5	33
7. בני־יהודה ת"א	23	8	7	8	34—38	-4	31
8. צפרירים חולון	23	8	5	10	37—36	-1	29
9. הפועל חיפה	23	7	7	9	35—35	0	28
10. ראשון לציון	23	6	9	8	30—28	-2	27
11. בית"ר תל־אביב	23	8	3	12	43—33	-10	27
12. הפועל בית־שאן	23	6	9	8	41—23	-18	27
13. מכבי פתח־תקוה	23	5	10	8	34—29	-5	25
14. מכבי נתניה	23	6	5	12	46—29	-17	23
15. מכבי הרצליה	23	5	8	10	42—25	-17	23
16. מכבי עירוני אשדוד	23	4	9	10	39—28	-11	21

הליגה הארצית — עונת 1994/95

קבוצה	מש.	נצ.	תיקו	הפס.	שערים	הפרש	נק.
1. מכבי יפו	22	12	7	3	18—32	14	43
2. הפועל אשדוד	22	10	5	7	28—39	11	35
3. ס.ב. נס־ציונה	22	9	6	7	29—34	5	33
4. מכבי קרית־גת	22	8	8	6	25—32	7	32
5. הכח רמת־גן	22	8	7	7	28—30	2	31
6. מכבי יבנה	22	7	9	6	23—23	0	30
7. הפועל בת־ים	22	7	8	7	29—31	2	29
8. הפועל ירושלים	22	7	8	7	34—35	1	29
9. הפועל רמת־גן	22	7	8	7	28—25	-3	29
10. הפועל כפר־סבא	22	7	7	8	29—32	3	28
11. הפועל טייבה	22	6	10	6	19—17	-2	28
12. הפועל חדרה	22	6	8	8	25—27	2	26
13. שמשון תל־אביב	22	7	5	10	31—26	-5	26
14. הפועל אשקלון	22	6	8	8	33—26	-8	26
15. הפועל לוד	22	5	9	8	34—21	-13	24
16. הפועל ק. שמונה	22	4	8	10	35—18	-17	20

בסוף השבוע

הליגה הלאומית – מחזור 24

(בסוגריים תוצאת הסיבוב הד־1)
● מכבי חיפה – צפרירים (0:1)
● מכבי ת"א – בית"ר ירושלים (2:1)
● מכבי הרצליה – בית שאן (2:0)
● עירוני אשדוד – בני יהודה (3:0)
● מכבי נתניה – הפועל ת"א (1:0)
● בית"ר ת"א – הפועל פ"ת (2:0)
● מכבי פ"ת – הפועל חיפה (1:1)
● באר שבע – עירוני ראשל"צ (0:1)

הליגה הארצית – מחזור 23

● הפועל לוד – מכבי יפו
● הפועל אשקלון – קרית שמונה
● הפועל טייבה – הפועל כפר סבא
● הפועל ר"ג – הפועל ירושלים
● הכח ר"ג – הפועל חדרה
● מכבי יבנה – הפועל אשדוד
● הפועל בת־ים – נס ציונה
● קרית גת – שמשון ת"א

בידרורים ברוטב עם אהרל'ה להב וחברים

הצהובים נעלבו מקנדאורוב (מכבי ת"א קרקס) הבוס של באר־שבע רן (קניידלך לשחקנים) פסח

מריה הקדושה. מסתבר כי קבוצת הכדורגל של מכבי ת"א היא בבחינת כלי קודש. אסור לדבר עליהם מגבוה, אסור לבקר אותם, אסור ללגלג עליהם. משהו כמו מריה הקדושה. כך מצטייר אחרי משחק שמינית הגמר על גביע המדינה בה ירדה הקבוצה הצהובה מנוצחת. שומו שמיים והשחקנים מסתובבים מתוסכלים.

כאילו שהצהובים רק לנצח נולדו ואם מנצחים אותם, או אסור לשמוח, אסור להתבדח על חשבונם וחס וחלילה להגיד עליהם "קבוצה קרקס". עלבון עד עמקי הנשמה. ואם מישהו כמו סרגיי קנדאורוב שלח אותם טולו מגביע המדינה בשני שערים אישיים משכנעים, או מצפים ממנו שירד למחתרת ולא יביע דעתו על היריבים המובסים. והוא בלהט השמחה התבטא: מכבי ת"א זה קירקס ולא כדורגל. סוג של ביקורת חריפה, אבל בכלל לא מחוץ לקונצנזוס המקובל בין הרבה מאד אוהדי כדורגל.

בתגובה הצהיר הצהוב אמיר שלח ליומון "ידיעות אחרונות": חבל שהוא לא התבטא כך לפני המשחק. הוא היה משלם על כך ביוקר. היום הוא בצד של המנצחים, אבל כספורטאי הוא רשום בצד המפסידים. הוא פרובוקטור הבכיין, שמשחק בצורה נבזית. אנחנו סותמים את הפה והוא מלכלך.

שרק יישאר בארץ וישחק נגדנו בעונה הבאה. את המשפט שלו, שאנחנו קירקס, לא נשכח. זאת אזהרה בטרם אלימות. שופטים כדאי שתשימו לב על הכסאה בעונה הבאה בין "הצהובים" ל"ירוקים".

■■■

תחי הפאקסמיליה. מי שהמציא את מכשיר הפלא האלקטרוני/דיגיטלי הזה שיזכה לנצח. אחרי הטלפון הפאקס הוא המצאת המאה. לפני המחשב, לפני האלחוט, לפני הטלוויזיה ולפני הוידאו. עובדה: שחקני הפועל באר־שבע שהפסידו בגביע להפועל כפ"ס בארצית – הפסידו גם 4 נקודות ליגה בכסף מזומן; קנס שהשית עליהם הבוס רן פסח.

את גזר הדין לא שמעו מפיו אלא קראו שחור על לבן בפקס ששלח למשרדי המועדון ממקום מחבואו כמבוייש אחרי ההפסד מחפיר המשחק הגרוע של הפועל באר־שבע. מ"מקום מחבואו" כתב רן פסח לשחקנים: שיחקתם מרושל ובלי אחריות. לא השקעתם שום מאמץ להגיע לתוצאה המשקפת את מעמד ושמו של המועדון.

פגעתם בציפור הנפש של רוב תושבי הנגב. השפלתם אותנו. מעתה נדאג שלא תהיו פרימדונות מפונקות וכוכבים מזוייפים. והאזהרה המוחשית: אם לא תגיעו בסיום העונה למקום השלישי בטבלה, נפעיל נגדכם את סעיף 6/ב בהסכמיכם ותפסידו 30 אחוז מהשכר השנתי.

אם יחליטו הבאר־שבעים להפוך עורם הרי שזה יקרה רק בזכות המשפט האחרון במכתב הנזכר באוזני המפסד. כי הוא מדבר ישר לכיס.

■■■

משחזיים בפולין. אחרי חג הפסח יתכנס שוב הסגל הישראלי לקראת המשך המשחקים בבית הקדם אירופי. היריב הפעם בגומלין היא נבחרת פולין שנוצחה ברמת־גן 2:1.

הפולנים רואים בהפסד הזה עלבון לאגו שלהם ולפי דעתם צריך לנקום בעיר זאבג'ה, מחוז שלונסק, שם יש ריכוז גדול של אוהדים פנאטים של הנבחרת הפולנית.

25 אלף כאלה יצטופפו ביציעים ויגנו לזמן לנבחרת ישראל הרגשה של גיהנום. רוב אוהדי הכדורגל בפולין מאמינים שלנבחרתם יש סיכוי טוב לעלות לגמר אליפות אירופה באנגליה. במשאל טלוויזיוני אמרו מחצית מהנשאלים שיש סיכוי לגמר ו־85 אחוז אמרו כי פולין תנצח את ישראל.

המאמן הפולני הנריק אופסטל, שמעמדו בסכנה אם יפסיד לישראל, מתכוון להמר על כל הקופה ומתכונן להציב שלושה חלוצים בחוד ההתקפה. מההרכב ששיחק נגדנו ברמת גן שרדו רק שלושה שחקנים. כל היתר חדשים, רובם בלי נסיון בין־לאומי גדול אבל הם צעירים מצטיינים בליגה.

■■■

הפרנסים התקפלו. ההתאחדות לכדורגל שיצאה בשצף קצף נגד מועצת ההימורים ותבעה פיצוי כספי בעד הזכות לפרסם את שמות קבוצות הכדורגל בטופסי הניחושים ואף איימה בהליכה לערכאות אם לא יבוא תשלום וזכויות פירסום מאסיווי – התקפלה בסוף השבוע ולא תגיש שום תביעה משפטית.

ההתאחדות וכל הקבוצות מהלאומית, ארצית וליגות א' מסתפקות ב־12 מיליון ש"ח לעונה בכל אחת משלוש השנים הבאות בתוספת 3.2 מיליון ש"ח שתעביר הממשלה באמצעות סגן שר החינוך והספורט מיכה גולדמן עד סוף השנה הנוכחית. כל קבוצה לאומית תקבל 420 אלף ש"ח.

קבוצות ליגה א' יקבלו מנה של 750 אלף ש"ח מתוך הסך הכולל של 12 מיליון ש"ח. אבל חשבתם שהכל בא על מקומו בשלום – טעיתם. עוד יהיו סערות, כי ההתאחדות חייבת למצוא מקורות אחרים לחזות את חובותיה.

בשביל כיסוי זה מוצע שההתאחדות תעלה את המיסים שהיא גובה מהקבוצות כמו אגרות שיפוט ואגרות אחרות בגובה של 5 אחוז. הסכומים האלה ייגבו כמובן גם מהמיליונים שתורים מועצת ההימורים.

הידד – ראש העיר צבי בר
הידד – עובדי העיריה ותושבי העיר
רמת גן
עיר ואם בישראל בת 45
ולב כולנו הולם ומתרגש
עיר הירק הגנים הפרקים והפרחים
המסחר התעשיה והיהלומים
ממש כשושנה בין החוחים
וביום חגה לה נאחל
ולוואי וירבו כמותה בתבל.
יגאל ורן מנחמי
מנחמי - בניה ויזמות
(מוסיפים נדבכים לעיר)

ברכות חמות
לעירית רמת גן
ולראש העיר מר צבי בר
לרגל חגיגות 45 שנים
להכרזתה כעיר ואם בישראל
מר אלי חורי
בית הורים גלי זהב בע"מ
רח' עוזיאל 29 רמת-גן טל: 6741652

לעירית רמת גן ולראש העיר מר צבי בר
שפע ברכות ואיחולים
לרגל חגיגות 45 שנים להכרזתה כעיר ואם בישראל
יורוקום
טכנולוגיה משרדית מתקדמת

המערכת:
דני קרמן, שלמה ניצן
יאיר גרבוז, אביב אלטסוף,
תומר קרמן, אורי קרמן,
תרצה איגברג, ואבנר כץ – אלא מה.
אורחו: יוסי ארועטי

דבר אחר

המוסף הסאטירי הנפוץ ביותר במדינה • גליון מס' 581 • 7 באפריל 1995 • ז' בניסן תשנ"ה • מוקדש להרב לוי שעריון לא סלח לביבי נתניהו על כך שבגד באשתו

נמצא פתרון לקבורת לא־יהודים:

יקוצרו התורים להשתלות בכל הארץ

שיפור במצבו של מושתל הריגל, לרפאים מוסרים שהוא חש בטוב, ובי הוא השתתף השבוע בגילוי המצבה של התורם. משפחת התורם הודתה לחולים שבגופם הושתלו האיברים: "בזכותם אפשר היה לקבור לפחות חלק מהבן".

קונצנזוס

אסור לשים את כל הביצים בסל אחד

חשר ישראל קיסר עשה טעות גדולה כאשר החליט שכל מה שיש לו זה יושרו ושמו הטוב, כי אסור לשים את כל הביצים בסל אחד. עכשיו כאשר יושרו הטוב מוטל בספק, מה יישאר לו?! הרי יכול להיות שלא תהיה לו ברירה אלא למכור חלקים מיושרו ושמו הטוב כדי לממן את ההגנה על שמו הטוב. אבל שלם שמוכרים ממנו חלקים כבר איננו שלם. מכאן ששמו הטוב כבר יהיה פחות טוב כי חלקים ממנו יימכרו. על שם פחות טוב, עוד יותר קשה להגן וגם יותר יקר, אז הוא יצטרך להמשיך ולמכור חלקים עוד יותר גדולים, עד שבסוף לא יישארו בכלל ביצים בסל, ויושר בלי ביצים בסל זה כבר לא אותו היושר. ויפה שעה אחת קודם.

העורך

האלוף עמירם לוין: לא רציתי לזרוע פאניקה בציבור, כי סמכתי על הקטיושות שהן כבר יזרעו פאניקה בציבור

אלף בית

א: תגיד, למה כשמפחיתים את הריבית בגרמניה, הדולר בעולם עולה, וכשמפחיתים את הריבית בארץ זה מעניין את התחת של הדולר בעולם?
ב: אני לא יודע למה, אבל בטח בגלל זה רבין נסע אל הקנצלר קוהל ולא הקנצלר קוהל בא אל רבין.

●

א: שמעת שבבחינות הסמכה לרבנים היתה שאלה: האם מותר לחלל שבת בשביל להציל ערבי?
ב: שמעתי. אבל אתה סתם מנצל את השאלה הזו לנגח את הרבנות. הרבנים עצמם הסבירו ששאלה אמנם היתה, אבל התשובה הנכונה היא שבהחלט מותר על־פי ההלכה ואפילו צריך לחלל שבת בשביל להציל ערבי.
א: אז מה צריך לעשות בכל זאת כדי שלא תחולל השבת?
ב: להשתדל שלא יהיה את מי להציל.

●

א: קראת שהדה בושס כתבה על בנימין בן־אליעזר בביקורת טלוויזיה שהוא "פוליטיקאי כריזמטי, בלתי־אמצעי ואחד משרי העבודה היחידים שמקיימים קשר דו־סיטרי אמיץ עם השטח"?
ב: כן.
א: נו, ומה אתה אומר על זה?
ב: זה שהוא מקיים קשר דו־סיטרי עם השטח, זה אני סומך עליה שהיא בטח יודעת מה היא אומרת. אבל איך היא יודעת שהוא אחד משרי העבודה היחידים? אולי יש עוד כמה שרים בממשלה שמקיימים קשר דו־סיטרי עם השטח?
א: יכול להיות, אבל לא עם השטח שלה.

דרוש נער

עם כישרון לטוסטוס

רווק נצחי
מחפש אותך,
הרווקה הנצחית,
להנצחת הקשר

אחד בפה ואחד בטלפיים:

קיבוץ בצפון שאין לו רפת קנה מאה פרות כדי להדביק אותן במחלת הפה והטלפיים לקראת ליל־הסדר

אם השיטה מא־מון לוג'יש בשם השיטה תביעת אבהות נגד ארטור ישראלוביץ'

נמצאו שני פתרונות לבעיית הביציות המופרות:

תיאטרון

ללא משורת: דודו בספיר תשחק את רותי גהמבי בהצגה "הביציות המופרות וישמרו", שתועלה בקרוב בקאמרי.

טלוויזיה

שידורה של הביציות המופרות של רותי גהמבי יגנזו אם דגל חמוזי המוזי אחרי כך ישמרו בשידור חי אצל דנוי.

המשטרה לא מעוניינת לשחרר את ארטור ישראלוביץ' מחשש שישתמש בכספי ההסתדרות גם לצורך הרבעה העצמית

דובר המשטרה: אנחנו חושבים כי לטובתו של ישראלוביץ' כדאי שיישאר במעצר, משום שאם ישתחרר יש סיכוי גבוה שיחזור להשתמש.

העם מוכר – אתה בוחר!

בשבוע הראשון! 10 המועמדים לתחרות הגוי של פסח

עם ישראל בשיתוף עם דבר אחר החליט השנה לשנות ממנהגו ולא למכור את החמץ של המדינה לכל דורש. במצבנו אנו אין לקפוץ על הגוי הראשון שבא, ויש לבדוק כל גוי בציציותיו. ויפה שעה אחת קודם.
לאחר סלקציה מוקדמת, עלו לשלב הגמר עשרה גויים שנבחרו בקפדנות ע"י ועדה שמורכבת מרב, רופא ואנתרופולוג.

הנה הנה הם עולים על המסלול • רק אחד מהם יזכה

לקנות השנה את החמץ של המדינה

1 דייסניילן – פועל מתאילנדי שחזר את חיוניותו לישיבת הבנים 'חורפשיים' בבני־ברק.

2 אבי בן אברמסקו – פועל מרומניה. יצק את חגו של ביח"ר כרמל על ידיו של ר' אברהם שפירא.

3 גיל לנטרופ – פועל בנין מקנדה. תרם לישראל 50 מיליארד דולר ועוד 430 נקודות.

4 שלמה משה – בן עדת הפלאשמורה. עובד כשואב אבק במתנ"ס בגני ירוחם.

5 ציון טאריף – קודם כל דרוזי, אחר־כך ישראלי, אחר־כך חמי, רק אחר־כך קצין ובסוף שוב דרוזי.

6 צביקה (ג'ינג'י) שרון – ערבי משתף פעולה. אביו שיתף פעולה עם ירוחם חביבי ואמו גם.

7 פיטר מול מריונוב – עולה לשעבר מברית־המועצות. בחצי השנה האחרונה מתגורר במקרר במרכז הרפואי נווה־צדק.

8 מתי כספי – מוסיקאי. חובר שירים רבים המושרים בפי עוללים וילדים ברחבי ישראל.

9 אודי עדין – בדואי משבט אבו־קישקע. חתן התנ"ך העולמי לשנת תשמ"פ.

10 פנינה כהן – אמנם יהודייה, אבל אשה, ולכן שייכת למיעוט נרדף. עלתה לגמר לפי חוק השבות להזדמנויות שוות.

✂ גזור את תמונת המועמד המועדף עליך, והכנס אותו לפריזר עד לאחר הפסח

ברגע האחרון

הפמיניסטיות דורשות שהשנה ימכרו את החמץ של המדינה לגויה

אלף בית

א: תגיד, למה מוכרים את החמץ של פסח לגויי?
ב: לך תסמוך על יהודי שימכור לך את זה בחזרה.

שבוע להזזת השעון

ביבי: כשהליכוד יעלה לשלטון הוא יחזיר את השעון אחורנית

ישראל שוקלת לנקום בחמאס עוד לפני שהחמאס יקיים את הבטחתו לנקום בישראל, כדי ליצור בילבול ומבוכה בחמאס האם לנקום על הפיצוץ בעזה או לנקום על הנקמה

מקור בכיר: חוששים שאם נוריד את הציבור למקלטים ובסוף לא יהיו קטיושות, הציבור יתרגז ולא יאמין יותר להבטחות של הממשלה

השפל של הדולר בסכנה!

כלכלנים מוזהרים כי השפל הגדול של כל הזמנים כבר מיצה את עצמו

בתגובה על הביקורת החריפה שמתחה עליו אמר אלוף פיקוד הצפון, שבסוף השנה הבאה הוא יתפטר מניהול בית־הספר הריאלי

הפסד ריאלי בריאלי,
אבל באופן נומינאלי
הכל דיפרנציאלי

קרא במוסף המתמטיקה עמ' 8

הקיוסק של משה, יוסי ואלי מודיע:

נותרו עוד שמונה בייגלה עם שומשום ושבע בייגלה עם מלח, טרי טרי מהיום

ב- $1^{\underline{50}}$ ש"ח ליחידה*

כל הקודם זוכה!!!

*המחיר עד גמר המלאי

בורדים על הבמה

מוסף הבורד לסיקור התאטרונטו

ובמקום הראשון בפסטיבל התיאטרונטו להצגות יחיד זכתה ההצגה:

מגאלוזמר בביצוע יחיאל קנדינסקי.

עיבוד ווריאציות לשחקן אחד, במה מסתובבת ותזמורת בצורת של המחזות: עלוב החיים; סיפור הפרבר; חתול; קרנף; כסא; ציפור; צפרדע וכו'.

ובמקום השני:

קוסמוס בביצוע אלוהים.

זאת, למרות שהמקום הראשון שמור רק לאלוהים.

ובמקום השלישי:

גאסטרו בביצוע שחקן אנונימי, סיב אופטי ומסך וידאו ענק.

בפרס המבקרים זכה השחקן חנוך וייס שהקריא קטעים נבחרים מתוך ביקורות המבקרים על תחרות רובינשטיין בתרגום לג'יבריש

ברגע האחרון

הזוכה בפרס הראשון בתיאטרונטו עדיין לא הגיעה לקבל את הפרס: הנחיית טוק־שואו בטלוויזיה

ביקורת | ביקורת | ביקורת | ביקורת

בצל הרוח הקרירה

"בצל סנס הרחוב" בביצוע שמשון ירקוני.
מאת: שמשון ירקוני. בימוי: שלום ירקוני.

ההוויה החושפנית בה אנו חיים בשנה וחצי האחרונות, פלטה אל חופיה את חמדת הפלא הקטנה והנידחת שהעלה השחקן הוותיק, אך הבלתי מוכר, שמשון ירקוני. בצל ההמולה הגדולה של שאר הצגות היחיד בתיאטרונטו, ההתייחסות לנווה המדבר הנעים והצונן הזה היתה זעומה עד להכאיב. רוח קרירה וזכיכה נשבה בעורפי בשעה שישבתי וצפיתי בהצגת היחיד המרתקת הזו, שמספר השחקנים בה רב היה ממספר הצופים, וזאת, ייאמר, לא על דרך המליצה בלבד. שמשון ירקוני הוא ללא ספק תגלית ישנה ומרעננת שעדיין לא נתגלתה. בעבודה משותפת עם אחיו, שלום, ועוד כמה אחים, חברים, שכנים וקרובים, הצליח ירקוני להגיע לכמה איכויות אישיות ואינטימיות שלא נחזו על בימות התיאטרון מזה שנים. בצל הפרוז'קטורים הרכים יכולת להצטרף למסע קסום אל עבר העבר – עברו של שמשון ירקוני, עבר נוסטאלגי, מתרפק וציורי של נער, שחיים עברו עליו מגיל ינקות ועד גילו הנוכחי בנעימים, מלבד כמה צלקות בל יימחו שהותירו בו הזמן, המקום וכו'... אין ספק: פנינה בשרשרת ההצגות של התיאטרונטו; שושנה ביד הוורדים; הדובדבן שבכתר; המסמר שבעוגה; היהלום שבמלטשה.

אברהמה שושני

זעקה בחלל

"מרחבים" בביצוע אברהמה שושני.
כתיבה עיבוד ובימוי: אברהמה שושני.

על גוף ההוויה הישראלית היום־יומית, הדביקה והמתכילה, קשה בדרך כלל להבחין באספקלריות פילוסופיות קיומיות של המימד הרביעי והלאה. המירוץ המטורף של היום־יום אחר הכסף, התהילה וטובות ההנאה מקשה על הנוטלים בו חלק, להרים ראשם אל מעבר לגובה ביצת הקיום.

כמו האמבה המתפצלת, כך גם שושני, שחקנית הווה בתיאטרון הרפרטוארי, מוצאת עצמה מחולקת לשני רבדים שווים בהצגת היחיד שלה "מרחבים".

כמו המרחבים המתפרשים כך גם שושני מתפרשת. מתפרשת ומתפצלת – רגע ב"מרחבים", באולם הגדול ושני רגעים ב"מבועים", באולם הקטן. הצופים באולם הקטן אינם יודעים כי כאשר נעלמת שושני מעיניהם, היא משמשת בתפקיד הראשי בהצגה "מרחבים", וכאשר היא נעלמת לשני רגעים מן האולם הגדול היא מעלה את "מבועים" באולם הקטן. ישנו כאן, בין השאר, עיסוק מודע בתודעת הידיעה ואי־הידיעה שאין אנו יודעים עליה מספיק.

אמירתה הדו־משמעית של שושני, בשתי ההצגות הכרו־זמניות "מרחבים" ו"מבועים" – היא יותר מעוד סתם אמירה נבובה של התיאטרון בדיימינו. אין ספק כי שושני היא מעמודי התווך, מורי הדרך ומיטיבי הראות של התיאטרונטו השנה.

שמשון ירקוני

מסביב לעולם בפאניקה

שלום קוראים "השנה אוכל אחה"ג נראה כל גשר בר־יהודה כעולם לו מאף" (נהג מונית)

והרי מתכון לחג שעובר עלינו במשפחה מדור לדור ואני מביא אותו כלשונו:

1. לוקחים חצי קילו פריכאלעך (זה נראה כמו צ'יפס עגולים וקטנים* ויש פריכאלעך שיש להם חורים עד האמצע מהגלגלים שמנקבים אותו ולבסוף ירוק להיר ויש להם יותר כהה) ואח"כ כותשים אותם לחתיכות ומספיק לחלק כל אחד לארבע חמש חתיכות (ואולי אפשר גם פריכאלעך שלמים לעשות הגר"דע אבל יותר טוב לכתוש). 2. ואח"כ יוסף־נא עוד ליטר מים ויבשל על קנ"ה מאשינקע וכבו באש קטנה (כמו שמבשלים טשאנט לשבת) כארבע שעות. 3. ואח"כ אם כבר מספיק מבושל (גערבירט) ישים־נא קצת קס"ט ואם קלוש (שיטער) יוסיף־נא קצת קנקנתים (קופער וואסער) וטוב לקלוע על איזה פח, דהיינו לפורר דק ואח"כ לשים על האש עד שיהיו אפויים. 4. והנה אחרי כל זה: מהפריכאלעך הנשארים אפשר לעשות גם בן זוג פריכאלעך קלוש (שיטערע) ולאכול בקיץ או להוסיף לתוך הפריכאלעך הסמיך (גידיכטע) בנטאלעך ובירגאלעך ולשמור לפסח הבא – אלא מה

*(ראה למעלה מימין)

שלכם א', שארית ישראל

רכילות

בשעה טובה

הזמרת מ"אין לי כמעט כלום" התחתנה עם הזמר מ"אין לי אהבה".
הבחור מ"יש לי, יש לי" יהיה השושבין.

ברגע האחרון

דוד לוי מאיים, שאם איומו לפרוש מהליכוד לא ייֵשא פרי, הוא יאיים לפרוש מהממשלה

מערכת: אילה דרימלר, אילנה ארבל

קרם בוואריה

דני

הודית ויינקלר, שליחת "הארץ" בגרמניה, מתארת בכתבתה מיום אתמול את ביקורו של שר החוץ הישראלי בבוואריה. נאמר שם כי "תיאו וייגל, שר האוצר של גרמניה וראש הסוציאל נוצרים בבוואריה, הבטיח אתמול לשר החוץ, שמעון פרס, לגייס כספים כדי לממן את תפעולם של מרכזים טכנולוגיים העומדים לקום בתול כרם בירושלים". שמעון פרס, נאמר שם, בא במיוחד למינכן כדי להשתתף בסעודה מטעם הקרן שהעניק סיוע לתוכנית. שמעון פרס היה הנואם המרכזי באירוע.

עד כאן לא קראנו משהו חורג מפגישות דומות בין מדינאי גרמניה וישראל. פרס אמר בהרצאתו המוקדשת לתהליך השלום וליחסי ישראל-גרמניה כי "היחסים טובים ומצדיקים את קביעתו של דוד בן-גוריון על כך שיש גרמניה אחרת". וגם בכך לא היה משום חידוש, לפחות לגבי אלה שהורגלו בכך.

להלן סיפר שמעון פרס זכרונות על ראשית קשריה של ישראל עוד בתקופתו של פרנץ-יוזף שטראוס, ידידו האישי, והכריז בגרמנית: "איש בין איין ביירן", כלומר: "אני בוואריי".

כאן הטיל הקורא מקריאתו ושב וקרא כמה וכמה פעמים את הקטע הזה: "אני בוואריי" אין מקום לטעות. משפט זה משמש כותרת לכתבתה של שליחת העיתון. בעודו בוחן את עצמו אם אינו נתון בעולם הדמיון או בחלום הלילה מצלצל הטלפון בביתו. הוא שומע את קולו של חברו הסופר, מחייל הבריגדה הארצישראלית במלחמת העולם השניה ומלוחמי ירושלים במלחמת העצמאות. חברו שואל אותו אם קרא את הסיפור המינכני הזה. הוא משיב בחיוב. להלן השיחה ביניהם:

– מה פתאום הוא בוואריי? ממתי הוא בוואריי?
– אינני יודע ואינני מבין ואינני תופס.
– מה הביא אותו לומר משפט כזה?
– אולי רצה להודות בכך מקרב לב למר תיאו וייגל, על מימון הפרוייקט.
– הוא יכול היה להודות לשר האוצר גם מבלי שיהיה "בוואריי". הרי המשפט הזה כבר תפוס. הנשיא קנדי אמר "אני ברלינאי" בעיצומה של המלחמה הקרה, מול החומה והיא שסימלה אותה יותר מכל. איך יכול היה להשמיע משפט אטום ומגוחך ומרגיז כזה הרי הוא אומר זאת במינכן, בעיר "מרתף הבירה", ערש לידתו של הנאציזם, בארץ שבה שוכנים המחנות לשעבר דכאו ובוכנוואלד. בעוד חודש ימלאו חמישים שנה לקץ מלחמת העולם השניה; על כל מה שהיא אומרת... איך אתה מסביר את זה?
– אין לי שום הסבר המתקבל על הדעת. אולי היעדר טעם טוב, חוש מידה, סתם פליטת פה אומללה, שעוררה ודאי תחושת מבוכה ואי נוחות בקרב מקצת, לפחות, מהמארחים.
– אך הוא איננו איש פרטי. הוא שר החוץ של ישראל וזה מחייב גם אותנו. לא ידוע לי על מדינאי גרמני בתפקיד שהכריז איפעם: "אני ישראלי" כאות הזדהות עם ישראל באותה משעת המצוקה שעברה עליה.
– אל תדאג, ה"בוואריות" שלו מחייבת רק אותו.
– אולי אתה צודק. זו הקלות הבלתי נסבלת של הבירבור.

★

שר החוץ רואה עצמו "בוואריי", והנודיס קאוזה, וראש הממשלה יוצא בחשאי לביקור פתע אצל הקנצלר. מסע קצר ועמוס תמיהות ולחשושים. אומרים שנסע להלות את פניו של קוהל ולהתנצל. יודעי דבר אומרים כי ניתן היה לפייס את ראש ממשלת גרמניה בדרך אחרת והטיסה ההיא לא הוסיפה לנו נקודות. מי יודע, אולי ה"בוואריות" של פרס באה לעולם כתרומה ל"שיפור האווירה".

קרם בוואריה לקינוח יש כאן. כבוד ודאי שלא. ■

דו"ח ראשון לחודש אפריל

די פריס

עדיין לא הובהר שאכן נעשו מעשים פליליים בידי ראשי ההסתדרות לשעבר ועושיה. הכל בינתיים בגדר חשדות ושמועות.

אלא כן סדרי המינהל. גם אם מבחינה פלילית יימצאו החשודים צחים כשלג, מעשי קומבינות, פעולות של בלגן, פעולות מכל מסגרת של ניהול תקין אירעו עשרה בשילינג. עסקי קופים אלה היו נמשכים עד אינפיניטום אילמלא חילופי המשמרות ברחוב ארלוזורוב. השערות מוסתרות כמחשבה שמעשים שבוצעו – אולם מתם נודע למבקר ההסתדרות אך הוא לא העז לפרסם – היו נמשכים תקופת זאת האומה עדיין זקוקה להם. אם לא למען המשק המדינה, או לפחות להבטיח מקום קבורה לגיאורגי ישרצקי ועוד "גויים".

הכל בחירות

על-פי החמאס, רבין ואנשיו ביצעו עוד תרגיל בחירות: הם פוצצו בסטן חבלה בעזה, חשפו מצבור נשק גדול והרגו את המבוקש מספר אחת ברצועה. רבין בוגרנו: שתדע כי הציבור אינו מטומטם ומבין שמבצע עזה לא היה אלא מעשה נואש של חסר מצפון, שנוא ישראל, שאיבד עשתונותיו רק כדי לשוב ולהיבחר. אילו לא התבוסס לבחירות, היה מפוצץ את הארסנל של החמאס עוד בזמן ממשלת האחדות הלאומית ולא 18 חודשים בלבד לפני הבחירות. ראה ההבדל בין עזה לבין פיצוץ "אוסיראק" ביוני 1981. או כפי שאנשת הליכוד כתבו עוד בימי המבצע: "הלאה פטן ויצמן", "הבוסתנים וקווילינגים שעתכם לרדת".

ויפה שעה אחת קודם.

למה בכלל פרס רובינשטיין ולא תחרות, למשל, על-שם גולדה מאיר?

MANO POLITO

איש אינו שש ללכת למשטרה, אפילו לא כדי להגיש תלונה על שחיתות. בוודאי לא כשקופתות של שרצים תלויה לגופו. לכן יש להעריך כפל כפליים את העוז שמצאה ח"כית לימור לבנת להנהיג את המסע לביעור השחיתות ואף להיכנס בד' אמותיה של המשטרה. קל וחומר שלא כל אחד היה מוצא את האומץ לכך כשכבודו פיתקה ממבקרת המדינה המסמיכה לצעוק "מושחתים נמאסתם". רק תנועה שמנהיגה לשעבר חשב על שיתוף פעולה עם הנאצים, ושר אוצר מטעמה עודד היפר-אינפלציה ומשיא עתה עצות כיצד לפתור את המשבר הכלכלי (ראה כל כתבי יורם ארידור ב"מעריב") יכולה לגייס את אומץ הלב, התבונה ותום הלב להציב את לבנת בראש התובעים ידיים נקיות.

ויפה שעה אחת קודם.

איפה הפמיניסטיות

איפה הלוחמות לשוויון האשה כולן, אנה פנו? זה כמעט שבועיים מתנהלת תחרות לפסנתרנים כדי לזכות בפרס ארתור רובינשטיין. השבוע הגיעו לשלב הגמר. אומרים כי הרמה יוצאת מהכלל וכי מזמן לא שמענו נגנים כמו השישה שמתמודדים עתה בגמר הגביע.

אלא שהשופטים הנכבדים אינם נוהגים על-פי כללי המשחק של "פוליטיקה תקינה": הם לא מצאו אפילו אשה אחת כדי לצרפה לששת המופלאים הנאבקים בגמר. לא יתכן שהנשים אינן שוות לגברים, וכי פסו מעולמנו דיים מידה הס, גינה בכאואר וחברותיהן עד שרק קלודט-ביצן מגרוזיה (יעל אדר תוכל לה), פרחה מיוגוסלאוויה ופרח מישראל נמצאו ראויים לקרבת לפרס רובינשטיין? ולמה בכלל פרס רובינשטיין ולא תחרות, למשל, על-שם גולדה מאיר, נבה תנבן בצלאל נעמי בלומנטל, נעמי חזן ויעל דיין, והנעדרת.

ויפה שעה אחת קודם. ■

ממשל נוספת.

אף אם חיים רמון ועמיר פרץ הם קריירסיסטים, חסרי עקרונות, חבולי עיניים המנוכרים לערכי תנועת העבודה, תודה לאל שהם הגיעו כדי לאחוז את מעשי ההפקרות שרווחו בהסתדרות. אלה שבשם מסורת תנועת העבודה, והברות העריבות והדדית קראו לבוחר פעם נוספת ב"בלגניסטים נמאסתם", מן הראוי כי יבלעו את לשונותיהם.

ויפה שעה אחת קודם.

לא רוצים לשלם

לאחר דגירה ממושכת אישרה הממשלה את הסדר הקיבוצים, בכסף ובשווה כסף (קרקעות). 3.9 מיליארד ש"ח אמורים להימחק ממצבת חובותיהם לבד מעוד שני מיליארדים שהם יעבירו לידי הממשלה בצורת אדמות מעולה ערכן. זה כסף גדול כשלעצמו ואין פלא כי הוא מעורר סערה. מה עוד שלא כל החובות הצטברו בגין השקעות יצרניות שהקיבוצים ביצעו חלק מהגירעון מקורו בספקולציות, השקעות פיוות ועסקות שלא היו להן ידיים ורגליים.

אזרחי ישראל רשאים לצעוק "לא רוצים לשלם" אבל התייצבותו של הליכוד בראש הצועקים "מושחתים נמאסתם" אינה במקומה. לפני 12 שנה הם צעדו בסך כדי להוריד מקופת המדינה סכום העולה פי שניים (בדולרים) על מה שלקיבוצים יימחק (בשקלים), וקיים עוד הבדל של מה בכך: 7.2 מיליארדי הדולרים החוזרו לא לעובדי אדמה, ראשוני המתיישבים, ששילמו בדם את המחיר הגבוה ביותר על בטחון ישראל ויצבו את המסגרת החברתית המכובדת ביותר שנבנתה איפעם. הם שילמו לאנשים שבמקרה הטוב שיחקו ובמקרה הגרוע סיפסרו בבורסה. ההחלטה לפצות את המפסידים (ביניהם לא מעט קיבוצים) היתה מבצע בתקאות האחרון של שר האוצר ארידור וגולת הכותרת במצמותיו של ר' אברהם שפירא שליט"א. כי באוקטובר 1983 עלה ריח הבחירות באפם של אנשי הליכוד ולכן הונעבדו כאיירי לעבודת הבורא. הצלחתם מרשימה כשלעצמה, רק שהישגם שלל מהם קצת מההחזר של שומר ישראל שלא ינום ולא יישן בעבור את כספי האומה. ולכן ואנשי הליכוד סבורים שלקיבוצים לא מגיע אפילו שביב ממה שהעניקו לנחלאות שמעבר לקו הירוק, אך בכלל

כרית הדיו של מגש הכסף

אמיר אורן

> באשר השליח מועד תבופות במדרגות, הבעיה המבנית היא של בעל-הבית. בממשלת רבין, המתנערת בקודמותיה מפיקוח נאות על גורמי הביצוע, אין בעל ובקרוב גם לא יהיה בית

הדגם הישיר של בחירת ראש-ממשלה לישראל הושק לפני שבוע, לא לטובת יצחק רבין ואף לא למען בנימין נתניהו. הזוכה המאושר היה אלוף עמירם לוין, ראש-ממשלה ליום אחד.

במלחמת יום-הכיפורים ניסתה גולדה מאיר להתנער מאחריותה למעשה, אם גם לא להלכה, בטענה שאימצה את המלצות המקצוענים בתחום הצבא והמודיעין. אילו היתה פרשנות זו נכונה, במפל הזורם מטה מגולדה למשה דיין וסמנו ל"דדו" אלעזר ולאלי זעירא, כי או היה ראש אמ"ן זעירא משול לרמטכ"ל, לשר-ביטחון ולראש-ממשלה, בלי משמעות אמיתית לאחריותם של הדרג הפיקודי העליון בצבא והדרג הפיקודי העליון על הצבא – שני מנוחים שונים לחלוטין. כך גם אלוף פיקוד הצפון עכשיו, בלא קשר לתמיהות שמעוררות התבטאויותיו הרצופות, שהרי מי שמועד שוב ושוב מועד למועד עוד, עד שיהיה מי שיעמוד לקבוע לו מועד. הענף ללוין על-פי דרכו, אבל הבעיה המבנית אינה שלו, כפי שלא היתה בעייתם של הרמטכ"ל רפאל איתן והאלוף-צפון יאנוש בן-גל לפני 14 שנה, בפעולותיהם שהרגו מסמכת בלבנון. הבעיה היתה או של ראש-הממשלה ושר-הביטחון בגין. היא עתה של רבין – ושל המערכת המניחה לו לתפקד כך.

כקודמיו במשרד-הביטחון מאז מלחמת ששת הימים, מחקה רבין את תנועת הפטיש ההולם בסדן המטכ"ל, אך במקום מתכת יש שם גומי. אם ראש-הממשלה ושר-הביטחון הוא חותמת גומי, הממשלה היא כרית-הדיו. הדרג האזרחי הנבחר מפקיד, שלא לומר מפקיד, את השליטה בעבודת המטה ובהורמת הנתונים, המשפיעות על ההחלטות לא פחות מאשר השקפת-העולם של הנבחרים, בידי מפקדים ופקידים. לרוב, אמנם, מקפידים אלה שלא למעול בהוכחם ולנצל לרעה את חולשת המושלים, אבל הפירצה קיימת, הפיתוי מבצבץ ותמיד ייתכן צירוף קטלני של ראש-ממשלה חלש, שר-ביטחון שאפתן ופיקוד צבאי בעייתי, מימי שרת-לבון-דיין דרך בגין-שרון-איתן ועד הלום באויבי דמה או אמת, מחוץ או מבית.

בשלושה נושאים, לפחות, מעבר להוראות הרגילה במפגש המיבצעים המדיניים, חייב הדרג האזרחי הנבחר להפעיל בקרה הדוקה: מודיעין, גרעין ועורף. בכל אחד מאלה, העלולים לסבך אוכלוסיות ואף אומות שלמות, אין התערבותו דומה לתכתיב חובבני של הכיוון שממנו תאגף המחלקה את הגבעה. צ'רצ'יל, ראש-ממשלה ושר-ביטחון במלחמה עולמית לחיים ולמוות, יכול – כאגדה שאינה מעוגנת בתיעוד – להחליט להקריב את קובנטרי להפצצה כדי שלא להסגיר את סוד פיענוח הצופן הגרמני. הוא לא השאיר בידי קציניו את ההחלטה, או את היכולת לבטלה במעשה או במחדל. מי שמאפשר לאלוף פיקוד להכריע אם "לשבש את החיים" בישובים אזרחיים או להימנע מכך ובכך לשבש ללא תקנה את חייו של אזרח שיוהרג, נמצא דרג אחד (הרמטכ"ל) ושניים (שר-הביטחון שהוא ראש-הממשלה) ושלושה (הממשלה) וארבעה (הכנסת) מעליו.

המחוקק הישראלי אינו אוכף על הרשות המבצעת לכונן מטה לביטחון לאומי ליד הממשלה ומטה שר-הביטחון, שניהם במיפלס גבוה יותר מזה של המטכ"ל, כמו גם של מטות זרועות האוויר והים (שאנשיהן רואים במפקד הזרוע סמכות מקצועית עליונה, המנפיקה בתחומה המלצות המחייבות בפועל את הדרגים הממונים על הזרועות) ובמשרדים אחרים – מטות השב"כ וה"מוסד" והמטה הארצי של המשטרה. הכנסת או ועדותיה (חוץ וביטחון, כספים או ביקורת המדינה) דנות לעתים בדו"ח כלשהו של גורם חיצוני, בדוגמה עכשווית זה של מבקרת המדינה על התיכנון הרב-שנתי בצה"ל, אבל הדיווח אקראי והפיקוח רופף. אפשר שמצב זה ישתנה אם מול ראש-ממשלה ממפלגה אחת יתייצב בכנסת רוב ממפלגה יריבה, שיסכל את נטייתם של ראשי-הממשלה ושרי-הביטחון להיכנע להתנגדות הרמטכ"ל וראשי השירותים המודיעיניים לכינון מטה לביטחון לאומי ולביזון.

לכנסת אין ועדה ביטחונית ראויה לשמה (בתת-ועדות מסויימות, כמו זו המופקדת על כשירות צה"ל, בראשות ח"כ בני בגין, מתבצעת מלאכה מסורה ורצינית, אך עקרה). לממשלה אין מטה. למשרד-הביטחון יש משרד-חוץ זוטא (אגף קשרי-החוץ, שבראשות קותי מור ובכפיפות ישירה למנכ"ל דוד עברי, שניהם קצינים בכירים ברימוס), אבל בלחץ מערכת הביטחון נרתע משרד-החוץ מהפעלה מקבילה של משרד-ביטחון זוטא, כדמות האגף המדיני-צבאי של הסטייט דיפרטמנט. התחליף המגומד של משרד-החוץ הוא צמד חטיבות (תיכנון, בראשות הרי קניטל; פירוק-נשק, בראשות שמעון שטיין) שמעמדן מבציה את זוטרתו של החוץ לעומת הביטחון. השבוע, למשל, בעוד הפלישה התורכית לצפון הכורדי של עיראק נמשכת, השתתפו נציגי החוץ של הביטחון והביטחון של החוץ, יחד עם אלוף-משנה מאגף-התיכנון במטכ"ל, במיפגש אסטרטגי באנקרה, אבל הבעיה האסטרטגית הראשונה במעלה היא זו שבקרוב תהיה ראשונה במזרח, שכנתה הדרומית של תורכיה – הצוות המעבד את ההכנות לנסיגה מהגולן הוא על טהרת צה"ל, בלא דריסת-רגל למשרדים האזרחיים. רכז הצוות, המדווח לרבין ולרמטכ"ל, הוא ראש אגף-התיכנון במטכ"ל, עוזי דיין. חברים בו קומץ קצינים במטכ"ל וביניהם ראש החטיבה האסטרטגית באג"ת תא"ל צבי שטאובר וראש חטיבת המחקר באמ"ן תא"ל יעקב עמידרור, הגיוונים גם מחיל-האוויר ומאג"א. דיוני הצוות השאיים ותוצריו ממודרים, אך בקיץ צפויה בו תחלופה, עם פרישת שטאובר מצה"ל ומינוי רח"ט אסטרטגי חדש (המועמדים הנוכחיים, גם מפני שעמידרור מעוניין להתמיד בתפקידו – דובר צה"ל, תא"ל עמוס גלעד, וסגנו של שטאובר, האל"מ שהשתתף השבוע במיפגש הביטחוני עם התורכים).

מותר להניח שרבין אדיש לשיבוצים בדרגים אלה וכי גם בתפקידי האלופים מצטמצמת מעורבותו המהותית, כלומר נכונותו להתווכח עם הרמטכ"ל על זהות המועמדים או תאריך המינויים, לסגן הרמטכ"ל, ראש אמ"ן, מפקד חיל-האוויר ואלוף פיקוד הצפון. התוצאה היא הנצחת שליטתו של הרמטכ"ל – אמנם בכל תקופת-רמטכ"ל אחר, אף-גם הוא מקרב האלופים שנמשחו בידי רמטכ"ל – בהרכב המטכ"ל.

בעיית הבלעדיות הצבאית מחמירה משום התלות הכללית בדיווחי צה"ל. כמעט תמיד הפיק צה"ל התוצה שקרים קטנים, בעיקר במערכות צבאיות שנפתחו ביוזמה התקפית (כזכור מהודעות דובר צה"ל על פתיחת מיבצע "קדש", המתקפה המדומה של חיל-האוויר המצרי ב-5 ביוני 1967 ו"תגובות" שונות במלחמת לבנון) או במיבצעים מודיעיניים (גיוס ה"מיג 21" העיראקי ל"מוסד", שהוצג כנחמת עריקה פתאומית של הטייס, במכתב בדוי למפקד חיל-האוויר). כמו השב"כ בשנות שקריו לבית-המשפט, האמין כנראה צה"ל שיוכל להפריד בין השקר החיצוני לבין האמת הפנימית, בין סיפור-הכיסוי לבין כיסוי הסיפור. ספק אם היה זה נכון איפעם; היום מאותת הצמרת הצבאית תופעה מדאיגה של דיווחים התרשמותיים ויצירתיים מדי, נידג'ודגלים בתאקי. לאחר סידרה מביכה של נו"נים בדיווחים מהשטח, השכיל הרמטכ"ל אמנון שחק לתבוע מאנשיו חינוך קפדני לרוח העיתונאית המסורתית של חמש הממים – מי, מה, מתי, מקום ומדוע – והזיהויות לצבא בכלל ובעיקר לחמת המידע, הנזקקת לאמינות מירבית בשרשרת הגילוי-זיהוי-אישור-שיגור, בפרט, אך כנות זו באיחור של תודעה פנימית בצבא מחוקת את הצורך העקרוני של הנבחרת האזרחית במערכת עוקבת ומדווחת משלה, במנותק מהמידרג שראשו היחיד הוא הרמטכ"ל.

אין די בשיפור חלקי, דוגמת היחידה לביטחון לאומי שהקים שר-הביטחון אריאל שרון בראשות האלוף אברהם טמיר, משום שבחודשים המעטים שקדמו לשעיתנו ללבנון אכן חלש שרון על המטכ"ל יותר מקודמיו ומיורשיו, אך בהיעדר מטה לממשלת בגין ולראשה התחזק מדי כלפי שולחיו. מדיניות רעה המבוצעת היטב מזיקה שבעתיים. הזיקה שבין ה"איך" וה"מה" היא דו-סיטרית, אבל במערכת תקינה קודמת המהות לאיכות.

לא יועצים דרושים – מרוב עצות אין רואים את היער – ולא ההתפקות באישיותו החד-פעמית והדו-תפקידית של רבין, שאצלו יוצא שכר הגאליה בהפסד הסינתיה. לכאורה, יכול מי שאחראי במישרין, בלא תיווכם של פוליטיקאים אחרים, על הצבא ועל משרד-הביטחון, על קהילת המודיעין ועל התעשיות הביטחוניות, לשקלל את הצרכים הסותרים והמשלימים של רכיבים שונים במערכת. בפועל, התקציב בידי צה"ל, המקצה נתח נכבד לשכר קציני-הקבע, במיוחד מדרגת רס"ן ומעלה, גם כפיצוי למקצתם על שנות-קיפוח ושעות-עומס, אך בהזנחה מדאיגה של המחקר-והפיתוח, ההנדסה והייצור. רבין מתעקש להוק עצמו לתפקיד פרשן המו"פ והתיעוש הביטחוני, בהבעת משאלה להתנערות מהתעשיה האווירית ורפא"ל כאילו היו עזה, בלי להנחות את החברות שבבעלות ממשלתו כיצד להתארגן לשימור תשתית אסטרטגית. איש בתעשיות לא נזקק לקצה-קרחון כ"אופק" – שהתרדעות סביבו טובות לפוליטיקה ולהמחשת חלופות הגולן – כדי לדעת מה ניתן לייצר, לתועלת צה"ל והתעשיות כאחת, בהסכמה נדירה בין משה קרת מתע"א ועמנואל גיל מ"אלביט", אם יימצאו השקלים הדרושים – כרבע מיליארד, למשל, להשבחת צי האף-16 מהדגם המתיישן איי/בי לרמת המתקדם סי/די ובכך גם כמקפצה לשוק העולמי המתרחב של השבחות מטוס-קרב מפרץ זה. למפקד חיל-האוויר הרצל בודינגר קל יותר למצוא שפה משותפת עם קרת מאשר בקריה ועם ראש ממשלת הודו, ראו, מאשר עם רבין. בהתקלקל ברז הדולרים מוושינגטון, כבר לא יהיה קל לשקם את התשתית האנושית והמפעלית המתפוררת. המשבר המוכח קיים, התקציב איננו, היתרון הישראלי בהשוואה למדינות פיתוח אחרות נמחק. עם בעל-בית כזה, אין בעל ובקרוב גם לא יהיה בית.

כשהאנרגיות הלאומית מחייבת, גם נלסון מנדלה מפטר את אשתו ויני מהממשלה, אבל יצחק רבין אינו יכול להיפטר מהשילוש הבר-יתום-שבס ולבנות, אפילו כעוזבן שיצווה לביבי אחריו, מנגנון מקצועי. מאכזב, אך גם אופייני למדינה שצריכה לשנן כי בעל הדעה יהיה בעל המאה הבאה, לחברה שהתחילה בתהייה כיצד להמציא את הגלגל והתנוונה לכדי בהייה במי שמסובבת את הגלגל. ■

עין לציון צופיה

עליזה ולך

> מי שעיסוקו אינו פיתוחי מדע, עיתונאי למשל, היה בוודאי חושב על מאפייני ניצול אחרים ללוויין, באסוציאציה להאזנות סתר

"הלוויין 'אופק 3' משדר תמונות וידאו חדות עד כדי כך, שאפשר לראות בהן מספרי רישוי של מכוניות בבגדאד", אמר פקיד בכיר בתעשיה האווירית. מן הסתם בחר בדוגמה הזאת כדי להרשים את שומעו, כתב סוכנות זרה, בהישגי הטכנולוגיה הישראלית. מי שעיסוקו אינו פיתוחי מדע, עיתונאי למשל, היה בוודאי חושב על מאפייני ניצול אחרים ללוויין, באסוציאציה להאזנות סתר.

עין לציון צופיה יכולה לפעמים לגלות דברים יותר מעניינים מאשר מצ'צבות על מעשי השכנות, בין במסגרת סיכול ובין לצורך תגובה אפקטיבית, מה גם שאת ההוצאות יכולים היו היצרנים לכסות במפעל מנויים על השירות. רוצים דוגמאות, בבקשה:

★ דוד לוי היה שמח לקבל תצלומים של ישיבות ההוצאה לפועל של אנשי נתניהו כדי שיוכל לנופף ב"קבלות" על מזימה נגדו וייפטר אחת ולתמיד מדימוי הפרנואיד. נתניהו מצידו היה מת שתהיה לו סוף סוף קלטת של "בכיר" הזוהר תותחי.

★ אנשי "העבודה" בהסתדרות היו מעוניינים לדעת איזה חומר מרשיע נוסף נגרם מעלים אנשי רמון מתוך הספרים הכל-כך מסודרים שהותירו מאחוריהם, כדי לארגן לעצמם אליבי. "חיים הרשים" היו נזקקים לשירות הזה לאותה מטרה בדיוק, כדי לחסוך לעצמם את החפירות הארכיאולוגיות ואת האבק שהם נושמים בנבירתם באלטע-זאכן. את דמי המנוי היה הליכוד מתנדב לשלם מכספי קרן סודית כלשהי, נניח "קרן תל-חי ז"ל", כי הוא המרוויח העיקרי מהממצאים.

★ ח"כ אברהם שפירא היה לומד אלו ראיות נוספות שולף כונס הנכסים של מפעליו מתחת לשטיחים. התביעה במשפטו של אריה דרעי היתה יודעת מבעוד מועד מה ישכחו העדים בחקירה.

★ במסווה של שירות היגוי לעבודת אמ"ן היה אלוף אורי שגיא מתוקף אחרי הגורמים שעצרו את קידומו הצבאי.

★ רב-אלוף (מיל) אהוד ברק היה מסתייע בשירות המידע הזה כדי להקל עליו את ההתלבטות באשר לעתידו. הוא אף היה משכלל אותו כדי לקבל צילומים בזמן אמת (למשל, מהתייעצויותיו של ראש הממשלה לגבי הוספת שרים חדשים לממשלה) בעודו עושה בוושינגטון – בין באמצעות שלט-רחוק ובין באמצעות מודם-פאקס.

★ החברה קדישא היתה מסמנת באמצעותו את כל המתים הלא-יהודים.

★ "פלאפון" היה מאתר את מנויי "סלקום", המקטרים על השיעור הגבוה של התקלות המשבשות את השימוש באלחוטי שנהגו להשיגו בעידודו של קמפיין שיווק מבטיח, ומציע להם לערוק אליו. "סלקום" מצידו היה מנסה למנוע את העריקה, בעזרת אותו שירות עצמו.

★ "ויזה" היתה נערכת מבעוד מועד מול "ישראכרט" לפיתוי המשתמשים בכרטיסיה לטיסות זולות, תמורת נקודות, לחו"ל. סוכני הנסיעות אף הם לא היו מתנגדים מהשירות היכול לספק להם מידע מי מהם מציע חבילות נופש מפתות בתורכיה.

★ "מעריב" היה מנצל את האמצעי הזה כדי להיוודע מה מכין "ידיעות אחרונות" ליום העצמאות. "ידיעות אחרונות" לא היה מוותר על שירות שיש לידיבו, ואולי אפילו היה מציע לממשלה להפריטו, כדי להתחרות על רכישתו.

★ הערוץ הראשון היה מגייס אותו לתחרות על הרייטינג של הערוץ השני. הערוץ השני היה לומד באמצעותו אלו הצעות מפתות מציע הערוץ הראשון לכוכבים למיניהם, כדי לחטוף אותם בתעריפים גבוהים יותר. ■

בריצת אמוק לחשיפה

הכנסת הזאת, שיצאה השבוע לפגרת הקיץ, היתה הכנסת האקסהיביציוניסטית ביותר; כל אימת שדלקה המצלמה, היא הדליקה בעקבותיה כמה חייכים לטנגו. האקסהיביציוניזם הזה שרף חלקות טובות בתרבות הדיון הציבורי. המהות נכנעה לאימת הצילום, הגיחוך והגימיק

דניאל בן־סימון

הסתיים מושב החורף של הכנסת. לא כולם המתינו עד לצלצול הסופי לפני שנטשו את הזירה. כבר בשעות הצהריים של יום רביעי החלו חברי כנסת לארוז בדרכם לחופשת החג. לקראת נעילת המושב נותרו בודדים בלבד, כאלה שידועים באהבתם העזה למשכן.

היום האחרון לעבודה מוקדש למה שמוגדר "איסוף אשפה". עשרות הצעות חוק עולות על שולחן הכנסת לקראת הצבעה בתקווה שהן יעברו בהוסת דמדומי המושב. רובן כמובן נופלות.

היושב־ראש שבח וייס כינס כמנהגו את העיתונאים שמסקרים את הכנסת. שוב כמנהגו הוא צייד אותם בחוברת עבת־כרס המכילה אלפי מספרים ומאות נתונים סטטיסטיים. בכלל, היושב ראש הנוכחי של הכנסת מתגאה מאוד במספרים. הוא נשאל אתמול אם מאחוריהם מסתתרת גם מהות ואיכות והעדיף לא להשיב. "הכנסת הזאת היתה הפעילה ביותר בתולדות הפרלמנטריזם הישראלי", הודתה היושב־ראש תוך שהוא מתגאה במהפך שהתחולל במהלך כהונתו. "זו הפעם הראשונה שמספר הצעות החוק הפרטיות של חברי כנסת שזוכות לאישור סופי גדול ממספר הצעות החוק הממשלתיות. הדבר הזה מעיד על כך שזו הכנסת החוקה ביותר מאז קום המדינה".

זו היתה גם הכנסת האקסהיביציוניסטית ביותר. יותר מבעבר התמקדו חבריה בזרקוריה של מצלמת הטלוויזיה, ה"דאוס אקס מכינה" של ימינו. הכנסת סידרה לעצמה ערוץ פרטי כדי להשביע את תיאבונה האגו־פרלמנטרי. כל אימת שדלקה המצלמה, היא הדליקה בעקבותיה כמה חברי כנסת לטנגו. לא פעם ולא פעמיים הם עמדו על דוכן הנואמים אחרי חצות הליל וליהגו נאומים חסרי פשר וחסרי חשיבות. דן תיכון מהליכוד נכרך עד צוואר בטנגו הזה. גם חברו מיקי איתן. רק הם ניצבו באולם הריק בשעות הקטנות של הלילה עם מצלמה ממכרת ועשרות סדרנים עייפים ומשועממים.

המצלמה העמיקה את חדירתה לחיים הפרלמנטריים. היא פלשה לחדרי ועדות ולדיונים אחרים. היא תרמה להגברת הנוכחות של חברי כנסת, אך נוכחותה שיבשה לא במעט את סדרי הדיון. לבסוף הבנת למה התכוון מרשל מקלוהן כשהזהיר על הטוטליות של המדיום, על כך שאין אלוהים על פניו ושהוא בעצם המסר ולא האמצעי.

האקסהיביציוניזם הזה שרף חלקות טובות בתרבות הדיון הציבורי. המהות נכנעה לאימת הצילום, הגיחוך והגימיק. חברי כנסת השחיתו אנרגיות גדולות בחיפוש כפייתי אחר חשיפה והתושפים שיחקו לידיהם. כל כתבתב וכל צלמלם עשה בח"כ ככל העולה על רוחו. תעמוד כך, תשב כך, תחייך כך, תאמר כך, תקפוץ כך ותעשה כך. והוא ברוך־כלל עשה. אין כמעט משימה טלוויזיונית היום שאינה מלהקת בתוכה חברי כנסת. הם הפכו בשנים האחרונות למוקיונים מרצונם החופשי. הם הופיעו בתוכניות לנוער ובתוכניות אינפנטיליות, בתוכניות בידור ובתוכניות מגוחכות. הם לא ידעו שובע.

הם בעצם רצו להיות כמו הרב־ח"כ יוסף בא־גד או לחילופין דודו טופז. בפסגת החשיפה. הם גינו בגלוי את בא־גד על כי הוא ממיט בושה עליהם, אך בתוך־תוכם הם התקנאו בו על היותו מוצר תקשורתי מבוקש. בריצת האמוק שלהם לחשיפה, הם לא נרתעו משום דבר. האינטימי נחשף לעיני כל והפרטי הפך לנחלת הכלל. דן שילון העניק להם מדי שבוע שתי סיבות טובות להשתטות. שרים וחברי כנסת באו אליו מתוך יראת קודש כדי לחלל ולזמר ולשחק ומה לא. "קיבלתי מאות טלפונים", סיפר לי שר אחד למחרת השתתפותו בתוכנית. "אנשים אמרו לי שהייתי גדול. משהו משהו, אל תשאל... איך זה שלא ראית? ביקשתי מהדובר שלי שיודיע לעיתונאים שאני מופיע בערב אצל דן שילון. אני אומר לך שמה שנתנה לי התוכנית הזאת לא נתנו כל ההופעות שלי בכנסת ובממשלה. לפריימריס שלי אין יותר טוב מדן שילון".

הפסיכואנליסט הצרפתי הידוע טוני אנאטרלה (ANATRELLA) ביכה השבוע מעל דפי "לה מונד" את הסכנות התרבותיות של האקסהיביציוניזם שלא יודע גבולות: "ראו את תפקוד הטלוויזיה, ראו כיצד היא הופכת את בעיות החברה למופע ראווה... התוכניות מפתחות חשיבה שניונית (בעד או נגד, כן או לא) על חשבון חשיבה דיאלקטית ומהורהרת. הכנות מתערפלת וכך בונה הטלוויזיה חשיבה אמוציונלית... מגישי התוכניות הפכו למעין עושי כשפים שעורכים ניסויים באורחיהם. הם מעודדים בהם צורך לחלוק את הדברים האינטימיים ביותר עם הקהל הרחב. הצורך הזה גורם לפלישה גסה לתוך פנימיותו של האדם. מבלבלים את הנאום עם המקום שבו הוא צריך להתקיים. וזוהי תופעה חמורה מאוד כאשר מפסיקים לעשות הבחנה בין הציבורי ובין הפרטי, בין החיצוני ובין הפנימי".

חיפוש כפייתי אחר מצלמה. צילום אילוסטרציה: חגי שמואלי/סקופ 88

אז מה היה לנו בכנסת הזאת, חוץ ממצלמות טלוויזיה כמובן. היתה וישנה עדיין קואליציה שהצליחה למשוך מעל שנתיים למרות הזריקות שליוו אותה לאורך כל הדרך. הסתלקותה של ש"ס מספסלי הקואליציה התפרשה בפי הפרשנים כגזר דין מוות לממשלת רבין. זה התברר כלא נכון. ש"ס היא שנפגעה מהפרישה. מזה חודשים אין שומעים על המפלגה הזאת ששיחקה תפקיד מרכזי מיום יציאתה לאוויר העולם. אריה דרעי כמעט ולא נראה במשכן מאז החל משפטו.

גונן שגב הוא עדיין שר האנרגיה ואלכס גולדפרב הוא עדיין סגן שר הבינוי והשיכון. תרומתם הסגולית לפוליטיקה טרם מוצתה, אך קולותיהם בהצבעות הקריטיות נותנים לקואליציה משענת יציבה. חברתם אסתר סלמוביץ' עדיין לא מצאה את עצמה וממשיכה להסתובב בכנסת כמו לוויין שסטה ממסלולו.

נגנזה תקוותם של אנשי הימין להקדמת הבחירות. כל ניסיונותיהם לערער את ישיבתה של הממשלה העלו חרס. סיעות הימין הגישו יותר מ־70 הצעות אי־אמון בממשלה. אין תקדים לכך במדינה נורמלית, שבה הצעת אי־אמון נשמרת רק למקרים קיצוניים ביותר. השבוע הוגשה הצעת האי־אמון ה־76 במספר שנושאה היה מחדליה של הממשלה בתחומי החברה, הכלכלה והביטחון. כמה מקורי, כמה חדשני.

נותרו רק כמה חודשים של עבודה רצינית לכנסת הזאת. כשייפתח מושב הקיץ בעוד כמה חודשים יהיו עסוקים כולם במאבק להישאר בבית המחוקקים. הפריימריס יהיו בעיצומם והאנרגיה של החברים תתרכז רק בהם. "חוץ מלרצות, אין דבר שחבר כנסת לא יעשה כדי להיבחר מחדש", אמר השבוע אריאל ויינשטיין מהליכוד לעיתונאי. "גם זה כבר לא נכון", השיב לו דוד מגן שעמד לידו. ■

תוך היענות לדרישת הקהל

הצגת הפריימריס בישראל כמהלך לשיתוף הציבור בהכרעות היא רק דרך אחת להתבונן בשיטה. מצד הפוליטיקאים מדובר בניסיון להשתחרר מן ההכרח להזמין ולהתארח בבר־מצוות של חברי המרכז

אמיר נוימן

חלק מהנחקרים ש"בילו" השבוע בחדרי החקירות של היחידה לחקירות הונאה התרשמו – בניגוד גמור לתחושה המתקבלת מן הכיסוי התקשורתי השבוע – שהמשטרה מטפסת עדיין על הקירות, בניסיון לבסס את חשדותיה נגד בכירים בהסתדרות, וכי אין עדיין בידיה חומר מרשיע, לפחות בחלק מן הפרשיות הנחקרות בימים אלה. אפשר, וסברה זאת נרמזה מפעם לפעם, שהמשטרה עושה בתקשורת שימוש טקטי, כדי לסייע לה בבירור שכבות הטיה עתיקות היומין של השיטה שנהגה בהסתדרות. מכל מקום, ראוי היה שחומר החקירה יעמוד מול עיניהם של בכירי המפלגות העסוקים עתה בגיבוש תקנוני הפריימריס לקראת הבחירות הבאות.

איש לא יתלה בשיטת הבחירות המוקדמות את האחריות לפרשיות הנחקרות ביחידה לחקירות הונאה. אלה נראות כסימפטומים של מחלות ילדות מתמשכות של הדמוקרטיה הישראלית, של חסרון מחיצה בלתי עבירה בין קופת הציבור ובין הקופה הפרטית. נדמה שמהפך מאי '94 בהסתדרות יגרום בסופו־של־דבר, באמצעות הטראומה המכאיבה, לריפוי חלקי של העיוותים, כפי שמהפך '77 בבחירות לכנסת הביא בעקבותיו תיקונים במישור הממלכתי. שלטון משחית, שלטון בלתי מעורער הוא אבי־אבות השחיתות.

יש במפלגת העבודה אשה אחת שיכולה לומר היום – "אמרתי לכם" – כי אילו היו מאמצים בסוף 1991 את הצעתה, לא היתה המשטרה נדרשת לחקור את הפרשיות הקשורות בפריימריס של העבודה. בדיוני ועדת הפריימריס בקיץ '91 עמדה על הפרק הצעתה של עורכת הדין שפרה גליק, חברת הוועדה, לעקר את המירוץ המשותף של המתמודדים על מקום ברשימת העבודה לכנסת. גליק הציעה לא להתיר למתמודדים לאסוף כספים, לערוך כינוסים ולנהל תעמולה בכוחות עצמם, אלא להפקיד את ניהול הקמפיין בידי המפלגה, על חשבונה, כך שהאמצעים שיעמדו לרשות כל מתמודד יהיו צנועים, שוויוניים ונתונים בסד נוקשה. "הצעה נוקשה מדי ולא הגיונית. ניתן למוסד המפקח על טוהר הבחירות לעשות את עבודתו", פסקה הוועדה והסירה את ההצעה מסדר־היום.

מקץ ארבע שנים מעלה חברת הוועדה שפרה גליק את הצעתה לדיון מחודש, וגם הפעם ברור לה שדינה של ההצעה להידחות ולרדת ביחד עם עשרות הצעות אחרות משולחן הוועדה, בטענה שזה לא ריאלי. לגייס כספים, להסתבך בהתחייבות של מחוקק לתעשיין או קבלן, להעניק יתרון למתמודד עשיר על פני רעהו, או לעשות שימוש בכספי ציבור – כפי שחושדת המשטרה – זה ריאלי.

המירוץ אחר הכיסא בכנסת גורר, כאמור, את המתמודדים למירוץ משותף אחר הכסף. עמותות לגיוס משאבים הן שם המשחק, ועל כן אין זה פלא שבשנתיים האחרונות צצו עשרות עמותות שבראשן עומדים חברי־כנסת המתכוננים להתמודד בבחירות הפנימיות במפלגותיהם. בהגדרות הרשמיות של מטרות העמותות אפשר למצוא הכל מלבד מטרות הקשורות בבחירות. יש עמותות למען מלחמה בסמים או בתאונות דרכים, במאבק למען החקלאים או הייצוא הישראלי, למען ירושלים או פיתוח הנגב. הכל הולך. בתקופה סמוך לפריימריס, צפויה כמובן פעילות ענפה בעיקר למען המטרות המוגדרות, ובעיקר למען זו שאינה מוגדרת – בחירתו של המועמד.

אבל הכסף אינו המוקש היחיד בשיטה, שהונהגה במערכת הבחירות האחרונה כמהלך דמוקרטי בעליל ועילא, כמהלך של עזיבת החדרים מלאי העשן של הוועדה המסדרת, כמאמר הקלישאה, ויציאה אל הציבור הרחב. החדרים האלה נישאו מכבר. זירות ההתמודדות הפנימית בליכוד ובמפלגת העבודה עברו בשנות ה־80 למרכזי המפלגות. השנים האלה היו שנותיהם היפות של חברי המרכזים. בליכוד מספרים על אחד הפעילים שסירב להוציא כרטיס ביקור הנושא את תואר "חבר מרכז". בין בחירות לבחירות בילו החברים באירועים משפחתיים של המועמדים בכוח ובמשא־ומתן על מינויים כדירקטורים, אם לא למעלה מכך, בחברות ממשלתיות וציבוריות. הפריימריס, טענו בעבודה, ישימו קץ למזל השרים הזה, יבטלו את הכוח העצום שהיה נתון בידי כמה מאות חברי המרכז, יגרמו דמוקרטיזציה, הידוק הקשר עם הבוחר ומחויבות לדין וחשבון לציבור הרחב.

את המהלך הזה אפשר לראות גם בפרספקטיבה הפוכה – כמאבקם של בכירי המפלגות נגד "עריצותם" של חברי המרכזים, כפריקת העול המעיק, שחרור מן ההכרח להזמין את חברי המרכז לבר־מצוות של הילדים ולבריתות של הנכדים ולהתארח אצלם. חבר־הכנסת אוריאל לין השלים את המהפך, כאשר הוביל בכנסת ה־12 את החקיקה האוסרת למנות חברי מוסדות מרכזיים במפלגות לתפקידים בכירים בחברות ממשלתיות. כשמדובר בפריימריס, סבור במפלגת העבודה, הבוחר הוא חלק מציבור של עשרות ומאות אלפים, אנונימי לכאורה, חסר יכולת לחשבן חשבונות אישיים עם המועמדים השונים. הסיסמאות, שבהן שובצה כאבן חן התיבה "דמוקרטיזציה", שימשו במקרים מבירות ובמעטפת נאה למלחמת העצמאות של הבכירים. הכל, כמובן, למען טובת הבחירה של הציבור הרחב.

לא עבר זמן רב עד שהתגלה, כי גם בפריימריס בקנה מידה הישראלי נעשות מניפולציות שמשמעותן "קניית קולות". העקרונות דומים לאלה שהיו מקובלים במרכזי המפלגות, וכל מה שהשתנה הוא גודל ציבור הבוחרים. האנשים המאיישים את צמרותיהן של המפלגות נבחרים ללא קושי, כמעט, בין אם מדובר במרכז ובין אם בציבור הרחב. יש אמנם הפתעות, פה ושם, וכשם ששר החוץ לשעבר אבא אבן כשל במרכז מפלגת העבודה ב־1988, כך גם לא נבחר בפריימריס '92 השר לשעבר [illegible] יעקב צור. האחרים נלחמים על חייהם הפוליטיים, במרכז או בציבור. אם בעבר היה כל חבר מרכז מלך, הרי שהמלכים של היום הם קבלני הקולות, המגייסים בוחרים למען מועמדיהם. התופעה הזאת קיימת בפריימריס סגורים ובפתוחים כאחד, בציבורים המונים עשרות אלפים ועל אחת כמה וכמה כשמדובר באזורי בחירה המונים כמה אלפי בעלי זכות בחירה בלבד.

ואף־על־פי כן מראית העין הדמוקרטית פועלת את פעולתה ומרגע שגלגלה מפלגת העבודה את כדור השלג, נדמה שאין דרך חזרה, וכל יתר המפלגות הולכות ומאמצות את השיטה לחיקן, בבחינת היענות לדרישת הקהל. הקהל רוחש הבלים. הפוליטיקאים הם שקופצים על ההזדמנות להשתחרר מן הכבלים. ■

בני ערובה של דמי הערובה

מאות תלונות של עובדים מהשטחים שזכויותיהם נרמסו על־ידי מעסיקיהם הישראלים, בהן תלונות של עובדים שפוטרו בעקבות הסגרים ודרשו פיצויי פיטורים, הוגשו השנה. כדי להרתיע את העובדים מלהגיש תביעות נגדם דורשים המעסיקים לחייב אותם להפקיד דמי ערובה

אפרים דוידי

הדו"ח השנתי שהגיש השבוע עו"ד חאלד מסארווה, העוסק בהגנה על הפועלים הפלסטינים מהשטחים המועסקים בישראל, לעו"ד רענן קריב מהמחלקה המשפטית של האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, הוא ארוך, מפורט וקשה.

בשנה האחרונה טיפל עו"ד מסארווה ב־430 תלונות של עובדים שזכויותיהם נרמסו על־ידי מעסיקיהם הישראלים, כעשר תלונות מדי שבוע. ושבוע עבודה של עו"ד מסארווה אינו דומה לזה של עורכי־דין שלשכותיהם שוכנות סמוך לבורסה בתל־אביב או בצפון העיר. עו"ד מסארווה מגיע בכל שבת בשעות הבוקר המוקדמות אל מחסום ארז. ביום ראשון הוא עושה את דרכו מישראל לג'נין שבגדה. ביום שלישי הוא שב לג'נין וביום רביעי שוב במחסום ארז, בכניסה לרצועת עזה. וכך מדי שבוע. הימים שנותרו לו מוקדשים להופעה בבתי־משפט, להגשת תצהירים, לתשלום כספים שנגבו מהמעסיקים, לאיתור מעסיקים שנעלמו עם כספי העובדים ולהכנת תביעות בשם העובדים.

זו עבודה קשה שלא תמיד רואים את פירותיה. מי שחשב שבעקבות חתימת הסכמי אוסלו ייפסק הניצול של העובדים מהשטחים, טעה. הדו"ח שהגיש עו"ד מסארווה כולל, כאמור, מאות תלונות. 34 אחוז מהתלונות הן על פיצויי פיטורים שלא שולמו, לרבות פיטורים בעקבות הסגר; 28 אחוז על הלנת שכר; 15 אחוז על אי־תשלום דמי הבראה, אי־תשלום חופשה שנתית, אי־תשלום הוצאות נסיעה ואי־תשלום דמי ביגוד; 13 אחוז – תביעות נגד לשכת התעסוקה ומדור התשלומים; ו־10 אחוזים – תביעות נגד הביטוח הלאומי.

ומה עלה בגורלן של התלונות? הטיפול ב־125 מהן הסתיים בעקבות התכתבות והידברות עם המעסיקים, כאשר אלה הסכימו לשלם את זכויותיהם לעובדים או לחלק מהם; בגין 55 תלונות נפתחו תיקים משפטיים והטיפול בהן הסתיים לאחר מתן פסק־דין או בעקבות הסדרי פשרה עם המעסיקים; 80 תלונות מוגדרות כ"תיקים פעילים בבתי הדין לעבודה"; 120 תלונות נמצאות בטיפול מקדמי או בשלב של הכנת תביעות וב־50 תלונות לא ניתן היה לאתר את המעסיק או שהעובדים ניתקו את הקשר עם עורך הדין.

הבעיות הקשות ביותר שעימן מנסים להתמודד המשפטן ההסתדרותי והעובדים הפלסטינים הן סוגיית שכר המינימום והסגר המתמשך.

"הפירצה החמורה ביותר בחוק שכר המינימום נוגעת לפרמיות", אומר מסארווה. "כל מעביד רשאי לקבוע לעובדיו מכסה שאין עליה כל פיקוח חיצוני. כשהעובד לא משיג את המכסה אין פרמיה. החוק מאפשר לקבוע ש־30 אחוז משכר המינימום הוא פרמיה. כך נוצר מצב שבו המעביד יכול לתת לעובדיו 70 אחוז משכר המינימום, משום שהם 'לא עומדים במכסה'. חוק שכר המינימום גם אינו מחייב את המעביד לנהל רישום של כרטיס נוכחות, המהווה הוכחה למספר שעות העבודה היומיות, כך שהמעביד יכול לשלם פחות משכר המינימום ולטעון שעל־פי חישוב שעות העבודה הוא לא הפר את החוק. עובד שמבקש לתבוע את מעבידו צריך להוכיח שעבד שעות רבות יותר מהשעות הרשומות כאשר אין בידיו אסמכתא לטענתו".

מסארווה מותח ביקורת קשה על השלכותיו של הסגר ומפנה אצבע מאשימה כלפי הממשלה. "הגיעו אלינו 160 תלונות של עובדים שפוטרו בעקבות הסגרים ודרשו את פיצויי הפיטורים המגיעים להם. ברור מעל לכל ספק כי הממשלה אחראית לנזקים שנגרמו לעובדים אלה, שאיבדו הן את הפרנסה והן את זכותם לפיצויי פיטורים, ומן הראוי היה לתבוע את הממשלה על הנזקים האלה. אבל מבחינה משפטית אין כל סיכוי לתביעה מסוג זה, שכן הממשלה יכולה לטעון שהסגר הוטל בשל 'סיבות ביטחוניות' ועל כן אין היא נושאת באחריות נזיקית. עם זאת אופציה זו עדיין פתוחה. עד כה הוגשו 25 תביעות לפיצויי פיטורים בעקבות הסגרים התכופים. אף אחת מהתביעות עדיין לא נדונה בבית־משפט, מאחר שחלק גדול מהמעבידים הסכים לשלם לפחות חלק מהפיצויים לפני פתיחת המשפט".

לדברי מסארווה חובת המעביד לשלם פיצויי פיטורים בעקבות הסגר אינה ברורה. "חלק מהמעבידים הגיעו להסדר פשרה עם העובדים בעקבות הגשת תביעה, והיו מעבידים ששילמו לעובדים את מלוא סכום הפיצוי לאחר שקיבלו מכתבים בעניין זה".

הסגר פגע לא רק בשכרם של רבבות הפלסטינים העובדים בישראל. ד"ר אחמד טיבי טען השבוע בהרצאה בפני פעילי "גוש שלום" בתל־אביב, כי הנזקים שנגרמו למשק הפלסטיני בשנת הסגר נאמדים בכ־320 מיליון דולר. "המדינות התורמות הבטיחו, והדגש הוא על 'הבטיחו', להזרים בשנה האחרונה סכום דומה. כספים אלה לא הגיעו לשטחים", אמר טיבי.

מסארווה מציין, כי "תופעת הסגרים המתרבים משנה לחלוטין את חיי הפועלים הפלסטינים. ביטוי לכך אני מוצא בשוני בתלונות שמגיעות אלינו. רבים מהפונים בתחילת הסגר עבדו זמן קצר יחסית במקום העבודה בישראל והתלוננו על הלנת שכר של חודש שקדם לסגר. בעייתם היתה קלה יחסית להוכחה ולפתרון. היתה זו מצוקה מיידית בעקבות אובדן הכנסה. היום גדל והולך מספר הפונים שצברו שנות ותק רבות במקום עבודה אחד בישראל, אשר נוסף על אובדן הכנסתם החודשית הם עלולים לאבד את זכותם לפיצויי פיטורים. פועלים אלה איבדו את תקוותם לשוב למקום עבודתם. למעט ענף הבניין, מדור התשלומים אינו גובה מהמעבידים כספים כדי להבטיח את תשלום פיצויי הפיטורים, ולכן ברוב המקרים נאלצים העובדים לפנות לערכאות כדי למצות זכות זו. זהו מאבק משפטי שמטבעו הוא ארוך ומייגע, לכן נאלצים העובדים לעתים קרובות להתפשר על סכומים נמוכים בהרבה מאלה המגיעים להם".

הבעיות הקשות ביותר שעימן צריכים להתמודד העובדים הפלסטינים הן סוגיית שכר המינימום והסגר המתמשך. צילום אילוסטרציה: [illegible]

ייתכן שזרם התביעות ייפסק או יקטן באופן משמעותי, ולא משום שחל שינוי בעמדת המעסיקים בישראל כלפי עובדי השטחים, אלא בגלל קשיים חדשים שנערמים בדרכם של עובדים אלה אל היכלי הצדק.

רכזת העמותה "קו לעובד", חנה זוהר, אומרת, כי "מאז חתימת הסכם קהיר התרבו הבקשות של מעסיקים ישראלים שנתבעו על־ידי עובדים פלסטינים בבתי הדין לעבודה לחייב את התובעים באזורי הממשל העצמי להפקיד ערובה. המעסיקים טוענים כי דמי הערובה נחוצים כדי להבטיח את החזר ההוצאות של המעסיק כאשר יזכה במשפט. טענתם מבוססת על כך שהרשות הישראלית להוצאה לפועל אינה יכולה לתפקד בשטחי הממשל העצמי ולהבטיח את גביית התשלום בעד הוצאות המשפט המגיעות לזוכה. הסכום שהעובדים נדרשים להפקיד יכול להגיע עד ל־1,500 שקל. זהו סכום שעובדים פלסטינים רבים, השרויים זה חודשים ארוכים ללא עבודה וללא מקור פרנסה, אינם יכולים לעמוד בו".

לדוגמה, מפעל "ביסקט" שבאחת ההתנחלויות פנה אל בית הדין האזורי לעבודה בירושלים בדרישה שמוחמד מחמד שתא זינה, עובד לשעבר [illegible] שתבע את החברה, להפקיד 1,500 שקל. לטענת החברה הישראלית דמי הערובה הם חיוניים כי "מדובר בתביעת סרק שכל מטרתה לסחוט ממנה כספים". כמו־כן טוענת החברה, כי "המשיב הינו תושב יהודה, ובאם יפסקו נגדו הוצאות משפט לא תוכל המבקשת להיפרע הימנו בנקל". השופט מרדכי בליף פסק, כי "לאחר עיון בבקשה ובתשובת באי־כוח המשיב אני מחליט לחייב את התובע בהפקדת ערובה בסך 1,500 שקל בקופת בית הדין בתוך 15 יום".

חנה זוהר: "עד עכשיו דחו השופטים בקשות מסוג זה של המעסיקים, כי על־פי פסק־דין שניתן לפני שנים אחדות, אין זו דרכם של בתי הדין לעבודה לחייב תובע במתן ערובה ועל־ידי כך להכביד על מימוש זכויותיו. לא ייתכן שעובד ערבי מהשטחים יהיה במצב קשה יותר במימוש זכויותיו מכל עובד אחר, כתוצאה מהפעלת שיקול דעת בכלל ושיקול דעת למתן ערובה לכיסוי הוצאות המשפט בפרט. כך בפסק הדין. אבל במציאות נגבו דמי ערובה במקרים רבים מאז הסכמי קהיר".

גם בהסתדרות נערך דיון בסוגיה זו ביוזמתו של חבר ההנהגה בנימין גונן. יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, ח"כ עמיר פרץ, החליט לעשות שימוש בכספי מס הארגון של העובדים הפלסטינים לצורך הקמת קרן לתשלום דמי ערובה עבור העובדים הנדרשים להפקיד כספים אלה. אבל הקרן טרם הוקמה.

עמותת "קו לעובד", העוסקת בהגנה על זכויות העובדים, החליטה לא להרים ידיים. עורכת הדין של העמותה, תמר ג'השאן, הגישה ערעור על הבקשה לתשלום דמי ערובה במקרהו של מוחמד מוחמד שתא זינה ובמקרים נוספים של עובדים פלסטינים שתבעו את חברת "ביסקט".

במהלך הדיון בערעור בפני שופטי בית הדין הארצי לעבודה נדהמו חברי העמותה לגלות, כי על־פי חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה ניתן לגבות דמי ערובה מהעובדים הפלסטינים.

פסיקתו של בית הדין הארצי היתה שונה מזו של בית הדין האזורי. בית הדין הארצי החליט לפני ימים אחדים לא לדרוש את הפקדת דמי ערובה. "אנו שמחים על הפסיקה ומקווים שבכל מערכת בתי הדין לעבודה ינהגו כך, אך נבדוק כל מקרה לגופו ונגיש ערעור בכל מקרה שבית הדין ידרוש את דמי הערובה, שהם אמצעי אפקטיבי של המעסיקים להרתעת העובדים מלהגיש תביעות נגדם, ומדובר באלפי עובדים שנותרו ללא תעסוקה, ללא פיצויים וללא דמי אבטלה, חלקם לאחר עשרות שנים של עבודה בישראל". ■

מרחבים נטושים

כולם מסכימים שבית הספר "מרחבים" נחלש וקטן ושאין לו אפשרות לתת שירותים טובים כמו בית הספר הגדול והחזק הסמוך לו, "אשל הנשיא". עם זאת לסגור אותו קשה בגלל התנגדות הסתדרות המורים וגם בגלל קביעת לוח זמנים איטי על־ידי בית הספר הקולט. המאבק על בית הספר עדיין בעיצומו ורק ימים יגידו איזו מגמה תנצח, האינטגרציה או הבדלנות

יעל פישביין

מרחבי הנגב שרויים בקסם אביב. צהוב החרציות מסנוור את העיניים. רועים בדווים ליד רהט מובילים עדרי צאן בשלווה תנ"כית. הישובים נראים מהכביש כמו איים לבנים בים ירקרק. אבל כשמדברים עם האנשים, המרירות נשפכת מהם ומיקסם האביב מתפוגג.

בבניין הנוי של המועצה האזורית "מרחבים" פגשתי את ראש המועצה יונה רחמים ואת עובדיה מודר לשיחה על החינוך במקום. שניהם רוצים לסגור את בית הספר המקיף "מרחבים" הקולט תלמידים מ־14 מושבי המועצה, בטענה שמספרם אינו מצדיק את אחזקת בית הספר. הם רוצים שבית הספר הקיבוצי "אשל הנשיא" יקלוט את 320 התלמידים ואת מוריהם כבר לקראת השנה הבאה. הסתדרות המורים מתנגדת והשביתה השבוע ובשבוע שלפניו את הלימודים בכל מערכת החינוך המקומית, במחאה על תוכנית הסגירה. משרד החינוך לא מתנגד עקרונית, אבל לדבריו מדובר בתהליך ארוך שיקח שנים ובינתיים הוא מתנגד לסגור מפני שאז יהיו תלמידים שיזרקו לרחוב.

המחדל הצבוע של ראש המועצה רחמים: יש עדיין ברוח "אל הנגב" משנות ה־50, שבהן שיא הציונות היה להתיישב באיזור. אלה שהגיעו או הוקנו חלק גדול מילדיהם כבר אינם במקום. אלה שנשארו התבססו כבר אינם מוכנים לשלוח את ילדיהם ללמוד בבית הספר המושבי "מרחבים" ומעדיפים בתי־ספר קיבוציים מבוססים בסביבה. אוי־אלוגיית השוק החופשי, "בחירת ההורים" ופתיחת אזורי הרישום שהונהגו על־ידי המנהיגות הנוכחית הגבירה בריחת תלמידים חזקים מהמקום: "יש כאן תופעה הולכת ומתרחבת של נטישת תלמידים. החזקים והטובים יוצאים החוצה, למבואות הנגב, לאשל הנשיא, למעלה הבשור ולבאר שבע. אם אנחנו רוצים חינוך טוב לילדים, עם גיוון ואפשרויות של בחירה מקצועית לפי רצון הילדים, תהיה לנו בעיה קשה בגלל נטישת התלמידים הטובים", אומר ראש המועצה. הניסיונות לבלום את בריחת החזקים לקיבוצים נכשל. המועצה סירבה לתת ל"בורחים" אישורי יציאה לבתי־ספר קיבוציים, אבל המושבים עקפו את המועצה בדרך מתוחכמת. מתברר שבמדינה חוקית כל מושב באיזור מוכר כ"רשות חינוך" עצמאית ואם המועצה לא נותנת אישורים – ועדי המושבים יכולים לתת אותם. הם נותנים, כדי לא לריב עם חבריהם במושב.

הפוליטיקה ניצחה את החינוך

הפתרון המוצע על־ידי רחמים ומודר הוא כאמור, סגירת המקיף המקומי והעברת כל הילדים לבית הספר הקיבוצי "אשל הנשיא" הנמצא בתחום המועצה האזורית "מרחבים".

לפתרון הזה יש היסטוריה. בעבר למדו ילדי "מרחבים" יחד עם ילדי הקיבוצים ב"אשל הנשיא". בשנות ה־70 הם פרשו בגלל מאבקי כוח. ראש המועצה דאז חביב שרקפי רצה לשלוט בבית הספר ומשלא הצליח, כופף את מנהיגות החינוך להקים לעצמו בית־ספר נפרד. כבר בשנות ה־80 היה ברור שהמהלך היה מוטעה. "מרחבים" סבל ממיעוט תלמידים וניסה להתאחד עם המקיף הסמוך באופקים שסבל גם הוא מבעיה דומה של מיעוט תלמידים. אבל כרגיל, הפוליטיקה ניצחה את החינוך והדבר לא הסתייע. "עד מתי טעויות שנעשו בעבר יהיו בעוכרנו", קובל מודר. מפת מוסדות החינוך באיזור מגלה שמנהיגות החינוך של מדינת ישראל לאורך השנים נכנעו בזו אחר זו לראשי רשויות, שכדי להאדיר את שמם הקימו בלי חשבון בתי־ספר מקיפים יקרים וקטנים על־חשבון מדינת ישראל ולרעת התלמידים. על שטח של כ־40 ק"מ מרובעים יש באיזור שמונה מקיפים: שער הנגב, שדרות, אופקים, מרחבים, שני מקיפים במועצה האזורית אשכול, אשל הנשיא, מבואות הנגב, ומעלה הבשור.

מבחינה זו של בניה לראשי רשויות כוחניים, ללא שום קשר לצרכי החינוך, הנהגת החינוך הנוכחית אינה שונה מקודמותיה. באחרונה אישר משרד החינוך פתיחת חטיבת ביניים צומחת בעומר הסמוכה כדי לרצות את ראש המועצה ח"כ פיני בדש מצומת ובקנה יש אישורים לפתיחת חטיבת ביניים נוספת בלהבים ובמיתר. כל בית־ספר קטן כזה עולה הון עתק לקופת המדינה ויוצר מגמות אנטי־אינטגרטיביות של התבדלות והסתגרות יישובים חזקים מיישובים חלשים. מערכת החינוך נפגעת רק מפני שאין הנהגת חינוך המוכנה להילחם בפוליטיקאים המקומיים. "למה לא סוגרים ארבעה מקיפים קטנים? למי זה נחוץ שבאשכול יהיו שני בתי־ספר מקיפים, אחד לקיבוצים ואחד למושבים? למה מבואות הנגב של השומר הצעיר לא יכול להתמזג ב'אשל הנשיא' של התק"ם. למה עד לפני שנתיים 'מבואות הנגב' של השומר הצעיר לא קלט את ילדי המושבים של בני שמעון", שואל מודר. התשובה שלו היא אחת: "ההסבר היחיד הוא עדתי, לא שום דבר אחר".

רחמים יונה ראש המועצה מרחיב: "מדובר בפער עדתי. באיזור שלנו ההתייחסות ליוצאי עדות המזרח לא השתנתה מאז 1954, כשבאנו לכאן. אין שום סיבה שהקיבוצים יתנהגו כך כלפינו. יש לנו ילדים מצויינים, שהולכים ליחידות מובחרות ואני לא חושב שהעסק הזה של אפליה עדתית יכול להימשך עוד דור".

בדלנות עדתית

גם ראש המועצה וגם סגנו מודר רוצים אינטגרציה עם הקיבוצים. "מה קורה בקהילה קטנה כמו שלנו כשמתבשלים במיץ של עצמנו ולא מאפשרים מפגש אינטגרטיבי והפריה בין אוכלוסיות שונות? כולם יוצאים מפסידים. הם מפסידים ואנחנו מפסידים. בעצם המפגש יש הפריה הדדית. נוצר עניין. נוצרת תחרות ואם עובדים נכון – כולם יכולים לצאת נשכרים. איזו תחרות יכולה להיות בקיבוצים כאשר ילדים מתחילים בכיתה א' ולומדים יחד עד י"ב? איזו תחרות יכולה להיווצר אצלנו כאשר החזקים נוטשים ואלה שנשארים מרגישים לחוצים? קחי אותי. אני בעל כורחי נותן אישורים לילדי המושב שלי, ניר משה, ללמוד ב'שער הנגב' מפני שאי־אפשר לעמוד בלחץ", מתוודה מודר ותולה את המפתח על צוואר של משרד החינוך שאינו נלחם לצדו בעד אינטגרציה. "אילו הבדלנות הזאת היתה מביאה לתוצאה חיובית בהמשכיות ובחזרה של בני קיבוצים למשקים שלהם – הייתי אומר שיש פה הצלחה בדרך. אבל העובדות הן אחרות. בני קיבוצים עוזבים מפני שהם נבוכים מאוד במפגש שלהם עם העולם האחר במסגרת השירות הצבאי. הילדים שלנו עוזבים מפני שהם מרגישים זנוחים ומנותקים מהעולם. הבדלנות לא טובה גם לנו וגם להם והיינו יכולים רק לצאת נשכרים מאינטגרציה", אומר מודר.

בתימוכין להאשמת הקיבוצים בבדלנות עדתית הוא מביא את העובדה ש"אשל הנשיא" הסכים לקבל ללא שום בעיות את 300 ילדי עומר המבוססים ואת 200 ילדי להבים ואילו בקליטת ילדי מרחבים המזרחיים והפחות מבוססים, הם מציבים תנאים.

בית־ספר לכל ראש רשות

דוד טוקר, מנהל האגף לחינוך התיישבותי, נמצא בתווך, בין הקיבוצים לבין המושבים ומנהל זה שנים מאבק לקידום האינטגרציה בשני המיגזרים האלה. לטענתו יש קשיים אובייקטיביים במיזוג "מרחבים" המושבי כ"אשל הנשיא" הקיבוצי ולא ניתן לבצע מיזוג מיידי "הנושא הזה הובא על־ידינו לדיון אצל מנכ"ל משרד החינוך ונוכח הקשיים הוא החליט שהמיזוג בין שני בתי הספר יתבצע בתהליך איטי. כיתה ז' ממרחבים תגיע לאשל הנשיא רק בשנת תשנ"ז כאשר אשל הנשיא יהיה ערוך לכך. בינתיים רחמים יונה העביר החלטה במועצה לסגור את בית הספר עוד השנה והודיע את זה לכל הנוגעים בדבר וכתוצאה מכך יישבו כולם על פתחו של אשל הנשיא ב־1 בספטמבר הבא", טוען טוקר.

לדבריו, לא בקלות ניתן למזג בתי־ספר קטנים יקרים ולא יעילים בגלל היעדר סמכות חוקית מספקת למשרד החינוך: "המעמד החוקי של הרשויות המקומיות מאפשר להן להקים מוסדות חינוך קטנים לא אינטגרטיביים. המדינה עומדת במצב שלא תמיד יש לה אמירה. הכרעות קרדינאליות נעשו בצורה תובבית על־ידי רשויות חינוך כבר בשנות ה־50, בלי שמשרד החינוך התערב. הכל מתחיל בחוק חינוך ממלכתי מ־1953 שאיפשר לעשות את זה. עם ישראל הוציא ומוציא המון כסף בגלל קפריזות של ראשי רשויות שרוצים בית־ספר נפרד לעצמם כדי לשלוט בו". טוען טוקר. הוא מסכים עם הקביעה של מועצת מרחבים לסגור את בית הספר, אבל טוען שחייבים לעשות זאת בהדרגה כדי לאפשר ל"אשל הנשיא" להתמודד עם הקליטה. הוא גם מסכים ש"אשל הנשיא" ייצא נשכר מכך לטווח הארוך, מפני שאם ילדי עומר ולהבים יעזבו את בית הספר, יתפנה מקום למאות תלמידים ו"מרחבים" ייקלטו שם בברכה. אבל לטווח הקצר זה לא ניתן.

התאחדות המורים כאמור, השביתה את בית הספר ומבטיחה לשבש את הלימודים גם בעתיד במחאה על החלטת הסגירה. היא טוענת שכל עוד אין פתרון לכל תלמידי בית הספר ולכל מוריו, היא לא תאפשר סגירה שנראית לה בלתי נחוצה היות שמקיף־מרחבים הוא "בית־ספר טוב ומצליח בטיפול בפרט".

אנחנו סנובים לא גזעניים

תלמידי "מרחבים" חלוקים בדעתם על בית הספר שלהם. דליה מכיתה ט': "אני בעד סגירה. טוב להכיר חברה חדשה ולנסות דברים. יש פה קצת ילדים. שקט מדי. אין פה תחביבים". תלמידה מכיתה ח', שאינה מוכנה להזדהות: "בית הספר הזה על הפנים. רוב המורות באות להשתעשע פה ולא ללמד. חלק לא יכולות ללמד מרוב שיש רעש בכיתה. יש גם הרבה אלימות פיזית. על כל שטות זורקים כסאות. אחת הבנות מקללת את השניה. יש פה תמונות לא נעימות, זוגות מתחרמנים על הדשא לעיני כולם". תלמיד מכיתה י' שמאזין לדברים מתפרץ: "אני נגד. לאיפה יזרקו אותנו אם סוגרים את בית הספר אנחנו בבעיה. ב'אשל הנשיא' לא יקבלו אותנו ולא יהיה טוב כמו פה".

תלמידי "אשל הנשיא" מאשרים את דבריו של תלמיד מרחבים. תלמידה מקיבוץ חצרים אומרת: "אני נגד המיזוג. אני לא אוהבת אותם. החברה שם לא משהו". תלמידה ממשמר הנגב: "אני לא רוצה אותם. האנשים שם לא מסוג האנשים שאני רוצה שיהיו פה. יש שם המון ערסים, נורא אלימים ונורא צועקים. זה יוריד את הרמה". תלמידת י"א מחצרים: "מה לעשות? אנחנו סנובים". תלמיד י"א מחצרים: "בבית הספר הזה התגבשה קבוצה של יישובים שבכל שנה מביאים לכאן אנשים ברמה מאוד גבוהה. זה שיביאו עוד 300־400 ילדים ממרחבים זה מוריד את האיכות. לנו נוח ככה. אנחנו סנובים לא גזענים. אנחנו רוצים שלא יהיו פה אנשים פושעים, ערסים. לא נוח להיות אתם".

מודר, שהסתובב אתי בין התלמידים, לא התרשם במיוחד מעמדת ילדי הקיבוצים: "זה הכל עניין של חינוך. אם ידברו איתם – הם יראו שהשד לא נורא כמו שהם מדמיינים".

מאמיני השוק החופשי טוענים שתחרות מביאה לסגירת בתי־ספר כושלים ולכן טוב לפתוח את מערכת החינוך לתחרות ולבחירת הורים. המציאות בכל המדינות שנפתחו לבחירת הורים מוכיחה שבתי הספר החלשים לא נסגרו, אבל נחלשו מאוד עקב בריחת החזקים שבחרו לעצמם את בתי הספר הטובים. כולם מסכימים שבית הספר "מרחבים" נחלש וקטן ושאין לו אפשרות לתת שירותים טובים כמו בבית הספר הגדול והחזק הסמוך אליו, "אשל הנשיא". עם זאת לסגור אותו קשה בגלל התנגדות הסתדרות המורים וגם בגלל קביעת לוח זמנים איטי על־ידי בית הספר הקולט מאידך. המאבק על בית הספר עדיין בעיצומו ורק ימים יגידו איזו מגמה תנצח, האינטגרציה או הבדלנות. ■

סיוע הדדי אינו עונש

מדובר בהסדר סבוך ולא קל לביצוע, שדורש הרבה מהקיבוצים ומחבריהם ושאין ביטחון שהוא יפתור לכל הישובים את מצוקתם המשקית. אבל ניתן לומר, בהנחה שההסדר אכן יבוצע לפני בוא ימות המשיח, כי הוא מציל את קיומן של התנועות הקיבוציות בביטוי לזיקה של שותפות ערכית וארגונית בין הקיבוצים

רן הדר

השבוע אישרה הממשלה סוף סוף את המתווה הכללי להסדר המשלים לחובות הקיבוצים. התנועות הקיבוציות שבהסדר – התק"מ והקיבוץ הארצי – גיבשו את תוכניתן להסדר כבר בדצמבר 1993; דו"ח סוארי, שהיווה מלכתחילה את תוכנית משרד האוצר, פורסם לראשונה באוגוסט אשתקד.

בהסדר שאושר בממשלה שלשום, הגדיל האוצר בכ־400 מיליון ש"ח את הסכום שהוא נכון להקצות מתקציב המדינה וממקורות הבנקים למחיקת חובות הקיבוצים הוותיקים שבהסדר; הקיבוצים הגדילו בהרבה את חלקם במקורות ההסדר: 2 מיליארד ש"ח שיממנו מחיקת חוב באמצעות המרת קרקע חקלאית למינהל, לעומת כ־400 מיליון בלבד בדו"ח סוארי המקורי. הם נאלצו אף להשלים עם צמצום של כ־1.2 מיליארד בסך כל החובות שימחקו.

בסך הכל ימחקו לקיבוצים כ־5.9 מיליארד ש"ח מחובותיהם. בהסדר נכללים 102 קיבוצים ותיקים בשתי התנועות (מתוך סך של כ־240 קיבוצים), ועוד כ־25 קיבוצים צעירים, שהסדר חובותיהם מהווה יחידה נפרדת, אך המקורות למחיקה, בסך כולל של כ־620 מיליון ש"ח כלולים בסך המקורות הכולל.

על רקע החוסר במקורות נשמע השבוע שלמה לשם מקיבוץ ארזים פסימי ביותר באשר לסיכויי ההסדר לפתור באופן אמיתי את מצוקת הקיבוצים. "במפעל 'נועם' למצעים של קיבוצי, עוד לא הגיע מעולם זוג לקוחות שביקש לקנות שמיכה ליחיד כדי לכסות את שניהם", אמר ביום ג' במרכז התק"ם. מה שהושג אינו אלא הסדר חלקי בוסר, וככזה עלינו להתייחס אליו, הזהיר את שומעיו. לדעת איבי רון, שאלת גודל המקורות והיקף המחיקות היא משנית. הוא מודאג הרבה יותר מיכולתם הפנימית של הקיבוצים לסגל לעצמם דפוסי ארגון ופעילות כלכלית נכונה, וילמדו לקיים את עצמם מרווחיהם הממשיים ולא יותר מכך.

הוא מודאג מאוד גם מבעיית קצב מימוש ההסדר. לדבריו, במבנה ההסדר גלומה אפשרות, ואף מתבקשת אובייקטיבית, לפוטנציאל בלתי־מוגבל כמעט לעיכובים וסחבת. ואכן, הסדר הקיבוצים מציג סבך מיוחד במינו, הנבדל מהסדרי חובות ותוכניות הבראה שהכרנו בכל סקטור אחר – לפחות בשני עניינים: ייחוד הקיבוצים על קרקעות כמקור שהם מעמידים לכיסוי חובותיהם. והפעלת מרכיב של סיוע הדדי בתוך התנועות, שהוא תנאי מוקדם לביצוע ההסדר מעיקרו.

עיקול או מכירת נכסים של גוף חייב במסגרת הסדר חובות אולי אינו עניין נדיר, אך בשל אופייה המיוחד של התנועה הקיבוצית, שהוקמה ללא הון עצמי, מימוש נכסיה הוא עניין מורכב וסבוך הרבה יותר מבכל מיגזר אחר.

קרקעות הקיבוצים, מזמן המבריע בחכירה חקלאית במינהל מקרקעי ישראל, שימשו עד כה כאמצעי ייצור שהועמד לרשותם, ומעולם לא טופלו כנכס סחיר, שניתן למימוש לצורך החזר חובות, או כל צורך אחר. מבחינה זאת מהווה ההסדר מהפכה של ממש, שיהיו לה השלכות מרחיקות לכת בתחומים רבים.

טכנית, נדרש עתה סקר קרקעות שיבוצע על־ידי המינהל לאיתור אותן הקרקעות שבידי הקיבוצים, "שיש ייעוד אלטרנטיבי לשימושן החקלאי", כלומר, שניתן למכור אותן כדי למחוק חובות מן התמורה שתתקבל. על יסוד סקר זה יאותרו הקרקעות שמכירתן תשמש מקור להסדר, וחובות הקיבוצים החוכרים אותן יימחקו ממאזניהם על בסיס הערכה שמאית של שוויין. ההסדר קבע מיגבלה של 30 אחוזים מן הקרקעות המשבצת החקלאית של כל קיבוץ בזה, שהוא יחויב למסור למינהל לצורך מחיקת חובותיו. גם המכירה עצמה תתבצע על־ידי המינהל. איבי רון, מתוך הכרת קצב הטיפולים המקובל בגוף זה, מצביע על כך כאחד המכשולות בפני ביצוע מוקדם של ההסדר.

מימוש בעלות הקיבוצים על "הנכבה", שגם הוא נכלל בהסדר כמקור, הן למחיקות והן ל"סיוע הדדי פנימי" בתוך התנועות (להבדיל ממחיקת חובות קיבוצים אחרים לבנקים), אף הוא עניין מורכב. זאת, כיוון שמעמדה הנוכחי של "הנכבה" – אחד הנכסים הכלכליים האיתנים פיננסית, המאורגנים שנותרו בידי ההתיישבות העובדת – הוא של אגודה שיתופית, שמניית הבעלות עליה אינה נכס בר מימוש, והיא בעצם עניין סמלי יותר מכל דבר אחר.

עניין הסיוע ההדדי כחלק מן ההסדר, הוא אף מורכב יותר, קודם כל מפני שעיקרו קשור אף הוא במכירת קרקעות הקיבוצים שבאזורי הביקוש. ושנית, משום שטרם נקבעו לה כללים מחייבים כלשהם. בינתיים כאמור, נקבע בהסכם בין התנועות לאוצר על ההסדר סעיף המתנה את תחילת מימושו בהתחייבות כל אחד מקיבוצי התנועות – לרבות אלה שאינם כלולים בהסדר ואינם זקוקים למחיקות חוב – להשתתף בתהליך זה ולתת את המגיע ממנו. מה בדיוק מגיע, עדיין לא הוגדר, כאמור. בהסדר נקבע כי כל קיבוץ יתחייב למסור 5־8 אחוזים מקרקעותיו לצורך הסיוע ההדדי, אם יש להן "ייעוד אלטרנטיבי" במובן שלעיל.

הסיוע ההדדי ייצור בהסדר מקור של כ־250 מיליון ש"ח למחיקת חובות הקיבוצים בפריפריה ובספר מכירת אדמות באזורי הביקוש, וכלולים בו עוד כ־400 מיליון ש"ח ממחיקות שנפסקו לקיבוצים אלה בהסדר החובות הקודם, שנחתם ב־1989, אך הן לא מומשו. נוסף על כך מצפים בתנועות ליצור בעזרתו מנוף לפתרון בעיות חברתיות פנימיות, כגון פנסיה לחברי הקיבוצים, שגם הוא יסתכם במאות מיליוני ש"ח. לא היתה עוד תוכנית הבראה או הסדר חובות – גם לא בתנועת המושבים – שכלל בתוכו מרכיב דומה של סיוע הדדי.

בפרסומים שמקורם באוצר, נדרש הסיוע ההדדי כמעט כסנקציה או "עונש" המושת על הקיבוצים – ולא חשוב במה חטאו. האמת היא שהעזרה ההדדית נובעת מתשתית מהותה של תנועה קיבוצית בתור שכזאת. אין מי שסבור בקיבוצים, כי יתכן הסדר חובות כולל לתנועה הקיבוצית כישות, שייעדר ממנו מרכיב כזה. לא לחינם התעוררה הצעקה בקיבוצים לפני כשבועיים, כשקמה סוף־סוף התגייסות פנימית למאבק ציבורי על עניינה, דווקא בשבוע שבו התפרסמו הערותיו הפוגעות של רבין בישיבת הממשלה, בהן בישא את כוונתו לבצע הסדר חלקי שיפריד בין קיבוצי התנועות: יפתור את בעייתם של קיבוצי הספר והפריפריה, "ושקיבוצי הגוש"ן ישברו לעצמם לבד את הראש מול הבנקים", כדבריו.

התנועה הקיבוצית איננה קונצרן משקי אלא תנועה חברתית, שהתמיכה והסיוע ההדדי טבועים בעצם הזיקה המחברת בין הקיבוצים החברים בה. זהו תמצית ייחודה. בדברי המשתתפים בישיבת מרכז התק"ם ביום ג' השבוע, שדן ואישר את ההסדר, נשמע הד ברור לתחושת האתגר שמטיל הסיוע ההדדי במסגרת ההסדר על התנועה וקיבוציה. הדוברים תבעו מראשי התנועה לפעול בנחישות כך שהסיוע ההדדי לא יישאר תיבה ריקה, אלא צו מחייב התובע פרעון מכל ישוב וישוב, יהיו מצבו הכלכלי וקשייו החברתיים אשר יהיו.

"אנחנו זקוקים לסיוע ההדדי כדי להציל את מהותנו הפנימית לא פחות משהוא נדרש לדימויינו הציבורי או לצורך 'מכירת' ההסדר במערכת הפוליטית", אמר משה כלפון מבית קשת. ואכן, הדבק התנועתי, כמו מרכיבים רבים אחרים של הוויית הקיבוץ, התרופף ודהה מאוד במשך שנות המשבר. מזה כעשור שנים, מאז נחשפו ממדי החובות בהם הסתבכו קיבוצים רבים בשנות ה־80, אין לתנועות משאבים כספיים לסייע במצוקת קיבוצים בודדים. בהיעדר אופק ברור שאליו הן מבקשות להצעידם, נחלשה גם סמכותן המוסרית. טעם השיתוף וגבולותיו אינם ברורים כיום גם בתוך הקיבוצים פנימה, והדבר משליך על אופי הזיקה ההדדית ביניהם ועל יחסם לתנועה.

מדובר איפוא בהסדר סבוך ולא קל לביצוע, הדורש הרבה מן הקיבוצים ומחבריהם. הן שר האוצר שוחט, והן שר החקלאות צור, כבר ציינו, שאין ביטחון שהוא יפתור לכל הישובים את מצוקתם המשקית. שוחט, אף הרגיש שיתכן כי יהיה צורך לפרק קיבוצים אחדים, אם לא תימצא דרך לשקמם. גם ראשי התנועות הציגו חזות דומה. עם זאת, ניתן לומר, בהנחה שההסדר אכן יבוצע לפני בוא ימות המשיח, כי הוא מציל את קיומן של התנועות הקיבוציות בביטוי לזיקה של שותפות ערכית וארגונית בין הקיבוצים.

תפקידה של התנועה בחיי הקיבוץ הוא אחד הנושאים שבהוויית הדיון והוויכוח הפנימי בשתי התנועות הקיבוציות כיום. יש הבדל ניכר ביחס וההתנהגות לעניין זה בתק"ם ובקיבוץ הארצי. האחרון מצוי עתה בעיצומו של מהלך לבירור והגדרת הזיקה בין הקיבוצים וביניהם למערכת המרכזית (כמו גם בתוך כל קיבוץ ובין חבריו) כשהמגמה היא לשמור ולהדגיש את תפקיד המערכת הזו כביטוי לאורח החיים השיתופי. הנהגת התק"ם, לעומת זאת, מצטיירת כמובילה מהלך לקיצוץ ניכר בפונקציות התנועה, כמו גם בכוחות הפעילים בה, במגמה להפוך אותה למעין מטה־על ייצוגי בלבד, והיא מותירה מרחב ניכר לכל קיבוץ לעצב את גבולות השיתוף בתוכו, עד כדי מסגרת של ישוב קהילתי גרידא.

ההתחבטות בשאלות אלה צפויה עתה להתחדד. הסדר הקיבוצים יאיץ את התהליך של סימון גבולות השיתוף התנועתי מחד לעומת ריבונות כל קיבוץ מאידך. מרכיב הסיוע ההדדי הגלום בהסדר יחריף את הצמידות והקשר שבין בעיות הקיום המשקי של הקיבוץ לעיצוב הלב הערכי של חיי הקיבוץ, שהוא ההוויה השיתופית. ■

הפגנה נגד ההסדר. המימוש בקרקעות הקיבוצים כבנכס סחיר הוא בגדר מהפכה. צילום: יצחק הדרי

هذا من الاصل

קשת ירוקה

פזית רבינא

השבוע מלאו ארבע שנים למלחמה ביוגוסלאוויה ובחודש הבא ימנו 1,500 יום למלחמה בבוסניה ו־800 יום למצור על סאראייבו. נכון לעכשיו נראה סיומה של המלחמה רחוק מתמיד והצדדים הלוחמים שבים ומצהירים על כוונתם ללכת אל מה שמכונה "עד הסוף". רק השבוע אמר ראש הממשלה של המוסלמים בבוסניה, האריס סילאיידז'יץ', כי להערכתו תימשך המלחמה בבוסניה עוד עשר שנים לפחות.

אבל ארבע שנים זו כבר בהחלט תקופת חיים ובפרספקטיבה של ארבע שנים אפשר לומר שהמלחמה הזו מראה שלהגדרות או תפיסות בנוסח של "יציבות אזורית" יש מרחב גמישות ניכר בהחלט. אם להשוות למשל בין המלחמה בבוסניה לבין מצבו העכשווי של הסיכסוך הישראלי־ערבי, הרי זה האחרון דווקא קוצר בקלות נקודות זכות בכל הקשור ל"יציבות אזורית".

להשוואה בין שני הסיכסוכים, הנראים על פניהם שונים מאוד, יש דווקא הרבה מאוד נקודות דמיון. קודם־כל מבחינת רמת הסיבוך הטריטוריאלית. לכך נלווים תחושת המצור ותסביך השואה המשותפת לישראלים ולסרבים ובעיית פליטים מסובכת במיוחד.

אבל מימד ההשוואה האקטואלי ביותר היום בין שני הסיכסוכים הוא המימד האיסלאמי־פונדמנטליסטי הבין־לאומי. למימד הזה יש בסיס עובדתי נרחב גם מבלי להיות חסיד המסכת הידועה של סמואל הנטינגטון על מלחמת הציוויליזציות. יתרונה העיקרי של ההשוואה על הבסיס האיסלאמי־פונדמנטליסטי הוא בכך שהיא מאפשרת להחליף את ההתבוננות בשני סיכסוכים אלא כשני מקרים פרטיים התקועים בסבך מהותי פנימי ולהציג אותם כחלק מקשת רחבה יותר של סיכסוכים בעלי מבנה משותף.

בשנים האחרונות נטו רבים להגדיר את המוסלמים בבוסניה כ"חילונים ואירופים" או כ"מוסלמים אירופים מתונים" בעיקר מתוך רצון שלא לגלוש לבליל של ויכוחים

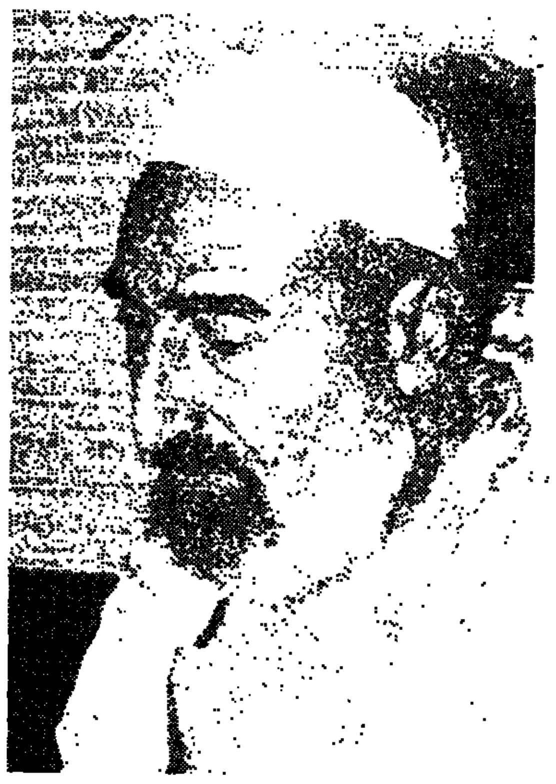
השייח יאסין. נשק ממצרים. צילום: דובר צה"ל

על בסיס דעות קדומות. נסיונות לסתור דעה זו הוצגו בדרך־כלל כתעמולה פרו־סרבית או אנטי־מוסלמית. היום ברור שגם אם רבים מתושבי סאראייבו, למשל, עצו להגדרות המיושבות בנוסח "אירופי וחילוני", הרי שהן לא התיישבו עם האידיאולוגיה הדתית המוזהה של הנשיא המוסלמי

אליה איזטבגוביץ' הרואה בפקיסטאן מודל לחיקוי בערך ושל צבא הממשלה המוסלמית, אשר על־פי דיווחים רבים מהאו"ם, מעיתונאים וממקורות מגוונים הופך יותר ויותר בעל אוריינטציה מוסלמית פונדמנטליסטית. תמונות מן החזית של חיילים מוסלמים העוטים למצחם את הסרט

ההשוואה על הבסיס האיסלאמי־פונדמנטליסטי מאפשרת להחליף את ההתבוננות בסיכסוכים היוגוסלאווי והפלסטיני־ישראלי כבשני מקרים פרטיים התקועים בסבך מהותי פנימי ולהציג אותם כחלק מקשת רחבה יותר של סיכסוכים בעלי מבנה משותף

הירוק הפכו לחזון נפרץ. ומה שהיה פעם בגדר חידוש מסעיר, נוכחות של מוג'הידין מאורגנים בלב בוסניה, הפך היום לעובדה מקובלת בקרב חוגים יודעי דבר במערב.

לכן אפשר היה השבוע לצייר קשת ארוכה מאוד של גילויי פונדמנטליזם איסלאמי המתוחה כמה וכמה אלפי ק"מ על פני כדור הארץ. לצורך העניין אפשר היה להתחיל את הקשת באיזור ביהאץ' בצפון בוסניה, שם לוחם גדוד 505 של הקורפוס החמישי של הצבא המוסלמי בכוחות הסרביים. הגדוד מכונה היום בשם הזוהר "גדוד החיזבאללה" על שמם של מדריכים פלסטינים בעלי דרכון מורי שאימנו אותו כחלק מכוח לוחמה עילית.

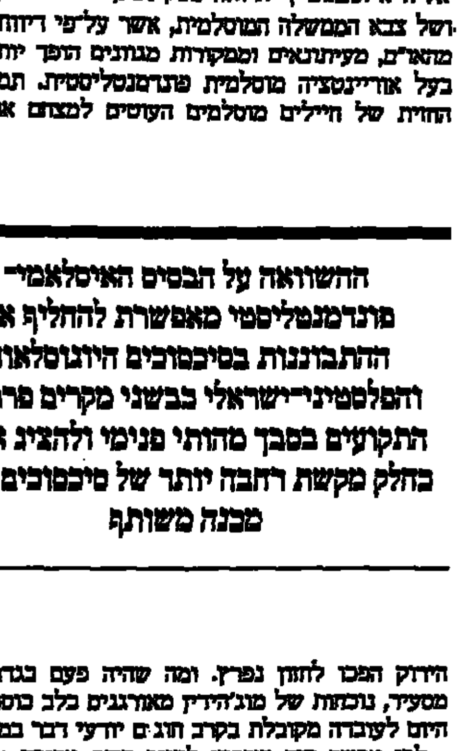
סילאיידז'יץ'. עוד עשר שנות מלחמה. צילום: אי.פי

מבוסניה אפשר לפנות מזרחה לכיוון תורכיה, שם באופן פרדוקסלי חוברים פונדמנטליסטים תורכים למאבקה של מפלגת הפועלים הכורדית בממשלת תורכיה החילונית. משם אפשר אז לחצות את סוריה בדרך לבקעת ודרום הלבנון, מקום מושבו של החיזבאללה, להמשיך אל שכונת שייח' רדואן בעזה ומשם דרך מעוזי הקבאים המוסלמים בקהיר לנוק בקשת ארוכה אל איי הפיליפינים. השבוע רצח אירגון מוסלמי ברלעני המכונה "אבו־סיאף" 46 אזרחים פיליפינים ושרף עיר שלמה עד היסוד, כחלק ממאבק בן 20 שנה למדינה מוסלמית עצמאית.

אם לחזור להשוואה בין מוקד הסיכסוך הפלסטיני־ישראלי שהוא הסיכסוך הישראלי־פלסטיני לבין הסיכסוך המתמשך בבוסניה, הרי שאחת הסיבות העיקריות לכך שפרופיל האלימות במזרח התיכון נמוך יחסית לזה שביוגוסלאוויה נובע בין השאר מהגישה העמומה יחסית של אירגונים פלסטיניים קיצוניים לנשק מתוחכם. המקורות של הפלסטינים שם דלים יחסית וקשים להשגה. מקורם בנשק מוברח ממצרים או נשק גנוב מישראל או מכוחות האוטונומיה של יאסר ערפאת. בבוסניה, לעומת זאת, הסבב להגר שחור בלב אירופה השואב, על אף ולמרות האמברגו הבין־לאומי, כמויות אדירות של נשק ותחמושת. במשחק הזה משתתפים לא רק סוחרים פרטיים אלא לפי כל הסימנים גם ארה"ב אם כי לא באופן רישמי.

על־פי נתונים שמקורם בבריגס או במקורות שונים ביוגוסלאוויה עצמה, זורם ליוגוסלאוויה נשק באופן חופשי כמעט להלוטין. הממשלה המוסלמית עצמה מודה בגלוי כי היא פועלת לשבירה סיסטמטית של האמברגו. ההברחות מתחילות בתחמושת למקלעים ומגיעות למטוסים מוברחים מסוג מי־8 רוסים, שנראו כבר בפעולה בשבועיים האחרונים במלחמה באיזור ביהאץ'. משיחות עם ישראלים המבקרים, המכירים את הנוף המורכב ורב הפנים הזה עולה כי באחרונה הגיעו בקשות גם לסוחרים ישראלים להשתתף בחגיגת הנשק היוגוסלאווית. אמת, הבקשות הגיעו מסוחרי תנרבי שממשלתו כידוע הכריזה על הסרת אמברגו חד־צדדית מבוסניה. אבל מערכות נשק וראיית לילה ישראליות הגיעו לבוסניה כנראה עוד קודם במסגרת עיסקאות מורכבות. שבוע העבר צוגר מבוסניה לבוסניה כאשר הוא הציג מקורם במערכות ישראליות ששוקו לסינגפור לפני שנים אחדות. ■

געגועים אל הקולנוע

מירי פז

"עייפות גדולה" – כך קרא מישל בלנק לסרטו, שהוקרן בשבוע שעבר בסינמטק התל־אביבי במסגרת פסטיבל הקולנוע הצרפתי. שם הסרט עשוי להתפרש כהצהרה על מצב הקולנוע הצרפתי היום

פסטיבל הקולנוע הצרפתי, אירוע צנוע יחסית, הנבלע בין תרועות פסטיבלים אחרים (התיאטרונטו, למשל, הזוכה להבלטה תקשורתית קצת חשודה), השתרש בשנות קיומו הקצרות בנוף התרבות המקומי וכבר היה למסורת. הוא מושך אליו כמה משוגעים־לדבר וקומץ זעום של בעלי עניין. מעטים בקרבנו מתעניינים בקולנוע הצרפתי. את המבקרים הוא משעמם, בעיקר משום שהם מצפים לבשורות של יוצרים חדשים, פורצי־דרך, כפי שהיו בשעתם נביאי הגל החדש.

ציפיות אלה הן כנראה גם מנת־חלקם של חובבי הקולנוע הצרפתי ואפילו של כמה מיוצריו. "עייפות גדולה" – כך קרא מישל בלנק לסרטו, שהוקרן בשבוע שעבר בסינמטק התל־אביבי במסגרת פסטיבל הקולנוע הצרפתי. השם "עייפות גדולה" עשוי להתפרש כהצהרה על מצב הקולנוע הצרפתי היום, כמהתלה אירונית של מישל בלנק על עצמו כקולנוען, שבשעה שהוא מבכה את מצב הקולנוע הצרפתי, הוא גם מתגעגע אליו.

"עייפות גדולה" היא פארודיה בעלת קצב מטורף שהגיבורים בשחקניה – קרול בוקה, פיליפ נוארה, רומן פולנסקי, רז'ין ובלנק עצמו – מגלמים את עצמם. בבסיס העלילה רעיון לא מקורי על קולנוען (בלנק) שיש לו כפיל נוכל המנצל את הדמיון החזותי המהולל בין השניים לסדרת תעלולים מצחיקה, גרוטסקית, מביכה. באחד הקטעים הנוגעים אל הלב פוגש בלנק בפיליפ נוארה. הוא נרגש על הזכות הגדולה שנפלה בחלקו ומקווה שנוארה יחלץ אותו מן המצוקה המקצועית והקיומית שאליה נקלע. אך נוארה פותח במונולוג על מצוקתו הוא. איפה הקולנוע הצרפתי, הוא שואל רטורית ומזכיר את סיבת הסיבות לדחיקת מעמדו של הקולנוע ולאיום על התרבות הצרפתית כולה: ההשתלטות המאסיבית של הקולנוע האמריקאי. וכך הולכים השניים במעלה שדרות האליזה, משוטטים בין בתי הקפה שבאחד מהם מצלמים רומן פולנסקי וצוותו סרט. בלנק מקבל תפקיד של ניצב. איש מבין אנשי הצוות, כולל פולנסקי עצמו, אינו מזהה את בלנק ואת נוארה היושב בבית הקפה.

בתמונה אחרת בסרט מגרשת רז'ין, מלכת חיי הלילה הפאריסאיים זה כמה עשורים, את בלנק כי גם היא, כרבים אחרים, חושבת שנטרפה דעתו (בעקבות אחד התעלולים הנכלוליים של כפילו). מבין מכריו רק קרול בוקה שומרת לו אמונים ומרעיפה עליו דאגה ומחוות ידידות רבות. בסופו־של־דבר גם היא מנסה לפענח את תעלומת התנהגותו המוזרה ונופלת בפח הנכלולים של הכפיל. בוקה, שיופיה עוצר נשימה, גורמת פקקים והתקהלויות בכל מקום שבו היא מופיעה. באחת הסצינות המטורפות היא מצליחה במגע ידיה, כמעט כמו ישו, להקים על רגליו מי שנחשב כבר שנים לנכה. אפילו בפארסה המטורפת הזו, נוהג בלנק הבמאי כצרפתי שבצרפתים ומנצל עד תום את יופיה המהמם של בוקה. היא לבושה שאנל, בבגדים המדגישים כל חיטוב מפאר בגופה, והמצלמה מרבה להתעכב בקלוז־אפ מתארך על קרסוליה הדקים, מותניה הנהדרות, שלא לדבר על כל השאר.

האירוע המסיים את הפסטיבל היתה הקרנת סרטו של איוו אנג'לו "קולונל שאבר" על־פי יצירה של בלזק. עיבודים קולנועיים ליצירות־מופת של הספרות הצרפתית היו בשנים האחרונות למפלט הבטוח־יחסית שהקולנוע הצרפתי בחר להתמקד בו. אולי זה פתרון של מצוקה הוא נולד עם היעלמו של ה"סינמה ד'אוטר" שאיפיין את הגל החדש וגם מתוך מצוקתה של הספרות הצרפתית החדשה שלא הצמיחה עדיין שום באון חדש שישווה לקלסיקונים של העבר. שלא כמו בספרות העברית, אין היום בצרפת אף לא סופר אחד שקהל הקוראים מצפה בכליון עיניים לכל ספר חדש משלו. פיליפ סולרס הוא אמנם סופר פורה, אך במאים אינם להוטים לעבד את יצירותיו לקולנוע. פטריק מודיאנו, ש"לוסיין לקומב" שלו היה לסרט מצויין, אינו מרבה לכתוב בשנים האחרונות. פרנסואז סגאן הפתיעה לא מזמן את קהל הקוראים ברומן חדש אחרי שנות שתיקה ארוכות, שהתקבל באהדה מסויגת, אך שום במאי קולנוע עוד לא הסתער עליו. מישל טורנייה ממשיך לכתוב, אך דעות שהביע באחרונה, עשו אותו לאישיות שנויה במחלוקת. כך היו פלובר, זולא ובלזק למקורות ההשראה הבולטים של הקולנוע הצרפתי. "מאדאם בובארי" לא היה הצלחה גדולה, אך "ז'רמינל" היה גם להצלחה קופתית מרשימה.

"קולונל שאבר" הוא יצירה איזוטרית – ראוי לטעמו של קהל ישראלי, שברובו אינו מכיר אותה. מבחינתו של יוצר קולנוע היא אתגר נפלא. הסיכון הוא בהוספה לכוונות הסופר ובאי־נאמנות לו. אבל הגל הזה של הקולנוע הצרפתי הנאחז בעיבודים לקלסיקונים הגדולים, מבהיר בפירוש על מחווה לספרות, ואינו מתבייש ב"העתקתה" אל הבד באמצעים המשוכללים מאוד מבחינה טכנולוגית של הקולנוע החדש. זו הגיגה ספרותית ואמנותית. איוו אנג'לו לקח את הכוכב הבטוח ביותר היום, ז'ראר דפרדייה בתפקיד הקולונל שאבר והעמיד לצדו את פבריס לוקיני, עדיין לא כוכב, אך שחקן מרשים (שראינו אותו גם בישראל בסרט הצנוע והחביב "הדיסקטית") בתפקיד עורך הדין שלו. משחקו של לוקיני מהפנט ממש ובהתנועות רבות הוא גונב ללא בושה את ההצגה מדפרדייה. כמה מן הקטעים המשובחים ביותר בסרט הם הדיאלוג המתנהל בין השניים, כמותו כדואט של שני אמנים מחוננים. פאני ארדן מגישה אף היא משחק מרשים ביותר בתפקיד רעייתו האכזרית והבוגדנית ללב של שאבר. ספק אם הסרט הזה יירכש על־ידי מפיצים ישראלים, אך מי שיזדמן לו לראות את "קולונל שאבר", אם יוצג שוב בסינמטק, אל יחמיץ.

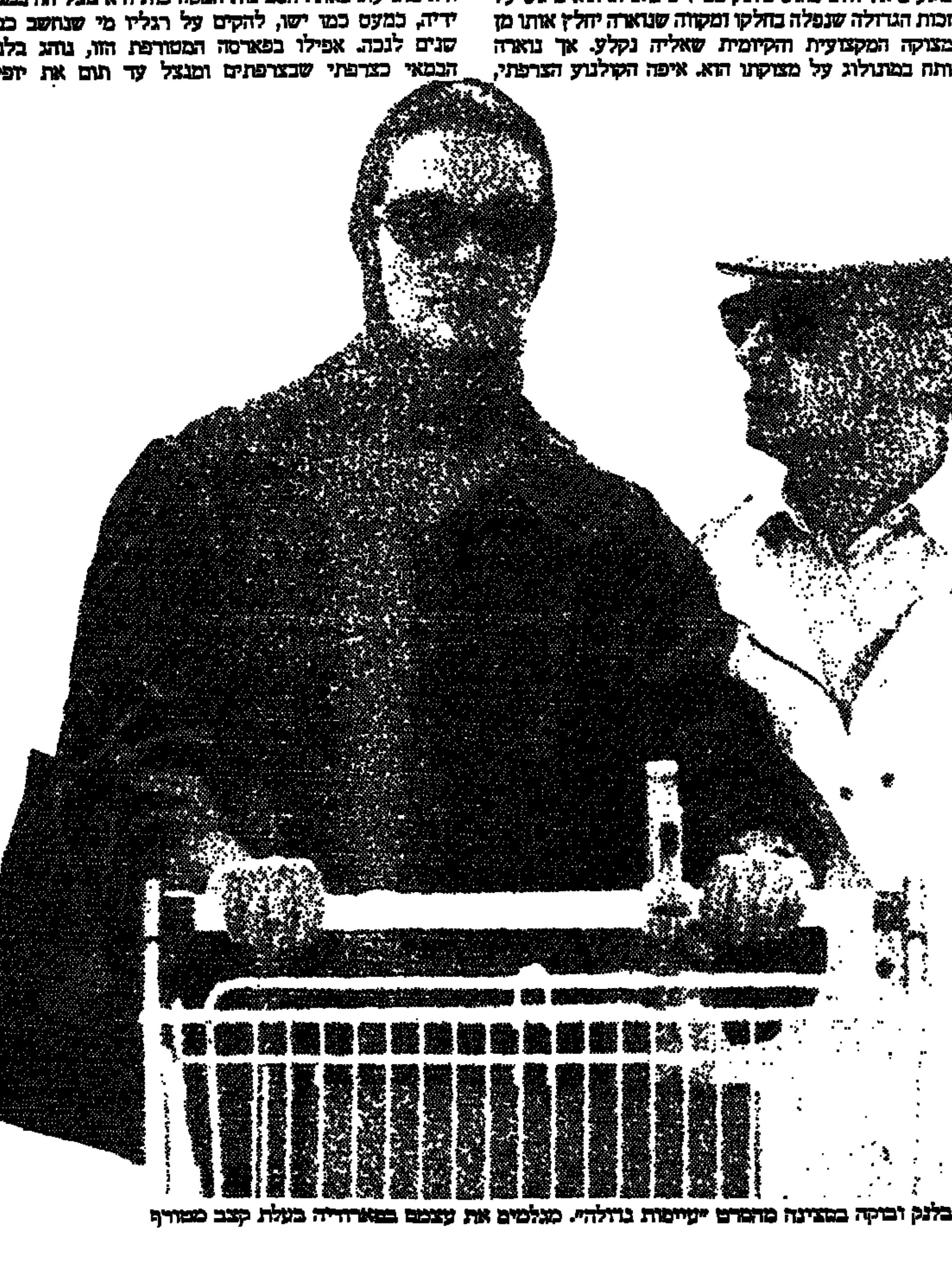
בלנק ובוקה בסצינה מהסרט "עייפות גדולה". מגלמים את עצמם בפארודיה בעלת קצב מטורף

בנשיקה יש משהו ממית

שבועיים וחצי מאז צאתו לאור, נמכר ספרה של יהודית קציר "למאטיס יש את השמש בבטן" ביותר מ־20,000 עותקים. המהדורה הראשונה (תשעה עותקים) נמכרה בתוך שלושה ימים. שתי מהדורות נוספות (כל אחת בת 6,000 עותקים) נמכרו בשבועיים. מעטים הסופרים שיכולים להתפאר בהצלחה מהירה ורבת היקף כזאת. להצלחה המהירה בסטרי המכירות לא היתה מקבילה בביקורת, שברובה קטלה את הספר. המבקרים לא קראו את הספר כשלם, טוען מנחם פרי עורך הספריה. "הם התייחסו אליו כאל סיפור נאיווי והתעלמו מן הניסיון להמיר מציאות על־ידי כתיבה עליה. חלקם ציפה לאירוניה ולמפוכחות שלטעמו חסרה בו. אבל הספר היה בפירוש ניסיון ללכת נגד הקלישאות: להביא רומנטיות לחיים בדור פוסט־רומנטי, אחרי כל האירוניות".

קצפם של כמה מן המבקרים יצא על דברים שכתב פרי על גב העטיפה האחורית של הספר ובהם המליץ, בין השאר, לקרוא את הספר יותר מקריאה אחת. היו שסברו כי "ההמלצה" אף הזיקה להתקבלותו של הספר. על כך אומר פרי "כנראה שלקוראים מספיק לקרוא את הספר פעמיים. מבקרים צריכים לקרוא אותו שלוש־פעמים ואולי עשר".

איך מתמודדת יהודית קציר, שעל קובץ סיפוריה הראשון "סוגרים את הים" גמרו המבקרים את ההלל, עם כמה מן הרשימות הבוטות והמרושעות שהטעימה אותה הביקורת הפעם?

האם למות משהו מן הביקורות?

בעצם, הביקורות הרציניות עוד לא נכתבו. ביקורת ספרותית עדיין לא נכתבה בכלל. אני מחכה לביקורת הרצינית. אף ביקורת לא התעמקה ממש בפן הספרותי. כולם נאחזו בבנאלי. הצד דיבי, גיבורת הרומן, אומרת שהיא בנאלי. לא בזה העניין. אני מצפה מהמבקרים שיילכו אתי עוד צעד ויראו מה יש מתחת לבנאלי־לכאורה: הקשרים, האנלוגיות, קולות המשמעויות. לא עבדתי שנתיים בשביל לכתוב את הסיפור הבנאלי.

למרתי, אפשר לומר, שהמבקרים לא מתעמקים.

מה זה "סיפור בנאלי", מאדאם בובארי זה לא סיפור בנאלי?

נכון. ממתי העלילה הרצינית היא התשובה מבחינת העלילה הרצינית "אנה קרנינה" לא בנאלי? יכול להיות ש"פיתוי" של רם אורן – ספר שלא קראתי – הוא לא בנאלי מבחינה חיצונית.

הטענה שאין ריחוק ואין אירוניה קצת חשודה. הרי מי שקורא היטב, רואה שיש הרבה אירוניה. למשל, כשריבי מסתכלת על רישומים של פיקאסו "הפסל והדוגמנית", ברור שזה על דרך האירוניה. היא אומרת: "זה אבנער". אבל יגאל הוא פסל חובב או כושל, ולא ריבי היא המוזה שלו אלא הוא "המוז" שלה, ושלא כמו פיקאסו שחי עם אהובותיו הצעירות, הוא לא יחיה איתה.

גם התיאור של יגאל הנוסע במכונית אלפא־רומיאו לבנה הוא אירוני, מין דונאו על הסוס הלבן.

"התגובות של הקוראים מאוד רגשיות. אנשים בוכים ומספרים על כך. זה לא הופך ספר לטוב, אבל אני לפחות יודעת שאת העניין הרגשי הצלחתי להעביר". יהודית קציר מגיבה על כמה מהרשימות הבוטות והמרושעות שהטעימה אותה הביקורת הפעם

הביקורת, גם זו המובהקת, התעלמה מהרבה דברים בספר. מה הפריע לך במיוחד?

יש בספר נסיונות להפוך את המציאות, גם הפיסית, לדימויים בעלי משמעויות. למשל, כל העניין של הקמה לתחייה, כולל שם הרוזה תחיה, שהיה יותר מכולם. אף אשתו של יגאל שמרצה על באולה תחייה חוסר ובתה. אבל מה קורה בחיים שלה עם הדברים האלה הצורך של ריבי לרפא את הסבא שלה, את אמא שלה – גם לזה המבקרים לא התייחסו כמו גם להפיכת הפיזיות לדימויים בעלי משמעות.

התאכזבתי מכך שהמבקרים לא התייחסו לספר בדרך רגשית. אני חשבתי שסיפור האהבה וההתבגרות, שהם דברים רגשיים, יעוררו משהו בקורא ובמבקר. לא התאכזבתי מן הקוראים. מהם אני מקבלת תגובות רגשיות רבות. המבקרים לא הגיבו רגשית חוץ משתי הביקורות שהתפרסמו ב"ידיעות אחרונות" וב"דבר". מעבר לזה חשבתי שהמבקרים ינסו לחשוב מה יש כאן.

מנחם בן כתב כמה דברים בוטים על גיבורת הספר שאותה זיהה עם המחברת.

מנחם בן הוציא משפט אחד על יגאל המכה נשותיו. ברור שזה לעג. התגובה של ריבי לדודה הזה היא לעג. מנחם בן לא זיהה את הלעג הזה. הוא גם טען שמתי־משמיקאי לא יכול לצטט את שלונסקי. אין גבול לצרות האופקים והבורות.

מרוב הדברים לא נעלבתי כי הבנתי שזה נובע מעולמות רגשית של הכותבים עצמם ומצרות האופקים שלהם.

אלו תגובות את מקבלת מקוראים?

תגובות מאוד רגשיות. אנשים בוכים ומספרים על כך. זה לא הופך ספר לטוב, אם בוכים אבל אני לפחות יודעת שאת העניין הרגשי הצלחתי להעביר.

יש לך לקח מהתקבלות הספר הזה לגבי הספר הבא שלך?

הרומן הבא יהיה שונה להלוטין. יעסוק בנושאים אחרים, יותר מאורגן. הספר הזה [illegible]

לכתיבה יש תפקיד חשוב בספר שלך. היא מתקוממת מול השרירותיות מן החיים.

הדאי. הכתיבה מנסה להפוך את הסתמי והשרירותי לבעל משמעות. משפט המפתח בספר הוא ציטוט של וודי אלן "בחיים אי אפשר לשלוט, אלא רק באמנות ובאמנות" ("אבק כוכבים"). ריבי לא שולטת בחיים אלא כותבת אותם

קציר. כמה שמתחת לבנאלי לכאורה

באמנות. המעגליות של החזיון לפני נישואין, הזיקה בין אמא לבת. השיא זה להחליט שהאמא מתה כי השמשות צרות להתנקם בה. הניסיון המטורף של האבא הקטן – ריבק במקרה זה – למצוא משמעות קוסמית בחיים האפורים והבנאליים ובמוות האפור והבנאלי.

המוות בסיפור משותק בהמון זירות. האם זה באמנות ביטוי למודעות העמוקה של הגיבורה למוות?

ריבי היא כלי להרבה דברים שהיא סופגת בילדות. אנשים מספרים לה סיפורים כי היא יודעת להקשיב. המודעות למוות קיימת מן הילדות בגלל המודעות למוות הסבתא, בגלל הטראומה של סרטן בגיל ההתבגרות והמצטיה שלא עזרה. ריבי היא כלי לסיפורים המשפחתיים. הסבתא אומרת עין בסגנון באדמה והאמא גם מאבדת עין, זה ניסיון למצוא איזו חוקיות. זה לגבול עם התחושה שהכל שביר וחולף מהר.

הדרך היחידה לשמר את הדברים היא על־ידי הכתיבה עליהם. הבדרך הזה הוא כנראה הכתוב אוהב לספר.

מה המשמעות של סיפור האהבה הלסבי שהיה לריבי בנעוריה, שגם ממנו התעלמה הביקורת להלוטין?

זו באמת בעיה. חשבתי שהמבקרים יעוטו על הסיפור הזה כמוצאים שלל רב. זה מהוים שלא התייחסו אליה. בלום מן משהו מרכזי ברמות של ריבי הרצון שלה לגעת בקיום והיכולת להתאהב פתאום, לא משנה במי. הזהות המינית של ריבי, כמו הזהות השוה, לא מבנות בגוליקן. זה קשור ביחסים בינה לבין אמא. שומע שסיפור האהבה הזה נתקפים בבגידה באמא. הסיפור הלסבי קשור גם באובססיה של ריבי שלא יודעת להיפרד לא רק מאנשים, מהעבר של עצמה, מתקופות בחייה. בסוף הספר יש קטע של נשיקה שהתפתחה לה ונערה הספרדיה בגן ציבורי. יש בקטע הזה איזו בבואה למוות של האמא. גם לספרדיה קוראים גבריאלה, כמו אמא ולדה שמתה בתחילת הספר. לספרדיה יש קעקוע שלט בבבון שחור, שהוא גם סמל מוות. במבע, בנשיקה יש משהו ממית. זו גם התחלת הסוף עם יגאל. הכול מתפרק במקביל: האהבה, מות האם, תנות הספרים. אנשים נאחזים במעט שהיה להם. הגעגועים הם למעט הזה. ■

מתחת לשטיח חגיגות הסיום

האומנם מאמין מישהו כי נוטרלו ההבדלים החברתיים, המעמדיים, הנפשיים, וגם ההשכלתיים שהבדילו מתחילה ועד הסוף את השווים מן הלא־שווים? בית־הספר הוא יותר עגלה נגררת אחרי החברה מאשר איזה מוביל גורר. וכל מה שהחברה אינה יודעת לעשות או אינה מעוניינת לפתור – בית־ספר לא יעשה ולא יפתור בשבילה. ואם מתעקשת החברה ורוצה בשוויוניות דווקא, היא צריכה להתחיל ממנה עצמה. ורק אחר־כך לחזור אל הילדים

יזהר סמילנסקי

האם האינטגרציה בבית־הספר גם עושה אינטגרציה? והאם האינטגרציה עושה איזה טוב שמצדיק את עשייתה?

האמונה הרווחת עונה כן, בלי ספק. אבל חוברת שהוציא זה מקרוב משרד החינוך בשם: "תכנון מדיניות החינוך (ניירות עבודה, תש"ד־תשנ"ג)" – אומרת בעמוד 214 בכרך השני, כי: "המחקר האמיר שנעשה בשלושים השנים האחרונות בסוגיה של תרומת החינוך לשוויון ההזדמנויות החברתיות ולצמצום פערים לפי מוצא מעמדי... מחייבנו שלא לייחס לבית־הספר כוח רב מדי בעניין זה" – לכל היותר, מצפים ממנו שלא ירחיב את פער אי־השוויון.

חוות־דעת מאופקת־זהירה זו, לא נאמרה על־ידי שוללי האינטגרציה, אלא דווקא על־ידי קבוצת מומחי שהמליצה על "הכרעה חד־משמעית וארוכת־טווח בדבר תוקפה של מדיניות האינטגרציה", כדי שהשאלה המקבילה "למה אינטגרציה?" לא תחזור להקציף שוב ושוב.

ועם זאת, מודים החוקרים, קשה לסכם באופן נחרץ את מידת יעילותן של כל ההתערבויות השונות שנעשו לשם האינטגרציה (עמ' 216). ולא עוד, אלא שגם לאחר שכמה מ"מבצעי ההתערבות" גילו פה ושם סימני השפעה חיוביים, עדיין אין בהם כדי בשורת פריצת הדרך. קשה להפעיל את התוכנית, הם מסכמים, ואפילו במקום שהושג בו איזה שיפור וגם נרשמו כמה מימצאי התקדמות (כגון, בטיפוח יחסים חברתיים, בהוזנרת אהדה של לימודים, או בעידוד תפיסה עצמית כללית). גם אז, נשארו הקשיים בעיקשותם, נשארו כל המורים שקשה להם להסתגל להוראה ללא דמות, ובצד "שביעות הרצון מהתהליכים החברתיים" נשארו כל הספקות "באשר לאפשרות להספיק את החומר ולהגיע להישגים גבוהים". ובקצרה, עדיין אין שום עדות לשום הצלחה מרנינה, אפילו במקום שהושקעו בו הרבה.

ובכן, כשם שמספיקה האמונה שזה שמתקרא בשם "חינוך" אמנם מחנך, בלי להביא קבלות על שום הצלחה, מספיקה גם התביעה לעשות אינטגרציה וכבר היא פטורה מלהביא קבלות על הצלחותיה. ולא עוד, אלא שזה נשמע קצת ריאקציוני להטיל ספק אם אמנם האינטגרציה עושה אינטגרציה.

והרי עניין האינטגרציה אינו חדש. וכבר ניסו בכל העולם וחזרו וניסו להצליח בה, ובעיקר בארצות שקלטו הגירה גדולה, ובמקומות שבעיות חברתיות העיקו עליהם – ושוב ושוב נוכחו שאין בידיהם אף תוצאה מרנינה, והתיקון המצופה מעולם לא הושג בשום מקום. וכך עומדים להם פה ושם כל מיני כורי היתוך קרים ומורים, בצד כמה כורים שעדיין ממשיכים לחמם ולהתיך בהם את המסכנים שנזרקים לתוכם, ועדיין אין אומץ להפסיק ולהודות שפשוט חוזר עיון עיונים, וההורים כלאחר יאוש ושוב מנסים, ושוב ממשיכים להאשים את כולם שלא משקיעים די, שלא מתאמצים די ושרק קוצר ידי העושים במלאכה הוא שמאכזב – ושבשום אופן לא האמונה באינטגרציה היא המאכזבת.

האמונה הזו ששילוב אוכלוסיות הטרוגניות יעשה אותן לשוויוניות יותר, ושגם אחר שימזג תתחיו הזדמנויות שוות לקבוצות שונות, חזקה עליו שיסלק סטיגמה של נחיתות מילדים שלא זכו ביתרונות של המבוגרים – אמונה יפה זו וכיוצא בזו – קל מאוד לפארה ולהראות מתקדמים, וקשה מאד עד בלתי־אפשרי להפכה למעשים (כשמדברים באוכלוסיות, ולא רק בקבוצות ניסוי בתנאי מעבדה) ואין שום הוכחה שהדברים היפים האלה גם מתקיימים.

יתר על כן, אפילו אותם הישגים שוליים שנמדדו, לא היו בעיקרם אלא הישגים בהספקים לימודיים. ואילו מה קרה לילד ולאישיותו בשעת האינטגרציה ולאחריה, על זה מרוחים פחות. חמש־שש שעות יומיות מסוג אחד בתוך בית־הספר, ושמונה־עשרה שעות יומיות מסוג אחר לגמרי מחוצה לו, ולצפות שכל קמטי החוץ יתגהצו בפנים ויתיישרו מניה וביה בלי משקעים עכורים, בלי טינה בלי קנאה, בלי מרירות, בלי התבטלות, בלי התבוללות מתוך כניעה ובלי התרסה מתוך אי היכנעות, בלי עויינות ובלי תיסכול – אדרבא, למה לא שואלים אותם, את בוגרי האינטגרציה, מה קרה להם, ומה היו הכוויות שניכוו כשיצאו לבסוף מ"כור ההיתוך" – זה בצד זה, בצד כמה שיפורים לימודיים קלים שהוזכרו למעלה, האם שקלו גם את כובד המחיר המריר, שמחלחל ומצטבר בילד בשנות העימות הזה של השווים פחות עם השווים יותר? האמנם מאמין מישהו כי נוטרלו ההבדלים החברתיים, המעמדיים, הנפשיים, וגם ההשכלתיים שהבדילו מתחילה ועד הסוף את השווים מן הלא שווים, או רק הוקפו סימני השוני הוסתרו מתחת לשטיח חגיגות הסיום?

אין צורך להזכיר, כי בכל מקום שהחברה אינה שוויונית קשה לצפות לבית־ספר שוויוני, אלא אם כן מסתפקים במשחקי שוויון ובהצגות לראווה. מצד אחד, אין אף בית־ספר מנותק שיכול להיחשב כמין חממה מובדלת היטב מן הסביבה, ומצד שני, כל כולו של בית־הספר אינו אלא רק סוכן קטן וחלש וחסר שום כוח לשום מעשי גבורה. ושלא כפי הניית כמה מן המאמינים ב"חינוך", בית־הספר הוא יותר עגלה נגררת אחרי החברה מאשר איזה מוביל גורר. וכל מה שהחברה אינה יודעת לעשות או אינה מעוניינת לפתור – בית־ספר לא יעשה ולא יפתור בשבילה. ואם מתעקשת החברה ורוצה בשוויוניות דווקא – אם אמנם יש חברה כזאת – היא צריכה להתחיל ממנה עצמה. ורק אחר־כך לחזור אל הילדים. לחברה שוויונית יהיה אולי גם בית־ספר שוויוני, ועד אז קל לשטוף ראשם של ילדים בכל מיני משחקי שוויונות, אבל מהר הם גדלים ומהר הם מבדילים בין מציאות מבוגרת ובין משחקי תינוקות. והתקווה שמשחקי התינוקות ישפיעו על מעשי המבוגרים, היא עדיין משאלה שלא הוכחה, בעוד שהיפוכה מוכח ומוכח כל יום, גלוי בראש חוצות. ראה למשל את סיפורם של ניצולי "המוסד החינוכי", או של נמלטי "הלינה המשותפת".

בתי־הספר חלשים ואוכלוסיות ילדים חלשים (או שנחשבים חלשים) צריכים אפוא למשהו אחר, אמיתי יותר, אחראי יותר ופורה יותר. ומעבר לנוסחות התיקון המשולשות: כיתות קטנות, שעות לימוד מרובות ומורים טובים – נוסחה שתוקפה מרוב חזרות ודחוקה עדיין משום מימוש – צריך בית־הספר לשבת באמצע שכונת מגורי הילד ובלב סביבתו הרגילה. בריצפה אחת המשכת מבית מגוריו אל תוך בית־ספרו. מוקף בהוויית בית גידולו, כפי שהיא, ויאמרו עליה מה שיאמרו.

ובשום אופן לא לראות את הילד כאובייקט דומם שאפשר לקחת ולהוציא מסביבתו, וכעציץ אל השמש להסיעו לפני הצהרים אל אור סביבת גידול עדיפה ולהחזירו אחר־הצהרים אל צל סביבה פחותה, ולצפות שמשהו טוב ייצא ממסע שיפורים זה. הילד הוא ילד רגיל ואינו לא "מקרה" ולא "מטופל", וגם לא מין יתום, שהוריו חיים אבל לא מוצלחים, וצריך למצוא להם תחליפים מוצלחים יותר (אלא אם כן היה זה ילד פגוע מבית פגוע). בית־ספר צריך להיות זה שנכנסים אליו ישר בלי סף של זרות, בלי צורך להתנצל, בלי להצטדק ובלי להסביר למה. בית־גידולו של הילד מכיל את הליכתו החופשית, הטבעית, את משחקיו, את שיפוטיו הבטלים ואת מהלכיו להועיל, את מסורת שיחתו ואת סימני זהותו – כשהם פטורים משום התנצלות.

בית־ספר אמיתי יושב לו באמצע החיים האמיתיים. ואם יש סביבו קשיים ומועקות, וצריך לשנות שם דברים – צריך להתחיל מן החברה, ולא מבית־הספר. החברה היא הכתובת, החברה כפי שהיא, בראשה ובתקופותיה, בהגיגותיה ובהפגנותיה – ואילו בית־הספר הוא רק פועל־יוצא מסבכה של החברה שסביבו. ובית־הספר לעולם לא יוכל להיוושע לבדו. כשם שלעולם לא יוושע על־ידי הרחקת הילדים אל מקום מחוצה לו, משופר ומשוכלל ככל שיהיה. מוטב להסיע את השיכלול ואת השיפור ואת המורים המומחים ואת התנאים הנבונים, שיסעו הם אל מקום הילדים ואל בית גידולם.

כי בית הספר הוא של הילדים, ושל הדעת הנלמדת בו. ולא של שום מערכת חינוך מלמעלה. מערכת החינוך היא רק בשביל לספק את צורכיהם החומריים, כמין "המשביר המרכזי", לאחר הדיאלוג על מסגרת האילוצים, ובשום אופן לא בשביל שום עיצוב רצון אידיאולוגי וכפייתו מלמעלה. וכבר פקעה גם התובנה שיהיה כאן רק טיפוס בית־ספר אחד, סטנדרטי ואחיד, ושמעבר לאיזה בסיס של מכנה־משותף אחד – נפתח כעת מקום לכל מיני בתי־ספר שונים משונים, בלי שתהיה למישהו רשות להתערב בהם, לא לאן ילכו הילדים ולא מה ילמדו, ואין עליהם למלא שום תשבץ מתוכם שהכינו בשבילם שם למעלה, אם לא רק כעצה, בסיוע כשמתבקש, כעידוד ניסויים ובפיקוח על מילוי נכון של כמה תקנות הכרחיות.

יש מקום גם לבית־ספר קהילתי וגם לבית־ספר פרטי, גם להטרוגני גם להומוגני, לפי בחירת ההורים, והכל יכול להיות פתוח יותר וחופשי יותר, נייד יותר ומהיר יותר, ובריון. העולם סביב נייד יותר ומהיר יותר, ובריון. העולם סביב הילך ונפתח כל הזמן ליותר ויותר אלטרנטיבות. וגם לתפוקת בית הספר ולהישגיו אין שום חובה שיהיו להם מודדים אחידים, לא אמות־מידה סטנדרטיות, ולא בחינות גמר שוות לכל. הכל יכול להיות רב־פנים, בלי להיות כאוטי או הפקרי, וולנטרי בעיקרו, ולא מנוהל כולו מלמעלה. ובקצרה, בית הספר הוא כדי שבבוא הצעירים לבגרותם יהיו מוכנים יותר ומוכשרים יותר לממש את זכאותם לבחירה עצמאית בכל האפשר, על סף החיים הנפתחים לפניהם.

ואילו רעיון האינטגרציה הוא דוגמה לאותם רעיונות נושנים שקשה להיפטר מהם, ושאינם תופסים שבני־אדם אינם אובייקט גולם לתיכנונים. ושאנשים אינם מתמוגגים מניה ביה לפי החלטות מינהליות מלמעלה, ושלא מספיק לקבוע מי ילמד היכן ומי יסע לאן, בלי לראות את תוצאות הגרירה הזאת ואת מחירה הבוא. מלומדי ניסיון כבר ראינו איך הרעיונות הנהדרים ביותר הולכים ונכשלים כשהם מוכתבים מלמעלה. לרבות הרעיון של עירבוב אוכלוסיות שונות לשם הפקת איזה טוב משותף, שנראה לכאורה כאילו הוא טוב מכל צד, עד שמתגלה שכלל איננו טוב, ושמעולם, ככל הידוע, גם לא עשה שום טוב בשום מקום. ושאילו היה מקום אחד כזה בעולם שהאינטגרציה הצליחה בו, מכבר היו קוראים בשמו, ומכבר היינו עולים אליו לרגל לראות ולהיווכח. וכל אותם הסיפורים על איזו הצלחה שנרשמה פה ושם, הם סיפורי טישטוש, בין אי־הצלחה מפורשת ובין הצלחה מדומה.

ילדים המוסעים ממקומם אל מקום שנחשב טוב יותר, ומטולטלים מביתם אל מקום זר שחולשתם רק תודגש בו ורק תובלט על־ידי טיפול מפלה, ועל ידי דישון מלאכותי, עד שיהפכו להיות לנושאי התג של מיסכני בית־הספר, כאותם טעוני הטיפוח פעם. כל עימות כפוי של אוכלוסיה הטרוגנית במקום אחד, עושה מיד את ההקצאה השונה לנבחרים יותר ולנבחרים פחות, עם תג השווים פחות. בית־הספר ההטרוגני הוא שיוצר והוא שמצמיד את תג הנחיתות, ואפילו אם מטשטשים אותו, הוא נחשף מאליו כעבור זמן, בלי כחל ושרק, ומתגלה באדם הצעיר ברגע שמתחיל חייו, נחות במקום עבודתו, ברמת השכלתו, כלתי־רצאה על זהותו ובעיקר, מופסד ההזדמנות שלו.

למה לא שואלים את בוגרי האינטגרציה, מה קרה להם, ומה היו הכוויות שניכוו כשיצאו לבסוף מ"כור ההיתוך" – זה בצד זה, בצד כמה שיפורים לימודיים קלים, האם שקלו גם את כובד המחיר המריר שמחלחל ומצטבר בילד בשנות העימות הזה של השווים פחות עם השווים יותר?

והרי לכאורה כבר אין מי שיוכל עוד להעמיד פנים כאילו בית־הספר הוא באמת הגיבור הגדול שבכוחו לתקן את היחיד ואת החברה, או שהוא הרופא הגדול שיכול לרפא את מדוויהם. ועם זאת, עדיין מתהלכות בינינו ציפיות מופרכות שמפתות את בית־הספר להמשיך ולעשות דברים שאינם לפי כוחו, במקום שיעשה את הדברים שהוא יכול לעשות, כלומר, ללמד. וצריך כעת להתנער מן התקוות שבית הספר הזה צריך לתקן את בני האדם, ושהוא צריך כביכול להציב לפניהם מטרות גדולות ויעדים גדולים שנבחרו בשבילם, מעליהם, בלעדיהם. ולהודיל ולא לעשות עוד כלום בשביל מישהו מעל ראשו ובלעדיו, כעשות המוטי־רבר בסוס שלפניו.

ואילו אחרוני האידיאולוגים המסתובבים עדיין בינינו, וכותבים ומרצים ומטיפים לאינטגרציה, שהיא כאילו המפתח לשוויון ולקידמה ולהזדמנויות השוות, לא צריך לשמוע להם. תמיד יש בעולם מיני רעיונות של זיו ששום דבר בעולם לא יוכל לעמעם להם את זיוום. לא כשלון ולא הכשלה, ולא החמצה ולא הכאבת חינם. אלא שמשום מה, ואולי מהרגשת אשמה מדומה, יש עדיין שומעים להם, ועדיין מסיעים וממלאים את בתי־הספר בחסוכי הדרים חיים, כתנאי להשגת המודרניזציה והקידמה וכרטיס הכניסה לאוניברסיטה.

בשום אופן אין לראות את הילד כאובייקט דומם שאפשר לקחת ולהוציא מסביבתו, וכעציץ אל השמש להסיעו לפני הצהרים אל אור סביבת גידול עדיפה ולהחזירו אחר־הצהרים אל צל סביבה פחותה, ולצפות שמשהו טוב ייצא ממסע שיפורים זה. הילד הוא ילד רגיל ואינו לא "מקרה" ולא "מטופל", וגם לא מין יתום, שהוריו חיים אבל לא מוצלחים

מה לעשות אפוא שאנשי "שדולת האינטגרציה" יכירו באנאכרוניזם שבתביעותיהם הצדקניות, ושיתאוששו ויראו כי עבר זמן התביעות מבני־אדם שאינם רוצים בכך ושחבל לאבד אידיאלים מפוארים על ילדים רכים, שיהיו נאלצים להתחיל חייהם לפי רעיונות מדוחים, ולפי מחשבות שאין להן לא הוכחות ולא קבלות, אלא רק להצגות ורק טרדנות ורק משיחיות שווא בלבד? במקום להניח לבית הספר לעשות את עצמו, ולהעשיר את כוחו, ולבטא את אופי יחודו, ולממש את זכותו לזהות משלו. כדי שלא יהיו עוד ילדים מתחילים את זהותם בטשטוש עצמם, וממשיכים אחר־כך בצליעה על קביים של ביטחון עצמי כושל.

כך או כך, שום אינטגרציה בעולם לא עשתה שום אינטגרציה. ושום אינטגרציה לא הביאה בעולם שום טוב. ומוטב לזנוח אותה, להתפכח ממנה, להשתחרר משגיונות עסקיה ולתת לילדים לגדול בבית־גידולם האמיתי ולתת להם למצוא ממנו ובו יותר דעת, יותר עניין ויותר הנאה. ■

מה לעשות שאנשי "שדולת האינטגרציה" יכירו באנאכרוניזם שבתביעותיהם הצדקניות? צילום אילוסטרציה: ישראל הרדי

מוכרים את הנשמה

סיור בחנויות הספרים מגלה תופעה בעלת דרגה עליונה של ציניות: אנשים מוכרים ספרים עם הקדשות. ספרים שניתנו להם ברגע של אמון ותקשורת אישית. הם מוכרים אותם תמורת פרוטות, לפעמים אף נפטרים מהם חינם אין כסף כמעט, במסגרתה של עיסקה כוללת "ספרים תמורת ספרים"

רפי וייכרט

באחרונה אני מוצא עצמי עוסק בשליחות שיש בה מימד של גאולה. באחר הצהריים ובערבים מסויימים אני פוקד את חנויות ודוכני הספרים המשומשים ותר אחר נשמות אבודות שתעו. במה דברים אמורים?

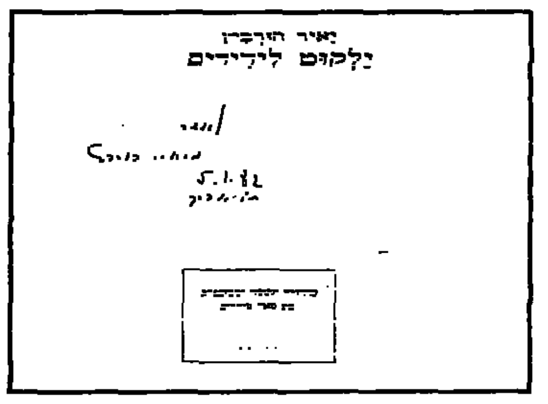

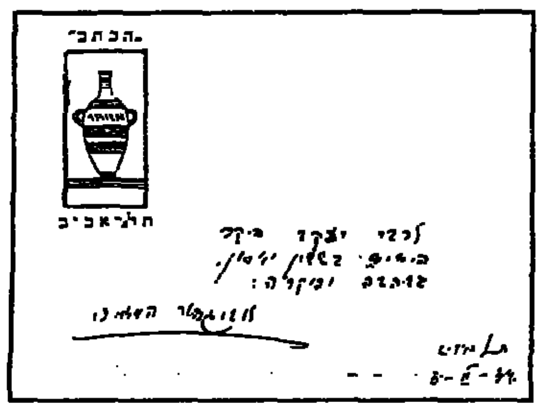

ספרים, כידוע, משמשים כאמצעי־תקשורת לא רק בין הסופר לקהל קוראיו, אלא גם בינו לבין ידידיו, מכריו וחבריו. עם צאתו של ספר לאור, יש שמחברו מקדיש עותקים אחדים בצירוף הקדשה חמה לאהובה, לבני משפחה, לחבר קרוב, לעמית ליצירה, למבקר שאותו הוא מעריך.

מטבע הדברים, מדובר באקט של היפתחות, מתן אמון, תקווה שמקבל הספר יקרא בו וישמור עליו כעל בבת עינו, כעל אביזר של קשר אינטימי. כך חלק מההקדשות טומן בחובו גם מסרים אישיים לא מבוטלים. לצד הקדשות סטנדרטיות בנוסח "בידידות חמה", "באהבת היצירה" או "בברכה" ישנן גם הקדשות שבמרכזן רגש של קירבה, של רעות רבת־שנים או של אהבה. בדומה למכתב אישי, מרבית ההקדשות נועדו רק לעיניו של המקבל וכותבן אינו חפץ שיגיעו לידי אדם אחר זולת זה שיועדו לו מלכתחילה.

במקרים מסויימים, ההקדשות כרוכות באספקטים רומנטיים. לא אחת יש בהן דברי אהבה ורגש או משפטי חיזור נמהרים ונלהבים (מצוינים במיוחד נסיונותיו של דן בן־אמוץ בתחום זה).

והנה, באותם סיורים אני מגלה תופעה שהיא בעיני בעלת דרגה עליונה של ציניות. אנשים מוכרים ספרים עם הקדשות. ספרים שניתנו להם באותו רגע של אמון ותקשורת אישית. הם מוכרים אותם תמורת פרוטות, לפעמים אף נפטרים מהם חינם אין כסף כמעט, במסגרתה של עיסקה כוללת "ספרים תמורת ספרים". אם ספר שירים מוקדש (ומקודש) נרכש על־ידי קונים במחיר של פחות מ־20 שקלים, כמה קיבל תמורתו המוכר קשה־הלב?

בשנים האחרונות, ובעיקר בחודשים האחרונים, נתקלתי בספרים עם הקדשות מאת שורה ארוכה של יוצרים. בהם פנחס שדה, יותם ראובני, יאיר הורביץ, מוטי בהרב, גבריאל מוקד, רוני סומק, ק.א.ברתיני, ב. מרדכי, חיים גורי, דוד אבידן, יבי, דן בן־אמוץ ואחרים.

לפעמים אין, כביכול, אשם ישיר במכירה האומללה. למשל, כשאדם נפטר לעולמו ועזבונו עובר כולו לידי מוכרי הספרים. לא תמיד מטריחה משפחתו הקרובה או הרחוקה את הספר המוקדש שמעלה אבק על המדפים.

ואולם, מה נאמר לסופר, למשורר או למתרגם שמוכר ספר שהוקדש לו על־ידי עמית לכתיבה? נשמע מופרך? האמינו לי יש רבים כאלה וגם בידי לא־מעט הוכחות מוצקות ומכאיבות.

ואולם, יש שהמוכרים נתקפים לפתע, לפני ביצוע האקט הפלילי, ברגשות כבדים של אשמה ומנסים למחוק את שמם. מגוון הנסיונות מעניין. יש שמוחקים שמם בטיפקס ויש שמגרדים אותו בסכין גילוח או בחפץ חד אחר. אחרים פשוט מקשקשים עליו בעט או בטוש שחור. עם זאת, במרבית המקרים הציניות של המכירה באה לידי ביטוי גם בהשארת שמו של מקבל הספר לראווה עולם. אגב, לפעמים המוכרים הממולחים שבחנויות גובים מלקוחותיהם (אך לא משלמים בעצמם) תשלום גבוה יותר, אם כי לא אסטרונומי, תמורת הספר המוקדש.

כך הולכים ומצטברים להם בביתי, אחד אחד ובאין רואה, ספרים שלא נועדו לי. מיגוון רחב ביותר של דיאלוגים אנושיים בין חיים לחיים ובין מתים לחיים: משורר למשורר, מתרגם לחבר, בין מבקר ופילוסוף לבין אח לדרך, בין סופר לאהובה שעקבותיה, קרוב לוודאי, אבדו אי־שם בזמן.

ובאותה סוגיה כמעט. בספריות הציבוריות ובאלה האוניברסיטאיות מצויים אוצרות גדולים של ספרים שהועברו לשם מעזבונם של יוצרים. הספרים מצויידים, אמנם, במדבקות נאות המעידות על מקורם אבל הדבר אינו מגן עליהם מפני התעללויות של תלמידים וסטודנטים. נחמץ הלב לראות ספרים שהיו נחלתו של משורר בכיר מעוטרים בשלל הערות גימנזיסטיות בנוסח: "כאן הדובר משתמש באירוניה", "האם זה דימוי או האנשה", "תבנית של חורה על פזמון" ועוד.

מעודד לחשוב שבעולם העתידני המתקרב אלינו במהירות המחשב נוכל לפחות למחוק את הכיתובים המכוערים מעל הדיסקים והצגים. ואולי עם בואה של המודרניזציה שתפקיע את הטקסט ממגע הנוכרים יתפכחו גם הכותבים ויחדלו לכתוב הקדשות. ■

ואיש הודף יאוש אומר שירה

רפי וייכרם

ב'מחסן' מנסה ויזלטיר להגיע לגיבוש של שירים רחבי יריעה המשמיעים אמיתות אוניברסליות על גורלנו בעידן המודרני ▫ הדיאלוג שמנהל ויזלטיר עם שירת העולם, היה ועודנו אחד ממקורות המפתח ליצירתו ▫ גם קובץ רחוק משלמות של משורר זה, עשוי עדיין להיות מעניין ותמיד יש איזו איכות, גם אם סמויה, באמירותיו, בנחישות עמדותיו, ובחיתוך המסקני של פסוקיו השיריים.

מאיר ויזלטיר: 'מחסן', הספריה החדשה הוצאת הקיבוץ המאוחד/ סימן קריאה, 125 עמ' 1995

תשע שנים חלפו מאז ראה אור ספרו הקודם של מאיר ויזלטיר 'מכתבים ושירים אחרים' (עם עובד, 1986). שש עשרה שנה חלפו מאז פירסם המשורר את לקט התרגומים העיבודים 'פגימות' (סימן קריאה, 1979) שבו כלל מבחר מתרגומיו למשוררים צרפתים, אנגלים, אמריקנים, רוסים ואחרים. עטיפת ספרו החדש 'מחסן' דומה מאוד לכריכת 'פגימות'. שמו של המשורר מופיע באותן האותיות ובאותו הצבע. רקע העטיפה אותו צהוב צעקני. העיצוב פשוט וגולמי ומכיל מלבן לבן שעליו, בצורה לא סימטרית ובאותיות ענק, מופיע שם הספר. הפורמאט כמעט זהה.

ויזלטיר, אם כן, מצהיר על המשכיות. הוא אומר לנו שכאן נמשכת אמירה שירית כלשהי ששורשיה בשירים מהעשורים הקודמים. ואולי גם שצריך לנסות ולחפש זיקות לא רק בין השירים החדשים לקודמיהם אלא גם בינם לבין התרגומים המוקדמים שב"פגימות".

קשה, למשל, שלא להבחין בקשר ההדוק שבין שירת אודן לבין אחדים משירי ויזלטיר בקובץ הנוכחי ובעיקר בין musee des beaux arts המפורסם לבין השיר היפה, אחד השירים הטובים שבקובץ, החותם את 'מחסן' – "גלגל המאה" (עמ' 124־125). הסבל והעינוי שכל אחד ואחד מאורחי העולם חווה, האסון שמתרחש בשוליים, בלתי־מובחן על־ידי העולם, תואר אצל אודן (בתרגום ויזלטיר) כך:

"היאך הכל נפנה/בנינוחות מאצל האסון...השמש זרחה/כדרכו על הרגליים הלבנות הנעלמות לתוך ירוק/המים...והספינה המהודרת...הפליגה הלאה בשלווה" ('פגימות', עמ' 82).

בשירו של ויזלטיר 'גלגל המאה' מושלת המאה לגלגל עינויים ענק ש"סיבובו האיטי צובר תאוצה איטית איומה", מספר המעונים הולך וגדל ואיש אינו מספיק למיין את המפתחות לאזיקים, "מליוני המפתחות/שהולידו מזמן, או אולי השלכו לים". העינוי פוסק רק כשאורחי המאה מתים אולם המוות, הפרטי לכל אחד מאיתנו, נטול הילה ומתיר את כולנו כאותו איקרוס של אודן הטובע באין מבחין: "אבל מספרים [של המתים – ר.ו.] הם הוויה כל כך אבסטרקטית,/מבקרים את העין ונותרים שקופים,/והמעונה הקונקרטי מוסווה בענן קונפטי ססגוני/או ארוז בידיעות כתומות בהוקות קונצפטואלית,/והוא אחד ויחיד ומומחה לעינוייו ותו לא." (שם, עמ' 125). אצל אודן האסון מוקף בשמש זורחת ומים ירוקים המייפים ומסתירים אותו, ואילו כאן הקונפטי והצבע הכתום של השקיות הם מוליכי היחס האדיש לעינויי הפרט ומותו. (אגב, צירופים כגון 'מעונה קונקרטי' מהדהדים אפיתטים שכיחים בשירתו של אודן).

את ה"מוטו" לתפיסת העולם הזו ניתן למצוא בשורת הסיום של השיר העשירי במחזור 'מכתבים' בקובץ 'מכתבים ושירים אחרים': "לצפות את האסון בלב שקט" (שם, עמ' 52). ניסוח דומה מופיע ב'מחסן': "ואנחנו נשארנו/לבד עם האסון החדש,/המחר,/ועוד מוטל עלינו לנחש" (עמ' 107) – אסון איום במיוחד, בעל אופי קפקאי, שכן גם מהותו אינה נודעת.

ויזלטיר מנסה בספרו החדש לרסן את האסון, לאלף את הפחד מפני התאיינות, להשקיט ולהרגיע את הפאניקה. בשיר הקצר 'חי', למשל, הוא כותב: "מה אתה חי כאילו העולם/רועד מפחד/העולם אינו פוחד למות" (עמ' 40). מי שפוחד למות היא תודעתו של המשורר המתבונן בעולם שהולך ומתרוקן מעמיתים, מידידים ומנופים מוכרים. ואולי לא בכדי מתוארת השירה בשיר שפותח את הקובץ כגרעיני דלעת רועדים המלבינים ברוח על הגגות, מזהירים ומזכירים למתבונן עצמות אדם.

קשה למצוא בקובץ שירים החפים מתחושה כבדה של מוות ואסון ממשמש ובא. שירים ליאיר הורביץ במחזור 'אפריל חדש, שוב קיץ', השיר 'לאן נופל מפל המחשבה' המחזור החזק והמרגש בחלקים ממנו 'קיטש בלי בושה ומוות' המוקדשים שניהם לחזי לסקלי, השיר 'הו' שמהווה תגובה על הביוגרפיה של יגאל סרנה על יונה וולך, אך הוא גם דיאלוג ישיר איתה. ויזלטיר מצהיר כאן, שגם בגילו ובמצבו טוב לחזות, אך השיר מסתיים בהשלמה וביאוש טוטאליים, בנימה פטאליסטית בנוסח קהלת: "שומדבר לא יוצא./אבל דעתי ידועה לך (שומדבר/לא יצא לנו: רק אנחנו/באים ויוצאים)" (עמ' 102).

האסון מקנן לא רק בשער השישי, המכונה 'לא המתים'. המוח המתגרגר בחשכת הגולגולת בשיר 'פלט' (אם רוצים אפשר להשוותו למחזור השירים 'מוח' של דן פגיס) נודד בחלל חשוך של אינות, מעונה מגעגועים ותשוקה עיוורת אל הזולת הנעלם, יהא זה גוף נאהב, מוות או אלוהים: "אהבת היד לרגל/תשוקת המוח אל התחת, הדם/והדם אל עפר תחוח,/הרעב אל בשר הלחם,/הגבל אל אלוהיו" (עמ' 12). הדים המשתוקקים אל המוות מהדהדים בסיום השיר 'חוכמתי' כשקול עכברי מצווה על הדובר: "לך, הינבא,/והתנפל מעל לצוק/והמשך ללכת" (עמ' 13). למותר לציין, שהייאוש המקנן כאן הפוך לתקווה ולמיסטאליות האלתרמניות המגולמות בסיום השיר 'בדרך הגדולה' מתוך 'כוכבים בחוץ': "ואמות ואוסיף ללכת". נסיון הקשר עם המתים מופיע גם בשיר הקצר 'טיול בוקר', שבמהלכו מטייל המשורר בבית הקברות מונמארטר מתוך "תשוקה ליצור/קשר עין/עם סימני זמן דוהים בתנועה" (עמ' 17). אולם לאסון יש גם מבשרים קוסמיים. השער 'הביתה הדיקה', נפתח בשיר אפוקליפטי 'התגלות היש', שסיומו מעיד על אסון גלובאלי: "אם תפרוץ/אש גדולה ומכלה,/תשרוף את כולנו לאפר,/וכל רוח מצויה/תזרנו על פני המים,/זו תהיה התגלות היש" (עמ' 27).

השער הבא 'חלונות ליד מלרמה' נפתח בשיר 'מורה דרך' שכולו נושב מוות. בתחילתו מתוארת "עיר של כלי זכוכית סדוקים,/רסק תחתיות מעורות במשקע/של בושם, שיקוי או נעלם אחר/מעובה בעפר ובאבק הרוחות" ואילו בסיומו "...רעד המכיתות,/שר, הרוח מתנפצת אל שתיקת התל" (עמ' 93). גם הפרח בשיר 'פרח האנרכיה' צומח מתוך מכונת הרס המוות והפצעים הפעורים מחייכים כפרחים.

מובן שמספרות העולם בוחר ויזלטיר תמונות ודימויים של מוות כגון אופליה הטבועה השטה בנהר או המוות שהוא מעין אכילס שגורר את הקטור (חזי לסקלי) בעפר; מותה של ז'ורז' סנד בשיר 'המאה התשע־עשרה: נואן, יוני 76'. אפילו הציטוט משירו של אפולינר המשמש כמוטו לשיר 'חוכמתי' הוא ברוח זו: "...הם מתו שותקים ונוגים ברחוב/ומרוב אומץ־לב נעשו בעלי־אוב" (עמ' 13). אובססיית המוות רודפת את הדובר, מהשירים המגובשים ועד השירים הקצרים הקלושים יותר, מעין הגיגי־רגע רוויים מחשבות על מתים. למשל, השיר על שוברט: "הגות הלב/של איש צעיר/שנקלע להדר הזמנה/של המוות: בחלון זמורה פורחת/פקעת נפתחת,/גם בחדר פסתנר" (עמ' 18) או ההגיג שהוא בקושי שיר "לאן נדדת, ידיד יקר? לאן נדדת, ידיד תנוקו/אני שואל, אך לא אותך. אולי התריס/ישיב לי במקומך" (עמ' 59).

בניגוד לשירי האהבה הקודמים, טעוני האלימות הארוטית, שבחלקם היתה מידה של חיוניות, נחמה ואפילו שמץ של אפשרות לאושר או לפחות קינאה באושר (הרואה כבנות תל־אביב; 'תצלום', 'עוד סונטה שקספירית', 'האושר', 'דישומים') מהול מחזור השירים 'אהבה', המופיע בספר בשער נפרד, בתמונות של מוות, התאבדות, מנהגי אבל: "דימית אותי לאדם/שיושב וחותך את פרקי ידיו/בסכין־גילוח/אבל אלה רק סימני השק./כלומר, אני אומר:/רק קרעתי את בגדי, או ראיתם: השק מבית./כן, ושמתי אפר על ראשי" (עמ' 70). המרד ביאוש ובתמותה מתבצע בחלקו בדרך האהבה אך בעיקר באמצעות השירה: "ואיש הודף יאוש אומר שירה" (עמ' 71). ניסוח זה מזכיר את סיומו של שיר הפתיחה ב'מכתבים ושירים אחרים' שם תמצית ההויה מנוסחת באופן מעניין: "יאוש: יאוש נושם ומשורר" (שם, עמ' 9).

באחד השירים היפים שבקובץ פונה ויזלטיר לנמען, יאיר הורביץ המת, ומעודדו בדברים על אודות כוח התמודדתו וחיותו של המילים בתודעת אלה שנותרו או ייוותרו בחיים: "אבל מיוזרות עצמות בסבך מילים –/כך הציפור בונה, גם זה טבעי./ופרוורי השיר סביב עיר הכלום/עוד ישכנו פליטים חולי חיים/ובזיונות אשר לבשו צורה/גבישית ומפוכות להפליא,/שלא מתים יהללו. גם זה טבעי." (עמ' 92). תימה ותיקה זו של non omnis moriar מופיעה אצל ויזלטיר בניסוח המזכיר במפורש את שירו המפורסם של הוראציוס: "...השאיפה הפרועה לחיי נצח,/להישארות הנפש או הדיו,/כן, זו רגל העץ של המשורר,/התקווה המבכירה/שהציר המקמק יקבור את הארד" (עמ' 14). כבשירים אחרים כך גם כאן מסתיים מאבקם של אנשי המילים בתבוסה, אם כי ויזלטיר טוען אותה במטר מסויים ומפתיע של אירוניה טראגית: "על כן יעזבו המשוררים את הערים וינוסו,/ויבואו פלישתים וישבו בהן" (עמ' 15).

בין המוות הפרטי, מות הידידים ומות השירה, מות האהבות, העבר והפגישות, לבין מות העולם, התקופה, המאה והקוסמוס מקנן מוות נוסף – מותה של העיר. ויזלטיר, אחד המשוררים האורבניים המרכזיים בשירה העברית החדשה, מתאר בכמה משירי הקובץ את פועלו של הזמן המכלה את העיר ואת תושביה. בעיקר בולט הדבר בשני השירים שפותחים את השער האחרון בספר – 'גלגל המאה'. בשיר 'בהמה דקה' מתוארת השיבה העתידית לעיר שכבר שינתה פניה. וזוהי שיבה נלעגת של מי שכבר אינם שייכים לעיר, שהמקומות אותם פקדו ובהם חוו חויות משמעותיות אינם קיימים עוד ורק זכרונם וריחם של הדברים אינו מרפה: "נעבור ברחובות המשונים/על פתחי בתים עזובים/שבמבואות שלהם התנשקנו/נשיקות חזקות ומתוקות./בתי־קפה שנמוגו/מזמן, יבליחו לעברנו/עקבות שכבר לא תיאפנה/אבל ריחן ממאן להתנדף" (עמ' 105).

בשיר הבא 'קו הרקיע' מספר הדובר לנמענת על אותה עיר שנעלמה בנבכי הזמן, עיר שגודלה נקשר בגודלו הוא, אחד מבנאיה, בניה, משורריה. הדובר מתעתד להיות מדריך תיירים באותה עיר שאבדה בזמן וממנה נשארו רק תצלומים.

התקווה, כמובן, מופיעה בזמן של עבר דקדוקי, שכן לנשארים נותר רק להביט בעיניים קמות בחלוף הזמנים ובמוות, כפי שמתאר השיר המשלים בעמוד הסמוך: "נשארנו כאן כולנו בני המאה ה־20./כל מי שהביאו לנו מגע/חם, מלחולה בזיעה,/עם זמנים אחרים משלנו,//אחרים באמת, דומים/כמובן, אבל אחרים לגמרי,/כבר מתו. או שהם גוססים/במבט 'מבוקע'" (עמ' 107). האלגיה מסתננת באמצעות דימויים מפוכחים אך היא קשה ורבת־סתירה.

לצד השירים הללו ויזלטיר אינו מוותר על הטקסטים הפוליטיים שהופיעו במרבית קובצי שירתו מראשיתה. ויזלטיר, כזכור, הגיב על כל אחד מהארועים הפוליטיים המרכזיים. מלחמת ששת הימים ('71 לספירה', 'צו קריאה'), מלחמת יום הכיפורים ('נשות אוקטובר', 'אין לי מילה להגיד על הקברים'), הפלישות ללבנון ('המשך יבוא', המחזור 'בער תגר') והאינתיפדה. כל אלה מוצאים ב'מחסן' את המשכיהם, בעיקר בחלק האחרון של הספר. אלו, ברובם, השירים החלשים בקובץ שכן ויזלטיר מתקשה לאזן את הפלקאטיות הברוטאלית שלהם עם איזו אמירה רצינית ומחייבת והם נותרים כבעיטות נוקשות וגסות באוויר הריק. כך, למשל, השיר הקצר שנקרא 'לא שיר':

"לא שיר, אבן/אני מעיף/מול, פני חייל/צעיר, נושם,/שלא מלאו לו 19.//רק במקום לצעוק/מניאק נזיין את אותך/אלחש/לתוך האבן הקבורה,/אחרי האבן במעופה,/תחשוב, תינוק, תחשוב" (עמ' 111). גם השיר שהוקדש לאבות ישורון אינו מן המשובחים. לדברי השיר, שמאזכר שיר של ישורון, המפורט כלפי הפלסטינים – שלמיטתם המורה תיכונית נדחפנו בכוח – טקסט קצר וראוי – "נו וזו קצת", אלא שמיד שכתנו את הטקסט הקצר והדבקה לנו פניה בנוסח: "יללה רתוז מן הן/או שנזיין אתכם" (עמ' 109). הפרודיה, או שמא הפוזה האלימה, שעבדה טוב כל כך בשנות השישים והשבעים, מאבדת את כוחה במציאות ששינתה פניה. ויזלטיר כבר כתב שירה פוליטית טובה מזו והבל שהעובדה שהוא מיטיב להבין את המציאות המשתנה אינה משפיעה, במקרים דנן, על ארגון מחודש של דרכי עיצוב השיר. דוגמא דומה ניתן לראות בפלאקטים הפוליטיים־חברתיים 'הדרך לבגדד קיץ 1990', 'ברכת החלמה לפצועי פוגרומינו', 'שיר פרידה ילדותי מראש־ממשלה', 'איליאורות על מקל' ואחרים. פעם הרטיטו ה"גסויות" הללו בנוסח 'זין', 'נזיין' נימים בורגניים וגם היוו פריצת דרך מסוימת בלקסיקון של שירת שנות השישים והשבעים. כיום צריך הרבה יותר מזה כדי להעמיד שיר פוליטי חזק וויזלטיר, בשירי הספר שלפנינו, אינו מספק את הסחורה.

נקודה שבה מצליח ויזלטיר לחרוג מחד־ממדיותם וחד־משמעותם של השירים הפוליטיים, אם כי גם היא רחוקה מאוד ממיטב שירתו הפוליטית, מצויה דווקא בשיר הפותח את מחזור השירים 'קיטש בלי בושה ומוות', שנכתב לזכר חזי לסקלי. בחלק השביעי של המחזור עובר ויזלטיר מן המוות הפרטי של ידידו המשורר לתיאור פנורמי ממעוף ציפור של העוולות והמלחמות שאפיינו את מאתנו. העובדה שהשיר חרוז לכל אורכו בצימודים, מצליחה לשוות לו עוצמה ריתמית גרוטסקית (הגרוטסקה היא לא פעם אחת מאיכויות השיר של ויזלטיר). וזו מעין פזמון מקברי על המוות בחברת הזמנים המודרניים: "ושוב במרחק צל גויות מוזיר/מתים בקודיאה מתים בסיביר/נשרפים בזאסנם באפריקה על הגוזן/ובקלודאים נופלים במזרח התיכון./בטפסים שלנו הצדיקים ילדי הזמן/רוב הזמן ספיאנס מופיעים במאוזן" (עמ' 101).

מחזור זה, המוקדש לחזי לסקלי, מעניין מכמה סיבות. ראשית, אין כאן טיפול שטחי באסון ובמוות הפיסי בלבד – קירבת המוות אל המשורר האסון משווים לחלקים מהמחזור טון מרגש, אישי ואנושי. ויזלטיר מצליח לתאר את המשורר לסקלי, את יחסו למילים ולמחלתו, אך גם משלב בשיר ביקורת על האסון או על אופן קליטתו. העובדה שהאנושות כמו חזה במות הפרט באדישות מופגנת, מביאה עליה את מות האנושי שבה: "להתמלא מוות חי/לעיני האנשים היושבים על החומה,/במקום פיצוחים/אוכלים את חראיהם ושותים את שתניהם, ובכל זאת/ מצטחקים" (עמ' 97). ושוב מתבקשת גם כאן, כמובן, השוואה למותו של איקרוס בשיר של אודן.

בדומה לקינה על השכינה בשיר 'לבדי' של ביאליק, שם היא מתוארת באופן עקיף כאם המשורר הלובשת בגדי אבלות, כך גם אצל ויזלטיר משולבת בקינה על לסקלי התמודדות עם מות אימה: "לנו היו אימהות/בחליפות טוויד רק, מקטורות/צווארון של זנב שועל כסוף/זאת לא דווקא מחמאה, אבל/גנוזות/אימהות כאלה,/כן, כן,/השמש זורחת, אימותינו גנוזות" (עמ' 99). הרמיזה לפסוק הנודע מהפואימה 'בעיר ההריגה' של ביאליק ברורה – גם שם המוות מתרחש בעולם האדיש לאסון.

לצד האהבה שחש ללסקלי רואה ויזלטיר את בגידתה של החברה ה"נורמטיבית" באופליה זו, שניסתה "לעשות שירה" בהתעלמות מאכזריותו של העולם, וכמו לשגות באהבה בלתי־אפשרית לאמנות צרופה. בחברה המודרנית, רומז ויזלטיר, עירנותו של הפרט נתקלת מכל עבר בגסות, בברוטליות וגם בצביעות: "הם המתיקו סוד, התעלפו, הסתייפו,/פירבקו איגרות, הרעילו, הורעלו..." (עמ' 98).

למרות שחלפו תשע שנים מאז צאת ספרו הקודם התכונות של שירי ויזלטיר, למעט נקודות אחדות, לא השתנו הרבה. בחלק מן המקרים אף עברו פיחות מצער על רקע 'מכתבים ושירים אחרים' המצויין. עדיין ניתן לפגוש כאן את הכובד הלשוני הגולמי, את המטאפורות הבוטות בנוסח הפוטוריזם, את הבטויים האקספרסיביים, את דמותו המאצ'ואיסטית והמטיפה של הדובר, את הלקסיקון של אובייקטים חבוטים, רעועים, את הפעולות האלימות, את צבעי האפור והזיהום, האבק המכסה על נופי השירים (ואפשר להיזכר בשורה על משמעויות אשר "נותנו לאבק שימושי,//שיכסה על הכל", 'מוצא אל הים', עמ' 79) את היחס הדו־ערכי לאשה – מצד אחד המשיכה לגופה ומצד שני תחושת התיעוב הרוחיה – "את קצת מכוערת בעצם/שפתיים עבות כמו בננות...יש לך שערות ברגליים/הבטן שלך קצת בולטת..." (עמ' 77) אולי בנוסח הריון בשיר 'יום־הולדת ה־30 של פקידה במשרד הבטחון' ('קיצור שנות השישים', עמ' 63־65); את תל־אביב של פעם – השיר 'קבאל' נתפס כהמשך לשירים 'מוג'אמיר', 'מוג'אמיר 2' רק שעכשיו העיר המנוכרת שאינה שייכת עוד למשורר מעומתת עם עבר שיוצר נוסטלגיה.

שירים שונים ב'מחסן' נשמעים כהד, ופעמים לא מעטות כהד גולש והולך, של שירים שכתב ויזלטיר בשלושת העשורים האחרונים. רבים מהשירים יכולים למצוא את מקבילותיהם, באופן זה או אחר, בקבצים הקודמים. המחזור 'אהבה' מזכיר לא במעט את 'שרשים של אביבים' מתוך 'דבר אופטימי עשיית שירים' (סימן קריאה, 1976). לשם השוואה: "שורות עקומות רגליים/בתלבושת מתחתכת/מטיפות מוסר תפל/לעברייהנועה סוער" (שם, עמ' 52) ו"שקט נמס/נמכר עתה כסופרמרקט/כבריה אטימה. במחיר מופקע" (שם, עמ' 67) אינם רחוקים ממשפטים כמו "מה אני עושה אני מסיר/אבק מעל עלים ברחובות.//אישה היא אהבתי/במשמרה היא נתפסה/נתנבת קיאר בסופרמרקט" ('מחסן', עמ' 80). ניתן להשוות גם את השיר 'איזור הומרי' שבספר הנוכחי עם המחזור הקדום 'שלושה בהקשר הומרי', שנכתב בדיוק לפני 30 שנה. ארבעת השירים היפים, בתחילת 'מחסן', הנוגעים ברות, בהגמכתה, בהערה האל ובחוסר הפתרון שבספרי הקודש ממשיכים שירים כגון 'משאלה', 'מכתב דיאלוגי' 'ראדושש' המוקדמים. כאמור, לא פעם מקבילותיהן המוקדמות של השירים המופיעים כאן הן חזקות, ראשוניות ורעננות הרבה יותר מהגרסאות הנוכחיות והזהירות.

תפיסתו של ויזלטיר את הספר כמחסן, אמנם מאורגן בשערים תימאטיים וסיטואציוניים אבל כזה שצריך להכיל את כל החפצים שנאגרו במוזה השירי במשך קרוב לעשור, מקלקלת את הקובץ. 125 עמודי שיר, בהם שירים יפים מאוד, היו רווחים משנה תוקף לו הותר מתוך לכותליהם פרגמנטים רעועים כגון אלה: "בשדה טביבים נרגש ומני/ילד רך, נושם איד/עוזר לדלג מעל הרגלים/ולא ימנתי שאסכין עם לחלות ולמות" (עמ' 64). חבל שאצל משורר בשיעור קומתו של ויזלטיר אנו נאלצים לדלג מעל תרגולי "שירים" קלושים כגון: "כוחק בצלחת ריקה לפני הרעב/צלחת צווח עם פסודי פרחים בשוליה" (עמ' 65) כדי להגיע אל המיטב. כאן בדיוק היה אמור להתבטא תפקידו של העורך. אולם נראה כי מעמדו הבכיר של ויזלטיר הקנה לו פריבילגיות יתר בתחום העריכה והשלכה על רמתו של הקובץ הנו, כאמור, לא לטובה.

גם במחזור 'אהבה' יש מספר חוליות חלשות שפוגמות בשלמותו ובעצמתו. אולם ויזלטיר אינו אוהב קובצים דקים אותם הוא מכנה בתואר 'צנומים' ולכן משורר ספר עב־כרס כמחסניתו הראויה למשורר שעמד שירה חזקה באמת. לאחר שהמשורר הרגיל אותנו למבנה השירי שלו, לקרוא שירים שבהם נושף מבנה זה – הלשוני, התימטי והמשמעותי – בחולשתו הוא חוזר מאכזבת. הגורמת צער למקרא שירתו. למשל, פתיחת הספר במעין פרודיה על ק', ובמשפטים סרי טעם כשלעצמם: "רק בעברית ישנה/מנוסה עם קמה,/רוחש עם אוחה..." (עמ' 7) וכדומה.

אך יש בקובץ שירים שעשויים, לדעתי, להיפתח עם השניים המובהקים של ויזלטיר. כוונתי לשירים כגון זה שעל פי לאופרדי, 'פלס', השיר על מגוראן פיקאסו, 'בכינה' על המתיקות', 'על ייאוש הארוס והיאוש הלכב', 'מורה דרך', 'חלום הקרחון', 'פרח האנרכיה', 'הוד הפשוטה', 'שיר יוך' 'גלגל המאה'. לא פלא שויזלטיר מקריא דווקא מהם בערבי קריאה שנערכו בבית שהמשורר איננו מרבה לערוך. מאמצה של ספרו, לדעתי, גלוקה את מה שכבר עשה טוב יותר בעבר והוא מציב לפנינו שירים משובחים, גם אם אין בהם פריצת דרך משמעותית לאחר הקובץ היפה מלפני עשור – 'מכתבים ושירים אחרים'.

ב'מחסן' מנסה ויזלטיר להגיע לגיבוש של שירים רחבי יריעה המשמיעים אמיתות אוניברסליות על גורלנו בעידן המודרני. לדבר זה יש תפקיד חשוב בהווה הישראלי של היום. הוא מאפשר לנו להתגבר מבחינה תרבותית לזוויות התרבות המערבית (השוקעת) ולשמר איזה דיאלוג עימה. מבחינה זו ויזלטיר ממשיך את המגמות שעיצבו משוררי הדור הקודם (ובעיקר זך) בעקר שוגה הולך ויאיר הורביץ, אשפי השפה ויתותיה, בה אנו מתוות אגדה קוסמים וכזאבים, ויזלטיר בוחר להתמודד עם האכזריות והאשמה של העולם, למרות שהתמודדות מביאה לא־פעם לתבוסה צורבת. מכל מקום, הוא מעמיד אופציה שמעניקה מקום לדיון בעולם החיצוני, אופציה שאינה מסתפקת או נבנית לאידיוסינקרטיות פנימיות.

בשירים לא מעטים ב'מחסן', וזה אולי השינוי המשמעותי שמביא הקובץ, מתרחבת סדרת הזמן והמרחב. הדובר כמו צופה בתקשה ארוכה ותוכנה לסכמה, להגיב עליה, לתאר את חלופותיה. ג'סטת הריטוד המקיפה והמסכמת (אולי בנוסח אליוט ובעיקר אודן), המופיעה בחלק מן השירים

(המשך בעמוד הבא)

מאיר ויזלטיר – איור יעל שחר־שריד

פתיחתא

מבשרים את האביב

המשא אינו קל והוא כבר שבעתיים בעת הזו בה מדורי ספרות מצטמצמים ועיתונים נסגרים. לפני שבוע נסגר "על המשמר" ועימו מדורו הוותיק "דפים לספרות", שנוסד עוד בידי אברהם שלונסקי בשנות הארבעים. הידיעה מתקבלת והמעמסה גדלה.

בקבלי על עצמי את עריכת "משא" אני מודע לכל אלה, אולם גם זוכר את הירושה הגדולה הכרוכה בשמו מאז הופיע כדו־שבועון בשנות החמישים. וזה המקום להודות כאן לקודמי בתפקיד, פסח מיילין, שהמשיך לשאת את המשאת הזו ולשמרה, ולא השכיח מאיתנו, כי מוסף לספרות הוא קודם כל הספרות עצמה, כלומר הסיפורת והשירה, שבשום מוסף אחר, לא ניתנה להם, ובעיקר לזו האחרונה, מרחב מחיה כזה ואוויר לנשימה.

ולמרות המצוקה הקיבה, הנה מתחדשים דברים, בניגוד לאווירה התומרנית (גם המו"לית) הגסה, הנוטעים תקווה. שלושה קונטרסים, חוברות 'יתנהי', שערך והוציא לאור נתן זך לאחרונה, בהוצאת תג הצגעה. כדבריו, בחוברת הראשונה: "...הנה הסתיו עבר הגשם הלך לו הניצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע..."

"קונטרסים אלה, הוא אומר – בקונטרס הראשון המוקדש לדליה רביקוביץ ובולל חמישה שירים חדשים ושני סיפורים שלה – פתוחים לרוחה לכל, לכל האסכולות, כל הזרמים, כל הכיתות והמכיתות. שירה עברית מנוקדת ולא מנוקדת. שירה עברית ושירת העולם..."

זו, אכן, בשורת הפתיחות, בשורת התחלה חדשה, אחרי קפאון החורף, ההסתגרות בדלת אמות של יחיד או חבורה. כמה נעימה היא רוח רעננה זו.

הקונטרס השני מוקדש ליעקב איילי, יליד 57, שנולד וגדל במשמר השבעה, וטרם זכה להיות נקרא דיו, להכרה ולהערכה.

הקונטרס השלישי מוקדש לתרגום. מבחר משירי פרידריך כריסטיאן דליוס, משורר גרמני, יליד 1943, מבכירי משוררי גרמניה בדורנו, מתורגמים בידי נתן זך. מן השלושה אהבתי במיוחד קונטרס חזק ורב עוצמה זה. הנה שניים משיריו של דליוס לדוגמה:

שריפה 1

בִּקַּשְׁתִּי גַּפְרוּר.

נָתְנוּ לִי
חֲפִיסָה שְׁלֵמָה.

כָּךְ
אֲנִי מִסְתּוֹבֵב לִי
כִּמְבַעֵר בְּעָרוֹת.

שריפה 2

בַּאֲרִיכוּת נִכְנָס
הַכַּבַּאי וְשׁוֹאֵל
אִם בּוֹעֵר.

לֹא, אֲנִי אוֹמֵר, תּוֹדָה,
אֲבָל אוּלַי
תְּנַסֶּה שׁוּב מָחָר.

אומרים כי סנונית אחת לא מבשרת את האביב. שלושה קונטרסים, אולי כן.

ע.ל.

רפי דיצני

ריח אבי כריח השדה כריח מי־גילוח 4711

הבית הישן רבץ בלב חצר מוריקה פרא בלב המושבה הותיקה
בלב פרדסים ואקליפטוסים טפסו קיסוסים וסבכים ושיחים נובלים
ועשבים לא מכסחים וניחוח שרף ארנים בעשן דלקת קוצים רחוקה
סלסלו ריחות של ילדות רחוקה ורחשים כבושים בלבו של
הפרופסור לשפות שמיות עתיקות חנוט בחליפה מחויטת שעט משביל פרפר
בער הפשפש המט בענן קטורת אפטר־שייב משכבו אל האכסדרה הרעועה
שם רובץ הכלב חולה באדמים מיבב מרה.

ושלא כמנהגו הכלשן ומגנו הדה,
נגח קרע בכתפו המרפדת את דלת המטבח נדחף מדי קרא
מה נורא ישן מתוק ניחוח המקום הזה
אידה כי דברתה מקרה רע עד־מאד אתה ידעתי

ובסלו־מושן צלול להפליא, בלשון־צפן נשכחה מתפצצת מעצמה מכבד
דק עפוש קל רקבובית אשפה סמרטוטי־כיור בואש סרדינים קלוקלים אל
כלי־משה זעת שנים בסתב צמר המצמק בנפתלין פתילת תנור־נפט חרוכה
אבק־ספרים ארומת עור־כריכות בלה בטבק מתפוגג קלפות תפוח
בשם בית־כסא ניחוח שתן של קשישים מרידה גל עתונים מזמן ביוב רע
הכל מי סבון־כביסה תרחיץ שנים־התלבות תרעלות אבי רובץ שם
מת מוטח אל הרצפה מתחת לכיור רחצה מגבת מוהמת נגררה מקשה קולב
על שער־הזה סמיך שיבה תלתל שובב
כמו שחקן רומי, שטיק מישן – ידיו על־לב לשוא
ובלחיו המגלחת קו שרטת דם.
וקצף מיבש על השנית מוזג בקצף זב קרוש משפתותיו.
ולצדו שברי בקבוק או־דה־קולון גמלון דבקה תוית שוקוד־זהב.

כותרים חדשים

■ ישראל אליהו: "לבנות את החדר הנוסעי", סדרת ריתמוס לשירה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 80 עמ' 1995 / המחזור המרכזי מביא גיבוש נוסף של נושאי יסוד בשירת המשורר. בספר זה פותח המשורר גם במסע חדש אל עבר אסיה, אל דברים "המסתתרים עצמם בתוך העין".

■ רחל חלפי: "אוהבת הדוקין", סדרת ריתמוס לשירה, הוצאת הקיבוץ המאוחד 79 עמ' 1995 / שירה מורכבת ועשירה המעמיקה ומשכללת את דרכי החוק וההבעה של משוררת ייחודית.

■ שירלי קאופמן: "מוחיים לחיים אחרים", מאנגלית: אהרן שבתאי, מוסד ביאליק 16 עמ' 1995 / מבחר משירה של המשוררת האמריקאית עטורת הפרסים המתגוררת בשנים האחרונות בישראל.

■ דבורה אמיר: "בעירה אישית", הקיבוץ המאוחד, 45 עמ' 1995 / ספר ביכורים למשוררת. מהלך פשוט של הקול הדובר את נסיון חייו.

■ לילך להמן: "קראתי", הוצאת כרמל ירושלים, 68 עמ' 1995 / ספר שירים ראשון למחברת אשר פרסמה עד כה בכתבי עת.

■ יהודית בראל: "הפואמה העברית", מוסד ביאליק 212 עמ' 1995 / מחקר בתולדות הפואמה העברית מתהוותה ועד ראשית המאה העשרים. מחברת היא מרצה בכירה בחוג לספרות עברית באוניברסיטה בירושלים.

■ יאיר הופמן: "שלמות פגומה", מוסד ביאליק, ספריית האנציקלופדיה המקראית, 363 עמ' 1995 / מחקר בניבטיו המגוונים של ספר איוב, אשר לדעת המחבר מה שמייחדו הוא הפרדוקס של 'שלמות פגומה'.

■ אנטואן דה סנט אכזופרי: "טיסת לילה", מצרפתית: מנשה לוין, הוצאת ספרית פועלים, 82 עמ' 1995 / יצירת מופת קטנה של מחבר הנסיך הקטן, שהיה טייס אזרחי וצבאי ואבד עם מטוסו בשלהי המלחמה. מהדורה חדשה של הספר שראה אור בעברית ב-1946.

■ עלי סאלם: "מסע לישראל", מערבית ואנגלית: דוד שגיב, הקדמה: פרופ' ששון סומך, הוצאת כתר, 162 עמ' 1995 / סיפור מסע ראשון של איש רוח מצרי בישראל. סופר, מחזאי וסטירקון ששבר את החרם שהטילו אינטלקטואלים מצרים על ישראל גם לאחר הסכם השלום. סאלם ביקר בישראל במשך שלושה שבועות לאחר הסכם אוסלו. לדבריו "לא היה זה מסע אהבה, אלא ניסיון להחליף משנאה".

■ יהואש הירשברג הרצל שמואלי: "אלכסנדר אוריה בוסקוביץ'", הוצאת כרמל ירושלים, 282 עמ' 1995 / שני מוסיקולוגים בכירים חברו לחיבור של ספר זה על חייו, יצירתו והגותו של מי שנחשב לאחד מרכזיים במוסיקה הישראלית החדשה.

■ אילת נגב: "שיחות אינטימיות", אחרית דבר: מנחם פרי, הוצאת ידיעות אחרונות ספרי חמד, 494 עמ' 1995 / שרטוט דיוקנאותיהם של 50 סופרים, עבריים וזרים, בארבעה שערים מדבורה בארון ועד אורלי קסטל-בלום ומבלוק עד סילביה פלאס. את חלקם, בעיקר הישראליים, ראיינה המחברת ואת חלקם למדה מתוך כתביהם ומתוך כותבים עליהם. רשימותיה הופיעו במוסף 'שבעה ימים' של ידיעות אחרונות בשנים 1988-1994.

■ הסטוריה יהודית, כרך 9 מס' 1 עורך: קנת ר' סטאו, אוניברסיטת חיפה, אביב 1995 / בגיליון החדש של כתב העת מאמרים על 'היסטוריה יהודית וזיכרון נוצרי' מאת אדוארד מ' פיטרס, 'בין מסורת לאמריקניזציה' מאת עפר שיף, 'על המוסדות האידגניים של יהודי גרמניה' מאת יעקב בורוט, על 'מעבר לויכוח ברצלונה' מאת אורה לימור וחומרים נוספים.

■ "עיתון 77" גליון 182, עורך: יעקב בסר, מרס 1995 / הגליון החדש מוקדש ל"ספרות שמנגד" ספרות ערבית בישראל ובארצות ערב. בהשתתפות: מחמוד דרויש, נזאר קבאני, מישל חדאד, סאלם גובראן, שמעון בלס, ששון סומך, אילן פפה, ועוד. וכן שירה, סיפורת, ביקורת והמדורים הקבועים.

זה קורה

במסגרת התוכנית "ספרים בבתרותיו" מועדון הספר בבית אריאלה (ספריית שערי ציון, שדרות שאול המלך 25 ת"א) תתארח הסופרת שולמית הראבן לדיון על ספרה החדש "אוהבי הילדות". ב-12.4.95 בשעה 19:00 בחדר 302 מנחה: יוסי אורן ● במסגרת התוכנית "עט הדעת" ישוחח נעים עריידי עם סופרים על ספריהם החדשים. משתתפים: יוסי הדר, חסיה מגל, אלישע פורת, אילן שיינפלד. רוני קפלן יקרא מספרו "שירי ילדים תחת השפעה". ב-4.4.95 בבית הסופר בת"א בשעה 20:30 ● בתחרויות ע"ש הרי הרשון מטעם האוניברסיטה העברית זכו במקום ראשון טליה מידן-שן על ספר שירה "אובססיה על מות תינוק" ולילך גליל אל-עמי על קובץ סיפוריה "פיקוס רענן". במקום שני זה יואב ארבל על קובץ סיפוריו "יום אחד של תופש" ובמקום שלישי גיורא סגל על קובץ שיריו "פארק גורקי" ● "הרפתקאותיו של ז'יל בלאס דה סנטיאנה" מאת רנה לסאז' בתרגום עידו בסוק, יראה אור בהוצאת זמורה ביתן. אחת היצירות הנודעות בספרות הצרפתית שזכו ל-250 מהדורות ותורגמו ללשונות רבות. יצירה חובת ידיעה ב"אוצר הזמן הבורגני" ● הקרן הקיימת לישראל יסדה פרס ספרותי ע"ש יצחק ליב ורחל גולדנברג ז"ל בסך 10,000 ש"ח. הפרס יוענק לרומן, סיפור, או ספר עיון. את היצירות יש לשלוח עד ה-1.5.95 אל מזכירות הקרן ע"ש גולדנברג ת.ד. 283 ירושלים 91002. פרטים בטלפון 02-246828.

יעקב בסר משוחח / עם רוני סומק:

חזרה מאוחרת לתרבות שבה נולדתי

ספר שירים חדש שלך, "יסמין", ראה אור בשפה הערבית. תרגם את הספר המשורר סמיח אל קאסם. זה מבחר?

זה מבחר שירים שערך נאויה ח'יר מתוך ספרים שלי – "אספלט", "סולו", "ברזלט" ו"בלאדי מרי".

בחרת שירים מסוימים שמתאימים לקורא הערבי או שזו בחירה מקרית?

מקרי מבחינתי, מאחר לא מקרי מבחינתו של נאויה ח'יר ומבחינתו של סמיח אל קאסם. מטבע הדברים הם התחברו לשירים שיש בהם חומרים מעולמו של הקורא הערבי. יש שיר על קלנסואה ויש שיר על קבוצת הכדורגל של תמרה ויש שיר שנקרא "החאג'ה ביאליק", שמספר על בחורה ערביה ששרה שיר של ביאליק.

השם "החאג'ה ביאליק" הוא השם העברי של השיר?

כן. השם עובד גם בערבית, כי החאג'ה זה תואר שערבים משתמשים בו למישהו שהוא לא ערבי. כשהסתכלתי במבחר ראיתי שיש פה כמעט כל השירים שבהם ניסיתי לשים יד על דופק החיים הערביים, וזה טבעי שהם נבחרו לספר הזה.

לא נראה לך קצת לא פייר לגבי כלל כתיבתך, שבחרו דווקא את השירים – שאולי באופן מקרי, כפי שאמרת – מתייחסים לאירועים אספקטים מהתרבות הערבית?

אני חושב שהשירים האלה הם אולי טיפה מתוך ים הכתיבה שלי, אבל זו טיפה שיש בה הרבה מתוך הים. ובצד השירים האלה יש שירים שהם מערביים, יש שיר כמו "בלאדי מרי", שבשורה השניה שלו מופיעה מכונית אמריקאית ויש שיר על הירקון, שזה משהו מאוד לא ערבי ויש שירי אהבה אישיים ביותר...התחושה שלי היא, שהבחירה בשירים שיש בהם נגיעה בתרבות הערבית באה, יותר כדי לשמש מין חלון ראווה של הספר; חלון ראווה שאומר 'הנה משורר כותב בעברית, שלפחות פלח אחד של הכתיבה שלו לוקח גם מחומרים שמוכרים לקורא הערבי.'

יחד עם זאת, זה נראה לי בהתעלמות מכתיבתו של משורר שעוסק גם בנושאים מאוד מרוחקים מהשירה הערבית. אתן לך דוגמה, יש לך שיר מאוד יפה על ארוחת בוקר של חלוץ. דבר כזה, למשל, הוא בעייתי. אבל בעצם, זה האתגר של מבחר אמיתי. מדוע שהקורא הערבי או המתרגם הערבי לא יתמודד עם פרובלמטיקה ישראלית-יהודית?

הוא יתמודד איתה. בשירים אחרים, בעיקר בשירים שכתובים על הצבא. יש שיר שמופיע במבחר, שנקרא "שלושים שניות להסתער על הפסטה", והוא מזכיר את בסיס הטירונים, ויש שיר שנקרא "דיוקן עצמי מן הקומנדו", שמזכיר את שאיפתי להיות לוחם קומנדו. ההתייחסות היא לחומרים ישראלים, שלדעתי הם חומרים חזקים מאוד, שלא מרפדים את עצמם בסוג מסוים של נוסטלגיה אלא חומרים שכתובים על נייר זכוכית, והעורך, נאויה ח'יר והמתרגם, סמיח אל קאסם, הרימו את הכפפה. אבל יש עוד משהו, אולי בבחירה שירים שעוסקים בתרבות ערבית, כיוון שבאיזשהו מקום, זו מין חזרה מאוחרת שלי לתרבות הזאת, שבעצם נולדתי בה.

זאת בעצם השאלה שרציתי לשאול אותך. הספר מוקדש, כפי שתרגמה לי ידידה שקוראת ערבית, לאמך, אשר כפי שאתה כותב – היא עדיין חולמת בערבית. האמנם? היא עדיין חולמת בערבית?

כן. כשהייתי ילד, היה לי הסכם עם ההורים שלי, שהם לא ישמעו מוסיקה בערבית כאשר באים אלי חברים. התביישתי בזה. הם שמעו את אום כלתום, את פיירוז, את עבדול והאהב, את פאריד אל אטרש, אבל כשבאו החברים שלי הביתה הם הסיטו את המקלט ללהקת הנח"ל וליפה ירקוני. בעצם התרבות הערבית, במקרה הזה המוסיקה הערבית, היתה סוג של מחתרת שאני חייתי בה כל השנים. לפני כמה שנים התפרסם שיר שלי בירחון של סופרים עיראקים, שחיים בגלות בגרמניה. הביאו לי את העיתון, הסתכלתי באותיות הערביות, ואמרו לי – אלה סופרים עיראקים, וזה שיר שלך.

פתאום חשבתי, שאם המשפחה שלי לא היתה עולה לישראל והייתי נשאר בעיראק, יכול להיות שהייתי הופך למשורר עיראקי ואולי הייתי משורר עיראקי גולה, והרגשתי פתאום שאיזשהו תסריט בביוגרפיה שלי משתנה לי מול העיניים. ואז, גיליתי שכל הדברים שבמשך שנים אולי ניסיתי להסתיר ולהרחיק, הם דברים שאני לא יכול להסתיר ולא יכול להרחיק. התוכחה לכך, בדוגמה קטנה שמעידה על משהו יותר רחב – בספריית התקליטים שלי, עומדים תקליטים של פאריד אל אטרש, עבדול והאהב ואום כלתום ליד תקליטים של אריק קלפטון וג'ים מוריסון או ג'ו קוקר. מין טנגו כזה של מזרח ומערב.

אני מבין שיש לך מין הרגשה של שיבה מאוחרת לתרבות המולדת.

זו חזרה למקום שתמיד הייתי בו, אבל אולי במשך שנים לא כל-כך רציתי שהוא יהיה חותמת בדרכון שלי. אגב, החזרה הזאת התחילה בצורה מוזרה בימי מלחמת המפרץ. אני ישבתי בבית, הסתכלתי בטלוויזיה, בפטר של אדם שגר באזור א', וכל יום בערב, ראיתי את גורל שוורצקופ מצביע בסרגל המרצים, כל מיני מקומות בתוך בגדאד. והוא אומר, למשל – הנה הגשר הזה והזה שעל החידקל, ואני נזכר בכל הסיפורים שסבא שלי או אבא שלי סיפרו לי על הגשר הזה, וכשאני מצמיד את העיניים לראות שוב את הגשר, באה תמונה שמראה את הגשר הרוס. זה היה מין מסע לתוך מקומות שהכרתי, בסגנון של פוסטרדצה. באותו רגע הבנתי שהמשיכה שלי להכיר ולראות את קווי האורך והרוחב במפה הראשונה של חיי זה צורך חזק כמו הצורך להכיר את רחובות לונדון פאריס או יוהנסבורג.

צורך תיירותי?

לא. צורך של מי שצריך "ללכת הרבה ברגל" בשביל להכיר את המקומות. אני חושב שמעבר לתרבות ולמה שאפשר לספוג ב"יד שניה", רציתי גם להכיר ולראות את המקום. לא רק לשמוע על הריח של השוק אלא גם לנסות ולראות את השוק הזה.

אתה מגלה עכשיו קרבה רבה לתרבות המזרח. אתה למעשה כותב עליה ארס-פואטיקה מערב אירופית, גם מבחינת הנושאים, מבחינת מבנה השיר, מבחינת הבחירה בלשון הרזה ולא הלשון הנשגבת והמליצית. יחד עם זה, גם בנושאים וגם בהצהרות יש קרבה רבה מאוד אל המזרח; אתה שמוע לשניים, או בעצם אתה התופעה הלבנטינית בהתגלמותה, במובן החיובי, של עירוב תרבויות.

אני מקווה שאני מערב תרבויות. אני עושה את זה, אולי, מבלי להתכוון. אני מערב תרבויות מכיוון שאני מרגיש שכאן בישראל, נושבת גם רוח מערבית וגם רוח מזרחית, ואני הייתי רוצה להיות בצד הטוב של הנשיבה הזאת ולא בצד של המערבולת. להיות בצד של זה ששומע את כל הרוחות ומרגיש שהוא מכיר את הרוחות ויכול גם אולי לשמוע את המוסיקה של אותה רוח, ופחות להרגיש את כוח ההרס שלה. חזר עכשיו חבר שלי מיריד הספרים במצרים, והוא שאל את הסופרים המצרים מדוע הם לא מזמינים סופרים ישראלים. הם אמרו בגלוי, בשיחות לא רשמיות, שההרגשה שלהם היא שישראל מסרבת להיות חלק מהמזרח התיכון. שישראל היא עדיין נטע זר ולא מוכנה לאיית את המלה "לוונטיני" במובן הטוב שלה. אני לא מנסה להפוך את עורי ולהיות מי שעשה או עבר מהפך מהתרבות מערבית לתרבות מזרחית, אלא להראות שכל הדברים האלה היו כבר מקודם. כשעברנו על הספרים כדי להכין את המבחר הזה, גילינו שכבר בספר הראשון היו שירים שהרוח שלהם היתה יותר מזרחית, אבל הם די נבלעו בתוך הרוח המערבית היותר גדולה שהיתה אז.

אפילו הרעיון של הספר הזה מעֻרב מזרח ומערב. הספר הזה, למעשה, נולד בלודג'. נאויה ח'יר ואני היינו שם באיזשהו אירוע אמנותי והופענו בערב קריאה עם אלן גינזבורג. בחזרה לקראת ערב הקריאה, ראה אלן גינזבורג שלנאויה ח'יר יש ספר בעברית – "מושב קבוע על החולות" – והוא שאל אותי למה לי אין ספר בערבית. אמרתי לו שזה יותר מקובל שלמשוררים כותבים ערבית יהיו ספרים בעברית מאשר להיפך. ואז נאויה אמר לאלן גינזבורג – בקרוב גם לו יהיה ספר. ה'בקרוב' הזה, לשמחתי, התגשם, וכשאני חושב על זה שספר שירים שלי בערבית בעצם מתחיל בלודג', זה עוד פעם ערוב של מזרח ומערב.

כן. זה מוזר. המוזר הוא, שהקורא הערבי שקורא שירה, קורא עברית, ואילו אנחנו לא קוראים את השירים הערביים במקור. אני מכיר מעט מאוד יהודים שטרחו ללמוד ערבית כדי לקרוא ספרות במקור.

כן, זה נכון. על כך אמר רבי יהודה הלוי למלך כוזר – כששאל אותו מדוע הוא לא שם פעמיו לארץ-ישראל מתוך כמיהתו – גילית חרפתי מלך כוזר.

ואני מרגיש מאוד לא נוח שאיני יודע לקרוא ערבית, ושאפילו בספר שלי אני מסתכל כמו על ספר בסינית או ביפאנית; וכנראה שאחד הדברים הקרובים שאני הולך לעשות, זה ללמוד ערבית. אני מבין ערבית, אני יכול אפילו לנהל שיחה קצרה בערבית, אבל מחסום הקריאה הוא קשה מאוד, ואני חושב שאנחנו צריכים, מהר מאוד, גם במערכת החינוך, להפוך את הערבית לשפה שמלמדים אותה. כיוון שמי שרוצה לחיות במזרח התיכון צריך גם לדעת איך מדברים במזרח התיכון.

שמעתי מאנשי תרבות הסופרים, התומכים בתהליך השלום, והם אנשי שלום, שהם מאוד אמביוולנטיים לגבי מה שקורה בארץ. מצד אחד, תהליך שלום, דבר נפלא, אם הוא יתגשם; מצד שני הם חוששים כי נהפוך, על פי דבריהם, למין מדינה קטנטנה בים של ארצות ערב, שישטפו אותנו בשטף של תיירות, יזרימו לכאן מן השירים הערביים, מן התרבות והספרות הערבית, ואנחנו מבחינה תרבותית, פשוט נעלם ונהפוך למשהו לבנטיני לגמרי, ובלתי מזוהה מבחינתם.

אני לא כל-כך מקבל את זה. הפוטנציאל שמקבל את הצדדים הלוונטיניים, במובן הרע של המלה, קיים, ואפילו עובד שעות נוספות. אבל אני לא חושב שאנחנו כל הזמן צריכים להעמיד חומות וגבולות ולהגיד שאנחנו רוצים להימנע מדברים שהם תהליך טבעי. לפני שלושים או ארבעים שנה, אמר אפרים קישון, שישראל זו המדינה היחידה בעולם, שבה הילדים מלמדים את אימם את שפת-האם. הוא בעצם דיבר על תופעה גדולה יותר של כור היתוך, של אנשים שבאו ממדינות שונות, והיה כאן קוקטייל תרבותי יוצא דופן. הקוקטייל הזה הולך ונעלם, ונוצרת כאן תרבות אחרת. בשעה שאנחנו יושבים ומדברים, אולי יושב מישהו וממציא מלה חדשה, שתיכנס מהר למחזור הדם של השפה, ואני כמעט משוכנע שהמלה הזאת תהיה יותר קרובה לערבית מאשר ליידיש. זה תהליך. מי שרוצה לחיות במזרח התיכון, צריך לקבל את החוקים של המזרח התיכון. ואני רוצה להגיד משהו בנאלי, אני מאמין בעקשנות היהודית, בעקשנות הישראלית, אני מאמין שלא נהיה אי בודד בים, אלא נצליח לשמור על שריד תרבותי שלנו, כיוון שזה יהיה כרטיס הביקור שנוכל להציג בפני תרבות שהיא לא פחות מגובשת וחזקה מהתרבות שלנו.

באותו הקשר, בוועידה הקרובה של אגודת הסופרים יהיה ויכוח בשאלה אם לפתוח את האגודה גם לאנשים שלא כותבים עברית; הכוונה היא גם לסופרים ערבים, וחלק מהחברים שלנו מתקוממים נגד ההצעה הזאת; אני מניח שהוויכוח יהיה חם. יש לך עמדה בעניין זה?

כן. אני חושב שסופרים שכותבים בערבית, שחיים כאן בקו הירוק, הם כותבים שמתייחסים לאותו נוף, לאותן תופעות. כשנאויה ח'יר כותב על הכרמל או כשסמיח אל קאסם כותב על כפר רמא, זה לא שונה מכל סופר או משורר אחר שכותב בעברית, על אותו נוף. מדובר באותה תבנית נוף מולדת שמישהו כותב עליה באותיות עבריות או שמישהו כתב עליה באותיות ערביות. זה נראה לי אפילו די מוזר שלוקח כל כך הרבה שנים להבין, שלא משנה באיזה שפה אתה כותב, השאלה היא איזה נוף אתה מתאר. יכול להיות, ואני אגיד עכשיו משפט קצת בנאלי, שסופר ערבי שכותב על נוף שאני מכיר, קרוב לי יותר מסופר יהודי שנמצא במקום אחר וכותב על נוף רחוק מכאן.

תמו שאלותי, אתה רוצה משהו להוסיף?

הייתי רוצה עוד להגיד משהו לגבי תהליך העשייה של הספר: אני מרגיש די בר מזל, שמי שהוליך את הספר הזה הם שני משוררים שאני מאוד מעריך: נאויה ח'יר שערך את הבחירה וסמיח אל קאסם שתרגם. אלו שני משוררים, שהשירה המתורגמת שלהם קרובה לי מאוד, ואני שמח מאוד שהם התאומים יחד איתי על "יסמין".

תודה!

רוני סומק

קלוזאפ

"הנה" סדרת קונטרסים לשירה בעריכת נתן זך בהוצאת ת.ג. בתמונה: קונטרס מס' 1 הכולל חמישה שירים ושני סיפורים מאת דליה רביקוביץ. רישום: יגאל תומרקין. שני הקונטרסים האחרים מוקדשים למשורר יעקב אייל ולתרגום מבחר משירי המשורר הגרמני פרידריך כריסטיאן דליוס.

ואיש הודף יאוש

(סוף מעמוד קודם)

בלשון הכללה או בלשון רבים, באה לידי ביטוי במשפטים כמו "אנחנו חיים בדור שקשה/לכתוב בו על דברים בסיסיים" (עמ' 14), "חכמת האדם הגדולה מסיעה אותנו/לערים שרופות, לתילים עשנים/של ברזל חרוך וגויות מבאישות בשמש..." (עמ' 21), "ניחוח נהדר היה לפרח האנרכיה/הוא הבליח בעודי מתוך ספרים ותולדות" (עמ' 53), "מיום שזרח השחר המדעי/האדם הוא בעל-חיים מוגן..." (עמ' 98), "אם נמשיל את המאה הזאת לגלגל ענק" (עמ' 124).

הרטוריקה של "צופה לבית תל-אביב" או "צופה לבית ישראל" מוכרת, למעשה, במונולוג של האדם המודרני, בן המאה העשרים שרוצה לומר אמיתות אוניברסאליות, כלל-תרבותיות. לא לחינם פותח השיר על ספי לאוטרבי במילים: "עוד היה את בריאה מקודשת" (עמ' 8). וכך גם לשיר על מוריאן פיקאסו מוסיף המשורר כותרת משנה בנוסח כללני: "דיוקן וסיפור בשבח הטיפשות האנושית". אגב, מבנהו של שיר זה ששובר את השירה לתוך סיפור בפרוזה לקוח באופן ברור משירת אודן.

הנה משפטי הפתיחה של השיר "רוב-הדירעה" של אודן לזכרו של ייטס: "עיני העורב ועיניה של המצלמה נפקוחות/אל עולמו של הנמרים, לא אל שלנו." ("עכשיו" 60, עמ' 35-36, תרגמה לאה האן). אלה מוצאים הדרכם בהיאבקיה למחזור "איליארות על מקל" שבו כותב וילטסיר: "להקשוד נעשה/מה שעשו לחייל אמריקאי בזוגות מגדישו.//גויה לבנה מחוללה/נגררת עירום ועריה/מקרטעת/בדרך העפר אחרי הרכב...האם פרושה...שארצות הברית של אמריקה/היא אחותו של המורזס." (עמ' 118). אך אודן גם מבין את הסבל הקולקטיבי הגבוה. זו מביאה אותו לנקוט בטון אופטימי, במגבלות הנתונות: "יגוננו אינו יוני... יש סיבה לסיבלנו...אל לנו להתייאש" (שם). לפי תפיסתו דווק של העולם היא שהסבל האיום ביותר מתרחש במרחק קצר מאוד מחוויות של שמחה ואושר. ואולם הוא טוען שניתן למצוא סיבה לסבלנו, שעלינו ללמוד ממנו ובעיקר לא להתחפס לרחמים עצמיים: "אל לנו לרחם/על עצמנו ולא על עירנו" (שם).

ויזלטיר, לעומתו, מקבל ומרגיש בעיקר את אפסות החיים המוות. "אשתו את אביבי היקר" אומר אכילס בשירו ר"...אתה-בך אותה כמו סמרטוט; אפילו/חץ של הנאי קטן יגמור אותי." (עמ' 119). אין בספריו של ויזלטיר עד עתה ספר שהוא כה מתקף ברחמים על עצמו ועל עירו. בעוד שאודן מוותר על הדרך הקלה ובוחר בדרך קשה של התמודדות, ויזלטיר לעיתים קרובות מרים ידיים ומוותר. הסבל מכריע אותו ולא מביא את הדברים לשום מסקנה רבה, מלבד תיעוד היגון עצמו, פנים אל פנים ובמבוחן.

באשר לריתמוס ולתחביר של השירים קיימת בקובץ תחושה שמשהו בקשיות ובהתיקות האופייניות לויזלטיר איבד מעוצמתו. אמנם, בשירים בעלי צורות הרמטיות יותר, כגון הסונטים או שירים בעלי סוג מסוים של חרוז (למשל, "חלום הקרחון") עדיין נשמרת העוצמה אך בשירים רבים ישנה תחושה של התפוגגות. בשירים אחרים התחביר נשמע מסורבל, גמלוני ולא טבעי.

לכך נוספת הורייה בנוסח זך, המלווה ברדוקציה שצורמת בקובץ של משורר שכבר היה אמור להשתחרר מהשפעות קודמה: "הצורך שלך לברוא/בצלמך וברמות/חלומותיך הבנויים/צורות/חלופות בעולם/טוב/מטפשות התכנה לחשוב שהחוכמה היא זוג נעליים/להתהלך בהן בעולם." (עמ' 20). הדבר ניכר גם בסיום השיר הכמו-פארודי "המשורר שאחרי האחרון": "...עודי זעה ורידה/בבקשה, עכשיו תשיר./אין הבר. הוא כאן והוא מוכן ומזומן/להיות האומלל המקולל/מלך לא מוכתר של מדינת הדיילים המפקירים./תנו לו דבק וידביק את הצלחת בלי היסוס./ואם הדבק טוב, תוכלו למזוג בה אפילו מרק. קוס/ יקרא לצלחת החדשה ויודקה./ועכשיו, תנו לו סוס" (עמ' 16). עם זאת, גם קובץ רחוק משלמות של ויזלטיר עשוי להיות מעניין. תמיד יש איזו איכות, גם אם סמויה, באמירותיו, בנחישות עמדותיו, בחיתוך המסקני של פסוקי השירים למרות הביקורת שספר זה מזמין.

במכלול שירי "מחסן" מתרחש תהליך מעניין: ניכר כאן נסיונו של ויזלטיר להיאבק בגבולות שהתוה הפואטיקה שלו עצמו. בשירים החלשים הוא אפיגון של עצמו. בשירים הטובים יותר הוא מנסה, ולפעמים אף מצליח, לבצע דילוג אל עבר גבולות חדשים. כמאמרו בשיר "מורה דרך": "אך הרגל שכלתה מן העולם התחילה דילוג/שהסלעים מבוישים לעומתו כקרנפים" (עמ' 39). חלק משיריו הארוכים יותר מזכיר בגישתו, בעמדות, בתחביר, בטון וביחס למיתוס ולאירועי המאה, אלמנטים משירת צ'סלאב מילוש שויזלטיר, כזכור, ערך ופרסם את סיפרו בימי עבודתו כעורך שירה בהוצאת "עם עובד". הדיאלוג שניהל ומנהל ויזלטיר עם שירת העולם, בעיקר השירה האנגלו-אמריקנית והצרפתית, היה ועודנו אחד ממקורות המפתח להתפתחות יצירתו. כאמור, כאן בולטת בעיקר השפעתו העצומה של ו.ה. אודן. ברוב ממשיך ויזלטיר את הדיאלוג המקומי שניהל מאז ומתמיד עם משוררים כאבידן ובעיקר זך וגם קודמים כגון אצ"ג וביאליק (למשל, הפרפראזה הפארודית "את עמרה בזולן וסוזקה שערך/בפנים התומת של מובא לדירך", עמ' 43).

חבל שהיינו צריכים להמתין תשע שנים ארוכות לשירים הטובים שמופיעים כאן בכל זאת. לפי תוכן הקובץ, שאיי העוצמה בו מועטים מדי, ניתן להסיק ששתיקתו הארוכה של המשורר לא נבעה אך ורק מהעובדה שקהל הקוראים, קהיליית הספרות וקבוצת האינטלקטואלים נראו למשורר בלתי-ראויים לנהל עימם דיאלוג תרבותי, כפי שטען ויזלטיר בהזדמנויות שונות. ויזלטיר הוא משורר מספיק מודע כדי לדעת מתי אמירותיו איכותיות ובעלות משקל באמת. הוא ודאי הראשון שיכול להצביע על חולשותיו של הקובץ הנוכחי. אולי בספר השירים הבא יעמדו התוליות הרופפות יותר, כמבושות לנוכח התחדשות פואטית מרשימה וויזלטיר יחזור למלא כוחו מן העבר, כוח שמוצא פה ביטוי בקבוצה קטנה מדי של שירים.

هكذا من الأصل

هذا من الأصل

חידמיצר

חידה קשה ומסובבת / דן המיצר

משימה מס' 202

של מי האריה?

הוראות לפיצוח: לפניכם חידה מצויירת, שפתרונה עשוי לזכות אתכם בפרס מיוחד: עותק חתום של ספר הקריקטורות של מושיק לין "מתים לעשות שלום", בהוצאת זמורה ביתן מודן. הזוכה ייבחר מבין הפותרים שתשובתם הנכונה תגיע אלינו תוך עשרה ימים מיום פרסום החידה.

פתרון משימה 200: יו"ש. במורס – י = 2 נקודות; ו = נקודה; ש = שלוש נקודות. איש לא פתר את החידה.

המען למשלוח תשובות: מזכירות מערכת "דבר", רח' שינקין 45, תל־אביב. מיקוד: 65233. נא לציין על המעטפה את מספר המשימה.

ספידי (רות) גונזלס, או יופיו של הקיטש

האירוע החשוב ביותר של השנה ואולי גם של העשור כולו התרחש ביום שני בשעות הערב בערוץ השני כאשר המדינה כולה, או לפחות חלק ניכר ממנה, עצרה את נשימתה עד שנפל הפור ונודע לעם ישראל שהנערה שתסובב את הקוביות המוארות בתוכנית "גלגל המזל" תהיה בת יונה ציון. סליחה, תיקון טעות. זאת תהיה ספידי (רות) גונזלס.

מהיום ואילך, שבוע שבוע תהיה ספידי המאושרת, שגברה על מתחרותיה על הודו של קול, הגוף שיסובב את הקוביות המוארות ב"גלגל המזל". ואל יהיה הדבר קל בעיניכם. הגברת הצעירה תקבל תמורת עבודתה המפרכת, המסובכת והמצריכה ידע נרחב באנטומיה, קואורדינציה בין הגוף, היד והעין, 15 אלף ש"ח סבין ותקילין בחודש.

אני מכיר גברת אחת המלמדת מתמטיקה בתיכון: היא בעלת תואר ראשון בכימיה מהאוניברסיטה העברית בירושלים, תואר ראשון במתמטיקה ותעודת הוראה. הגברת הזאת המגישה תלמידים לבחינות בגרות גורפת לכיסה כל חודש 2,500 ש"ח נטו. העתק של התלוש שמור במערכת. בסכומים האלה אין הבדל של ממש בין הנטו לברוטו.

במשך שלוש שעות וחצי קיבלו הצופים סקירות נרחבות על המתמודדות. מה הן אוהבות – לרקוד, לגלוש, לשחות. אף אחת לא אמרה שהיא אוהבת להתעלס באהבים. מוזר. אף אחת לא אמרה שהיא אוהבת לקרוא. ואין הכוונה לתרגום בגוף הסרט.

אני מודה שעל־אף שצפיתי רק בהבזקים מהעסק, אהבתי את העניין בגלל הטירוף המוחלט של כל הסיפור. זה כמו קיטש סכריני מתקתק שמרוב קיטשיות הוא נעשה למשהו שמעבר לקיטש עצמו. כמו שאומרת עמיתתי סילבי קשת – הוא הופך לנשגב.

גם בגרמניה, צרפת ואיטליה יש נערות צעירות ונאות המסובבות אותיות מוארות. גם שם לא בוחרו בגברת מכוערת וזקנה. אבל אף אחד שם לא העלה בדעתו להפוך את בחירת המסובבת לעניין לאומי. מפרופסור עוזר ומנהלת בית־ספר "תל חי" בקריית שמונה ועד אחרון המצביעים באולפן. בידור מן הסוג המגוחך ביותר שניתן להעלות על הדעת. רק גאון תקשורת מסוגו של ארז טל יכול היה להעלות רעיון כזה בדעתו.

ללכת עם הגיחוך עד הסוף. להפוך את בחירת המסובבת לאירוע, כמו שעיתון "העיר" הקפיץ עשרות סלבריטיז ומרח אותם על דפי העיתון. כמו שעיתון הנשים של "ידיעות אחרונות" הצליח לשים את מאשה לובלסקי בתחפושת בעמודו הראשון.

"גלגל המזל". בחירת המסובבת כעניין לאומי

לוי מורב

אנטנה

מה שיותר גרוע משחיתות זאת התנבונות. הפריימריס הפכים את הפוליטיקאים לליצנים. משחיתות ממלכתית הם עוברים לשחיתות אישית ומלוליינות תגרשתית להתערטלות אישית.

סצינה מתוך "רוקד עם זאבים". שינוי בהתייחסות לאינדיאנים צילום: אי.פי

הג'נוסייד של האינדיאנים

קיומו של ערוץ 8 מצדיק את הכל. את השכחויות והבערות, את הבידור הנמוך והקלוקל של הערוצים האחרים. את תשלומי האגרה, דמי המנוי ושאר מרעין מיסים. השבוע הקרין לנו ערוץ 8 סידרה אמריקאית מרהימה הנקראת "כיצד נכבש המערב".

בסידרה של סרטים דוקומנטריים מוצג בפנינו מחזה זוועה שהתרחש בפרק זמן קצר יחסית, מתום מלחמת האזרחים האמריקאית (1865) ועד 1890. במשך 25 שנה ביצעו הלבנים בצפון־אמריקה את אחת מהשמדות העם המעוררות ביותר בהיסטוריה האנושית.

הסיפור עצמו אינו חדש. במשך שנים רבות הדחיקו הלבנים את מה שעוללו לאינדיאנים. הם כיסו את המסע מעורבה בכל־כך הרבה שקרים שכנוסף לרצח עצמו מחקו גם את עקבות הזוועה ואת חלקם של המושמדים בהיסטוריה של צפון־אמריקה.

מלחמת וייטנאם ושנות ה־60 שהביאו עימם את פולחן ילדי הפרחים, המריחואנה ("עשו אהבה לא מלחמה"), גרמו מפנה בהתייחסות הלבנים לעברם. היה זה כרגיל הקולנוע האמריקאי ואפילו ההוליוודי שביטא את השינוי בהתייחסות לאינדיאנים. היה זה הבמאי הגאון, אולי המבקר החריף ביותר של החברה והתרבות האמריקאית, רוברט אלטמן ("מ.א.ש", "נשוויל", "השחקן", "תמונות קצרות") בסרטו "באפלו ביל" שקרע לגזרים את המיתוס של הקאובוי האמיץ והישר ושל האינדיאנים הרצחניים ושואפי הדם.

אחריו באו "איש קטן גדול" עם דסטין הופמן, "חייל בכחול" עם קנדיס ברגן ועוד ועוד. לשיאו הגיע התהליך לפני שנים אחדות, כשהשחקן והבמאי קווין קוסטנר עשה את הסרט "רוקד עם זאבים". הלבנים מוצגים בסרט כבורים, מתעבים, אכזרים, משמידי הבאפלו, כגורמי נזק בלתי הפיך לסביבה, כשקרנים ובוגדים. האינדיאנים מוצגים כאצילי נפש, אמיצים ושומרי הטבע.

הסידרה התעודית לא מתחנפת על הלבנים. היא מציגה את הזוועות שבוצעו באורח ישיר. ללא שום כחל ושרק. בפרק שהוקרן ביום שלישי סופר סיפורם הנורא של שבטי הנבחו שהועברו מאדמתם בכוח הזרוע במסע שהתואר היחיד הראוי לו הוא "מצעד המוות". מצעד המזכיר ימים לא כל־כך רחוקים באירופה.

סידרה קשה והשובה מאין כמוה, קודם כל מפני שהיא מציגה את העובדות לאשורן, גם אם אין הן מתאימות למיתוסים ולסיפורים השקריים שעליהם גדלנו.

מתיחת פנים

מיכאל קרפין הוא אחד העיתונאים האחרונים ששרדו לפליטה בתוך ים עיתונות ההפקה האוכלת כגו כל חלקה טובה. אם פעם יכולת לקרוא, לשמוע או לצפות בעניינים חשובים של ממש, היום הכל הפקה.

אין יותר סתם עיתונות, הכל גימיקים. כלב שגאלץ לבחור בין שתי משפחות יעסיק את התקשורת ברצינות תהומית כאילו היה מדובר בגילוי על כושרה הגרעיני של איראן. קרפין הוא אולי מאחרוני המוהיקנים של העיתונות האמיתית.

בתוכניתו ביום שלישי "מתיחת פנים" טיפלו קרפין וצוותו בנושא הרגיש והמעניין של הזהויות ויחסי הציבור של הפוליטיקאים. בצלמה שהתבהר באור מפרוזדורי הכנסת חשפה את פרצופם האמיתי של הח"כים. ודישת הרוקנים פשוט מעבירה אותם על דעתם.

היטיב להגדיר את המצב היהוד נייסן, דובר סיעת הר"ש, שאמר שהתקשורת אינה מתייחסת כלל לעבודה הרצינית של הח"כים, אבל אם מישהו יתנפל על שוק הגבל מיד יימצא מי שירווחו על כך לציבור. אהבתי גם את דבריו הנבונים והישירים של יוזאל אמיתי, שהיה דובר משרד התחבורה במשך שנים ארוכות. הזמרים של 11 שרים שונים, הם הגדיר את תפקיד הדובר: "להלל, לקלס, לרומם, לפאר ולשבח את השר הזה, המשרד שעליהם הוא מופקד". משה ולעניין. ■

התשובה בשני חלקים

טל סילבר

להקת אלסטיקה הוציאה לפני פחות מחודש את אלבום הבכורה שלה. עוד טרם יציאתו הפכה לאחד ההרכבים המתוקשרים ביותר בסצינת הפופ בבריטניה. מה יש בלהקה הזאת שהפך אותה לשם כל־כך חם?

כמה רעש עשו סביב התקליט החדש של להקת אלסטיקה. כמה רעש עדיין עושים סביב התקליט החדש של אלסטיקה. פחות מחודש עבר מאז יציאתו המצופה המתוקשרת של "אלסטיקה", שהוא בסך הכל אלבומה הראשון של הרביעיה הבריטית הזאת, שכוללת שתי זמרות־גיטריסטיות, בסיסטית אחת ומתופף, ומעצמת הפופ בריטניה עומדת על רגליה: כמעט כל הכרטיסים להופעותיה נמכרו זמן רב מראש, הרדיו מנגן אותה ללא הרף, עיתונות הפופ מציפה את שעריה בתמונותיהם והביקורות יוצאות מגידרן: "רעננים ומלאי חיים! אלסטיקה היא הדבר האמיתי"! וזה רק על קצה המזלג.

וזה התחיל עוד הרבה לפני שיצא האלבום כולו. במהלך השנה האחרונה דובר שוב ושוב בהרכב הזה, שהלך וצבר לו אוהדים ובעיקר עשרות אוזניים סקרניות, המצפות לשמוע סוף סוף את הדבר שזכה מכירות כמעט אך ורק מתיאורים עיתונאיים. ג'סטין פרישמן, הזמרת המובילה, שגם מנגנת בגיטרה, ואחראית על מרביתו של החומר, אירגנה סביבה במהלך 1992 הרכב רוק הדוק וצורמני. את המשפט הבסיסי הזה היא תיבלה בהשפעות ניכרות מסצינת הגל־החדש והפוסט־פאנק של ראשית שנות ה־80 באירופה. הימים היו ימים מנוכרים ולהקות קאלט כמו הפול או ווייר יצרו פופ־רוק אוונגרדי צייני וקר תוך שימוש מאסיבי במקלדות אלקטרוניות מתוחכמות. אלסטיקה עושה שימושים סגנוניים דומים באמצעות הגיטרות החשמליות. חוץ מהצליל הרוקי־הכשרני והמתוסכל שלהן, אפשר היה לשייך בקלות את האלבום הזה לתקופה ההיא.

פרישמן נשמעת מחושבת כמעט לאורך כל התקליט, ולא נותנת לעצמה ללכת רחוק מדי, או כמעט בכלל, עם התפרצויות קלות של רגש. אלא שגם השימוש שלה בציניות אינו כל־כך מרתק, כמו למשל, זה של אוהד פישוף או של אישיות כמו לו ריד. הגיטרות רוב הזמן אינן מעניינות ונשמעות בעיקר גלחבות מעצמן, הסך הכל מאוד אפרורי ודומה למרות ההרעשה האידסופית, תשמע כאילו את הכל כבר שמענו ושמענו ושמענו שוב ושוב ושוב ושוב. ובעבר זה גם כלל לא מעט יצירות פופ מופלאות. אז למה דווקא עכשיו ההתעניינות הגדולה באלסטיקה, להקה לא מקורית, שלא עומדת בשום קנה מידה של הלהקות הצעירות המובילות היום בבריטניה, כמו סווייד או פורטיסהד. יש ב"אלסטיקה" כמה שירים נחמדים, אבל מכאן ועד לדבר הבא והדרך ארוכה היא ורבה.

התשובה מתחלקת לשני חלקים. הראשון הוא המבוחם יותר: יותר מכל להקה אחרת השפעה הניכרת ביותר על אלסטיקה היא של להקת הסונקים, מהרכבי הפאנק־והייבר־רוק המובילים של סוף שנות ה־70 וראשית ה־80. הבריטים הצם, שאף פעם לא אהבו להיקרא להקת פאנק, חיברו את התיאטרליות הצליל של להקת הדלתות המיתית מסוף שנות ה־60 לאנרגיות הבועטות ולהוצפה של הפאנק של סוף שנות ה־70, ואל הצליל האלקטרוני המנוכר של הגל החדש של שנות ה־80, ויצרו משקה, שבימיהם הראשונים הוציא לאנשים רבים את האש מהאוזניים. אלסטיקה הושפעו מהם מאוד סגנונית, אלא שגם את הרעיונות הפסי־הזתנקים שלהם הם העבירו כמעט רק דרך הגיטרות, ולילדים, שגדלים היום על האינדי הבריטי הצעיר והכריזמטי, להקות כמו הזתנקים הן רינואדורים מדושנים ואולי אפילו בלתי מוכרים להלוטין. סגנונית, ייתכן שבינימים אלה הם שומעים בראשונה דבר שדומה להם בזכות אלסטיקה, ולכן בעיניהם אלסטיקה היא באמת בשורה חדשה.

והתשובה השניה היא המעציבה, ונראה שגם ההגיונית יותר: ג'סטין פרישמן היתה החברה של סולנה של להקת סווייד. היום היא חברתו לחיים של סולנה של להקת בליר, עוד הרכב בריטי צעיר ונערץ במולדתו. מאז תחילת הדרכה האמנותית רוב מי ששמע על אלסטיקה לא ידע כיצד היא נשמעת, אבל ידע איזשהו פרט רכילותי עליה. בבריטניה המערכת המקומתית עובדת כמכונה משומנת ומה שפה יכול ליצור עניין, אבל לעולם לא יהפוך אמן לאליל המונים. מטים שם את פרישמן ואלסטיקה לסמנות מצעדי המכירות. כך שאם איגי וקסמן, למשל, היתה חיה היום בלונדון, עם אותו ומר בדיוק ועם מערכת רכילותית מקבילה לזו שמתנהלת סביבה בשנים האחרונות בארץ, היא כבר מזמן לא היתה צריכה לדאוג לפרנסתה.

למי שהתלהב מאלסטיקה, בכל מקרה, כדאי ללכת ולחפש את האלבומים הראשונים של הזתנקים, ולכל מי שמחפש את "הדבר האמיתי", עדיף לבדוק את האלבומים האחרונים של ראוס או של בליר, שאמנם לא פוצץ במחיר רב כל־כך של טורי רכילות, אבל זהר של יוצרי ענק הם עוד ידעו. ■

"אלסטיקה". רוב מי ששמע עליה לא ידע כיצד היא נשמעת, אבל ידע עליה איזשהו פרט רכילותי